

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK

VOOR

1 8 6 6.

TE DELFT, BIJ
J. WALTMAN, JR.
1866.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1935

1935

1935

INHOUD.

Kalender.

Tijdperken	Bladz.	3
Guldengetal, Epacta, enz.	»	3
Verjaardagen der leden van het Kon. Huis.	»	6
Akademische gedenkdagen	»	8
Kalender	»	9
Jaargetijden	»	21
Paaschtafel voor 1865—1872	»	21
Eclipsen	»	22
Schijngestalten der Maan	»	23

Vertrek van Posten, enz.

Brievenposten	»	29
Stoombooten	»	33
Trek- en Pakschuiten	»	35
Diligences	»	39
Spoortreinen	»	41

Polytechnische School.

Hoogleeraren, enz.	»	59
Programma der lessen	»	62
Toelichting	»	70
Reglement voor het gebruik van de Biblio- theek der Polytechnische School	»	72
Tijdschriften in de Bibliotheek voorhanden.	»	76

Studentencorps.

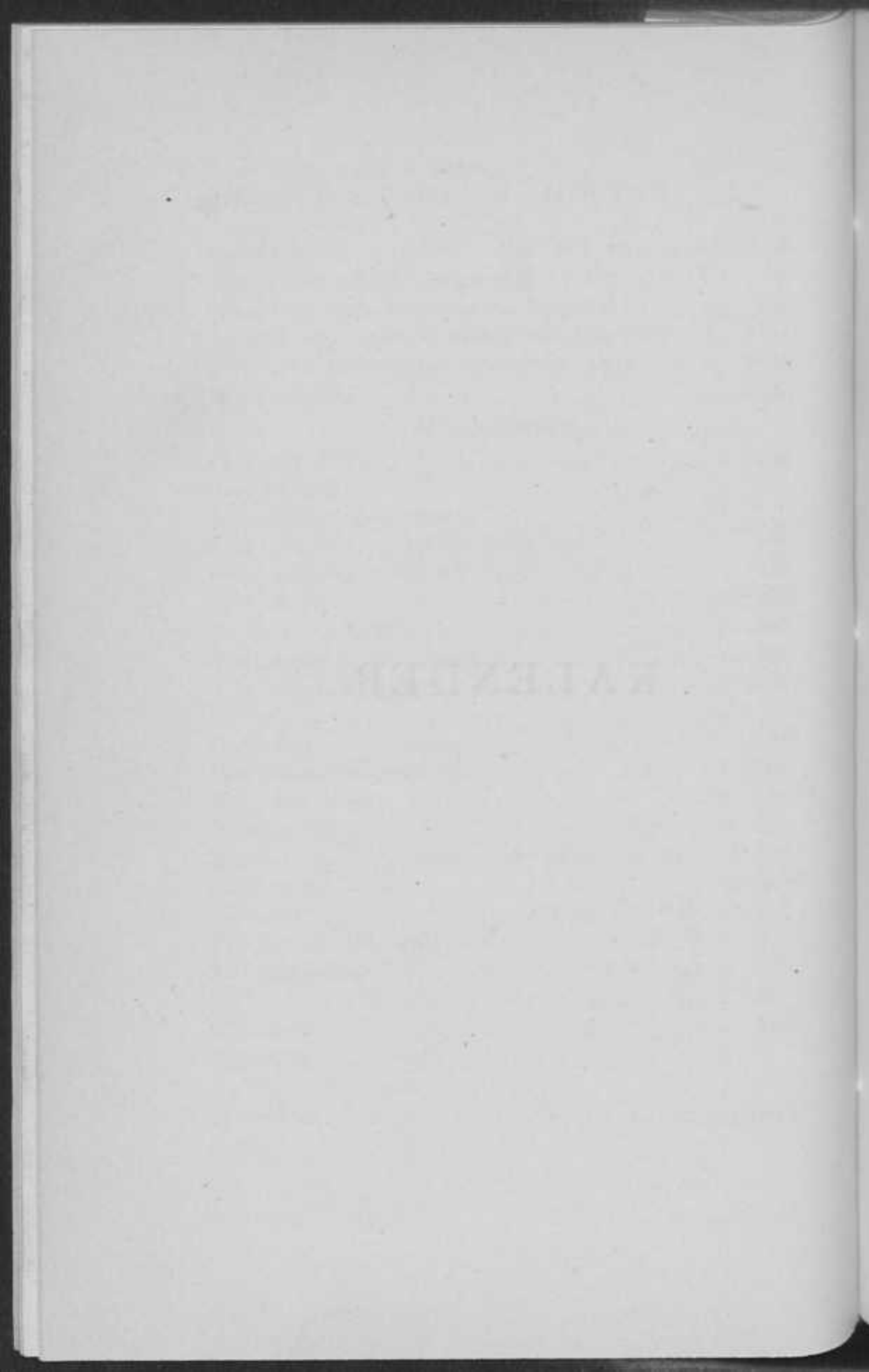
Naamlijst der leden van het corps, die in- geschreven zijn aan de Polytechnische School	»	81
---	---	----

Geen leden van het Corps	Bladz. 88
Getal der ingeschrevenen aan de Polytechnische School.	» 89
Promotiën	» 90
Commissiën uit de Studenten	» 91
Bijzondere Gezelschappen en Disputen	» 94
Vervolg op de Geschiedenis van het Delftsche Studentencorps (van Sept. 1864 tot Sept. 1865)	» 97

Mengelwerk.

22 Maart 1865	» 123
Herinnering	» 124
Een noodlottig antwoord	» 126
Eene tragedie, gelijk er meer zijn	» 141
Brief aan den neef van O	» 144
Naar Goethe	» 152
De Herdersknaap	» 153
Zijn eerste liefdesavontuur	» 155
't Is een genie	» 178
Liefde	» 180
De Haring en de Oester	» 181
Een kroon na den strijd	» 182
Une observation	» 214
De wijnstok	» 216
Mozaiek. Eene geretoucheerde photographie	» 218
De Heraut	» 250
Hermine	» 252
Het gebed. Eene legende	» 276
Levenswijsheid	» 279
****	» 280
Mijn neef	» 281
Spoorweg-mijmering	» 312
Voorheen en thans	» 315
De erfenis	» 319
Varia	» 320

KALENDER.

TIJDPERKEN.

Het jaar 1866 van de Christelijke jaartelling
is het jaar:

- 7374—7375 van de hedendaagsche Grieken.
- 6579 volgens de Juliaansche periode.
- 5627 sedert de schepping, volgens de Israëlieten (aan-
vangende 10 Sept. 1866.)
- 2642 sedert de eerste Olympiade, of het 2^e jaar van
de 661^e Olympiade.
- 2649 sedert de stichting van Rome, volgens Varro.
- 2613 volgens de jaartelling van Nabonassar.
- 1795 volgens de jaartelling v. Adji Saka (aanv. 6 Junij 1866.)
- 1283 van de Hedjah (aanv. 16 Mei 1866.)
- 287 sedert de Unie van Utrecht.
- 53 van de Herstelling van Nederland.
- 23 sedert de oprigting der Delftsche Akademie.
- 2 » » » » Polytechnische School.

*Gregoriaansche
Kalender.*

Het Guldengetal	V
De Epacta	XIV
De Zonnecirkel	XXVII
De Romeinsche Indictie . . .	IX
De Zondagsletter	G.

Guldengetal, Epacta, Zonnecirkel, Indictie en Zondagsletter.

Het Guldengetal heeft zijn oorsprong te danken aan den Maancirkel, een tijdkring van 19 jaren, aanvangende

1 jaar vóór Chr. en uitgevonden door Meton (430 v. C.), aan het eind van welken de nieuwe en volle manen weder op dezelfde data van den Juliaanschen Kalender invallen. Het Guldengetal wijst aan in het hoeveelste jaar van den maancirkel men zich bevindt. Telt men bij het aantal één op en deelt men die som door 19, dan wijst het quotiënt den Maancirkel, de rest het Guldengetal aan. De benaming zou hier van daan komen, dat de Grieken gewoon waren de Maancirkels, ter eere van Meton, in gulden letters, openlijk te vertoonen.

De Epacta is het getal, dat den ouderdom der Maan, op den 1 Januarij des jaars, in dagen aanwijst. De Maansomlooptijden beurtelings op 30 en 29 dagen stellende, kan men uit de Epacta gemakkelijk de data van alle volgende Nieuwe Manen berekenen.

De Zonnecirkel is een tijdkring van 28 jaren, na verloop van welken de data weder met dezelfde dagen der week overeenkomen, als bij het begin. Daar het gewone jaar uit 52 weken en 1 dag, het schrikkeljaar uit 52 weken en 2 dagen bestaat, verkrijgt eenige datum niet denzelfden naam, dien hij in 't vorig jaar droeg, maar dien van een of twee dagen later, naar gelang het vorig jaar een gewoon- of wel een schrikkeljaar was. Zoo zal de 1 Januarij van 1866 op een Maandag vallen, terwijl hij in 1865 op een Zondag viel. Waren er geen schrikkeljaren dan zou de Zonnecirkel 7 jaar lang zijn; thans is hij $4 \times 7 = 28$ jaar lang, daar er iedere 4 jaar een schrikkeljaar invalt. Men rekent den Zonnecirkel van het 9^e jaar vóór Chr. af.

De Romeinsche Indictie is een tijdkring van 15 jaren, beginnende 3 jaren vóór Chr. en afkomstig van de Romeinen, die hem gebruikten tot regeling eener belasting.

De Zondagsletter is de letter, die de eerste Zondag van een jaar verkrijgt, als men den 1sten Jan. A, den 2den B, enz. noemt. In een gewoon jaar hebben alle Zondagen dezelfde letter. In het schrikkeljaar heeft men 2 Zondagsletters. Dat komt voort uit de wijze, waarop de Romeinen de dagen van Februarij noemden. De 28ste Febr. was bij hen: de 1ste dag vóór Maart, de 27ste de 2de dag vóór Maart, enz. tot den 24sten toe, terwijl de 23ste, 22ste enz., bijzondere benamingen hadden. Bij het schrikkeljaar kwam dus 1 dag tusschen den 23sten en den 5den vóór Maart in, die geen bijzondere letter verkreeg, zoodat de volgende Zondag één letter terug ging. Is dus de Zondagsletter bij een schrikkeljaar A, zoo zal zij voor iederen Zondag na 24 Februarij G zijn.

VERJAARDAGEN

DER

LEDEN VAN HET KONINKLIJK HUIS.

- 1 Februarij. LOUISA Augusta Wilhelmina
Amalia van Pruissen, Gemalin
van Prins Frederik, geb. 1808.
- 19 » Z. M. Willem Alexander Paul
Frederik Lodewijk, Koning
WILLEM III, geb. 1817.
- 28 » Willem FREDERIK Karel, Prins
der Nederlanden, geb. 1797.
- 8 April. Wilhelmina Maria SOPHIA
Louisa, Erf-Groot-Hertogin van
Saxen-Weimar-Eisenach, geb. 1824.
- 3 Mei. KAREL XV Lodewijk Eugenius,
Hertog van Scandinavie, Koning
van Zweden en Noorwegen, Schoon-
zoon van Prins Frederik, geb. 1826.
- 9 » Wilhelmina Frederika Louisa
Charlotta MARIANNA, Prinses
der Nederlanden, geb. 1810.
- 20 » AMALIA Mariada Gloria Augusta,
Hertogin van Saxen-Weimar-Eisen-
ach, Gemalin van Prins Hendrik,
geb. 1830.

- 13 Junij. Willem Frederik HENDRIK,
Prins der Nederlanden, geb. 1820.
- 17 » H. M. SOPHIA Frederika Ma-
thilda, Koningin der Nederlanden
geb. Prinses van Wurtemberg,
geb. 1818.
- 5 Julij. Wilhelmina Frederika Anna
Elisabeth MARIA, tweede
dochter van Z. K. H. Prins Fre-
derik, geb. 1841.
- 5 Augustus. Wilhelmina Frederika Alexan-
drina Anna LOUISA, Koningin
v. Zweden en Noorwegen, geb. 1828.
- 25 » Willem ALEXANDER Karel
Frederik Hendrik, Prins der
Nederlanden, geb. 1851.
- 4 September. WILLEM Nicolaas Alexander
Frederik Karel Hendrik,
Prins van Oranje, Kroonprins der
Nederlanden, geb. 1840.
-

AKADEMISCHE GEDENKDAGEN.

- 4 Jan. 1843. Oprigting van de Akademie te Delft.
8 » 1632. Stichting van het Athenaeum te Amsterdam.
8 Febr. 1575. Stichting van de Hoogeschool te Leyden.
16 » 1630. Stichting van het Athenaeum te Deventer.
26 Maart 1636. Stichting van de Hoogeschool te Utrecht.
1 Julij 1864. Stichting van de Polyt. school te Delft.
23 Aug. 1614. Stichting van de Hoogeschool te Groningen.
25 Sept. 1816. Stichting van de Hoogeschool te Gent.
-

JANUARIJ, 31 dagen.

1 Maandag.	Nieuwjaarsdag.
2 Dingsdag.	
3 Woensdag.	Bleekrode (S.), 1862 †.
4 Donderdag.	
5 Vrijdag.	
6 Zaterdag.	Drie Koningen.
7 Zondag.	Fénélon, 1715 †.
8 Maandag.	Galilei (G.), 1642 †.
9 Dingsdag.	
10 Woensdag.	Linnaeus (E. von), 1778 †.
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaterdag.	Russ. Nieuwjaar.
14 Zondag.	Halley (Ed.), geb. 1724.
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	
17 Woensdag.	B. Franklin, geb. 1706.
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaterdag.	Wieland, 1813 †.
21 Zondag.	Scaliger (J. J.), 1609 †.
22 Maandag.	Saussure (H. B.), 1799 †. — Heropening van de Colleges, 1862.
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	
26 Vrijdag.	
27 Zaterdag.	
28 Zondag.	Karel de Groote 814 †.
29 Maandag.	
30 Dingsdag.	
31 Woensdag.	

FEBRUARIJ, 28 dagen.

1 Donderdag.	
2 Vrijdag.	
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	
5 Maandag.	Vondel (J. v. d.), 1679 †.
6 Dingsdag.	
7 Woensdag.	Charles Dickens, geb. 1812.
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	
11 Zondag.	René Descartes, 1650 †.
12 Maandag.	Kant (J.), 1804 †.
13 Dingsdag.	Vastenavond.
14 Woensdag.	Cook (J.), 1799 †.
15 Donderdag.	Lessing (G. E.), 1781 †.
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	Heinrich Heine, 1856 †.
18 Zondag.	Luther 1546 †.
19 Maandag.	Copernicus geb. 1473.
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	
22 Donderdag.	Watersnood op Java 1861.
23 Vrijdag.	Gauss (K. Fr.), 1855 †.
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	Arago (Fr.), geb. 1786. — Victor Hugo, geb. 1802.
26 Maandag.	Longfellow (H. W.) geb. 1807. — Hel- mers 1813 †.
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	

MAART, 31 dagen.

1 Donderdag.	J. Wagenaar 1773 †. — Isr. Purimfeest.
2 Vrijdag.	Olbers (H. W. M.), 1840 †.
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	
5 Maandag.	La Place (P. S. de), 1827 †. — Volta (A.),
6 Dingsdag.	[1827 †.
7 Woensdag.	Herschell (J. F. W.), geb. 1792.
8 Donderdag.	Swinden (J. H. van), 1823 †.
9 Vrijdag.	Oerstedt (H. C.), 1851 †.
10 Zaterdag.	
11 Zondag.	Le Verrier (U. J. J.), geb. 1811. —
12 Maandag.	[T. Tasso geb. 1544.
13 Dingsdag.	Boileau 1711 †.
14 Woensdag.	Klopstock (Fr. G.), 1803 †.
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	Willem II, 1849 †.
18 Zondag.	
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	Newton (I.), 1727 †. — Begin v. de Lente.
21 Woensdag.	Scoresby (W.), 1857 †.
22 Donderdag.	Oprigting Delftsch Stud. Corps 1848. —
	Göthe (J. W. von), 1832 †.
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	
26 Maandag.	Beethoven, 1827 †.
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	Vosz (J. H.), 1826 †.
30 Vrijdag.	Batavia gesticht 1619. — Goede Vrijdag.
31 Zaterdag.	Isr. Paschen.

APRIL, 30 dagen.

1 Zondag.	Paschen.
2 Maandag.	
3 Dingsdag.	
4 Woensdag.	La Lande (J. J. F. de), 1807 †.
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	J. Luiken 1712 †.
7 Zaterdag.	Raphaël Sanzio, 1520 †.
8 Zondag.	Teyler van der Hulst (P.), 1778 †.
9 Maandag.	
10 Dingsdag.	Lagrange (L.), 1813 †.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	Schlömilch (O.), geb. 1823. — Jan Lui- ken geb. 1649.
14 Zaterdag.	Willem I geb. 1533.
15 Zondag.	
16 Maandag.	Luther (K. F. L.), geb. 1822.
17 Dingsdag.	Franklin (B.), 1790 †.
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	Delaunay* (C. E.), geb. 1816. — Ehren- berg (C. G.), geb. 1795. — Lord Byron [1824 †.
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	
22 Zondag.	Lafontaine (A.), 1831 †.
23 Maandag.	Shakspeare, geb. 1564, 1616 †. — Cervan- tes, 1616 †. — Maurits v. Nassau, 1625 †.
24 Dingsdag.	Tasso (T.), 1595 †.
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	Da Costa (L.), 1860 †.
29 Zondag.	
30 Maandag.	

MEI, 31 dagen.

1 Dingsdag.	Aanneming der Wet op het Midd. onderwijs, 1863.
2 Woensdag.	
3 Donderdag.	Berghaus (H.), geb. 1797. — Kotzebue (A. von), geb. 1761.
4 Vrijdag.	
5 Zaterdag.	Maskerade (Delftsche Stud.-corps), [1857.
6 Zondag.	
7 Maandag.	Humboldt (Alex. von), 1859 †.
8 Dingsdag.	
9 Woensdag.	Lavoisier (A.), 1794 †.
10 Donderdag.	Hemelvaartsdag. — Schiller, 1805 †.
11 Vrijdag.	
12 Zaterdag.	
13 Zondag.	Schlagintweit (H. R. A.), geb. 1826. — [Liebig (J. von), geb. 1803.
14 Maandag.	
15 Dingsdag.	
16 Woensdag.	
17 Donderdag.	Talleyrand, 1838 †.
18 Vrijdag.	
19 Zaterdag.	
20 Zondag.	Pinksteren.
21 Maandag.	Columbus, 1506 †.
22 Dingsdag.	
23 Woensdag.	
24 Donderdag.	Linnaeus, geb. 1707.
25 Vrijdag.	Lacroix (S. F.), 1843 †. — Calderon, [1687 †.
26 Zaterdag.	
27 Zondag.	
28 Maandag.	
29 Dingsdag.	Davy (H.), 1829 †.
30 Woensdag.	Voltaire, 1778 †. — Rubens (P. P.), [1640 †.
31 Donderdag.	

JUNIJ, 30 dagen.

1 Vrijdag.	
2 Zaterdag.	
3 Zondag.	
4 Maandag.	
5 Dingsdag.	Weber (K. M. von), 1826 †.
6 Woensdag.	Lobatto (R.), geb. 1797. — Ariosto,
7 Donderdag.	[1533 †.
8 Vrijdag.	Huyghens (Chr.), 1695 †. — Burger (G. A.), 1794 †.
9 Zaterdag.	
10 Zondag.	Kaiser (F.), geb. 1803.
11 Maandag.	
12 Dingsdag.	
13 Woensdag.	
14 Donderdag.	
15 Vrijdag.	
16 Zaterdag.	
17 Zondag.	
18 Maandag.	Waterloo.
19 Dingsdag.	
20 Woensdag.	
21 Donderdag.	Begin Zomer.
22 Vrijdag.	
23 Zaterdag.	
24 Zondag.	
25 Maandag.	
26 Dingsdag.	
27 Woensdag.	
28 Donderdag.	
29 Vrijdag.	
30 Zaterdag.	Delftsche Akademie, 1864 †.

JULIJ, 31 dagen.

1 Zondag.	Stichting Pol. School 1864.
2 Maandag.	
3 Dingsdag.	Rousseau (J. J.), 1778 †. —
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	Stamford Raffles (Th.), 1826 †.
7 Zaterdag.	Ohm (G. S.), 1854 †.
8 Zondag.	Maskerade (Delftsch Stud.-Corps),
9 Maandag.	[1862.
10 Dingsdag.	Daguerre, 1851 †. — Willem I van Oranje 1584 †.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	
14 Zaterdag.	
15 Zondag.	Gehler (A. F.), 1815 †.
16 Maandag.	
17 Dingsdag.	
18 Woensdag.	Petrarca (F.), 1374 †.
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	Regnault (H. V.), geb. 1810.
22 Zondag.	
23 Maandag.	
24 Dingsdag.	
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	Monge (G.), 1818 †.
29 Zondag.	
30 Maandag.	
31 Dingsdag.	

AUGUSTUS, 31 dagen.

1 Woensdag.	
2 Donderdag.	
3 Vrijdag.	
4 Zaterdag.	
5 Zondag.	
6 Maandag.	
7 Dingsdag.	
8 Woensdag.	
9 Donderdag.	
10 Vrijdag.	
11 Zaterdag.	
12 Zondag.	
13 Maandag.	
14 Dingsdag.	Händel (G. F.), 1759 †.
15 Woensdag.	
16 Donderdag.	
17 Vrijdag.	Frederik II, 1786 †.
18 Zaterdag.	
19 Zondag.	Delambre (J. B. J.), 1822 †.
20 Maandag.	Stephenson (G.), 1848 †. — Delftsche
21 Dingsdag.	[kermis.
22 Woensdag.	
23 Donderdag.	
24 Vrijdag.	
25 Zaterdag.	Herschel (Fr. W.), 1822 †. — Plinius (c. sec.), 79 †.
26 Zondag.	Leeuwenhoek (A. van), 1723 †. — Lope de Vega, 1635 †.
27 Maandag.	Hegel, 1770 †.
28 Dingsdag.	Hugo de Groot, 1645 †.
29 Woensdag.	Körner (K. Th.), 1813 †.
30 Donderdag.	
31 Vrijdag.	

SEPTEMBER, 30 dagen.

1 Zaturdag.	
2 Zondag.	
3 Maandag.	Cromwell (O.), 1658 †.
4 Dingsdag.	
5 Woensdag.	
6 Donderdag.	Euler (Z. A.), 1800 †.
7 Vrijdag.	Euler (L.), 1783 †.
8 Zaturdag.	
9 Zondag.	
10 Maandag.	Isr. Nieuwjaar.
11 Dingsdag.	
12 Woensdag.	Cats (J.), 1660 †.
13 Donderdag.	
14 Vrijdag.	Humboldt(Alex.von),geb. 1769 — Dante Alighieri, 1321 †. — Cooper (J. F.), [1851 †.
15 Zaturdag.	
16 Zondag.	Fahrenheit (G. D.), 1736 †
17 Maandag.	
18 Dingsdag.	
19 Woensdag.	Groote verzoendag.
20 Donderdag.	Jacob Grimm, 1863 †.
21 Vrijdag.	
22 Zaturdag.	Faraday (M.), geb. 1791. — Begin Herfst.
23 Zondag.	Boerhave. (H.), 1708 †. — Loofhut- [tenfeest.
24 Maandag.	
25 Dingsdag.	
26 Woensdag.	
27 Donderdag.	
28 Vrijdag.	Ritter (C.), 1859 †.
29 Zaturdag.	
30 Zondag.	

OCTOBER, 31 dagen.

1 Maandag.	Leiden ontzet, 1574. Vreugdedag der [Wet.
2 Dingsdag.	
3 Woensdag.	
4 Donderdag.	
5 Vrijdag.	Dove (H. W.), geb. 1803.
6 Zaterdag.	
7 Zondag.	
8 Maandag.	Buys Ballot (C. H. D.), geb. 1817.
9 Dingsdag.	
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	Tycho Brahe, 1601 †.
13 Zaterdag.	
14 Zondag.	Kosciuszko, 1817 †.
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	Slag bij Leipzig, 1813.
17 Woensdag.	
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaterdag.	Tollens Czn. (H.), 1856 †. — Daendels [(H. W.), geb. 1762.
21 Zondag.	
22 Maandag.	Ev. Torricelli, 1647 †. — Delftsche Kaas- markt. — Junghuhn (F. W.), geb. 1812.
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	
26 Vrijdag.	John Lecke, 1704 †.
27 Zaterdag.	
28 Zondag.	
29 Maandag.	Hervorming.
30 Dingsdag.	
31 Woensdag.	

NOVEMBER, 30 dagen.

1 Donderdag.	Allerheiligen.
2 Vrijdag.	
3 Zaterdag.	Mendelsohn Bartholdy, 1847 †.
4 Zondag.	
5 Maandag.	
6 Dingsdag.	
7 Woensdag.	
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	Luther geboren.
11 Zondag.	
12 Maandag.	
13 Dingsdag.	[1825 †.
14 Woensdag.	Leibnitz (G. W. von), 1716 †. Jean Paul,
15 Donderdag.	Keppler (J.), 1630 †. — Corpsvergadering op den Doele, 1861.
16 Vrijdag.	Stephenson (R.), geb. 1803. — Vertrek der Franschen uit Amsterdam, 1813.
17 Zaterdag.	Oranje boven! te 's Gravenhage, 1813.
18 Zondag.	
19 Maandag.	Alb. Thorwaldsen, geb. 1770.
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	v. Hogendorp en v. d. Duyn v. Maasdam nemen het voorl. bestuur op zich, 1813.
22 Donderdag.	Sluit. v. de Coll. aan de K. Ak. te Delft, 1861.
23 Vrijdag.	Corpsverg. op de Societeit Phoenix, 1861.
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	
26 Maandag.	Lord Hastings, 1826 †.
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	[Schev. aan, 1813.
30 Vrijdag.	Karel XII, 1718 †. Willem I komt te

DECEMBER, 31 dagen.

1 Zaturdag.	
2 Zondag.	
3 Maandag.	
4 Dingsdag.	Thomas Hobbes, 1679 †.
5 Woensdag.	
6 Donderdag.	
7 Vrijdag.	
8 Zaturdag.	
9 Zondag.	
10 Maandag.	
11 Dingsdag.	Haller (A. von), 1777 †.
12 Woensdag.	Canova, 1822 †.
13 Donderdag.	Washington (G.), 1799 †.
14 Vrijdag.	
15 Zaturdag.	
16 Zondag.	
17 Maandag.	
18 Dingsdag.	Bilderdijk (W.), 1831 †. — J. G. von [Herder 1803 †.
19 Woensdag.	
20 Donderdag.	
21 Vrijdag.	Begin Winter.
22 Zaturdag.	
23 Zondag.	
24 Maandag.	
25 Dingsdag.	Kerstmis.
26 Woensdag.	2de Kerstdag.
27 Donderdag.	Mulder (G. J.), geb. 1802.
28 Vrijdag.	Fresenius (C.), geb. 1818.
29 Zaturdag.	Poggendorff (F. C.), geb. 1796.
30 Zondag.	
31 Maandag.	

JAARGETIJDEN.

De Lente begint den . . .	20 Maart.
De Zomer » » . . .	21 Junij.
De Herfst » » . . .	23 September.
De Winter » » . . .	22 December.

PAASCHTAFEL VOOR 1866—1875.

1866	1 April.
1867	21 »
1868	12 »
1869	28 Maart.
1870	17 April.
1871	9 »
1872	31 Maart.
1873	13 April.
1874	5 »
1875	28 Maart.

ZONS- EN MAANSVERDUISTERINGEN VOOR HET JAAR 1866.

Er zullen in dit jaar drie gedeeltelijke Zons- en twee totale Maansverduisteringen plaats hebben. Alleen van de eerste Maans-, en van de laatste Zonsverduistering is een deel in Nederland zichtbaar.

I. *Gedeeltelijke Zonsverduistering*, 16 Maart.

Onzichtbaar in Europa. Zigtbaar in het N.-O. deel van Azie en in een gedeelte van Russisch-Noord-Amerika.

II. *Totale Maansverduistering*, 31 Maart.

Zigtbaar in Amerika; voor een deel in Europa, Afrika en Westelijk Azië.

		Voor Delft.	
Aanvang der		verduistering	's voorm. 2 u. 55 m.
» » totale	»	»	4 u. 2 m.
Midden »	»	»	4 u. 51 m.
Einde »	»	»	5 u. 40 m.
» »	»	»	6 u. 47 m.

Te Delft gaat te 5 u. 40 m. de maan onder en komt de zon op.

III. *Gedeeltelijke Zonsverduistering*, 15 April.

Onzichtbaar in Europa. Zigtbaar in het Zuiden van Australië.

IV. *Totale Maansverduistering*, 24 September.

Onzichtbaar in Nederland. Geheel zichtbaar in het Zuiden van Azië en in Australië; voor een deel in het Westelijk deel van Noord-Amerika, en in het Oostelijk deel van Europa en Afrika.

V. *Gedeeltelijke Zonsverduistering*, 8 October.

Zigtbaar in Westelijk Europa, een klein gedeelte van N.-W. Afrika en in het Noorden van Noord-Amerika.

Voor Delft.

Aanvang der verduistering 's namiddags 4 u. 44 m.

De Zon gaat onder te 5 u. 21 m., voor dat de verduistering op haar grootst is.

De opgegeven tijd is middelbare tijd van Delft.

SCHIJNGESTALTEN DER MAAN

GEDURENDE HET JAAR 1866.

Januarij	1	's morgens	7	u.	5	m.	V. M.
»	8	's avonds	9	»	54	»	L. K.
»	16	»	8	»	54	»	N. M.
»	23	»	9	»	12	»	E. K.
»	30	»	8	»	46	»	V. M.
Februarij	7	»	7	»	57	»	L. K.
»	15	's morgens	10	»	30	»	N. M.
»	22	»	5	»	5	»	E. K.
Maart	1	's avonds	0	»	10	»	V. M.
»	9	»	4	»	10	»	L. K.
»	16	»	9	»	54	»	N. M.
»	23	»	1	»	20	»	E. K.
»	31	's morgens	4	»	49	»	V. M.
April	8	»	8	»	59	»	L. K.
»	15	»	7	»	21	»	N. M.
»	21	's avonds	10	»	49	»	E. K.
»	29	»	9	»	41	»	V. M.
Mei	7	»	9	»	59	»	L. K.
»	14	»	3	»	15	»	N. M.
»	21	's morgens	10	»	15	»	E. K.
»	29	's avonds	1	»	35	»	V. M.
Junij	6	's morgens	7	»	30	»	L. K.
»	12	's avonds	10	»	24	»	N. M.

Junij	20	's morgens	0	u.	2	m.	E. K.
»	28	»	3	»	53	»	V. M.
Julij	5	's avonds	2	»	21	»	L. K.
»	12	's morgens	5	»	52	»	N. M.
»	19	's avonds	4	»	0	»	E. K.
»	27	»	4	»	30	»	V. M.
Augustus	3	»	7	»	34	»	L. K.
»	10	»	2	»	54	»	N. M.
»	18	's morgens	9	»	34	»	E. K.
»	26	»	3	»	51	»	V. M.
September	2	»	0	»	26	»	L. K.
»	9	»	2	»	32	»	N. M.
»	17	»	3	»	46	»	E. K.
»	24	's avonds	2	»	23	»	V. M.
October	1	's morgens	6	»	26	»	L. K.
»	8	's avonds	5	»	16	»	N. M.
»	16	»	9	»	41	»	E. K.
»	24	's morgens	0	»	30	»	V. M.
»	30	's avonds	3	»	3	»	L. K.
November	7	's morgens	10	»	42	»	N. M.
»	15	's avonds	2	»	25	»	E. K.
»	22	's morgens	10	»	32	»	V. M.
»	29	»	3	»	22	»	L. K.
December	7	»	5	»	43	»	N. M.
»	15	»	5	»	0	»	E. K.
»	21	's avonds	8	»	51	»	V. M.
»	28	»	7	»	41	»	L. K.

De opgegeven tijd is middelbare tijd van Delft.

TAFEL

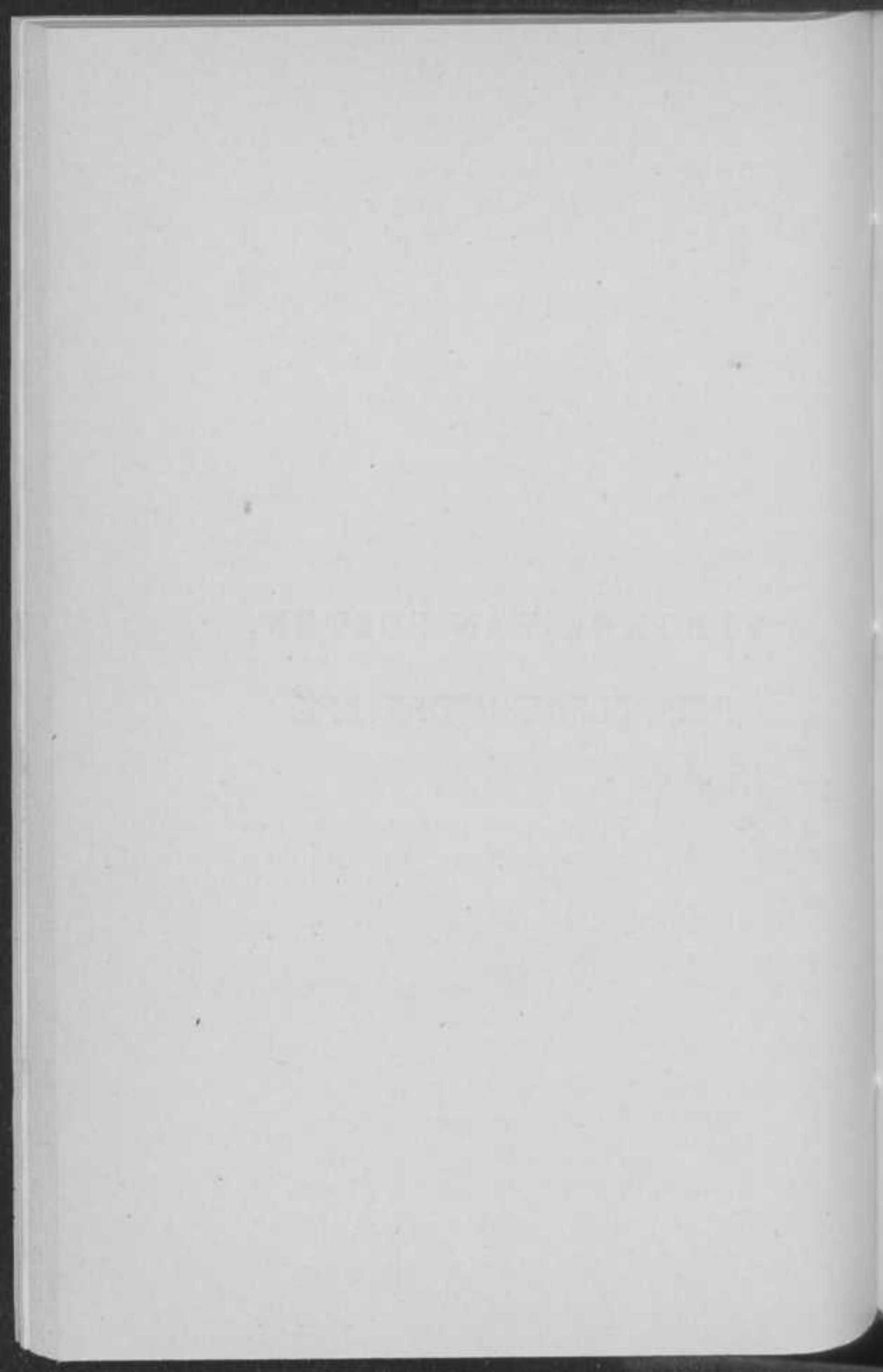
VAN HET LENGEN EN KORTEN DER DAGEN
gedurende het jaar 1866.

		Opkomst der Zon.			Ondergang der Zon.		
Januarij	1	's morg.	8	u. 13 min.	's av.	3	u. 54 min.
"	11	"	8	" 9 "	"	4	" 8 "
"	21	"	8	" 0 "	"	4	" 24 "
"	31	"	7	" 47 "	"	4	" 42 "
Februarij	9	"	7	" 31 "	"	4	" 59 "
"	19	"	7	" 12 "	"	5	" 18 "
Maart	1	"	6	" 50 "	"	5	" 37 "
"	11	"	6	" 27 "	"	5	" 55 "
"	21	"	6	" 4 "	"	6	" 13 "
"	31	"	5	" 40 "	"	6	" 30 "
April	9	"	5	" 19 "	"	6	" 46 "
"	19	"	4	" 57 "	"	7	" 3 "
"	29	"	4	" 36 "	"	7	" 20 "
Mei	9	"	4	" 17 "	"	7	" 37 "
"	19	"	4	" 1 "	"	7	" 53 "
"	29	"	3	" 48 "	"	8	" 7 "
Junij	8	"	3	" 40 "	"	8	" 18 "
"	18	"	3	" 38 "	"	8	" 24 "
"	28	"	3	" 40 "	"	8	" 25 "
Julij	8	"	3	" 48 "	"	8	" 20 "
"	18	"	4	" 0 "	"	8	" 11 "
"	28	"	4	" 14 "	"	7	" 57 "
Augustus	7	"	4	" 29 "	"	7	" 40 "
"	17	"	4	" 46 "	"	7	" 21 "
"	27	"	5	" 3 "	"	6	" 59 "

		Opkomst der Zon.			Ondergang der Zon.		
September 6		's morg.	5 u.	19 min.	's av.	6 u.	36 min.
"	16	"	5	" 36	"	6	" 13
"	26	"	5	" 53	"	5	" 49
October	6	"	6	" 10	"	5	" 26
"	16	"	6	" 27	"	5	" 3
"	26	"	6	" 45	"	4	" 42
November	5	"	7	" 4	"	4	" 22
"	15	"	7	" 22	"	4	" 6
"	25	"	7	" 39	"	3	" 54
December	5	"	7	" 54	"	3	" 46
"	15	"	8	" 6	"	3	" 44
"	25	"	8	" 12	"	3	" 48

VERTREK VAN POSTEN,

REISGELEGENHEDEN ENZ.

BRIEVENPOSTEN.

De brieven naar de onderscheiden provinciën, zoo ook naar het buitenland worden met alle doorlopende spoortreinen geëxpediëerd.

De brieven voor een gedeelte van Zuid-Holland, alsmede voor Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Friesland, Groningen, Drenthe; verder Duitschland, Zwitserland, Italië, Turkije en de Levant worden ook nog met de nachtpost verzonden.

De brieven voor Engeland worden dagelijks verzonden over den Moerdijk, via Ostende.

GEDWONGEN FRANKERINGEN.

Daaraan zijn onderhevig: de brieven naar Spanje en Portugal, naar een gedeelte van Turkije en de Levant, naar alle vreemde landen, koloniën of bezittingen in andere werelddeelen, en eindelijk naar de Nederlandsche bezittingen Bangka, Palembang en Riouw, in de Oost-Indiën; ook St. Eustatius en St. Martin in de West-Indiën, en naar de bezittingen op de Kust van Guinea.

BRIEVENPORT.

Het enkel port van 5 cents voor een afstand van 30 mijlen (ruim 6 uur gaans) of daar beneden, en van 10 cents voor grooter afstand, is men verschuldigd voor een brief, die niet zwaarder is dan 15 wigtjes.

In ieder geval kan met 5 cents aan het kantoor van afzending worden voldaan het port van brieven, mits geen ingesloten brieven bevattende, aan manschappen, beneden den rang van officier bij de Zee- en Landmagt van den Staat, in werkelijke dienst, en op hunne schepen of bij hunne corpsen tegenwoordig zijnde.

Het port van nieuwspapieren eens of meermalen in de week uitkomende, bedraagt 1 cent voor ieder afzonderlijk blad; onder welk port mede de bijvoegsels begrepen zijn, die tegelijk met het blad, waarbij zij behooren, verzonden worden.

Van alle andere gedrukte stukken bedraagt het port 2 cents van ieder vel, en $\frac{1}{2}$ cent voor ieder kwart vel druks. Het minste port onder een afzonderlijken omslag bedraagt echter 1 cent.

De gedrukte stukken mogen, met uitzondering van drukproeven, geen schrift bevatten; aan het kantoor van afzending moet daarvoor het port betaald zijn.

Het aantekengeld bedraagt voor een brief (zonder aangifte van waarde) 10 cents; wordt een zoodanige brief vermist, dan wordt een tegemoetkoming van f 25.— betaald.

Voor een brief voor het binnenland, waarvan de volle geldswaarde, die aangegeven is, bij vermissing wordt vergoed, bedraagt het aantekengeld 25 cents,

en wel van f 25.— tot f 160.—, en voor iedere f 10.— daarenboven, $1\frac{1}{2}$ cent meer.

Van postwissels wordt voor provisie 1 pCt. (doch ten minste 1 cent) ingevorderd.

De aangeteekende brieven voor het binnenland kan men al of niet frankeren; voor het buitenland is die frankering gedwongen.

GEGANGEN
van ligting der Brievenbussen te Delft, alsmede van de verzending der Brieven met den
Spoortrein. AANVANG 1 OCTOBER 1865. (Winterdienst.)

Ligting der Brievenbus aan 's Rijks Kleedingmagazijn.	Ligting der brievenbussen aan het Bagijnhof en aan de Bijbelbrug.	Ligting der Brievenbus aan het Postkantoor.	Ligting der Brievenbus aan het Stations-Gebouw.	Vertrek der Brieven met den Spoortrein naar:
7 u. 12 m. n ^o . 1	7 u. 22 m. n ^o . 1.	7 uur 32 min.	7 uur 47 min.	Amsterdam 7 u. 52 m.
10 " 9 " " 2.	10 " 19 " " 2.	10 " 29 "	10 " 44 "	Rotterdam 10 " 49 "
		10 " 32 "	10 " 44 "	Amsterdam 10 " 52 "
12 " 43 " " 3	12 " 53 " " 3.	1 " 3 "	1 " 18 "	Rotterdam 1 " 23 "
3 " 13 " " 4.	3 " 23 " " 4.	3 " 23 "	3 " 48 "	Amsterdam 3 " 53 "
		4 " 6 "		Rotterdam 4 " 23 "
6 " 14 " " 5.	6 " 24 " " 5.	6 " 34 "	6 " 49 "	Rotterdam 6 " 54 "
		7 " 48 "	8 " 3 "	Amsterdam 8 " 8 "
8 " 50 " " 6.	9 " — " " 6.	9 " 10 "	9 " 49 "	Rotterdam 9 " 54 "

Vertrek der Mail.

Oost-INDIë: Brieven over Marseille	den 9n, 16n en 25en van iedere maand.	Port f 0,90.	} Onge- dwongen franker.
" " Triest	" 7en en 23en " " "	" - 1,20.	
" " Southampton	" 1sten en 17den " " "	" - 0,80.	
WEST-INDIë: " Southampton	" 14den en voorlaatsten " " "	" - 0,65.	

Het Kantoor is geopend van des morgens 7 tot des namiddags 4, en van des avonds 6 tot 9 ure, behalve des Zondags, als wanneer het Kantoor van 2 tot 6 ure gesloten is. Ook zullen op dien dag alleen de ligtingen der hulpbussen No. 1, 3 en 5 plaats hebben.

De afgifte en uitbetaling van Postwissels geschiedt alleen van 's morgens half 10 tot 3 ure, nitgezonderd des Zondags. De aantekening van Brieven geschiedt van 's morgens half 10 tot kwartier over 3, en 's avonds van 6 tot kwartier voor 9 ure.

DIENST

TUSSCHEN

'S GRAVENHAGE EN DELFT,

MET DE SCHROEFSTOOMBOOTEN:

Commissaris des Konings Loudon en Metalen Kruis.

UREN VAN VERTREK.

Winterdienst, aanvangende 1 October 1865.

VAN 'S GRAVENHAGE.				VAN DELFT.			
Voorm.	7 ure,	30 min.		Voorm.	9 ure,	— min.	
"	10 "	30 "		"	10 "	30 "	
Nam.	12 "	30 "		Nam.	12 "	30 "	
"	2 "	30 "		"	2 "	30 "	
"	4 "	30 "		"	4 "	30 "	
"	7 "	30 "		"	7 "	30 "	

Abonnementkaarten en Dienstbiljetten zijn verkrijgbaar te 's Hage, Zieke 43, en te Delft, bij Verboon Wateringsche Vest 139.

10 Kaarten 1e Kajuit f 1.50

10 " 2e " - 1.00.

Gedurende den Winter zijn Retourbiljetten verkrijgbaar des Zondags, geldig voor alle uren van vertrek.

's Hage—Delft, 1ste Kajuit . . f 0.30.

Delft—'s Hage, 1ste " . . " 0.30.

's Hage—Delft, 2de " . . " 0.20.

Delft—'s Hage, 2de " . . " 0.20.

De afvaart te 's Hage is geregeld op de klok van het Diakoniehuis, en te Delft, op de klok van de Nieuwe Kerk.

Ligplaats: 's Hage, aan het Zieke.

" Delft, aan het Haagsche Veer.

Informationen te bekomen: 's Hage, Zieke 43, Delft, Wateringsche Vest 139.

SCHROEFSTOOMBOOT „**DELFT.**”
NIEUWE DIENST
VOOR
PASSAGIERS, GOEDEREN EN VEE,
TUSSEN
DELFT, OVERSCHIE EN ROTTERDAM,
in correspondentie met de schroefstoombooten
tussen
Delft en 's Gravenhage.

Winterdienst van 1 October 1865.

TIJD VAN VERTREK EN AANKOMST:

Vertrek van Delft voormiddag 6 uur 30 min., namiddag 2 uur.

Aankomst te Rotterdam voormiddag 8 uur, namiddag 3 uur 30 min.

Vertrek van Rotterdam voormiddag 9 uur, namiddag 6 uur.

Aankomst te Delft voormiddag 10 uur 30 min., namiddag 7 uur 30 min.

A G E N T E N,

Te Delft P. VERBREE; te Overschie A. KNOOP; te Rotterdam H. VAN WINGERDEN, Haagsche Veer, wijk 6, no. 474.

ORDE OP HET VERTREK DER TREK- EN PAKSCHUITEN.

van Delft op 's Gravenhage.

De Trekschuit: van 1 April tot 30 September, 's morgens ten 7 ure, half 8, half 9, 9 ure en half 10 tot 's avonds half 9; alle uren op het halve uur, en van 1 October tot 31 Maart, 's morgens ten 7, 8 en 9 ure, en van half 10 tot 's avonds half 8; alle uren op het halve uur.

De Pakschuit: Maandag, Woensdag en Vrijdag, respectievelijk ten 6, 10 en 11 ure des voormiddags van Delft naar 's Hage. Maandag, Woensdag, Vrijdag, den eersten dag 's namiddags ten 2 ure, de beide anderen ten 4 ure van 's Hage naar Delft. Informatien te bekomen bij den pakschipper A. H. Maatje.

van 's Gravenhage op Delft.

De Trekschuit: van 1 April tot 30 September, van 's morgens half 6 tot 's avonds half 9 ure, alle uren op het half uur. Van 1 October tot 31 Maart van 's morgens half 7 tot 's avonds half 8, op elk half uur.

van Delft op Leiden en terug.

Geen geregelde dienst. Informatiën te bekomen bij den Heer G. Boet, Commissaris van genoemd Veer.

Pakschuit: Dingsdag, Donderdag en Vrijdag naar Leiden. Van Leiden, Woensdag, Vrijdag en Zaterdag.

van Schiedam naar Delft.

Donderdag des morgens ten 6 ure en terug 's namiddags ten 3 ure.

Omtrent het vertrek der trek- en pakschuiten van Delft op Rotterdam, vice-versa, is tot heden niets bepaald op te geven.

van Delft op Maassluis.

Van 1 Maart tot 30 April, 's morgens ten 7 ure, en 's namiddags ten 5 ure. Van 1 Mei tot 1 October, 's morgens ten 2 en 7 ure. Van 1 October tot 1 Maart, 's morgens ten 8 ure en 's namiddags ten 4 ure.

van Maassluis op Delft.

Van 1 April tot 30 September, 's morgens ten 5 ure, 's morgens ten 10 ure, 's namiddags ten 5½ ure. Van 1 October tot 31 Maart, 's morgens ten 8 ure en 's namiddags ten 5 ure.

Bestellingen worden aangenomen bij den Commissaris P. G. Croes, Buitenwatersloot.

van Delft op Vlaardingen.

Van 1 Maart tot 1 October, 's namiddags ten 4 ure en van 1 October tot 1 Maart ten 3 ure des namiddags. Donderdag middag ten 4 ure en 's namiddags ten 3 ure.

van Vlaardingen op Delft.

's Morgens ten 6 ure en Donderdag daarenboven des namiddags ten 4 ure.

van Delft op Amsterdam.

Dingsdag, Donderdag en Zaterdag, des namiddags ten 3 ure.

van Amsterdam op Delft.

Op dezelfde dagen en uren.

**van Haarlem naar Delft en Schiedam,
en terug.**

Alle Woensdagen van Haarlem, 's namiddags ten 4 ure; aankomst te Delft Donderdag morgen. — Vertrek van Delft naar Schiedam, Donderdag namiddag ten 1 ure; van Schiedam terug, Zondag in den voormiddag. Van Delft naar Haarlem 's namiddags ten 3 ure.

**van Schiedam door Delft op Utrecht
en terug.**

Naar Utrecht Woensdag 's morgens ten 10 ure, en van Delft 's morgens ten 11 ure; aankomst te Delft van Utrecht Zondags 's morgens.

van Vlaardingen door Delft op Utrecht.

Woensdag namiddag van Vlaardingen en Donderdag morgen ten 10 ure van Delft; terug te Delft, Zondag 's morgens, en vertrekt denzelfden dag naar Vlaardingen. Deze schuit neemt ook goederen mede voor Amersfoort en omliggende plaatsen in de provincie Utrecht.

NB. Voor genoemde plaatsen worden bestellingen aangenomen bij den Commissaris J. P. Tasseron, Voor-

straat, wijk VI, n°. 200, alsmede aan het veer van de Leidsche marktschuit, naast de Luthersche Kerk.

De schuiten naar Alphen, Oudshoorn, Waddingsveen, Boskoop, Hazerswoude, Noordwijk, Noordwijkerhout, Zwammerdam, Bodegraven en Voorschoten vertrekken Dingsdag des namiddags. Bestellingen tot 's namiddags half 5 ure bij P. Hesse, nabij de Haagbrug.

DILIGENCES.

DIENST VAN VAN GEND EN LOOS.

Van Amsterdam over Haarlem en 's Hage door Delft naar Rotterdam, over Breda, in correspondentie met Tilburg, 's Bosch, Bergen op Zoom, op Antwerpen dagelijks des morgens ten half 4 ure van Delft. Van Antwerpen, enz. op Rotterdam, door Delft naar 's Hage, Haarlem en Amsterdam des avonds ten half 12 ure van Delft. Van 's Hage door Delft naar Rotterdam, des namiddags ten 1 ure van Delft, en van Rotterdam door Delft naar 's Hage, des avonds ten 6 ure van Delft.

NB. Met deze dienst worden van hier geen personen vervoerd.

Rijden af bij G. A. de Haak, Binnenwatersloot, Wijk 3, No. 18. Deze belast zich met de expeditie van alle goederen, alsmede met alle incasseringen door het geheele Rijk, zoowel over de Spoorwegen met alle treinen, als van de punten, waar die eindigen, met alle Stoombooten, Schepen en Diligences.

De Diligences corresponderen dagelijks op geheel Duitschland, langs den Rijn, Pruissen, Wurtemberg,

Beijeren, Saksen, geheel Oostenrijk, Denemarken, Zweden en geheel Rusland.

Het kantoor dezer onderneming is voor Delft gevestigd bij G. A. de Haak, bovengenoemd.

VAN MONSTER EN 'S GRAVENHAGE NAAR DELFT EN TERUG.

Alle Donderdagen des morgens naar Delft, en terug des namiddags ten 1 ure.

Kantoor te Delft, bij Gezusters van Heiningen, Heeren-Logement, nabij de Haagbrug.

SPOORWEG-DIENSTEN.

HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEG. — TARIEF VOOR REIZIGERS.

VAN AMSTERDAM NAAR				VAN VEENENBURG NAAR				VAN VOORSCHOTEN NAAR			
	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.
Haarlem.	1.—	70	45	Leiden.	90	60	45	Schiedam.	1.40	1.20	70
Veenenburg.	1.60	1.25	80	Voorschoten.	1.10	85	60	Rotterdam.	1.75	1.40	85
Leiden.	2.40	1.90	1.20	's Gravenhage.	1.60	1.25	80	van 's GRAVENHAGE naar			
Voorschoten.	2.70	2.10	1.30	Delft.	2.—	1.60	1.—	Delft.	50	40	25
's Gravenhage.	3.10	2.50	1.50	Schiedam.	2.40	2.—	1.20	Schiedam.	1.—	75	50
Delft.	3.50	2.80	1.70	Rotterdam.	2.70	2.20	1.30	Rotterdam.	1.20	1.—	60
Schiedam.	4.—	3.20	2.—	van LEIDEN naar				van DELFT naar			
Rotterdam.	4.20	3.40	2.10	Voorschoten.	40	30	20	Schiedam.	60	50	30
van HAARLEM naar				's Gravenhage.	90	60	40	Rotterdam.	90	70	40
Veenenburg.	85	60	40	Delft.	1.30	1.—	60	van SCHIEDAM naar			
Leiden.	1.50	1.20	75	Schiedam.	1.75	1.40	85	Rotterdam.	40	30	20.
Voorschoten.	1.80	1.40	90	Rotterdam.	2.—	1.60	1.—	ZONDAGS-RETOURBILLETten tegen veel			
's Gravenhage.	2.25	1.85	1.10	van VOORSCHOTEN naar				verminderde vrachtprijzen, op Zon- en			
Delft.	2.70	2.10	1.35	's Gravenhage.	70	50	30	algemeen erkende feestdagen.			
Schiedam.	3.20	2.50	1.60	Delft.	1.—	75	50	Amsterdam-Rotterdam-Retourbiljetten			
Rotterdam.	3.40	2.70	1.70					zoo veel op werkdagen als op Zondagen.			

Prijs voor heen en terug: 1^e kl. / 6.30;
2^e kl. 5.10; 3^e kl. 3.15.

HOLLANDSCHE SPOORWEG (*Winterdienst*) 1 OCTOBER 1865

Van Amsterdam over 's Gravenhage n. Rotterdam.

Van Rotterdam over 's Gravenhage n. Amsterdam.

<i>Vertrek van</i>	1	3	5	7	9	11	13	15	17
Amsterdam.		8.—		8.30	11.35	2. 5	4.30		7.30
Halfweg.		8.14		door	door	2.18	4.44		7.43
Haarlem.		8.28		9.—	11.58	2.35	5. 2		8. 1
Vogelenz.		Aank		9.15	door	2.50	5.17		8.16
Veenenb.				9.29	door	3. 4	5.31		8.31
P. Gijzenb.				9.39	door	3.15	5.42		8.42
Warmond.				9.50	door	3.26	5.54		8.54
Leijden.				10. 1	12.41	3.37	6. 6		9. 5
Voorschot.				10.11	door	3.47	6.16		9.16
's Gravenh.	7. 5		8.30	10.32	1. 7	4. 7	6.37	7.50	9.36
Rijswijk.	door		8.35	10.39	door	door	door	7.54	9.43
Delft.	7.18		8.45	10.49	1.23	4.23	6.54	8. 5	9.54
Schiedam.	7.36		9. 5	11.10	1.40	4.40	7.13	8.24	10.13
Rott. Aank.	7.45		9.15	11.20	1.50	4.50	7.25	8.35	10.25
<i>Vertr. Rijusp.</i>			10.35	12.10	2.20	5.50	8.35	9.—	
<i>Vertr. Belg.sp.</i>	8.15			12.15		5.15			

<i>Vertrek van</i>	2	4	6	8	10	12	14	16	18
Rotterdam.		7.25	10.25	12.25	1.35	3.25	7.40	8.45	10. 2
Schiedam.		7.33	10.33	12.33	1.42	3.33	7.48	8.52	10.10
Delft.		7.52	10.52	12.53	1.59	3.53	8. 8	9.11	10.29
Rijswijk.		8. 1	door	1. 1	door	door	8.16	door	10.38
's Gravenh.		8.12	11.11	1. 7	2.17	4.12	8.27	9.30	10.47
Voorschot.		8.29	11.28	Aank.	door	4.30	8.44	Aank	Aank.
Leiden.		8.43	11.43		2.42	4.45	9.—		
Warmond.		8.50	11.50		door	4.52	9. 8		
P. Gijzenb.		9. 2	12. 1		door	5. 4	9.20		
Veenenb.		9.15	12.14		door	5.17	9.33		
Vogelenz.		9.28	12.25		door	5.28	9.44		
Haarlem.	8.56	9.47	12.43		3.24	5.47	10. 3		
Halfweg.	door	10. 1	12.57		door	6. 1	10.17		
Amst. A.	9.20	10.20	1.15		3.50	6.20	10.35		

De Haarlemsche locaal-treinen 2 en 3 rijden NIET van 15 Dec. tot NB. Op de werkdagen rijdt een trein, des middags ten 11 u. 1 April; trein 7 stopt dan te Halfweg. 55 m., van Rotterdam naar Schiedam.
De treinen 4 en 17 stoppen ook te Hillegommerbeek. — De sneltreinen 9 en 10 vervoeren geene andere goederen dan bagage en aan de stations gebragte spoed-bestellingen.

NEDERLANDSCHE RIJNSPOORWEG. — TARIEF VOOR REIZIGERS.

Van AMSTERDAM naar				Van WOERDEN naar				Van DRIEBERGEN naar				Van DUIVEN naar			
	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.
Vreeland.	90	70	50	Oudewater.	40	30	20	Veenendaal	1.10	90	60	Zevenaar.	30	25	20
Maarssen.	1.40	1.10	70	Gouda.	80	60	40	Ede.	1.50	1.20	80	Elten.	70	55	35
Utrecht.	1.80	1.40	90	Rotterdam.	1.90	1.45	95	Arnhem.	2.30	1.90	1.20	Emmerik.	1.10	85	55
Woerden.	2.60	2.00	1.30	Van OUDEWATER naar				Duiven.	2.80	2.10	1.40	Van ZEVENAAR naar			
Oudewater.	2.90	2.25	1.45	Gouda.	60	45	30	Zevenaar.	3.—	2.25	1.50	Elten.	50	40	25
Gouda.	3.40	2.60	1.70	Rotterdam.	1.60	1.20	80	Elten.	3.40	2.55	1.70	Emmerik.	90	70	45
Rotterdam.	4.20	3.40	2.10	Van GOUDA naar				Emmerik.	3.90	2.90	1.95	Van ELTEN naar			
Van VREELAND naar				Rotterdam.	1.10	65	55	Van VEENENDAAL naar				Emmerik.	50	40	25
Maarssen.	70	55	35	Van AMSTERDAM naar				Ede.	50	40	25	Van ROTTERDAM naar			
Utrecht.	90	70	50	Driebergen.	2.40	1.90	1.20	Arnhem.	1.20	1.—	70	Utrecht.	2.70	2.05	1.35
Woerden.	1.70	1.30	90	Veenendaal.	3.50	2.80	1.80	Duiven.	1.70	1.30	85	Arnhem.	5.60	4.45	2.85
Oudewater.	2.—	1.55	1.05	Ede.	3.90	3.10	2.—	Zevenaar.	1.90	1.50	1.—	Emmerik.	7.10	5.35	3.55
Gouda.	2.50	1.90	1.30	Arnhem.	4.70	3.80	2.40	Elten.	2.30	1.80	1.20				
Rotterdam.	3.60	2.75	1.85	Duiven.	5.10	3.90	2.55	Emmerik.	2.80	2.10	1.40				
Van MAARSSEN naar				Zev naar.	5.30	4.—	2.65	Van EDE naar				Op Zon- en Feestdagen: Retour- biljetten tegen veel verminderde prijzen van en naar alle stations; dagelijks ook tusschen Amster- dam — Rotterdam — Emmerik. Bij gebruikmaking van een snelrein moet telkens worden bijbetaald Voor de dagelijkse retourbiljetten tusschen Amst. en Rott wordt geene verhooging voor snelreinen berekend.			
Utrecht.	50	40	25	Elten.	5.70	4.30	2.85	Arnhem.	80	70	50				
Woerden.	1.30	1.—	65	Emmerik.	6.20	4.65	3.10	Duiven.	1.30	1.—	65				
Oudewater.	1.60	1.25	80	Van UTRECHT naar				Zevenaar.	1.50	1.15	75				
Gouda.	2.10	1.60	1.05	Driebergen.	60	50	30	Elten.	1.90	1.45	95				
Rotterdam.	3.20	2.45	1.60	Veenendaal.	1.70	1.40	90	Emmerik.	2.40	1.80	1.20				
Van UTRECHT naar				Ede.	2.10	1.70	1.10	Van ARNHEM naar							
Woerden.	80	60	40	Arnhem.	2.90	2.40	1.50	Duiven.	50	40	25				
Oudewater.	1.10	85	55	Duiven.	3.40	2.60	1.70	Zevenaar.	70	55	35				
Gouda.	1.60	1.20	80	Zevenaar.	3.60	2.70	1.80	Elten.	1.10	85	55				
Rotterdam.	2.70	2.05	1.35	Elten.	4.—	3.10	2.—	Emmerik.	1.60	1.20	80				
				Emmerik.	4.50	3.40	2.25								

NEDERLANDSCHE RIJN-SPOORWEG (Winterdienst) 1 OCTOBER 1865.

1 Oct. 1865—30 April 1866. Van Amsterdam naar Utrecht, Rotterdam, Arnhem en Emmerik. Blz. 5.

STATIONS.	1 gdr pra. 3kl.	2	4 expr. 1, 2.	5	6 expr. 1, 2.	7 expr. 1, 2, 3	8	9	10 expr. 1, 2.
	'sm.	'sm.	's m.	's m.	's m.	nam.	nam.	'sav.	'sav.
Amsterd. V.		7.20	9.55	11.10	12.20	2.35	4.25	6.20	8.—
Abcoude.		7.36	door	11.23	door	door	4.40	6.35	door
Vreeland.		7.43	door	11.31	door	door	4.47	6.44	door
Nieuwersluis		7.49	10.13	11.38	12.43	2.53	4.54	6.50	8.18
Breukelen.		7.56	door	11.45	12.49	door	5.—	6.58	door
Maarssen.		8. 5	door	11.57	12.55	door	5.10	7.10	door
Utrecht. A.		8.25	10.35	12.20	1.10	3.15	5.50	7.30	8.40
						ps.tr. 1, 2, 3			
Utrecht V.	5.50	8.30	10.40	12.25	1.25	3.25	5.35	7.35	8.45
Harmelen.	door	8.45	door	12.40	door	door	5.50	7.50	door
Woerden.	6.30	8.52	10.57	12.46	1.42	3.45	5.57	7.57	9.—
Oudewater.	door	9. 1	door	12.55	door	3.55	6. 5	8. 8	door
Gouda.	7.20	9.22	11.12	1.12	1.58	4.13	6.23	8.25	9.16
Moordrecht.	door	9.30	door	1.20	door	door	6.30	8.35	door
Nieuwerkerk.	7.40	9.37	door	1.28	door	4.28	6.37	8.45	door
Cappelle.	7.50	door	door	1.37	door	4.38	6.47	8.52	door
Rotterdam A.	8.20	10.—	11.40	1.55	2.25	4.55	7. 5	9. 5	9.40

STATIONS.	2	5	7 exp. 1, 2.	8	9
	'am.	nam.	nam	nam	nam.
Utrecht. V.	8.30	12.30	3.25	5.35	7.35
Driebergen.	8.48	12.45	3.37	5.55	7.50
Maarsbergen.	9. 5	12.58	3.47	6.10	8. 5
Veenendaal.	9.23	1.15	4.—	6.30	8.20
Ede.	9.36	1.25	door	6.50	8.30
Wolfhezen.	9.50	1.37	door	7. 5	8.40
Arnhem.	10.15	2.10	4.40	7.30	9.15
Westervoort.	10.25	2.20	door	aanh.	9.25
Duiven.	10.32	2.28	door		9.32
Zevenaar. A.	10.45	2.40	5.—		9.45
Zevenaar. V.	10.50	2.45	5. 5		9.50
Elten. Amst. t.	11.10	3.10	door		10.15
Emmerik. v A.	11.25	3.25	5.30		10.30

Van Zevenaar over Kleef n. Keulen: 8.10, 11.—, 3.5 en 5.30
 " Keulen " " " Zevenaar: 7.—, 10.50, 1.40 en 2.50

Vertr. Holl. sp. .. 10.25 12.25 3.25 7.40 10.2

Vertr. Belg. sp. .. 12.15 5.15

Des Zaturdags zal trein 7 te Harmelen stilhouden.

NEDERLANDSCHE RIJN SPOORWEG (*Winterdienst*) 1 OCTOBER 1865.

Van Emmerik naar Arnhem, Utrecht, Amsterdam en Rotterdam.

STATIONS.	2	3	4	5	6	8	9
		g. ptr. 1, 2, 3.	expr. 1, 2		expr. 1, 2		
	's m.	's m.	na.	's m.	's m.	nam	nam
Emmerik. Amst t.		6.45		9. 5	10.55	2.15	4.30
Elten.		7. —		9.17	11. 7	2.30	4.42
Zevenaar. A.		7.15		9.30	11.20	2.45	4.55
Zevenaar. V.		7.45		9.45	11.35	3. —	5.20
Duiven.		7.53		9.52	door	3. 5	5.25
Westervoort.		8. 3		10. —	door	3.10	5.33
Arnhem.	6.35	8.20	9.15	10.25	12. 5	3.35	5.50
Wolfhezen.	6.47	aank.	door	10.40	door	3.47	6. —
Ede.	7. —		9.33	10.55	door	4. —	6.10
Veenendaal.	7.12	alleen op werkdag.	door	11. 7	12.30	4.11	6.20
Maarsbergen.	7.35		door	11.25	door	4.30	6.37
Zeist-Driebergen.	7.52		10. 7	11.40	12.53	4.47	6.50
Utrecht. A.	8.15		10.25	12.10	1.15	5.20	7.20

Vertr. Centr. sp. 8.45

1.40

7.50

Des Zaturdags zal trein 7 te Harmelen en te Maarssen stil houden.

STATIONS.	1	2	4	5	6	7	8	9	10
	g. ptr. 3.		expr. 1, 2		exp. 1, 2				expr. 1, 2
	's m.	's m.	's m.	's m.	's m.	nam	nam	nam	's av.
Utrecht. V.	6. —	8.20	10.30	12.15	1.20	3.30	5.25	7.25	9.35
Maarssen.	door	8.30	door	12.27	door	door	5.35	7.35	door
Breukelen.	door	8.37	door	12.35	door	3.45	5.43	7.42	door
Nieuwersluis.	6.55	8.45	10.47	12.42	1.35	3.52	5.49	7.50	9.50
Vreeland.	door	8.52	door	12.48	door	3.58	5.54	7.57	door
Abcoude.	7.40	9. —	door	12.58	door	4. 8	6. 3	8.10	door
Amsterdam. A.	8.25	9.25	11.15	1.20	2. —	4.30	6.25	8.30	10.15

Utrecht. V.	5.50	8.30	10.40	12.25	1.25	3.25	5.35	7.35	8.45
Harmelen.	door	8.45	door	12.40	door	door	5.50	7.50	door
Woerden.	6.30	8.52	10.57	12.40	1.42	3.45	5.57	7.57	9. —
Oudewater.	door	9. 1	door	12.55	door	3.55	6. 5	8. 8	door
Gouda.	7.20	9.22	11.12	1.12	1.58	4.13	6.23	8.23	9.16
Moordrecht.	door	9.30	door	1.20	door	door	6.30	8.35	door
Nieuwerkerk.	7.40	9.37	door	1.28	door	4.28	6.37	8.45	door
Cappelle.	7.50	door	door	1.37	door	4.38	6.47	8.52	door
Rotterdam. A.	8.20	10. —	11.40	1.55	2.25	4.55	7. 5	9. 5	9.40

Vertr. Holl. sp.

10.25 12.25

3.25

7.40

10. 2

Vertr. Belg. sp.

12.15

5.15

NEDERLANDSCHE RIJN SPOORWEG (*Winterdienst*) 1 OCTOBER.

1 Oct. 1865—30 April 1866. Van Rotterdam naar Amsterdam, Utrecht, Arnhem en Emmerik. Blz. 7.

STATIONS.	1 goed. p.tr. 3 kl.	2	4 expr. 1, 2.	5	6 expr. 1, 2	7 expr. 1, 2, 3	8	9	10 expr. 1, 2	11 g.pt. 1, 2, 3	STATIONS.	2	5	7 exp. 1, 2	8	9
		'sm.		'sm.	nam.	nam.	nam	nam	's av.	's av.		'sm.	'sm.	nam	nam	nam.
Rotterdam V		6.45		10.35	12.10	2.20	3.45	5.50	8.35	9.—	Utrecht. V.	8.30	12.30	3.25	5.35	7.35
Cappelle.		6.55		10.44	door	door	3.55	5.59	door	door	Driebergen.	8.48	12.45	3.37	5.55	7.50
Nieuwkerk.		7. 3		10.50	door	door	3.58	6. 6	door	9.26	Maarsberg.	9. 5	12.58	3.47	6.10	8. 5
Moordrecht.		7.12		10.58	door	door	4. 4	6.13	door	door	Veenendaal.	9.23	1.15	4.—	6.30	8.25
Gouda.		7.22		11.13	12.30	2.40	4.14	6.24	8.55	9.50	Ede.	9.36	1.25	door	6.50	8.30
Oudewater.		7.37		11.28	door	door	4.33	6.38	door	door	Wolfezen.	9.50	1.37	door	7. 5	8.40
Woerden.		7.47		11.38	12.47	2.55	4.38	6.47	9.10	10.30	Arnhem.	10.15	2.10	4.40	7.30	9.15
Harmelen.		7.53		11.47	door	door	4.53	6.55	door	door	Westervoort.	10.25	2.20	door	sank.	9.25
Utrecht A.		8.15		12.10	1.15	3.15	5.20	7.20	9.30	11.10	Duiven.	10.32	2.28	door		9.32
						pers. trein 1, 2, 3					Zevenaar. A.	10.45	2.40	5.—		9.45
Utrecht. V.	6.—	8.20	10.30	12.15	1.20	3.30	5.25	7.25	9.35		Zevenaar. V.	10.50	2.45	5.05		9.50
Maarsse.	door	8.30	door	12.27	door	door	5.35	7.35	door		Elten. Amsl.	11.10	3.10	door		10.15
Breukelen.	door	8.37	door	12.35	door	3.45	5.48	7.42	door		Emmerik vA.	11.25	3.25	5.30		10.30
Nieuwersluis.	6.55	8.45	10.47	12.42	1.35	3.52	5.49	7.50	9.50							
Vreeland.	door	8.52	door	12.48	door	3.58	5.54	7.57	door							
Abcoude.	7.40	9.—	door	12.58	door	4. 8	6. 3	8.10	door							
Amsterdam A.	8.25	9.25	11.15	1.20	2.—	4.30	6.25	8.30	10.15							

Des Zaturdags zal trein 7 te Maarsse stilhouden.

STAATSSPOORWEGEN. — 1 NOVEMBER 1865.

Arnhem—Deventer—Almelo—Salzbergen.

Arnhem.	8.—	10.40	9.15	4.45	9.20	Salzbergen V.	6.30			2.—		7.55
Velp.	8.10	10.49	2.24	4.53	9.29	Schüttorf.	6.42			2.12		8.7
De Steeg.	8.22	10.59	2.33	5.1	9.38	Bentheim.	6.51			2.23		8.16
Dieren.	8.33	11.8	2.42	5.10	9.47	Gildehaus.	7.1			2.33	do r	
Brummen.	8.49	11.22	2.55	5.20	10.—	Oldenzaal.	7.19			2.51		8.40
Zutphen. A.	9.3	11.34	3.7	5.30	10.12	Hengelo. A.	7.49			3.20		9.9
Zutphen. V.	9.15	11.10	3.12	5.38	10.25	Almelo. V.	7.15	10.28		2.58	6.16	8.48
Gorsel.	9.29	11.51	3.23	5.51	10.36	Borne.	7.32	10.40		3.10	6.28	9.—
Deventer. A.	9.48	12.5	3.37	6.8	10.50	Hengelo. A.	7.45	10.50		3.20	6.38	9.10
Zutphen. V.	9.18	11.49		5.37		Hengelo. V.	7.55			3.25		9.17
Laren.	9.33	12.8		5.49		Delden.	8.3			3.33		9.25
Lochem.	9.46	12.24		5.58		Goor.	8.17			3.46		9.30
Markelo.	10.2	12.43		6.9		Markelo.	8.27			3.56	door	
Goor.	10.14	12.58		6.18		Lochem.	8.39			4.7		9.57
Delden.	10.32	1.18		6.31		Laren.	8.51			4.18	door	
Hengelo. A.	10.46	1.34		6.40		Zutphen. A.	9.6			4.31	10.20	
Hengelo. V.	7.53	11.5	1.40	6.45	9.25	Deventer. V.	8.40	10.13	1.54	3.58		9.55
Borne.	8.1	11.16	1.48	6.53	9.33	Gorsel.	8.52	10.29	2.6	4.10		10.7
Almelo. A.	8.15	11.37	2.6	7.7	9.47	Zutphen. A.	9.5	10.47	2.19	4.23		10.20
Hengelo. V.	4.30	10.58		6.43		Zutphen. V.	9.14	10.52	2.24	4.38	.	10.30
Oldenzaal.	4.45	11.14		6.56		Brummen.	9.24	11.2	2.34	4.47		10.39
Gildehaus.	5.9	11.39		7.15		Dieren.	9.34	11.12	2.45	4.55		10.47
Bentheim.	5.19	11.49		7.20		De Steeg.	9.45	11.25	2.58	5.3		10.53
Schüttorf.	5.44	12.14		7.41		Velp.	9.54	11.34	3.7	5.12		11.4
Salzbergen A.	6.—	12.30		7.53		Arnhem. A.	10.5	11.45	3.18	5.23		11.15

Van Leeuwarden naar Harlingen.							Van Harlingen naar Leeuwarden.						
TARIEF.		1	3	5	7	9*	TARIEF.		2	4	6	8	
1 kl. 2 kl. 3 kl.	Leeuwarden V.	7.—	10.30	2.—	4.45	8.30	1 kl. 2 kl. 3 kl.	Harlingen . V.	8.15	12.—	3.30	6.15	
0.20 0.15 0.10	Deinum	7. 7	10.37	2. 7	4.52	8.39	0.50 0.40 0.25	Franeker . . .	8.29	12.14	3.44	6.29	
0.50 0.40 0.25	Dronrijp	7.18	10.48	2.18	5. 3	8.55	0.80 0.65 0.40	Dronrijp . . .	8.40	12.25	3.55	6.40	
0.80 0.65 0.40	Franeker	7.29	10.59	2.29	5.14	9.13	1.10 0.90 0.55	Deinum	8.51	12.36	4. 6	6.51	
1.30 1.05 0.65	Harlingen. A.	7.45	11.15	2.45	5.31	9.38	1.30 1.05 0.65	Leeuwarden A.	9.—	12.45	4.15	7.—	

*) Deze trein loopt alleen des Vrijdags.

Van Bortel naar Bergen op Zoom.						Van Bergen op Zoom n Bortel.					
V. BOXTEL		1	2	4	7	V. BERG. OP Z		1	3	5	7
1 kl. 2 kl. 3 kl.	Bortel V. . . .	5.54	9. 4	12.53	5.40	1 kl. 2 kl. 3 kl.	Bergen op Z. V.	7.10	10.57	2.50	7.45
6.45 0.35 0.20	Oisterwijk. . .	6. 5	9.15	1. 7	5.51	0.30 0.25 0.15	Wouw	7.21	11. 9	3. 1	7.55
0.85 0.70 0.45	Tilburg	6.17	9.27	1.23	6. 3	0.65 0.50 0.30	Roosendaal. A.	7.30	11.20	3.10	8.10
1.40 1.15 0.70	Gilze-Rijen . .	6.36	9.46	1.55	6.30		" V.	9.—	12.—	4.20	8.30
1.95 1.55 1.—	Breda A. . . .	6.50	10.—	2.15	6.45		Breda. . . . A.	9.40	12.40	5.—	9.10
	" V.	7.—	10.15	2.25	7.20			3	5	6	8
	Roosendaal. A.	7.40	10.55	3. 5	8.—	V. BREDA.	Breda. . . . V.	10. 4	1.—	5.30	9.20
		2	4	6	8	0.55 0.45 0.25	Gilze-Rijen . .	10.17	1.17	5.43	9.33
V. ROOSEND.	Roosendaal. V.	8.45	11.45	4.10	8.30	1.10 0.90 0.55	Tilburg	10.32	1.37	5.58	9.48
0.35 0.25 0.15	Wouw	8.58	11.58	4.25	8.42	1.50 1.20 0.75	Oisterwijk. . .	10.47	2. 5	6.23	10. 3
0.65 0.50 0.30	Bergen op Z. A.	9. 5	12. 5	4.33	8.55	1.95 1.55 1.—	Bortel . . . A.	11. .	2.22	6.33	10.16

NEDERL.-BELG. SPOORWEG. — TARIEF VOOR REIZIGERS.

van ROTTERDAM naar				van DORDRECHT naar				van ZEVENBERGEN naar			
	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.		1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.
Dordrecht	89 ⁵	70 ⁵	44 ⁵	Roosendaal	2.05	1.63	1.02	Roosendaal	85 ⁵	68 ⁵	43
Moerdijk	1.84	1.48 ⁵	92	Antwerpen	3.78	3.02 ⁵	1.89	Antwerpen	2.58	2.06	1.28
Zevenbergen	2.10	1.67 ⁵	1.04	Breda	2.50	2.—	1.50	Breda	1.35	1.05	85
Oudenbosch	2.50 ⁵	2.00 ⁵	1.25	van MOERDIJK naar				van OUDENBOSCH naar			
Roosendaal	2.95	2.36 ⁵	1.46 ⁵	Zevenbergen	26	19	12	Roosendaal	45	35 ⁵	24
Antwerpen	4.68	3.73	2.34	Oudenbosch	71	59 ⁵	35 ⁵	Antwerpen	2.17 ⁵	1.75 ⁵	1.09
Breda	3.10	2.50	2.—	Roosendaal	1.09	87 ⁵	54 ⁵	Breda	1.35	1.—	75
van DORDRECHT naar				Antwerpen	2.81 ⁵	2.27	1.42	van ROOSEDAAL naar			
Moerdijk	94 ⁵	76	47 ⁵	Breda	1.35	1.15	1.—	Antwerpen	1.72 ⁵	1.37	85 ⁵
Zevenbergen	1.20	95	61 ⁵	van ZEVENBERGEN naar				Breda	1.16	92 ⁵	57
Oudenbosch	1.61	1.28	80 ⁵	Oudenbosch	40 ⁵	33 ⁵	19	van BREDA naar			
								Antwerpen	2.88 ⁵	2.29 ⁵	1.44 ⁵

ANTWERPEN—GENT.

Van Antwerpen naar Gent:	7.30	9.—	11.—	2.30	4.—	6.15.
Van Gent naar Antwerpen:	5.15	7.30	9.15	10.45	2.30	6.25 7.—.

NEDERLANDSCH-BELGISCHE SPOORWEG.

Van Antwerpen naar Breda en Rotterdam.

Van Rotterdam naar Breda en Antwerpen.

	1	3	5	7	9
				Gem. trein.	Gem. trein.
	<u>'s morg.</u>	<u>'s morg.</u>	<u>'s av.</u>	<u>'s av.</u>	<u>'s av.</u>
Antwerpen Vertrek.	7.35	10.25	3.37	6.10	
Eeckeren "	7.45	10.34	3.46	6.22	
Cappellen "	7.53	10.42	3.54	6.30	
Calmpthout "	8. 5	10.55	4. 5	6.43	
Esschen "	8.20	11.10	4.20	7.10	
Roosendaal Aank.	8.30	11.20	4.30	7.20	
Roosendaal Vertrek.	9.—	12.—	4.20	8.30	
Etten "	9.25	12.25	4.45	8.55	
Breda Aankomst.	9.40	12.40	5.—	9.10	
Roosendaal Vertrek	8.50	11.40	4.50	8.25	4.—
Oudenbosch "	9. 3	11.53	door	8.38	4.20
Zevenbergen "	9.15	12. 5	door	8.49	4.40
Moerdijk "	9.40	12.30	5.30	9.—	4.50
Dordrecht "	10.40	1.30	6.30	Aank.	Aank.
Rotterdam A. Rijns	11.55	2.45	7.45		

	2	4	6	8	10
	<u>'s morg.</u>	<u>'s morg.</u>	<u>'s morg.</u>	<u>'s midd.</u>	<u>'s av.</u>
Rotterdam Vertrek Rijns.		8.10	12.15	5.15	
Dordrecht "		9.20	1.25	6.25	
Moerdijk "	6.10	10.43	2.48	7.48	
Zevenbergen "	6.20	10.53	2.58	7.58	
Oudenbosch "	6.35	11. 4	3. 9	8. 9	
Roosendaal Aankomst	6.50	11.15	3.20	8.20	
Breda Vertrek.	7.—		10.15	2.25	7.20
Etten "	7.15		10.30	2.40	7.35
Roosendaal Aankomst.	7.40		10.55	3. 5	8.—
Roosendaal Vertrek.	7.45	11.20	3.25	8.25	
Esschen "	8.20	11.50	3.55	8.55	
Calmpthout "	8.31	12. 1	4. 6	9. 6	
Cappellen "	8.42	12.12	4.17	9.17	
Eeckeren "	8.50	12.20	4.25	9.25	
Antwerpen Aankomst.	9.—	12.30	4.35	9.35	

Vertr. Holl. sp.

12.25

3.25

8.45

Vertr. Rijns.

2.20

3.45

8.85

NEDERLANDSCHE CENTRAAL-SPOORWEG. — 1 OCT. 1865—1 MEI 1866.

TARIEF.			Van Utrecht naar Zwolle en Kampen.			TARIEF.			Van Kampen en Zwolle naar Utrecht.		
---------	--	--	------------------------------------	--	--	---------	--	--	------------------------------------	--	--

1 kl.	2 kl.	3 kl.		1 's m.	3 nam.	5 nam.
			Utrecht . . .	8.45	1.40	7.50
0.50	0.35	0.20	Bilt . . .	9. 1	1.56	door
0.90	0.60	0.40	Soest . . .	9.14	2. 8	8.11
1.25	0.85	0.55	Amersfoort . .	9.30	2.22	8.24
1.80	1.25	0.80	Nijkerk . . .	9.48	2.38	8.40
2.20	1.60	1.00	Putten . . .	10. 2	2.52	8.52
2.70	1.95	1.20	Harderwijk . .	10.22	3.11	9.10
3.05	2.20	1.35	Hulshorst . . .	10.33	3.22	9.21
3.40	2.40	1.50	Nunspeet . . .	10.45	3.35	9.32
3.85	2.80	1.75	Elburg-Epe . .	11. 3	3.52	9.46
4.05	2.90	1.80	Oldebroek . . .	11.10	3.59	door
4.60	3.30	2.05	Hattem. . . .	11.27	4.20	10. 3
4.85	3.50	2.20	Zwolle	11.50	4.42	10.25
5.20	3.75	2.35	Mastenbroek . .	12. 2	4.54	door
5.60	4.00	2.50	Kampen. Aank.	12.13	5. 5	10.45

1 kl.	2 kl.	3 kl.		2 's m.	4 's m.	6 's m.
			Kampen . . .	7.—	11.25	3.40
0.40	0.25	0.15	Mastenbroek . .	7.12	11.37	3.51
0.75	0.50	0.30	Zwolle	7.32	12.—	4.10
1.00	0.70	0.45	Hattem	7.41	12.11	4.23
1.55	1.10	0.70	Oldebroek . . .	7.55	door	4.38
1.75	1.20	0.75	Elburg-Epe . . .	8. 3	12.37	4.46
2.20	1.60	1.00	Nunspeet	8.19	12.56	5. 3
2.55	1.80	1.15	Hulshorst . . .	8.29	1. 7	5.14
2.90	2.05	1.30	Harderwijk . . .	8.48	1.23	5.29
3.40	2.40	1.50	Putten	8.57	1.41	5.45
3.80	2.75	1.70	Nijkerk	9. 9	1.59	6.—
4.35	3.15	1.95	Amersfoort . . .	9.26	2.19	6.20
4.70	3.40	2.10	Soest	9.38	2.31	6.32
5.10	3.65	2.30	Bilt	9.49	2.41	6.42
5.60	4.00	2.50	Utrecht. Aank. .	10.10	3.—	7.—

Vertrek Rijns. n.	Amsterdam	10.30	3.30	7.25
"	Arnhem	12.30	3.25	7.35
"	Rotterdam	10.40	3.25	7.35

1 November 1865.

Nijmeegsche Spoorweg.

TARIEF.			1			2			3			TARIEF.			1			2			3		
			vm.			vm.			nam.						vm.			nam.			nam.		
						Keulsche tijd						1 kl. 2 kl. 3 kl.			Keulsche tijd			1,2kl.					
1 kl.	2 kl.	3 kl.	Nijmegen . . .	Vertr.	8.35	11. 5	5.40	sbgr.	sbgr.	sbgr.	Kleef	Vertr.	10.15	4 20	9.15								
0.53	0.41	0.23	Groesbeek . . .	"	8.49	11.19	5 54	9	7	4½	Cranenburg . .	Aank.	10.30	4 35	9.30								
0.82	0.61	0.41	Cranenburg . .	Aank.	8.55	11.25	6.—				"	Vertr.	10.35	4.40	9.35								
			"	Vertr.	9.10	11.40	6.15	13	10	6½	Groesbeek . . .	"	10.42	4.47	9.42								
1.40	0.99	0.70	Kleef	Aank.	9.30	12 —	6.35	24	17	12	Nijmegen . . .	Aank.	10.55	5. 2	9.55								

In correspondentie naar Crefeld, Keulen, Frankfort, Aken, Maastricht.

Augustus 1865.

Van Luik naar Maastricht.

	2	4	6	8	10	12		1	3	5	7	9	11
Luik . . .	7. 5	9.40	1.15	3.45	6.40	9.25	Maastricht		7.50	11.25		5.10	7.55
Jupille . .	7.13	9.48	1.23	3.53	6.48	9.33	Gronsveld		7.59	11.34		5.19	8. 4
Wandre . .	7.19	9.53	1.29	3.58	6.54	9.39	Eysden .		8. 7	11.42		5.27	8.12
Cheratte .	7.24	9.58	1.34	4. 3	6.59	9.45	Visé . .	5.15	8.23	11.58	2.10	5.43	8.25
Argenteau .	7.29	10. 3	1.40	4. 8	7. 4	9.50	Argenteau	5.23	8.31	12. 6	2.18	5.51	8.33
Visé . . .	7.37	10.11	1.50	4.16	7.15	10.—	Cheratte .	5.28	8.36	12.11	2.23	5.56	8.38
Eysden . .	7.50	10.24		4.29	7.28		Wandre .	5.34	8.43	12.18	2.29	6. 1	8.43
Gronsveld .	7.58	10.32		4.37	7.37		Jupille .	5.40	8.49	12.24	2.35	6. 7	8.49
Maastricht A.	8.10	10.45		4.50	7.50		Luik A. .	5.50	9.—	12.35	2.45	6.20	9.—

1 Nov. 1865. Van Aken naar Landen.

Van Landen naar Aken.

	1	3	5	7	9		2	4	6	8	10
	's morg.	's morg.	Expr. 's morg. 1, 2 kl.	's nam.	's av.		's morg.	's morg.	's nam.	's av.	's av.
Aken Vertr.		6.30	10.50	3.40	7.—	Landen Vertr.		9.—	3.35	7.30	
Simpelveld "		6.45	11.11	4. 1	7.21	St. Truiden "		9.20	3.49	7.48	
Wylre "		6.56	door	4.11	7.32	Alken "		9.40	door	8. 6	
Valkenburg "		7. 7	11.27	4.22	7.43	Antwerpen over Aerschot		7.25	1.45	5.50	
Moerssen "		7.16	door	4.30	7.52	Hasselt "		10.—	4.19	8.26	
Maastricht Aank.		7.24	11.40	4.38	8.—	Diepenbeek "		10.11	door	8.37	
Maastricht Vertr.	6.15	7.30	11.50	4.48		Lanaeken "		10.43	5.—	9.10	
Lanaeken "	6.35	7.50	12.10	5. 8		Maastricht Aank.		10.55	5.12	9.22	
Diepenbeek "	7.10	door	door	5.41		Maastricht Vertr.	8.20	11. 5	5.22	9.30	
Hasselt "	7.29	8.20	12.47	6.—		Meerssen "	8.30	11.14	5.31	9.40	
Antwerpen over Aerschot	9.40	10 7	2.50	8.15		Valkenburg "	8.41	11.26	5.42	9.51	
Alken "	7.39		door	6 10		Wylre "	8.53	11.37	5.53	10. 3	
St. Truiden "	8. 1		1. 8	6.32		Simpelveld "	9. 5	11.49	6. 5	10.15	
Landen Aank.	8.20		1.20	6.48		Aken Aank.	9.30	12.14	6.30	10.40	

Van Landen naar Antwerpen . . . 8.50, 1.35, 2.35, 7.28.

Van Antwerpen naar Landen . . . 6.45, 1.15, 4.50.

Van Maastricht naar Venlo.

Maastricht V.	8.30	11.50	5.30	Venlo V.	8.40	1.35	5.40
Bunde	8.40	11.58	5.38	Tegelen	8.46	1.43	5.46
Beek-Elsloo	8.56	12.10	5.50	Reuver	8.57	1.58	5.57
Sittard	9.12	12.23	6. 3	Swalmen	9. 7	3.11	6. 7
Susteren	9.35	12.39	6.19	Roermond	9.16	2.23	6.16
Echt	9.46	12.47	6.27	Maasbracht-Linne	9.34	2.47	6.35
Maasbracht-Linne	10.—	12.57	6.37	Echt	9.44	3.—	6.48
Roermond	10.17	1. 9	6.52	Susteren	9.54	3.11	6.56
Swalmen	10.39	1.24	7. 7	Sittard	10. 5	3.26	7. 7
Reuver	10.51	1.34	7.17	Beek-Elsloo	10.23	3.51	7.24
Tegelen	11. 6	1.45	7.28	Bunde	10.35	4. 7	7.36
Venlo A.	11.19	1.53	.36	Maastricht A.	10.45	4.20	7.46

De dag der opening zal in de dagbladen bekend gemaakt worden.

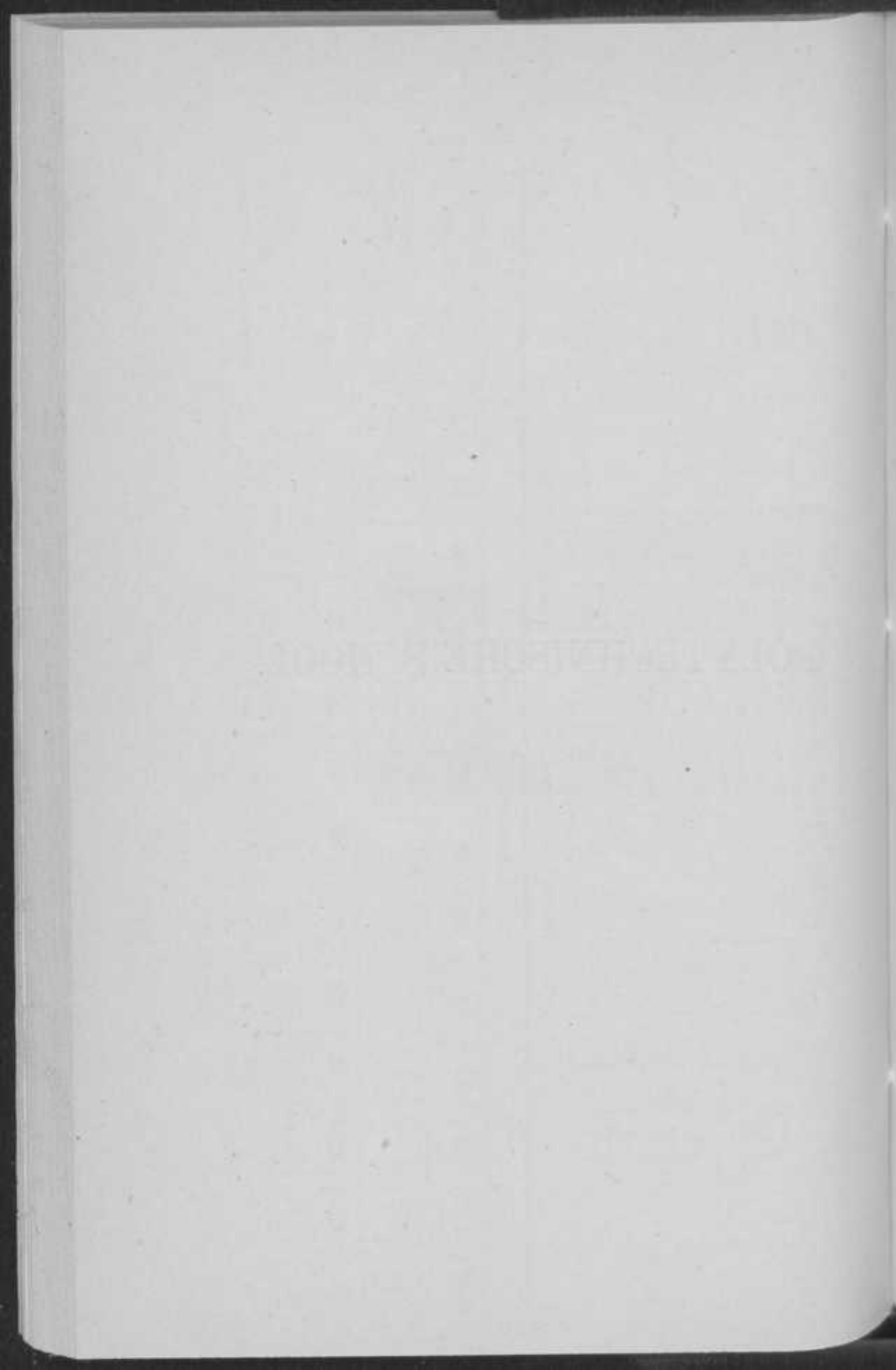
Antwerpen—Brussel.

VERTREK VAN	1	2	3	4 Exp. 1 kl.	5	6	7	8	9 Exp. 1 kl.	10	11	12	13
Antwerpen	6.—	6.45	8.15	9.15	10.20	10.55	1.—	1.15	3.40	4.50	7.—	7.45	9.45
Mechelen	6.40	7.15	8.55	9.40	11.—	11.25	1.48	1.45	4. 5	5.20	7.33	8.25	10.25
Aankomst te Brussel .	7.22	7.43	9.40	10. 5	11.45	11.53	2.30	2. 8	4.30	5.50	8.—	8.38	10.58

VERTREK VAN	1	2	3 Exp. 1 kl.	4	5	6	7 Exp. 1 kl.	8	9	10	11	12 Exp. 1 & 2
Brussel	6.35	8.15	9.10	10.45	1. 3	1.20	2.50	4.15	4.35	7.10	8.45	10.30
Mechelen	6.58	8.55	9.35	11.10	1.50	1.45	3.10	5.15	5.—	7.50	9.10	10.53
Aankomst te Antwerpen .	7.31	9.40	10. 2	11.55	2.32	2.18	3.39	5.55	5.40	8.35	9.55	11.20

Van Brussel n. Parijs 9. 5, 1.20, 2.35, 5.25. — Van Parijs n. Brussel 7.30, 7.35 5.— 10.25.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Het bestuur der Polytechnische School is opgedragen aan een directeur en eenen raad van bestuur, zamengesteld uit de hoogleeraren der school.

De Directeur is voorzitter van den raad.

De Secretaris wordt jaarlijks door den raad uit zijn midden gekozen.

DIRECTEUR

DR. L. COHEN STUART.

Secretaris van den Raad van Bestuur

DR. A. C. OUDEMANS JR.

POSTMASTER RETURN

TO THE POSTMASTER GENERAL
WASHINGTON, D. C.
FROM THE
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

RECEIVED
JAN 11 1911
U. S. DEPT. OF AGRICULTURE
BUREAU OF PLANT INDUSTRY
WASHINGTON, D. C.

HONORAIR HOOGLEERAAR.

DR. R. LOBATTO. — *Koornmarkt.*

HOOGLEERAREN.

In de zuivere en toegepaste Wiskunde.

DR. G. F. W. BAEHR. — *Langendijk.*

F. J. VAN DEN BERG. — *Oude Delft.*

DR. C. P. BURGER. — *Oude Delft.*

DR. L. COHEN STUART. — *Oude Delft.*

DR. R. W. VAN GOENS. — *Singel.*

In de toegepaste Natuurkunde.

DR. C. H. C. GRINWIS. — *Oude Delft.*

In de kennis van werktuigen en de mech. Technologie.

D. GROTHE. — *Voorstraat.*

In de burgerlijke Bouwkunde.

E. GUGEL. — *Brabantsche Turfmarkt.*

In het handelsregt, administratief regt en staathuishoudkunde.

MR. J. L. DE BRUYN KOPS. — *Oude Delft.*

In de Waterbouwkunde.

J. LEBRET. — *Oude Delft.*

In de Scheikunde.

DR. A. C. OUDEMANS JR. — *Koornmarkt.*In de mineralogie, de geologie, het mijnwezen en
verwante vakken.DR. H. VOGELSANG. — *Oude Delft.*

LEERAREN.

In de Werktuigkunde.

A. HUËT. — *Wijnhaven.*

In de Scheikunde en de Scheikundige Technologie.

DR. L. C. LEVOIR. — *Oude Delft.*

In het Boetseren.

E. LACOMBLÉ. — *Oude Delft.*

In de burgerlijke Bouwkunde.

G. J. MORRE. — *Oude Delft.*

In het maken van Modellen en Werktuigen.

G. REUVEKAMP. — *Binnenwatersloot.*

In de Plant- en Dierkunde.

DR. M. SALVERDA. — *Koornmarkt.*

In het Handteekenen.

P. TÊTAR VAN ELVEN. — *Koornmarkt.*

In het ijken van Maten en Gewigten.

P. C. DE VOS. — *'s Hage.*

AMBTENAAR VAN ADMINISTRATIE.

H. L. VERSCHOOR. — *Voldersgracht.*

CONCIERGE.

C. P. WIES. — *In het gebouw.*

PORTIER.

H. SHEEGERS. — *Nieuwstraat.*

PROGRAMMA DER LESSEN

WELKE

gedurende het jaar 1865—1866

AAN DE

POLYTECHNISCHE SCHOOL

ZULLEN GEGEVEN WORDEN.

Beschrijvende meetkunde.

Perspectief en schaduw van lichamen door platte vlakken begrensd. Kromme lijnen en gebogen oppervlakken.

6 uren 's weeks, waarvan 4 u. teekenen.

Ingenieurs B₁ en tot paschen technologen B₁.

Kromme lijnen en gebogen oppervlakken. Perspectief en schaduw van lichamen door gebogen oppervlakken begrensd.

6 u., waarv. 4 u. teekenen.

Ingenieurs B₂.

Analytische meetkunde.

In het platte vlak. 2 u.

Ingenieurs B_1 .

In de ruimte. 2 u.

Ingenieurs B_2 .

Cursus in de beginselen. 2 u.

Technologen B_1 .

Analyse.

Hoogere stekunde, differentiaal- en integraalrekening.

Eerste deel van den cursus. 5 u.

Ingenieurs B_1 .

Tweede deel van den cursus. 4 u.

Ingenieurs B_2 .

Integratie van differentiaalvergelijkingen. 1 u.

Ingenieurs C_1 en C_2 .

Waarschijnlijkheidsrekening.

Toepassing op de methode der kleinste quadraten. 1 u.

Ingenieurs C_1 en C_2 .

Theoretische mechanica.

Evenwigt van vaste lichamen en beweegbare stelsels. Beweging van een stoffelijk punt. 3 u.; na paschen 2 u.

Ingenieurs C_1 .

Beweging van vaste lichamen. Evenwigt
 en beweging van vloeistoffen. 3 u.; na kersmis 2 u.
 Ingenieurs C₂.

Toegepaste mechanica.

Wederstand van bouwstoffen. 3 u. na paschen.
 Ingenieurs C₁.

Wederstand van bouwstoffen en samen-
 stellingen. Bekleedingsmuren. Gewelven.
 3 u.; na kersmis 2 u.
 Ingenieurs C₂.

Moteurs. 2 u. na kersmis.
 Civiele Ingenieurs C₂.

Beginnelsen der theoretische en toegepaste mechanica.

Eerste deel van den cursus. 3 u. na paschen.
 Technologen B₁ en B₂.

Toegepaste natuurkunde.

Hoofdzakelijk electriciteit en magnetisme. 3 u.
 Ingenieurs B₁ en technologen B₁.

Hoofdzakelijk licht en warmte 3 u.
 Ingenieurs B₂ en technologen B₂.

Algemeene toegepaste en analytische Scheikunde.

Anorganische scheikunde. 3 u.
 Ingenieurs B₁ en technologen B₁

Organische scheikunde. 2 u.
 Technologen B₂.

Analytische scheikunde met betrekking tot
bouwstoffen.

Ingenieurs B₂. 1 u.

Oefeningen in het laboratorium.

Qualitative en quantitative analyse en het
maken van præparaten. 6 u.

Technologen B₁ en B₂.

Qualitative en quantitative analyse. 6 u.

Mijnen-ingenieurs B.

Qualitative en quantitative analyse der
bouwstoffen. 4 u.

Ingenieurs B₂.

Kristallographie.

Mijnen-ingenieurs B. 4 u. tot kersmis.

Delfstofkunde.

Mijnen-ingenieurs B. 4 u. na kersmis.

Aardkunde.

Beknopt overzicht. Uitgekozen hoofd-
stukken. 2 u.

Kennis van werktuigen.

Hijsch-, pomp- en blaaswerktuigen. 2 u.

Werktuigkundige ingenieurs B₁ en B₂ en technologen B₁.

Stoomwerktuigen. 2 u.

Ingenieurs C₁ en C₂ en technologen B₂.

Werktuigkundig teekenen.

Werktuigkundige ingenieurs B_1 en B_2 .	4 u.
Werktuigkundige Ingenieurs C_1 en C_2 .	6 u.

Mechanische Technologie.

De bewerking der metalen.	3 u.
---------------------------	------

Technologen B_1 en werktuigkundige ingenieurs B_1 .

De bewerking der vezelstoffen.	3 u.
--------------------------------	------

Technologen B_2 en werktuigkundige ingenieurs B_2 en C_1 .

Scheikundige technologie.

Water. Licht en brandstoffen. Alkaliën.

Minerale zuren. Alcalische aarden.	3 u.
------------------------------------	------

Technologen B_2 .

Burgerlijke Bouwkunde.

a. Constructie.

Bouwstoffen en onderdeelen van gebouwen Houtcon-
structionen, eerste gedeelte. 6 u. waarv. 4 u. teekenen.

Civiele en bouwkundige ingenieurs B_1 , werktuigk. ingenieurs C_1
en technologen B_2 .

Houtconstructionen, tweede gedeelte. Steen-
en ijzerconstructionen. 6 u. waarv. 5 u. teekenen.

Civiele en bouwkundige ingenieurs B_2 .

Constructie van eenvoudige gebouwen. 6 u. teekenen.

Civiele ingenieurs C_1 en C_2 .

b. Schoone Bouwkunst.

Kunstgeschiedenis.	1 u.
--------------------	------

Civiele en bouwkundige ingenieurs C_1 .

Stijl.

Civiele en bouwkundige ingenieurs C_1 . 2 u. teekenen na paschen.

Civiele en bouwkundige ingenieurs C_2 . 2 u. teekenen.

Leer van vormen. 3 u. teekenen.

Bouwkundige ingenieurs B_2 .

Ornament. 3 u. teekenen.

Bouwkundige ingenieurs C_1 en C_2 .

Oefeningen in de schoone bouwkunst. 6 u. teekenen.

Bouwkundige ingenieurs C_1 en C_2 .

Waterbouwkunde.

a. Beginselen.

Bouwstoffen. Beschoeiingen en bekleedingsmuren.

Duikers. Vaste houten bruggen. 3 u. waarv. 2 u. teekenen.

Civiele en bouwkundige ingenieurs B_2 .

Voor de civiele ingenieurs B_2 . na paschen 6 u., waarv. 5 u. teekenen.

Bestratingen. Kaaijen. Bruggen. Sluizen. 2 u.

Bouwkundige ingenieurs C_2 .

b. Eigenlijke waterbouwkunde.

Hydrographie van Nederland Vaste waterkeeringen. Oeververdedigingen. Rivieren en rivierwerken. 2 u.

Civiele ingenieurs C_1 , gedeeltelijk ook civiele ingenieurs C_2 .

Kanalen. Sluizen. Reeden en havens. Doken. Polderwerken. 11 u. waarv. 8 u. teekenen.

Civiele ingenieurs C_2 .

c. Wegen en bruggen.

Eerste deel van den cursus. 6 u. waarv. 4 u. teekenen.

Civiele ingenieurs C_1 .

In den cursus van de burgerlijke bouwkunde en in dien van de waterbouwkunde is begrepen het maken van ontwerpen, bestekken en begrootingen.

Scheepsbouwkunde en scheepsbouwkundig teekenen.

Scheepsbouwkundige ingenieurs.

Landmeten en waterpassen.

Instrumenten voor het meten van hoeken en lijnen en voor het uitzetten van hoeken.

Waterpasinstrumenten. 2 u.

Het eigenlijke landmeten. Het hoogtemeten, in het bijzonder het gewone waterpassen. 2 u.

In kaart brengen en situatie-teekenen. 2 u. teekenen.

Praktische oefeningen op het terrein.

Civiele en bouwkundige ingenieurs C_1 .

Geodesie.

Cursus in de beginselen. 1 u.

Civiele ingenieurs C_2 .

Staathuishoudkunde.

Algemeen overzicht. 2 u.

Belastingen. 1 u.

Verschillende onderwerpen. 1 u.

Administratief-regt met betrekking tot den waterstaat en openbare werken.

Civiele en bouwkundige ingenieurs C_1 en C_2 . 1 u.

Handteekenen.

Meetkundige lichamen en voorwerpen naar de natuur.	2 u.
Onderdeelen van het menschelijk ligchaam.	4 u.
Ornament.	4 u.
Studie naar het menschelijk ligchaam naar pleister.	4 u.

Boetseren.

Bouwkundige ingenieurs B_2 , C_1 en C_2 . 6 u.

IJK van maten en gewigten. 4 u.

Gelegenheid tot praktische oefeningen met gereedschap en draaibank zal op daartoe aan te wijzen tijden open staan.

TOELICHTING.

Bij het vaststellen van dit programma is ondersteld: dat allen, die van het onderwijs aan de Polytechnische School gebruik maken, in het bezit zijn van de kundigheden, welke aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus kunnen verkregen worden, voor zooverre namelijk die kundigheden betrekking hebben op de vakken waarop zij zich wenschen toe te leggen;

ten andere, dat allen, die zich aan de Polytechnische School tot *technoloog* of *ingenieur* wenschen te bekwamen en een *diploma* als zoodanig wenschen te verwerven, de kundigheden bezitten, die bij het examen A., vermeld in art. 59 der wet van 2 Mei 1863, Staatsblad n°. 50, zijn voorgeschreven.

Voorts is het programma er op ingerigt dat laatstgemelden:

door het volgen van een *driejarigen cursus* zich de kundigheden kunnen eigen maken, die gevorderd worden bij het examen B, art. 60, waardoor het diploma van *technoloog* verkregen wordt;

en door het volgen van een eersten *tweejarigen cursus* de kundigheden, welke gevorderd worden voor een der examens B, art. 61—65, en daarna door het volgen van een tweeden *tweejarigen cursus*, die welke verder vereischt worden voor het overeenkomstige examen C, waardoor een diploma van *ingenieur* verkregen wordt.

In het belang van eene doelmatige verdeling der vakken over de achtereenvolgende studie jaren is aangenomen dat de eerste tweejarige cursus voor ingenieur, zich ook over enkele vakken, die eerst in het examen C voorkomen, behoorde uit te strekken.

Voor zoo verre de lessen eene bepaalde plaats in het leerplan innemen, is deze in het programma aangewezen. De lessen aangeduid door B_1 , zijn meer bepaald bestemd voor het *eerste*, die aangeduid door B_2 , voor het *tweede* voorbereidingsjaar voor examen B. Gelijke beteekenis hebben C_1 en C_2 , met het oog op examen C.

In het programma zijn de lessen, welke tot het derde voorbereidingsjaar voor de technologen moeten gerekend worden, niet opgenomen. Hetzelfde geldt van lessen, welke tot de laatste voorbereidingsjaren voor sommige der ingenieursvakken behooren. — De behoefte aan deze lessen kan zich in het jaar 1865/66 nog niet doen gevoelen.

De cursus in het vak van den ijk is bestemd voor hen, die zich aan de Polytechnische School voor de betrekking van arrondissementsijker der maten en gewigten wenschen te bekwamen.

Aldus vastgesteld ter algemeene vergadering van Leeraren en Hoogleeraren der Polytechnische School, op heden den 26sten Mei 1865.

(Get.) L. COHEN STUART,

Voorzitter.

A. C. OUDEMANS Jr.,

Secretaris.

REGLEMENT

voor het gebruik van de

Bibliotheek der Polytechnische School.

1. De bibliotheek zal geopend zijn iederen Maandag en Donderdag, 's namiddags van 2 tot 4 ure, en iederen Dingsdag en Vrijdag, 's avonds van 7 tot 10 ure; in de vacantiën, iederen Maandag en Donderdag, 's namiddags van 1 tot 4 ure.

Op deze uren zal altijd de bibliothecaris of zijn assistent tegenwoordig zijn, en bereid bevonden worden, zooveel mogelijk, noodige inlichting of hulp te verschaffen.

Docenten der Polytechnische School staat het bezoeken van de bibliotheek, ook buiten de genoemde uren, dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, van 9 tot 4 ure vrij.

2. Docenten en kweekelingen der Polytechnische School kunnen voor hun persoonlijk gebruik werken uit de bibliotheek, tegen behoorlijk ontvangstbewijs, ter leen bekomen.

Voor personen, die niet tot de School behooren, wordt daartoe eene bijzondere vergunning van den directeur of van den bibliothecaris vereischt.

3. De gewone leestijd, waarvoor boeken uitgeleend worden, is veertien dagen.

Indien na verloop van dien tijd het werk nog langer begeerd wordt kan de termijn van teruggave door den bibliothecaris verlengd worden, echter slechts ingeval het werk door niemand anders verlangd wordt, en onder verbindtenis van onverwijldde terugzending, zoodra zulks het geval mogt zijn.

4. Van de uitgeleende werken wordt door den bibliothecaris een register gehouden, dat steeds in de bibliotheek voorhanden zal zijn.

De bibliothecaris houdt aantekening van de aanvragen van uitgeleende werken. Aan dergelijke aanvraag wordt, nadat het verlangde werk weder ingekomen is, zoo spoedig mogelijk voldaan, en wel indien het zelfde werk door meer dan een persoon verlangd wordt, in de volgorde waarin de aanvragen zijn geschied.

5. Niemand zal meer dan tien banden te gelijk ter leen mogen hebben zonder vergunning van den directeur of van den bibliothecaris.

6. Teekeningen, kaarten, platen, plaatwerken, handschriften, woordenboeken, losse nommers van tijdschriften of vervolgwerken kunnen niet dan bij uitzondering worden ter leen verstrekt, ingevolge eene bijzondere vergunning van den directeur of van den bibliothecaris, aan wien de beslissing toekomt of eenig werk onder de bepaling van dit artikel valt.

7. De tijdschriften moeten gedurende de twee eerste maanden nadat zij zijn ingekomen steeds van Maandag ochtend 9 tot Vrijdag avond 10 ure in de bibliotheek aanwezig zijn.

De bibliothecaris heeft echter de bevoegdheid om

bij uitzondering en voor zoolang hiertegen door geen van de docenten bedenking wordt gemaakt, de nieuw ingekomen nummers van tijdschriften, die meer bepaaldelijk op het vak van een der docenten betrekking hebben, aan dien docent, alvorens zij in de bibliotheek ter lezing worden gelegd, voor den tijd van eene week ten gebruike te geven.

8. De afgifte en het wederom in ontvang nemen van werken geschiedt alleen op Dingsdag en Vrijdag avond, op de uren dat de bibliotheek geopend is.

De bibliothecaris heeft echter de bevoegdheid hiervan af te wijken.

9. Van 1 tot 10 Julij worden geen werken uitgeleend. Voor 1 Julij moeten alle uitgeleende werken terug bezorgd worden.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den bibliothecaris, moeten, op diens schriftelijke aanvraag, de uitgeleende werken ook binnentijds onmiddelijk terug bezorgd worden.

10. Ieder is verantwoordelijk voor de schade aan eenig door hem ontvangen werk, terwijl het in zijn bezit was, toegebragt, en is gehouden bij verlies of bederf, de waarde van het geheele werk — van tijdschriften den geheelen jaargang — te vergoeden; in zooverre namelijk geene enkele deelen of nummers te bekomen zijn. Echter kan in bijzondere gevallen met eene mindere schadevergoeding genoegen genomen worden.

Vergoeding is opvorderbaar van ieder, die, na tweemaal schriftelijk door den bibliothecaris daartoe te zijn uitgenoodigd, nalatig blijft in het terugzenden van eenig werk.

De beslissing of vergoeding behoort te worden gevorderd, en zoo ja, de bepaling tot welk bedrag, staat aan den bibliothecaris.

11. Bij het bezoeken van de bibliotheek zullen overjassen, hoeden, rottingen en dergelijke achtergelaten worden.

In de bibliotheek zal niet dan op zeer zacht fluisterenden toon gesproken en niet gerookt worden.

12. In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directeur, zooveel mogelijk in overleg met den bibliothecaris.

*Ontworpen in overleg met den Raad van Bestuur,
DELFT, den 7 Februarij 1865.*

*De Directeur der Polytechnische School,
(Get.) L. COHEN STUART.*

Vastgesteld, 's Gravenhage, den 18 Februarij 1865,
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(Get.) THORBECKE.

TIJDSCHRIFTEN IN DE BIBLIOTHEEK VOORHANDEN.

1865.

Verslagen en mededeelingen der koninklijke akademie
van wetenschappen te Amsterdam.

Jaarboek idem.

Bulletin de l'académie royale des sciences, des lettres
et des beaux-arts de Belgique.

Comptes rendus de l'académie des sciences de Paris.

Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wis-
senschaften zu Wien.

Almanach idem.

Monatsbericht der königlichen preussischen Akademie
der Wissenschaften zu Berlin.

Berichte über die Verhandlungen der königlich säch-
sischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig.

Proceedings of the royal society of London.

Bulletin de l'académie impériale des sciences de St.
Petersbourg.

Journal de l'école polytechnique.

Annales scientifiques de l'école normale supérieure.

Quesneville, le moniteur scientifique.

Archives des sciences physiques et naturelles (biblio-
thèque universelle et revue suisse).

L'institut, 1re section: sciences mathématiques, physi-
ques et naturelles.

Cosmos.

- Les mondes.
- The London, Edinburgh and Dublin philosophical magazine.
- The quarterly journal of science.
- The athenæum.
- Newton's London journal of arts and sciences.
- The american journal of science and arts.
- Figuier, l'année scientifique et industrielle.
- Timbs, the yearbook of facts in science and art.
- Wells, annual of scientific discovery.
- Liouville, journal de mathématiques.
- Gerono et Prouhet, nouvelles annales de mathématiques.
- Crelle, Journal für die reine und angewandte Mathematik.
- Grünert, Archiv der Mathematik und Physik.
- Schlömilch, Kahl und Cantor, Zeitschrift für Mathematik und Physik.
- Tortolini, annali di matematica pura ed applicata.
- Schumacher und Petersen, astron. Nachrichten.
- Peters, Zeitschrift für populäre Mittheilungen aus dem Gebiete der Astronomie.
- Swart, verhandelingen betrekkelijk het zeewezen.
- Annuaire du bureau des longitudes.
- The nautical almanac and astronomical ephemeris.
- Petermann, Mittheilungen aus J. Perthes' geographischer Anstalt.
- Annales de chimie et de physique.
- Poggendorff, Annalen der Physik und Chemie.
- Die Fortschritte der Physik, von der physikalischen Gesellschaft zu Berlin.
- The journal of the chemical society.

- Kopp und Will, Jahresbericht über die Fortschritte der Chemie.
- Fresenius, Zeitschrift für analytische Chemie.
- Erdmann und Werther, Journal für prakt. Chemie.
- Jacobsen, chemisch-technisches Repertorium.
- Chemisches Centralblatt.
- Journal de l'éclairage au gaz.
- Schilling, Journal für Gasbeleuchtung.
- Lacan et Liesegang, le moniteur de la photographie.
- van Eldik en van der Vegte, tijdschrift voor telegrafie.
- Annales télégraphiques.
- Brix, Zeitschrift des deutsch-österreichischen Telegraphen-Vereins.
- Annales des mines.
- Leonhard und Geinitz, neues Jahrbuch für Mineralogie, Geologie und Paläontologie.
- Zeitschrift der deutschen geologischen Gesellschaft.
- The quarterly journal of the geological society, London.
- The geological magazine.
- Kerl und Wimmer, Berg- und Hüttenmännische Zeitung.
- Tijdschrift ter bevordering van nijverheid.
- De volksvlijt, met bijblad.
- Jobard, bulletin du musée de l'industrie.
- de Cuyper, revue universelle des mines, de la métallurgie, des travaux publics, etc.
- Armengaud, le génie industriel.
- Armengaud, publication industrielle des machines etc.
- Oppermann, portefeuille économique des machines etc.
- Description des machines et procédés (brevets d'invention).

Bulletin de la société d'encouragement pour l'industrie nationale.

Laboulaye, annales du conservatoire des arts et métiers.

Malpeyre, le technologiste.

Dingler, polytechnisches Journal.

Polytechnisches Centralblatt.

Grothe, Jahresbericht über die Fortschritte der mechanischen Technik und Technologie.

Mittheilungen des Gewerbe-Vereins für das Königreich Hannover.

Verhandlungen des Vereins zur Beförderung des Gewerbfleisses in Preussen.

Gewerbeblatt aus Württemberg.

Bäumer, und Schnorr, Gewerbehalle.

Wieck, deutsche illustrierte Gewerbezeitung.

Deutsche Industrie-Zeitung.

Würzburger gemeinnützige Wochenschrift.

Philipp, alphabetisches Sachregister der wichtigsten technischen Journale.

Schweizerische polytechnische Zeitschrift.

The mechanics' magazine.

The artizan.

The engineer.

Scientific American. Journal of practical information in art, etc.

Werken van het koninklijk instituut van ingenieurs.

Werken van de maats^h tot bevord. der bouwkunst.

Leliman, album, verzameling van bouwkundige schetsen, enz.

Jaarboekje voor spoorweg-ambtenaren.

Annales des travaux publics en Belgique.

Annales des ponts et chaussées.

Oppermann, nouvelles annales de la construction.

Zeitschrift des Architekten- und Ingenieur-Vereins für
das Königreich Hannover.

Zeitschrift des österreichischen Ingenieur- und Archi-
tekten-Vereins.

Förster, allgemeine Bauzeitung.

Erbkam, Zeitschrift für Bauwesen.

Zeitschrift für practische Baukunst.

Der Civilingenieur.

Organ für die Fortschritte des Eisenbahnwesens.

Zeitung des Vereins deutscher Eisenbahn-Verwaltungen.

The civil engineer and architect's journal.

De economist, met bijblad.

Tijdschrift voor staathuishoudkunde en statistiek.

Journal des économistes.

Zeitschrift für die gesammte Staatswissenschaft.

The economist, met supplement.

Statistiek van den handel en de scheepvaart van het
koningrijk der Nederlanden.

Documents statistiques du royaume de Belgique.

Statistisch jaarboek voor het koningrijk der Nederlanden.

Staatkundig en staathuishoudkundig jaarboekje.

Bremer Handelsblatt.

De nederlandsche industrieel.

Staatsblad van het koningrijk der Nederlanden.

Nederlandsche bibliographie.

Petzholdt, neuer Anzeiger für Bibliographie und
Bibliothekwissenschaft.

Lacroix, bibliographie des ingénieurs et architectes.

NAAMLIJST DER LEDEN

VAN HET

STUDENTENCORPS,

DIE INGESCHREVEN ZIJN AAN DE POLYTECHNISCHE SCHOOL.

T. beteekent Technoloog.

C. I.	"	Civiel Ingenieur
B. I.	"	Bouwkundig Ingenieur.
S. I.	"	Scheepsbouwkundig Ingenieur.
W. I.	"	Werktuigkundig Ingenieur.
M. I.	"	Mijnen-Ingenieur.
V. C.	"	Voorbereidende cursus.
A.	"	Architect.
IJ.	"	IJker.
V. S.	"	Verschillende studievakken.
O. I. A.	"	Oost-Indisch Ambtenaar.

B.

A. A. Bekaar,	C. I. Lourang,	Burgwal. +
F. J. Belinfante,	C. I. zijne Ouders,	's Hage.
H. E. van Berckel,	C. I. zijn Vader,	Rotterdam. +
A. L. G. Birnie,	V. C. Nobel,	Pepersteeg. +
H. C. Blaauw,	V. C. van der Valk,	Markt. +
H. J. Boomkamp,	C. I. van den Berg,	Markt.
J. A. O. van den Bosch,	O. I. A. Nijenhuis,	Binnenwatersloot. +

W. J. Brender à Brandis.

J. J. Brevet.

C. de Bruyn.

c. i. zijne ouders,

c. i. Mevr. Logger,

c. i. Mevr. de Bruin,

's Hage.

Oude Delft.

Oude Delft.

C.

F. W. J. A. del Campo

(gen. Camp),

H. van Capellen,

T. C. Colenbrander,

J. H. B. Cox,

c. i. zijne Ouders,

c. i. zijn Vader,

c. i. Geerts,

c. i. Mevr. Wellan,

Binnenwatersloot.

Oude Delft.

Oude Delft.

Oude Delft.

D.

A. Damme,

J. J. P. Day,

N. van Dissel,

W. Dominicus,

J. A. van Dorsser,

A. Deking Dura,

v. c. Sar,

v. c. zijne Ouders,

M. i. van Eersen,

v. c. Olifiers,

c. i. van den Bogaerd,

c. i. Beets,

Markt.

Verwersdijk.

Oude Delft.

Burgwal.

Vrouwenregt.

Hypolitusbuurt.

E.

L. H. van Eerde,

F. A. E. van Eysinga,

J. C. J. Elemans,

J. A. C. Eschauzier,

v. c. Hoog,

v. c. 'Swarttouw,

O. i. A. Beck,

c. i. zijne Moeder,

Pepersteeg.

Markt.

Geer.

Spooringel.

F.

Ph. J. W. Feith,

A. G. J. N. Frantzen,

v. c. zijne Ouders,

c. i. zijne Ouders,

's Hage.

Oude Delft.

G.

W. O. Gallois,

A. E. G. Goossens,

W. R. de Greve,

H. P. Gutteling,

v. c. zijn Vader,

v. c. zijne Ouders,

v. c. zijne Ouders,

c. i. zijne Ouders,

's Hage.

Nieuwe Langendijk.

's Hage.

Koornmarkt.

H.

H. G. C. M. Hamming,	c. i. zijne Moeder,	Noordeinde. +
M. H. Hartogh,	v. c. Lobatto,	Koornmarkt. +
J. Hartsen,	t. Blesting,	Koornmarkt. + 27
S. van Heemstra,	c. i. van Zee,	Voorstraat. +
Ph. J. van Heemstra,	v. c. van Zee,	Voorstraat. +
A. N. J. van Hees,	m. i. de Jong,	Noordeinde. +
A. W. Hein,	v. c. Dabertrand,	Burgwal. +
F. C. W. Herckenrath,	c. i. Meijer,	Oude Delft. + 32
J. Hesselink,	v. c. Mevr. van Diesen.	Burgwal.
J. A. Heuff,	t. van Bueren,	Voorstraat.
J. P. E. Hoeufft,	c. i. van Mierlo,	Wijnhaven. +
B. G. W. W. C. van Hoëvell,	c. i. zijn Vader,	's Hage. +
D. van der Horst,	v. c. 's Gravesande	Oude Delft.
	Quicherit,	
C. J. Hudig,	v. c. Ading,	Markt. +

J.

c. i. de Vries,	Binnenwatersloot. +
v. c. zijne Onders.	Oude Delft. +
m. i. zijne Ouders,	's Hage. + 38

K.

c. i. den Hengst,	Koornmarkt.
c. i. zijne Ouders,	's Hage. +
c. i. zijne Ouders,	Oude Delft. +
v. c. Penders,	Nieuwstraat. +
c. i. van den Ende,	Binnenwatersloot. +
v. c. Wed. van Schaik,	Jacob Gerritstraat.
c. i. Verdussen,	Turfmarkt. + 43
o. i. a. zijne Ouders,	's Hage.
a. zijne Moeder,	Oude Delft. +

H. G. C. M. Hamming,
 M. H. Hartogh,
 J. Hartsen,
 S. van Heemstra,
 Ph. J. van Heemstra,
 A. N. J. van Hees,
 A. W. Hein,
 F. C. W. Herckenrath,
 J. Hesselink,
 J. A. Heuff,
 J. P. E. Hoeufft,
 B. G. W. W. C. van Hoëvell,
 D. van der Horst,
 C. J. Hudig,
 A. Schram de Jong,
 H. de Jong van Beek en
 Donk,
 H. W. J. Jonker,
 S. J. J. Kam,
 P. H. Kemper,
 A. Keurenaer,
 C. P. J. van Koetsveld,
 C. J. Kool,
 P. J. Kooreman,
 D. J. Korteweg,
 G. A. C. O. Kraft,
 J. R. de Kruyff,

B. Kruys,
E. J. J. Kuinders,

w. i. Schaap,
c. i. Mevr. Sogger,

Koornmarkt.
Oude Delft. +

L.

P. H. J. van Lawick,
G. L. van Lennep,
H. G. Levert,
G. L. Schim van der Loeff,
L. J. van Loenen,
H. G. Lorch,
J. B. P. C. Luijckx,

O. I. A. van Nerum,
c. i. Post,
c. i. Weber,
w. i. Wolf,
c. i. Penders,
c. i. van Leeuwen,
v. c. Karis,

Oude Delft. +
Hypolitusbuurt. +
Achterom. +
Burgwal. +
Nieuwstraat.
Markt. +
Voorstraat.

M.

A. A. Maas Geesteranus,
P. J. van der Mandere,
H. A. Mansfeldt,
J. C. van Marken Jr.,
P. H. van der Meulen,
A. J. Ruhle von Linienstern
ter Meulen,
J. E. de Meyier,
R. C. Middelkoop,
C. Middelkoop,
W. Molenaar,
M. Mouw,
J. Mulder,
F. G. N. Haitsma Mulier,
E. L. Muller,
A. N. van Munster,
J. A. E. Musquetier,

O. I. A. Wigmans,
v. c. Mej. van Moock,
M. I. zijne Ouders,
T. Le Clercq,
v. c. zijne Ouders,
v. c. Sar,
v. c. Hartsinck,
c. i. Cramer,
v. c. Visser,
c. i. zijne Moeder,
v. c. van der Hoogen,
c. i. Schaap,
c. i. Brouwer,
O. I. A. Francis,
c. i. Besteman,
c. i. Ouwerling,

Rotterdammer poort.
Voldersgracht.
's Hage +
Voorstraat. +
Oude Delft.
Markt. +
Noordeinde. +
Jacob Gerritstraat.
Kolk.
Oude Delft. +
Geer. +
Koornmarkt. +
Wijnhaven +
Noordeinde.
Oude Delft.
Noordeinde.

N.

H. W. Nachenius,

c. i. Peterse,

Jacob Gerritstraat. +

J. J. Naëff,
S. J. Numans,

O. I. A. Begelingen,
C. I. van Tol,

Oude Delft. +
Koornmarkt.

O.

A. L. H. Obreen,
G. Oosting,
G. A. T. J. Oosthout,

W. I. Ahsman.
C. I. Penders,
V. C. zijne Ouders,

Voorstraat. +
Nieuwstraat. +
Noordeinde. + 65

P.

W. Paschen,
D. van de Pauwert,
M. D. A. Pyke,
A. T. Pflughaupt,
W. A. M. Piepers,
T. Pino,
A. L. van Plettenberg,
A. J. Pluygers,
G. J. G. van de Poel,
J. T. L. Pool,
M. M. E. A. Hollingerus
Pijpers,
E. D. Pijzel,

T. Sar,
J. van der Valk,
V. C. zijne Moeder,
C. I. van der Hoogen,
W. I. zijne Onders,
O. I. A. Mannas,
C. I. zijne Moeder,
C. I. Mevr. Dikhoff,
V. C. van Hulst,
T. van Noorden,

Markt.
Markt.
Geer. +
Geer. +
's Hage. +
Voorstraat.
Oude Delft. +
Binnenwatersloot. + 70
Markt. + 65
Markt. +

V. C. van Heerdt,
V. S. Breedveld,

's Hage,
Choorstraat.

R.

H. Rahnsen,
N. S. Rambonnet,
H. A. Raveneck,
P. J. A. Renaud,
H. J. Rink,
J. A. Roessingh van Iterson,
J. C. W. de Ronde,
K. T. W. Rooseboom,

V. C. van Hees,
V. C. Mevr. Graswinekel,
C. I. zijne Onders.
M. I. zijne Onders,
V. S. Havekorn van
Rijsewijk.
C. I. Steenbeek,
C. I. van Hulst,
C. I. Ahsman,

Voorstaat.
Choorstraat. +
Pijnacker. +
's Hage.
Oude Delft. + 10
Voorstraat. +
Markt. +
Voorstraat.

92
J. G. M. Roijaards,
L. J. H. H. Ruys van
Beerenbroek,
W. T. van Rijkevorsel,
G. Rijperman,

c. l. Frankamp,
T. Wennemer,
o. l. a. zijne Ouders,
c. l. van den Berg,

Oude Delft. +
Markt. +
's Hage. +
Oude Delft. +

S.

95
C. J. van Schelle,
C. A. Scheltema,
T. van Schelven,
P. H. Schoute,
C. B. Schuurman,
L. H. Slinkers,
R. A. J. Snethlage,
J. A. Snijders,
90
A. C. van Son,
R. H. J. Spanjaard,
K. Ph. J. Stakman Bosse,
M. Sijmons,

M. l. Kempers,
W. l. Mevr. Thieme,
v. c. Weber,
W. l. Mevr. Toewater,
c. l. zijne Ouders,
c. l. Hesius,
c. l. Huigens,
W. l. Lammens,
v. c. Karis,
c. l. zijne Ouders,
v. c. van Noorden,
c. l. van der Hoop,

Vlamingstraat. +
Voorstraat. +
Achterom.
Koornmarkt. +
Rijswijk. +
Nieuwostraat. +
Oude Delft. +
Voldersgracht. +
Burgwal.
Voorstraat.
's Hage.
Markt. +

T.

A. Thissen,
J. L. L. Tilanus,
H. Tomkes,
J. C. E. Tromp,
S. W. Tromp Jr.,

c. l. Olifiers,
v. c. Koch,
v. c. Mevr. van Diesen,
c. l. Fellekoop,
c. l. Wolterbeek,

Choorstraat. +
Noordeinde. +
Burgwal.
Voorstraat. +
Voldersgracht. +

V.

95
W. Verweij, Az.,
P. M. Visser,
G. N. de Voogt,

c. l. Foppe,
v. c. Mevr. Graswinckel,
c. l. Mevr. Graswinckel,

Voldersgracht. +
Choorstraat.
Choorstraat. +

95
W. Verweij

W.

W. H. S. van Waning,
 J. W. Welcker,
 A. A. J. P. Wellen,
 A. H. Westra,
 J. R. M. Wiegel,
 D. A. Wittop Koning,
 W. van der Worff,

v. c. zijne Ouders.
 c. i. Schrijvers,
 v. c. Schouten,
 v. c. van der Pijl,
 c. i. Hesse,
 c. i. zijne Ouders,
 c. i. zijne Moeder,

's Hage, +

Markt.

Turfmarkt. +

Vrouwenregt. +

Noordeinde. +

's Hage. +

Oude Delft. +

198.
 104

N A A M L I J S T

der Ingeschrevenen aan de Polytechnische School,
die geen lid zijn van het Corps.

J. van Beest,	v. s. zijne Ouders,	<i>Voorstraat.</i>
J. C. van den Berg,	v. c. zijne Ouders,	<i>het Woud.</i>
A. G. den Boesterd,	v. s. Schaap,	<i>Koornmarkt.</i>
G. R. Busscher,	v. c. Breedveld,	<i>Choorstraat.</i>
J. van Dam,	w. l. Borkus,	<i>Scheepmakerij.</i>
D. J. A. Drost,	c. l. Buddingh,	<i>Rotterdammer poort.</i>
C. W. T. Falkenburg,	v. s. zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>
A. Langerhuizen van Uven	v. s. Breedveld,	<i>Oude Delft.</i>
J. Lutgers,	v. c. Sar,	<i>Markt.</i>
W. C. Metselaar,	w. l. zijne Ouders,	<i>Rotterdam.</i>
A. G. R. de Rijk,	v. c. Burghard,	<i>Voldersgracht.</i>
Ph. Sanders,	v. c. Buddingh,	<i>Rotterdammer poort.</i>
J. E. Sillem,	v. c. van Nerum,	<i>Oude Delft.</i>
J. Smeltser,	w. Kouwenhoven,	<i>Burgwal.</i>
H. Spanjaard,	v. s. zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>
J. S. C. van de Wall,	v. s. zijn Vader,	<i>Rotterdam.</i>

GETAL DER INGESCHREVENEN
AAN DE
POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Voor Technoloog	6
Voor Civiel Ingenieur	64
Voor Bouwkundig Ingenieur	1
Voor Scheepsbouwkundig Ingenieur	2
Voor Werktuigkundig Ingenieur	9
Voor Mijnen Ingenieur	6
Voor verschillende studievakken	9
Voor Architect	1
Voor IJker	2
Voor den voorbereidenden cursus	47
Totaal . . .	147

PROMOTIEN. (*)

Tot 0. I. Ambtenaren 2de klasse:

C. G. van Baerle.

J. R. W. Borgerhoff van den Berg.

J. H. W. van den Bosch.

J. C. Castens.

W. Donkersloot.

C. L. A. Gaillard.

J. D. Harders.

F. U. van Hengel.

J. W. Middelburg Jr.

R. C. Pielat.

J. G. O. S. von Schmidt auf Altenstadt.

(*) Deze naamlijst is alleen van degenen, die leden van 't Corps waren.

COMMISSIËN UIT DE STUDENTEN.

SENAAT.

- A. L. H. Obreen, *Pres.*
 A. L. van Plettenberg, *Secr.*
 A. Schram de Jong, *Vice-Pres.*
 H. G. Levert.
 J. C. van Marken Jr.

Commissie tot Redactie van den Almanak voor 1866.

- J. A. Henff, *Pres.*
 J. C. van Marken Jr., *Secr.*
 A. L. van Plettenberg, *Comm.*
 J. R. de Kruyff,
 A. Thissen.

Commissie voor den Schouwburg.

- L. J. H. H. Ruys van Beerenbroek.
 F. G. N. Haitsma Mulier.
 A. Thissen.

BIJZONDERE COMMISSIËN.

Commissarissen der Societeit

PHOENIX.

- A. Schram de Jong, *Pres.*
 J. A. Henff, *Secr.*
 J. A. O. van den Bosch, *Thes.*
 B. G. W. W. C. van Hoëvell, *Vice-Pres.*
 J. C. E. Tromp, *Vice-Secr.*

Commissarissen van het Muziek-Gezelschap

A P O L L O.

E. E. J. Kuinders, *Pres.*
 S. van Heemstra, *Secr.*
 W. F. van Ryckevorsel, *Vice-Pres.*
 F. G. N. Haitzma Mulier.
 G. J. G. van de Poel.

Vaandeldrager.

A. Schram de Jong.

Afdeeling Werkende Leden.

L. J. van Loenen, *Pres.*
 G. J. G. van de Poel, *Secr.*
 F. A. E. van Eysinga, *Comm.*

Orchest-Directeur,

J. C. Boers. (*Eere-Lid*).

Commissarissen van het Scherm- en Gymnastiek
gezelschap

O D I N.

A. Schram de Jong, *Pres.*
 B. Kruijs, *Secr.*
 H. G. Levert, *Vice-Pres.*
 J. Mulder, *Vice-Secr.*
 H. van Capellen, *Comm.*

Vaandeldrager.

L. J. H. H. Ruys van Beerenbroek.

Schermmeester.

Oosterhoff.

Buks- en Pistool-Gezelschap.

DILETTO ED ARME.

BESCHERMHEER,

Z. M. WILLEM III.

Buitengewoon Eerelid,

Z. K. H. DE PRINS VAN ORANJE.

BESTUUR DER 2^e AFDEELING,

A. Schram de Jong, *Pres.*

Secr.

Comm.

Leesgezelschap

MINERVA.

A. L. H. Obreen, *Pres.*

G. Rijperman, *Secr.*

H. E. van Berckel, *Comm.*

Dispuut-Gezelschap

VRIJE STUDIE.

J. C. van Marken Jr., *Pres.*

H. van Capellen, *Secr.*

W. Paschen, *Thes.*

G. Rijperman, *Vice-Pres.*

A. Thissen, *Comm.*

DEBATING-CLUB.

Prof. Mr. J. L. DE BRUYN KOPS, *Eere-Voorz.*

A. L. H. Obreen, *Pres.*

J. C. van Marken Jr., *Secr.*

Maurits Roijaards *Vice-Pres.*

BIJZONDERE GEZELSCHAPPEN EN DISPUTEN.

Nieuwere Letterkunde.

O. K. W.

G. J. G. van de Poel, *Pres.*

H. J. Rink, *Secr.*

F. A. E. van Eysinga, *Comm.*

Theorie en Praktijk.

J. C. van Marken Jr., *Pres.*

H. F. D. Quentin van Gelder, *Secr.*

P. H. J. van Lawick, *Comm.*

F. C. Q. D.

J. J. Naeff, *Pres.*

A. J. Pluygers, *Secr.*

B. Kruijs, *Comm.*

SOCIETEIT GAMBRINUS.

Constantijn IV, *Grootvorst.*

Andreas Hofer, *Major Domus.*

Ragazoni, *Schrijver.*

* H. M. V. O. I. N.

J. C. E. Tromp, *Pres.*

A. H. Westra, *Secr.*

B. G. W. W. C. van Hoëvell, *Cantor.*

* NEERLANDIA.

J. A. O. van den Bosch, *Eere-Pres.*

J. J. Brevet, *Eere-Secr.*

R. C. Middelkoop, *Eere-Comm.*

* HAYDN.

L. J. van Loenen, *Pres.*C. J. Kool, *Secr.**Buitengewoon Eerelid,*

E. J. Giese.

* H³.D. van de Pauwert, *Pres.*J. H. C. Blaauw, *Secr.*R. A. J. Snethlage, *Thes.*

* IJSCLUB.

F. G. N. Haitsma Mulier, *Comm.*J. C. E. Tromp, *Comm.*A. L. van Plettenberg, *Comm.*

* REISGEZELSCHAP.

W. K. H. J. V.

T., *Pres.*H., *Secr.*P., *Thes.*O., *Comm.*

NB. De gezelschappen met een * geteekend zijn niet door het Corps erkend.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

BY

W. H. L. V.

PH.D.

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

BY

W. H. L. V.

PH.D.

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

BY

W. H. L. V.

PH.D.

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

BY

W. H. L. V.

PH.D.

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

BY

W. H. L. V.

PH.D.

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

BY

W. H. L. V.

PH.D.

IN THE DEPARTMENT OF

PHYSICS

GESCHIEDENIS

VAN HET

DELFTSCHE STUDENTENCORPS.

(Vervolg van September 1864 tot September 1865.)

THESE DISSERTATIONS

OF

JOHN TAYLOR STUBBS

OF THE UNIVERSITY OF CAMBRIDGE

In de jarenrij van het bestaan van ons Delftsch Studentencorps mag dat, waarvan het ons thans opgedragen is een verslag te geven, wel met buitengewone letters gegrift staan. Zullen wij aan het einde van dat jaar een klaaglied aanheffen? Of een juichtoon? Schorten wij het antwoord op die vraag op tot dat we onze taak als verslaggever hebben volbragt.

Was het jaar dat achter ligt rijk aan leed, laat ons billijk zijn en het vele goede niet vergeten dat ons te beurt is gevallen. Zij het ook dat tal van vrienden, slagtoffers van een meêdoogenlooze wet, ons verlaten hebben; zijn velen in hun carrière belemmerd; heeft de dood de onzen niet gespaard; hebben de broeder-corps, niet op de hoogte zijnde van onzen toestand, de vriendschapsbetrekkingen met ons afgebroken; hebben sommige gezelschappen in ons midden zich niet in denzelfden bloei kunnen verheugen, die hen in de laatste jaren had gekenmerkt; — staat dat alles en meer nog op

de debetzijde van het grootboek voor den tijdkring September 1864 tot September 1865 opgeteekend, na het opmaken der creditzijde zullen wij zien dat we ons toch nog in een batig saldo mogen verheugen. In de eerste plaats vinden wij daar de verbetering van het Onderwijs, waarop wij straks nader zullen terug komen. Vervolgens mogen wij ons in de aanwinst van 46 nieuwe leden van ons Corps verheugen. Door velen en daaronder door mannen in aanzien bij de wetenschap zijn onze regten erkend, bij de miskennenng ons van de zijde der Broedercorps ten deel gevallen. Door Vorstelijke hand werd aan ons Corps een vernieuwd blijk van sympathie geschonken. Terwijl in de laatste en voornaamste plaats in ons Corps zichtbaar de kiem aanwezig is van een zeker niet minder krachtig leven dan het ooit gedurende het bestaan der Koninklijke Akademie gekend heeft.

De Verslaggever van het vorige jaar heeft de Geschiedenis van ons Corps moeten besluiten met de vermelding van den ongelukkigen afloop der examens A en B. Wij moeten bij die treurige dagen den draad der geschiedenis weder opvatten.

Het is niet te verwonderen, dat in den eersten tijd na de zomervacantie alom een gedrukte stemming onder de gemoederen heerschte. Er was niemand, die niet het vertrek van een

vriend of goeden bekende had te betreuren, en velen, die zich door den noodlottigen uitslag van hun examen niet geheel en al hadden laten ontmoedigen, zagen toch hun studietijd weder met minstens een jaar vermeerdert. Bovendien was door het vertrek van vele O. I. Ambte- naars naar Leiden in vele vriendenkringen een leemte ontstaan, die niet weder kon worden aangevuld.

De plegtige opening der Polytechnische School (26 September 1864) was dan ook op dat oogen- blik een feit dat meer de sympathie der buiten- wereld dan die der onzen opwekte. Deze plegtig- heid bestond in het houden eener redevoering door den Directeur Prof. Cohen Stuart in een der zalen van het gebouw der Polytechnische School, tot het aanhooren waarvan alle belang- stellenden waren uitgenoodigd.

Intusschen was de leiding van ons Corps op- gedragen aan een Senaat ad interim, bestaande uit de Heeren Hartsen, *President*; van Berckel, *Secretaris*; Langerhuyzen, *Vice-President*; Surin- gar, *Vice-Secretaris* en Mackay.

In het begin van Julij had zich een commissie uit dezen senaat bij den Heer Mansfeldt, se- cretaris des Konings, vervoegd, om hem mede te deelen, dat ons voornemen was Z. M. het in der tijd aan de Koninklijke Akademie ge- schonken vaandel terug te geven, hem tevens zijne bemiddeling verzoekende, om, zoo moge-

lijk, dat vaandel voor het Corps terug te erlangen. Het antwoord op dit verzoek was, dat Z. M. de Koning, vertrouwend dat de geest, die steeds de Studenten der Koninklijke Akademie had bezielde, ook onder die der Polytechnische school zou blijven voortleven, aan het Delftsche Studentencorps bij voortduring dat blijk van vorstelijke genegenheid schonk.

Op het einde van October werden wij plotseling verrast door brieven van de senaten der Utrechtsche en Groningsche Studentencorps, waarin ons werd kennis gegeven dat ons Corps na de oprigting der Polytechnische School niet langer door hen als Studentencorps kon worden erkend. In de maand November volgde een brief in denzelfden geest uit Amsterdam, terwijl de vriendschapsbanden met het Leidsche Studentencorps werden verbroken, tengevolge van een mededeeling van den Senaat van dat Corps, dat volgens hunne meening bij de opheffing van de Koninklijke Akademie het Delftsche Studentencorps had opgehouden te bestaan. Deze gebeurtenis wekte een algemeen gevoel van spijt en verontwaardiging op, niet alleen in ons midden maar ook bij de buitenwereld. Wij zullen ons hier niet in wijdloopige beschouwingen omtrent die zaak verdiepen, daar zij ter anderer plaatse in het breede is toegelicht. (*)

(*) „Open brief aan den schrijver der Utrechtsche Cor-

Wij willen alleen slechts de woorden aanhalen waarmede de Heer J. J. van Doorninck zijn twistgeschrijf met onzen medebroeder den Heer J. E. Slingervoet Ramondt besluit Zij luiden aldus: „*De slotsom van dit alles is, dat ik mij ten volle overtuigd verklaar van de regtmatige aanspraken der Delftsche jongelui om als „studenten” door ons aangemerkt, of, zoo men over dien naam niet heen stappen kan, althans als onze gelijken behandeld te worden.*” (*) Zij het dan ook dat door kleingeestige „letterknechterij” de meeste Nederlandsche Studentencorps de bestaande vriendschapsbetrekking met het onze hebben afgebroken, we zijn toch met eere uit den strijd gekeerd. We meenen op goeden grond te mogen gelooven dat de eenige oorzaak van dit betreurenswaardig feit bestaat in

respondentie in het laatste nummer van *Vox Studiosorum*”, door J. C. van Marken Jr., Delft bij J. Waltman Jr.

„Letterknechterij. Een woord aan de Nederlandsche Studenten,” door J. E. Slingervoet Ramondt, lid van het Delftsche Studentencorps. Delft bij J. Waltman Jr.

„Middelbaar Onderwijs, Een woord naar aanleiding van de redevoering van Prof. W. G. Brill: „Over de toekomst van de Hoogeschool bij de uitbreiding van het Middelbaar Onderwijs in deze dagen,” door W. Vrolik. Delft bij J. Waltman Jr.

Voorts verschillende stukken in *Vox Studiosorum* door Prof. van Vloten, E. G. Wesselink, J. Freseman Victor, J. J. van Doorninck, G. J. D... en J. P. Verloren.

(*) *Vox Studiosorum*. Dl. I, p. 332.

de volslagen onkunde die er omtrent den toestand en de inrigting onzer Polytechnische school heerscht. Mogen we steeds door woord en daad toonen dat wij een onvervreemdbaar recht hebben op den eere naam van „*studenten*”, een recht, dat geen letterknechten en geen Studentencorps ons kunnen ontnemen!

De verslaggever van het vorig jaar heeft reeds medegedeeld, dat een herziening onzer Corpswet noodzakelijk was geoordeeld en dat daartoe een commissie tot wetsherziening was benoemd, bestaande uit de HH. Langerhuyzen, *President*; Suringar, *Secretaris*; Brillenburg, v. Plettenberg en Schram de Jong. Op de Corpsvergadering van 16 November onderwierp de Commissie de vrucht van haren arbeid aan de goedkeuring der leden. De senaat bragt een gunstig praeadvies uit en na langdurige discussiën werd op de Corpsvergadering van 23 November op eenige kleine veranderingen na, de wet in haar geheel aangenomen. Het voorstel van een der leden tot afschaffing van het groenwezen werd verworpen. Een motie van dankbetuiging, met acclamatie aangenomen, mogt der commissie ten bewijze strekken hoezeer haar arbeid door de leden van het Corps werd op prijs gesteld.

Vóór dat de Senaat ad interim zijn bestuur kon nederleggen, had hij helaas! nog een treurige pligt te vervullen. Den 12ⁿ November ontviel ons een onzer medebroeders J. Opmeer.

Hij stierf ten gevolge zijner onvermoeide studiën, waardoor hij zoodanig zijne ligchaamskrachten had uitgeput, dat een hevige ziekte in weinige dagen een einde aan zijn leven maakte. Zijn lijk werd te 's Gravenhage op het kerkhof Eik-en-Duinen ter aarde besteld Twee leden van den Senaat vertegenwoordigden het Corps bij die treurige plegtigheid, terwijl door ons allen de gebruikelijke rouw werd aangenomen.

Thans was de taak van den Senaat ad interim afgelopen en in het begin van December hadden de stemmingen voor een nieuwen Senaat plaats. Den 12ⁿ December constitueerden de nieuw gekozenen zich aldus:

P. Langerhuyzen, *Lz., President.*

A. L. H. Obreen, *Secretaris.*

H. E. van Berckel, *Vice-Pres.*

J. W. Middelburg Jr.

A. Schram de Jong.

Omstreeks denzelfden tijd werden tot Commissarissen voor de stemopneming tevens Commissarissen voor den Schouwburg, benoemd de HH Ruys van Beerenbroek, Levert en von Schmidt auf Altenstadt. Reeds dadelijk verviel de Senaat door de regeling der op handen zijnde inauguratie in al de aangename drukte, die de praeparatieven van zulk een groot feest in onze Studentenwereld met zich brengen. De opname van 45 nieuwe Leden in ons Corps was wel een gebeurtenis, die luisterrijk mogt

worden gevierd. Het Corps besloot dan ook op voorstel van den Senaat om op den avond van den 16^{en} December na de Installatie, die bij Le Clercq op de Voorstraat plaats zoude hebben, aldaar bijeen te komen, ten einde in plegtstatigen optogt, begeleid door muziek en fakkels, zich naar Stads Doele te begeven, om aldaar de nieuwe broeders onder het genot van muziek en wijn in te wijden in al de jovialiteit van het vrije Studentenleven.

De avond beantwoordde geheel aan het voorgestelde doel en liep naar aller wensch af. Niet weinig is dit te danken aan de Commissarissen van Orde, zoowel bij de Optogt als bij het feest, en vooral aan de Hoofdcommissarissen, de Heeren von Schmidt auf Altenstadt en Slingervoet Ramondt.

Het denkbeeld der nieuw aangekomenen, om niet voor den volgenden dag de gewone rijpartij te organiseren, maar daarentegen door het opvoeren van een paar comediestukjes hun intrede in ons Corps te vieren, slaagde bij de uitvoering zoo zeer, dat welverdiende toejuichingen van alle zijden den tooneelspelers, ten deele vielen. De Delftsche burgerij, voor dien avond uitgenoodigd, vulde in feestdosch de geheele Doelezaal, en bragt daardoor niet weinig tot het luisterrijke van den avond bij. De Societeit Phoenix had de bereidwilligheid ons het verdere gedeelte van den avond op muziek te onthalen

in de Concertzaal van den Doele, alwaar het feest tot vroeg in den morgen op uiterst vrolijke en genoegelijke wijze werd voortgezet.

De vreugde van het wederzien na de kortstondige scheiding, door de kersvacantie veroorzaakt, werd niet weinig vergald door het overlijden van onzen medestudent van Asperen (3 Februarij). Een commissie uit den senaat vertegenwoordigde het corps bij de ter aarde bestelling des afgestorvenen. Zijn nagedachtenis zal voorzeker bij velen in eere blijven.

Op den 16^{en} Februarij in een vergadering vereenigd, werd aan het Corps door den Senaat een voorstel gedaan, betreffende het insigne van den Senaat, en wel volgens de teekening van den heer Paul Tetar van Elven, die zich met zijne gewone dienstvaardigheid gaarne had bereid verklaard een ontwerp te maken. Het voorstel werd met acclamatie aangenomen, en daardoor voorzien in de leemte, die in de nieuwe wet nog voorhanden was. Het duurde echter nog lang vóór dat deze werd gedrukt en aan de leden werd rondgedeeld; de reden van dat uitstel ligt in 't duister.

Zoo naderde men allengs den 22^{en} Maart, dag der oprigting van het Corps, tevens den dag, die bij de nieuwe wet als aanvangspunt was aangenomen voor het administratief jaar van het Corps. Alle Corpscommissiën treden op dien dag af, terwijl de verkiezingen alsdan in de opengevallen plaatsen voorzien.

De Senaat stelde zich voor dien dag zoo luisterrijk mogelijk te vieren. Thans had men gelegenheid om te toonen hoe ingenomen men was met de nieuwe orde van zaken, en hoezeer men verheugd was over de betere regeling van het onderwijs.

Dat doel meende de Senaat te bereiken door als publieke demonstratie met den meesten luister een serenade te brengen aan den Raad van Bestuur der Polytechnische School en aan den Burgemeester der stad Delft. Een voorstel daartoe door den Senaat bij het Corps ingediend, werd echter geämendeerd in dier voege, dat de serenade zou gegeven worden *niet* aan den Raad van Bestuur, maar aan de gezamenlijke Professoren en Leeraren. Tevens werd op deze Corpsvergadering besloten tot het houden van een collation een paar dagen later op Reineveld.

De luisterrijke ontvangst, die den Senaat ten deel viel op den avond van 21 Maart ten huize van den Hoogleeraar-Directeur, alwaar al de Professoren en Leeraren zich vereenigd hadden, bewees ten volle, hoezeer de hulde van het Corps door hen werd op prijs gesteld en hoezeer de goede verstandhouding tusschen Leeraren en Studenten op duurzamen grondslag gevestigd is.

Het bestuur van de societeit Phoenix met den Senaat in overleg getreden om dien avond

met een feest te besluiten, zoo vereenigde men zich aldaar, om onder het genot van de muziek der stedelijke Schutterij den avond verder gezellig door te brengen.

Drie dagen later (25 Maart) had het Corpsfeest tot eigentlijke viering van den Dies Natalis plaats. De groote zaal van Reineveld was dien dag prachtig versierd en met kwistigen hand in groenen dosch getooid. Na de comedievoorstelling van de Vries „de Adelijke schoonzoon van Emile Augier” te hebben bijgewoond, vereenigden zich een zeventigtal Studenten ten 11 ure op Reineveld, om aldaar begroet door de fanfares der muziek en den heildronk van den President, den nacht in opgewonden feestviering door te brengen, en een genot te smaken dat na jaar en dag nog leven zal in veler herinnering.

Kort daarop hadden de verschillende stemmingen plaats. Na afloop daarvan constitueerde de nieuwe Senaat zich aldus:

A. L. H. Obreen, *President*.

A. L. van Plettenberg, *Secretaris*.

H. E. van Berckel, *Vice-Pres.*

A. Schram de Jong en

H. G. Levert.

De Redactie Commissie:

J. A. Heuff, *President*.

J. C. van Marken Jr., *Secretaris*.

A. L. van Plettenberg, *Commissaris*.

J. B. de Kruyff en
A. Thissen.

Terwijl de Commissie tot stemopneming tevens Commissie voor den Schouwburg was zamen-
gesteld uit de Heeren:

J. G. O. S. von Schmidt auf Altenstadt.
L. J. H. H. Ruys van Beerenbroek en
F. Haitsma Mulier.

In de maand April eischte de dood op nieuw een offer uit ons midden. Onze medestudent Dumont overleed te Utrecht ten huize zijner moeder. Het was de *vijfde* maal in den tijd van één jaar dat wij den rouw over het afsterven van een medebroeder aannamen!

In Mei werd door Z. M. den Koning tot Leeraar in het boetseren benoemd de Heer Lacomblé. Mogt ook weldra, door de benoeming van een Docent in den Scheepsbouw en een tweeden Hoogleeraar in de Waterbouwkunde in een zoo dringende behoefte worden voorzien!

De maand Junij werd door velen met angst en spanning te gemoet gezien. Het was de tijd bestemd voor het afnemen der Staatsexamens A en B aan de Polytechnische School. Na den ontzettend ongunstigen afloop dier examens in het vorige jaar, zal het wel niemand verwonderen dat het denkbeeld aan die dagen de examinandi met schrik en beven vervulde. De uitslag was ook dit jaar weder verre van be-

vredigend. Van de 55 candidaten voor examen A voldeden slechts 22 en van de 33 voor examen B slechts 17 aan de eischen. Dezen zoo ongunstigen uitslag meenen wij alleen te moeten wijten aan het tijdperk van overgang waarin wij verkeeren. Is eenmaal de nieuwe regeling van het Middelbaar Onderwijs in vollen gang, zoo twijfelen wij er niet aan dat de studien aan de Polytechnische School schitterender resultaten zullen opleveren. Moge het jaar dat wij thans intreden reeds betere vruchten opleveren!

Ook thans weder zullen velen onze Polytechnische School verlaten tengevolge der gestrengheid eener onbarmhartige wet. Een hartelijk vaarwel met den wensch dat meerder voorspoed ter anderer plaatse of in een anderen loopbaan hun deel zij, roepen wij, die achterblijven, hun toe!

Gedurende de vacantie ontving de Senaat eene missive van de Luiksche Studenten, waarbij deze ons uitnoodigden tot het bijwonen van een Studentencongres, te houden te Luik 29, 30 en 31 October en 1 November 1865. Het doel van dat Congres is de behandeling van het Onderwijs en al wat daarmede in verband staat. Eenige leden van ons Corps hebben zich dadelijk tot deelneming bereid verklaard. Mogen nog velen uit ons midden zich bij hen aansluiten, opdat het Delftsche Studentencorps met eere op het Congres vertegenwoordigd worde.

Tot zoover, waarde Lezer! het beknopt verslag van de lotgevallen van ons Corps, gedurende het jaar September 1864 tot September 1865. Thans een blik geslagen op den toestand der algemeene en bijzondere gezelschappen in ons midden.

Bovenaan in de rij staat de Societeit Phoenix. Het smart ons zoo weinig goeds van haar te kunnen mededeelen. Het schijnt dat de Directie op onoverkomelijke moeilijkheden is gestuit in hare loffelijke pogingen om ons een nieuw Societeitsgebouw te bezorgen. Een slecht lokaal, een kastelein die met den dag onhebbelijker en onhandelbaarder wordt en consumabel dat beneden alle kritiek is, zijn redenen waarbij zich WEL geldige bezwaren tegen veranderingen van lokaal moeten verzetten.

Apollo kreeg in den loop van den winter een nieuwe wet. Ofschoon wij het betreuren dat de Concerten in aantal zijn verminderd, het damesconcert dezen winter gegeven behoeft voorzeker niet bij die van vorige jaren achter te staan. De uitmuntende zang van Mevr. Collin—Tobisch, het schoone spel van een der Leden, en verder het uitstekende orchest ander leiding van den nooit volprezen Boers, dat alles maakte een uiterst schoon geheel.

Odin gaf een Assaut, hetgeen bewees dat ons Corps nog even forsche Herculessen en even vlugge en stoute Blondins bezit als in vroegere

jaren. Het gymnastiek lokaal ondergaat aanmerkelijke verbeteringen, waardoor in een dringende behoefte wordt voorzien. Dank zij hiervoor het Stedelijk Bestuur gebragt, dat in dezen weder zoo bereidvaardig de belangen van ons Corps in de hand werkt. Het is te wenschen dat spoedig door het Bestuur voorzien worde in bepaald noodzakelijke vermeerdering en verbetering van werktuigen.

Diletto ed Arme draagt nog steeds veel bij tot de vorming van bekwame scherpschutters in ons midden.

Hebben Odin en Diletto het meer bepaald op de oefening der ligchaamskrachten gemunt, Minerva en Vrije Studie houden zich daarentegen met de ontwikkeling van den geest hunner Leden bezig.

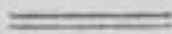
Minerva stelde hare leden weder in staat, zich door degelijke lektuur op de hoogte der technische wetenschappen te houden.

Vrije Studie kenmerkte zich meer dan eenig ander gezelschap door een buitengewonen bloei. Achtereenvolgens traden daar op de Heeren: Ds. Réville, Prof. Grothe, N. G. Pierson, P. Bruyn, Dr. J. ten Brink, Prof. Oudemans, Prof. Vogelsang, Prof. de Bruijn Kops en Dr. Salverda, terwijl Mevr. de Wed. Storm de rij der voorlezingen sloot. Talrijk was voortdurend de opkomst zoowel van leden, als van mannen der wetenschap en burgers van Delft. De laatste vergadering werd bovendien door een groote schaar van dames bijgewoond.

Van de disputen werd in het afgelopen jaar niet veel vernomen.

Voor zoover ons bekend, waren O. K. W., F. C. Q. D. en Snellius de eenige disputen die vergaderingen hielden. O. K. W. vierde den 12ⁿ November zijn twintigjarig bestaan.

Gambrinus, H. M. V. O. I. N. en Neerlandia kenmerkten zich als van ouds door vrolijke en gezellige avonden en bragten nu en dan eens wat leven in onze, soms wel wat al te stille brouwerij.

We zijn thans tot het laatste en moeilijkste gedeelte van onze taak genaderd. Het geldt hier namelijk een oordeel te vellen over de verschillende colleges in het afgelopen jaar aan de Polytechnische School gegeven. Moge onbevooroordeeldheid ons daarbij ten leidsman zijn en moge ons onbevungen oordeel door niemand ons worden ten kwade geduid!

De colleges in de zuivere en toegepaste wiskunde zijn aan te bekwame handen toevertrouwd, dan dat we niet met volle regt zouden mogen staande houden, dat die vakken aan de Polytechnische School uitstekend worden gedoceerd.

Men houde het ons ten goede, wanneer we ons niet durven vermeten een oordeel te vellen over de colleges van Prof. Lobatto, den Nestor onzer Polytechnische School. Dit kunnen we

echter van hem getuigen, dat hij zijn naam, die met gulden letters in den tempel der wetenschap staat opgeteekend, niettegenstaande zijn hoogen leeftijd nog steeds met eere weet te handhaven.

De colleges van Prof. Baehr behooren tot de meest belangrijke, die aan de Polytechnische School gegeven worden. Z. H. Gel. heeft een bijzondere gave om de moeilijkste onderwerpen door gepaste voorbeelden en beschouwingen duidelijk te maken.

Ook de colleges van Prof. van den Berg worden door zijne leerlingen op hoogen prijs gesteld.

Omtrent de colleges van Prof. Burger wordt door velen de vraag geopperd, of Z. H. Gel. niet te veel in bijzonderheden treedt waar hij zich bezig houdt met de behandeling van algemeene theorien. Hieraan schijnt men de niet altijd levendige belangstelling in de colleges van Z. H. Gel. te moeten toeschrijven.

Door de vele administratieve bezigheden, een gevolg van het tijdperk van overgang, was Prof. Cohen Stuart niet in de gelegenheid zijn onderwerpen dit jaar zoo degelijk en zaakrijk te behandelen als wij van Z. H. Gel. gewoon zijn.

Prof. van Goens schrikt velen af door te grooten spoed bij de behandeling der beschrijvende meetkunst, waardoor zijne lessen dikwijls moeilijk te volgen zijn. Te betreuren is het

dat Z. H. Gel. het teekenen van *épure*s voor zijne leerlingen zoo onaangenaam maakt. Het college van Z. H. Gel. in de theoretische mechanica wordt door ieder ten zeerste geroemd.

De colleges van Prof. Grinwis zijn ontegenzeggelijk van hooge wetenschappelijke waarde; toch schijnt het velen toe dat Z. H. Gel. de toegepaste natuurkunde wel wat al te theoretisch behandelt.

De colleges van Prof. Grothe kenmerken zich door een verbazende uitvoerigheid, zelfs daar, waar het zaken van ondergeschikt belang betreft. Gaat Z. H. Gel. op den tot nu toe gevolgden weg voort, zoo vreezen wij, dat de cursus van 3 jaren veel te kort zal zijn om de Mechanische Technologie af te handelen. Aan een en ander meenen wij de weinige belangstelling te moeten toeschrijven, waarin de colleges van Z. H. Gel. deelen.

De colleges van Prof. de Bruijn Kops over Staathuishoudkunde zijn even belangrijk als onderhoudend. Jammer dat de ongelegen uren zooveel van een trouw bezoek terughielden.

Het college van Prof. Lebreton over Waterbouwkunde staat bij zijne leerlingen hoog aangeschreven. Zijn humaniteit en vriendschappelijke omgang worden zeer gewaardeerd.

De colleges in de bouwkunde werden gegeven door Prof. Gugel en den Heer Morre. De eerste doelt in zijn kunstgeschiedenis voornamelijk op

de ontwikkeling van den smaak en het aesthetisch gevoel. Het onderwijs van den Heer Morre heeft een meer uitsluitend praktische rigting. Mogt Z. E. tijdens de teekenuren zijn zorg meer gelijkelijk aan allen wijden!

De colleges in de Scheikunde en Scheikundige Technologie werden gegeven door Prof. Oudemans en den Heer Levoir. De eerste paart aan degelijke behandeling van zijn onderwerp een voordragt, die door stijl en welsprekendheid uitmunt.

Ook de colleges van den Heer Levoir deelen in de algemeene belangstelling. Dubbel moeilijk is de taak van Z. E. omdat de Scheikundige Technologie een vak is, dat nog weinig burgerregt in ons land verkregen heeft.

De aangename en joviale wijze van omgang dezer beide Leeraren met hun leerlingen, gedurende het werken in het Laboratorium, wordt door ieder om het zeerst gewaardeerd.

De talrijke opkomst, ook van dilettanten, bij de colleges van Prof. Vogelsang over Mineralogie en Geologie, bewijst genoeg dat hij door onderwerp en voordracht zijne hoorders weet te boeijen.

Het nu en dan wel eens wat drooge van de colleges van den heer Huet, over Werktuigbouwkunde, ligt misschien hoofdzakelijk aan het door hem behandelde onderwerp. Wij hebben te veel vertrouwen in de talenten van Z. E., om

niet het beste voor de toekomst te hopen, te meer daar hij beloofd heeft in den volgenden cursus de Stoomwerktuigen te zullen behandelen. Dank zij Z. E. vooral gebragt voor de gelegenheid die hij aan zijn leerlingen openstelt, tot het opdoen van praktische kennis, door het bezoeken van fabrieken.

Dr. Salverda zij hulde gebragt voor de buitengewoon boeiende wijze waarop hij zijne onderwerpen weet voor te dragen. Zijne colleges over Zoölogie en Botanie behooren dan ook steeds tot de meest bezochte. Zijn groote talenten en zijn vriendschappelijke omgang doen ons innig betreuren, dat zijn verblijf onder ons slechts van zoo beperkten duur zal zijn.

De Heer Tetar van Elven weet bij zijne colleges in het teekenen het nuttige met het aangename te verbinden. In zijne minzame gesprekken over de kunst vergeet hij niet ons schoonheidsgevoel te ontwikkelen, waardoor zijn avondlessen door de meesten als een uur van uitspanning na de inspanning van den dag worden beschouwd.

Ook den Heer Reuvekamp zij dank gebragt voor zijn behulpzaamheid in het geven van nuttige wenken bij de praktische oefeningen in de Modelmakerij.

Aan het einde dezer beschouwingen voelen we ons gedrongen een woord van hulde te brengen aan den breeden voet waarop de ge-

hee! Polytechnische School is gevestigd! Hulde aan de vele uitstekende mannen, die de krachten van hun geest met zooveel ijver ten onzen nutte aanwenden! Hulde aan den Raad van Bestuur in het algemeen en aan den Directeur in het bijzonder, die de wet van 1863 op zoo echt liberale wijze toepast!

Onze taak is ten einde. Slechts een enkel woord nog ten besluite.

Bij den aanvang hebben wij beweerd, dat ons bij het opmaken van het grootboek voor het afgelopen jaar, toch nog een batig saldo blijft. Hebben wij te veel gezegd? Neen! Wij *mogen* en wij *willen* een juichlied aanheffen en we verbergen voor de menigte den weemoed die zich van ons meester maakt, bij de herinnering aan treurige gebeurtenissen en aan vrienden, die, op welke wijze dan ook, uit ons midden zijn weggerukt.

Maar aan dien juichtoon willen wij ook een voorspelling verbinden. Die voorspelling geldt ons dierbaar Corps. Die voorspelling is vervat in dit ééne woord:

VOORUITGANG.

Dat woord omvat veel: toeneming in bloei door toeneming van leden en door toeneming van theoretische en praktische kennis bij die Leden.

Theoretische en praktische kennis, harmonisch vereenigd, is de krachtigste hefboom van het maatschappelijk leven. „Geef mij een steunpunt, en ik zal de gansche wereld met mijn hefboom opligten!” sprak een wijze der oudheid. Welnu! die hefboom kan ons eigendom worden aan de Polytechnische School; het steunpunt ontbreekt dan alleen nog, maar we wanhopen niet, gelijk Archimedes, om het te vinden. Want dat steunpunt heet: *ondervinding*, en die wordt eenmaal ons deel wanneer wij in de maatschappij werkzaam zijn.

Zoeken we zoo lang wij hier zijn naar dien hefboom, en we kunnen er van verzekerd zijn ook eenmaal het steunpunt te zullen vinden!

September, 1865.

DE REDACTIE.

MENGELWERK.

SECRET

22 M A A R T 1865.

Heil, driewerf heil U Delftsche Muzenzonen!

Nu twee en twintig Maart weer voor uw Corps verschijnt,
Dag, waarop g' ieder jaar zoo luist'rijk weet te toonen,
Dat bij geen Delftsch Student, Studentengeest ooit kwijnt.

Heil, driewerf heil vooral U allen op dit heden!

Het jaar dat achter ligt, biedt ruime stof tot vreugd!
Rapporten-tiranny en schoolschheid zijn verleden,
't Is vrijheid, lijk 't betaamt, waarin ge u thans verheugt.

Schoon tal van vrienden ook hun eed van trouw vergaten, —
Uw Corps staat krachtig in 't bewustzijn van zijn regt,
Want bloeijen zal het steeds, mogt elk het ook verlaten,
Al werd het van heel de aard, de vriendschap ook ontzegd.

Want daar is meerder nog dan trouw van verre vrinden,
Daar is een vaster steun, een sterker hefboom hier.
't Is de eendragt onderling, die men bij u kan vinden;
Tart daarom vrij den strijd, geopend het vizier.

Ja, bloeijen zal en moet uw Corps o Delft's Studenten;
Treedt onbezorgd, gerust de toekomst te gemoet.
Uw eendragt is een fonds, dat telkens hoog're renten,
Jaar in jaar uit ter neer legt aan uw voet.

Laat dan op ieder feest, door ware vreugd geleid,
Dat wand en disch er daav'rend van rinkinken,
Steeds dreunend, donderend, op nieuw deez' kreet weerklinken:
Die eendragt in ons Corps zij leev' in eeuwigheid!

J. C. VAN MARKEN JR.

HERINNERING.

Als ik in gepeins verzonken,
 Me aan den haard heb neergeveld;
 En dan denk aan vroeger dagen
 Aan mijn jeugd, dien gulden tijd;

O! dan komen vaak weer allen,
 Die ik liefhad, voor mijn geest,
 'k Ben dan niet, die 'k ben geworden,
 'k Ben dan weer, die 'k ben geweest.

Hen met wie ik plagt te spelen,
 Na den schooltijd in het veld,
 Zijn wel heen, en niemand is er
 Die mij van hun lot vermeldt!

Hen met wie 'k op rijper leeftijd
 Een bestend'ge vriendschap sloot
 Zijn verspreid naar alle streken,
 Velen welligt nu reeds dood!

Zij die 'k reeds als jong'ling liefhad,
En als ga beminnen wou,
Heeft mij zeker lang vergeten,
En is lang eens and'ren vrouw!

Toch is mij de erin'ring dierbaar,
Van zoo velen uit mijn jeugd.
Als ik slechts aan hen kan denken,
O! dat is me een zoete vreugd!

'k Voel me dan weer één met allen,
'k Zie hen allen om mij heen,
En al baart de toekomst zorgen,
'k Zoek dan troost in het verleen.

SJORS.

EEN NOODLOTTIG ANTWOORD.

't Is koud buiten, bitter koud, en ik zou 't wel laten, geëerde Lezer of Lezeres, om U te verzoeken me eenige oogenblikken te vergezellen door Delfts stille straten, ware het niet, dat gij, dit doende, toch Uw plaatsje aan den warmen haard behouden kunt. Volgt me dus, als ge wilt, maar even slechts, want Delft is klein en we zijn er al haast, daar aan dat groote huis, welks breede ramen en sierlijke gevel U al reeds bij het flauwe licht van een gaslantaarn tot nader kennismaking uitnoodigen. Trots de statige overgordijnen kunt ge nu en dan een vlugtigen blik werpen in die helder verlichte zaal, wanneer daar een ranke vrouwen-gestalte langs die gordijnen zweeft en ze even door haar kleed oplicht, heel even maar. Benijdt ge 't me niet dat ik daar geïnviteerd ben voor dezen avond? Maar geen nood, ik zal U er binnenbrengen; vergun me slechts U dezen ring aan den vinger te steken: zie zoo, nu zijt

ge onzichtbaar voor iedereen behalve voor mij, vergeet dus Uwe rol niet, ge zijt hier incognito.

Spoedig zijn de gewone complimenten afgestoken, en gastheer en gastvrouw weten, wat ze trouwens ook wel zien konden, dat ik zoo vrij ben van hunne vriendelijke invitatie gebruik te maken. Eer ik nog goed gewend ben aan dat heldere licht en die vrolijke drukte, zie ik mij reeds te midden van een clubje heeren en dames, kennissen, wier welkomstgroeten na eene vrij lange Kerstvacantie me regt prettig in de ooren klinken. Ik werd als het ware overstelpt met vragen naar vrienden en bekenden uit de stad mijner inwoning en niet minder naar mijne avonturen, dingen waarmede ik in vacantedagen nog al eens kennis maak. Om een eenigzins geregeld verhaal daarvan te geven, begon ik met het begin en vertelde dat ik een jeugdig paartje had helpen trouwen. Men hield niet op of ik moest een omstandig relaas doen van de aardigheden en vertooningen, welke bij die gelegenheid verondersteld werden gedebiteerd te zijn, en weldra stond ik met enthousiasme te vertellen van tableaux vivants, charades en action enz., tot dat ik me eindelijk iets liet ontvallen, wat ik me bepaald voorgenomen had niet te zeggen, namelijk dat ik me bij een van die aardigheden als meisje verkleed had. Aan de raillerie daarover kwam geen eind en terwijl

ik nog bezig was met de belangstellende (?) vragen te beantwoorden naar crinoline en coiffure en japon, voegde eene meer bejaarde dame, die zich intusschen bij ons gevoegd had me op eens met een ijsskoude stem toe: „Ge zoudt wel willen dat ge een meisje waart!” O, hoe wenschte ik naderhand dat zij dit niet gezegd had, want, schrik niet lieve lezeressen, ik antwoordde onmiddellijk zonder me een oogenblik te bedenken met een even koud: neen, waarachtig niet!

Als met een tooverslag verdween de ongedwongen vrolijkheid, die tot hiertoe in onzen kleinen kring geheerscht had; ik zag hoe de heeren me ontevreden aanzagen en minachtend de schouders ophaalden over mijn gebrek aan tact; en de dames — de gedachte alleen daaraan vergalt me nog menig prettig oogenblik — ik zag hoe die lieve lippen, een oogenblik te voren tot een schalkschen lach geplooid, zich spijtig omkrulden; hoe die donkere oogen anders zoo vriendelijk, vlammen schoten van toorn als om me te verpletteren onder hun blik; maar ook hoe daar uit een paar lieve blaauwe oogen een traan welde, een traan, die me als een dolksteek ging door 't hart.

Ik stond geheel verslagen even als een booswicht, die op een oogenblik toen hij 't het minst verwachtte, ontmaskerd en aan de algemeene verachting prijs gegeven wordt. Wat moest ik

doen? Zou ik de noodlottige woorden herroepen? Neen, waarlijk neen, want ik meende wat ik gezegd had, en ik meen het nog.

En Gij, Lezeres of Lezer, die met behulp van mijn ring me ongestraft gevolgd zijt in die zaal; die onze gesprekken hebt aangehoord en getuige zijt geweest van de plotselinge wending daarin, even als voor mij zoo is ook voor U 't genoeg van dezen avond voorbij; ik ten minste, ik haastte mij om zoodra mijn fatsoen dit toeliet, weg te komen, en gij, al wildet ge er nog zoo gaarne wat vertoeven, ge kunt niet, want ge moet me volgen door de geheime kracht van den ring, die uwen geest aan den mijnen verbindt. Ge moet me volgen, waar ik U de redenen ga mededeelen, waarom ik de positie der vrouw in onze maatschappij voor verre van benijdenswaardig houd; ge moet me volgen wanneer ge ten minste niet uit verveling den ring verre van U werpt, of, met andere woorden, het boek digtslaat.

Kunt ge tot het tegendeel besluiten, vergunt me dan U in ruwe omtrekken eenige bijzonderheden te schetsen uit het leven van eene vrouw, die niemand Uwer gekend zal hebben, want ze heeft maar zeer kort geleefd, weinige dagen slechts, en dat nog maar alleen in mijne verbeelding.

Voor eenige jaren telde een van Gelderlands kleine steden onder hare meest geachte inge-

zetenen eene familie, bestaande uit Mijnheer, Mevrouw en hunne dochter Marie, eene lieve, vrolijke brunette, het meisje met wie ik beloofde U in kennis te brengen. Eenig kind zijnde, had zij van hare ouders eene zorgvuldige opvoeding ontvangen en was in den strengsten zin des woords onder hun oog opgegroeid. Marie had zich goed ontwikkeld en Papa's onafhankelijkheid van karakter openbaarde zich in vrij groote mate ook bij haar, tot groot verdriet evenwel van de oude lui, die geen anderen wil dan den hunnen in huis geëerbiedigd wilden zien. Om haar dit „af te leeren” werd er dan ook besloten Marie voor een paar aar naar een kostschool te zenden, te meer daar in het kleine stadje het onderwijs op een zeer lagen trap stond. Gelukkig kwam ze in goede handen: hare opleiding werd toevertrouwd aan eene bekwame vrouw, die haar al spoedig leerde begrijpen, haar verstand en gevoel ontwikkelde en daardoor belette dat de onafhankelijkheid van haar karakter ontaarde in eigenzinnigestijfhoofdigheid. Anderhalf jaar bragt ze daar door en werkelijk, 't was niet dan met tegenzin dat ze gehoor gaf aan 't verlangen harer ouders om eenige weken voor Paschen thuis te komen, ten einde bij haar vroegeren leeraar, een predikant van den ouden stempel, belijdenis af te leggen. Marie werd Lidmaat en ze nam met hare ouders voor het

eerst aan 't Avondmaal deel. De Paaschdagen verliepen en langzamerhand verdween de heilige stemming, waarin ze den laatsten tijd had doorgebracht. Hare liefhebberij voor de nieuwere litteratuur, waaraan ze op school veel gedaan had, kwam hoe langer zoo meer boven en gretig vatte ze elke gelegenheid aan om dien lust te kunnen bevredigen. Hare ouders evenwel zagen dit zeer ongaarne en meermalen legden ze niet onduidelijk hun afkeer voor savantes, zoo als ze 't noemden, aan den dag. Papa vooral die een man van zaken was, en zich nooit met dergelijke lectuur had opgehouden, verklaarde dat hij volstrekt niet van die geleerdheid hield en wees Marie op hare voortreffelijke moeder die in hare jeugd nooit het dwaze verlangen gekoesterd had, iets meer te willen weten dan men noodig heeft om later een flink huishoudster te zijn.

En Marie, wat doet ze, verzet ze zich tegen den wil van hare ouders, zoo als ze vroeger gedaan zou hebben? O neen, om des vredes wille onthoudt ze zich in huis van lectuur en krijgt daar geen ander voedsel voor verstand en hart dan de enkele bladzijden door Papa's morgens en 's avonds uit Egelings Weg der Zaligheid voorgelezen. Maar daar buiten bij hare vriendinnen, hoort ze daar niet spreken van Victor Hugo en Macaulay, van Renan, Pierson en Réville? En als om haar de verboden

vrucht nog begerlijker te maken, worden er haar prachtige passages voorgelezen, nieuwe frische ideën meegedeeld, maar slechts oppervlakkig, want ze mag ze niet lezen, die schrijvers, ze mag ze niet lezen, haar Vader wil het niet en ze moet gehoorzamen, want ze is immers *vrouw*.

Door bijzondere omstandigheden genoodzaakt en vooral ook met het doel om zelf zijne zaken beter te kunnen besturen, verliet Marie's vader in den nazomer van dat jaar het Geldersch stadje en vestigde zich met zijn huisgezin in een van onze Akademie-steden.

Die verandering was zeer naar genoegen van zijne dochter. Ze bemerkte immers al spoedig dat ze meer in de gelegenheid was om de kwestien van den dag te hooren bespreken, maar ook dat ze daar mannen kon hooren, die in zake theologie de nieuwere rigting waren toegedaan en waar ze steun hoopte te vinden voor haar geloof, geschokt als het was door stellingen, wel nu en dan ter loops opgevangen, maar diep doorgedrongen in haar verstand en hart.

Met diepen weemoed had het scherpziend oog van hare moeder dit een en ander al spoedig ontdekt, en al hoopte ze dat dit met den tijd wel veranderen zou, ze kon het toch niet laten er de aandacht van haren echtgenoot op te vestigen. Deze dacht er gansch anders over en besloot een der meest behoudende predikanten

van zijne nieuwe woonplaats, een man wiens naam door velen met eere genoemd werd, in den arm te nemen, en op zekeren avond zien we dan ook Marie in bijzijn harer ouders in een druk gesprek met dien man gewikkeld. Hoe hij ook spreekt en preekt, het helpt hem niet, hij kan haar niet van het verkeerde en goddelooze harer denkbeelden overtuigen, tot dat hij eindelijk wanhopig geworden, haar met bijtend sarcasme de beteekenis uitlegt van die vernederende woorden: „In Ecclesia mulier taceat.” En Marie moest zwijgen, zij mogt ook in zake van geloof geen zelfstandig oordeel hebben, ze moest zwijgen, ze was immers *vrouw*.

Eenige maanden verliepen; in den nieuwen conversatie-kring met zijne frischheid, zoo onafscheidelijk aan het nieuwe verbonden, vond Marie genoeg afleiding om niet spoedig het onaangename dat ze ondervonden had te vergeten, en de omgang met verscheidene jongelui met wie ze achtereenvolgens kennis had gemaakt, gaf als van zelf een eenigzins andere wending aan hare gedachten, eene wending, die, ofschoon niet geheel strookende met de strenge beginselen harer ouders, dezen toch eene welkome afleiding toescheen van de dwaze idées, waarmee hunne dochter zich in den laatsten tijd had bezig gehouden.

De wintermaanden braken aan en weldra gingen er lijsten rond voor casino's, bals, con-

certen, enz. en de oude lui, ofschoon zelf weinig daarmede ingenomen, namen om der wille van Marie, doch volstrekt niet op haar verzoek, aan alles deel. De gemakkelikheden namen weldra een aanvang, Marie verscheen in 't publiek, de kring van hare kennissen van beider sexen breidde zich hoe langer zoo meer uit en het duurde niet lang of ze was ingewijd in de geheimen van het casino-leven, als ik het zoo eens noemen mag.

Door hare schoonheid die alle heeren aan haar boeide, maar vooral door haar verstand en hare eenvoudigheid, was ze weldra en telken reize weder omringd door een aantal jongelui die haar als om strijd het hof maakten en haar als overstelpten met bewijzen van genegenheid. Wie zal 't haar kwalijk nemen dat zij, de verstandige, onafhankelijke vrouw, meêgesleept werd in dien maalstroom, wie haar beschuldigen van zwakheid omdat ze er zich niet tegen verzette, maar er hoe langer zoo meer behagen in schepte? Ze zag inmers hoe ook andere dames in haar geval verkeerden en 't zich lieten aanleunen met een zekere gemakkelijkerheid alsof dat zoo van zelf sprak. Ze gewende er aan; ja, ze liet het zich aanleunen, maar ze werd er niet door verblind. Hadden sommige heeren na een zeer oppervlakkige kennisneming haar reeds zeer onduidelzinnige verklaringen aangaande hunne gezindheid jegens haar afgelegd, haar verstand

sprak telkenmale luider dan hare ijdelheid en veler verwachtingen stelde ze te leur Maar toch, met een glimlach, met een blijk van tevredenheid en aanmoediging moest ze de onbeduidende praatjes en flauwiteiten aanhooren, die haar bij alle mogelijke gelegenheden opgedischt werden, en ze moest ze aanhooren, ze mogt hare afkeuring niet te kennen geven, ze was immers *vrouw*.

Zoo verliepen twee jaren door geene bijzondere gebeurtenissen gekenmerkt, tot dat de dood harer moeder eene groote verandering in hare uiterlijke omstandigheden en wat meer zegt, eene geheele omkeering in de rigting van hare gedachten te weeg bragt. Diep ter neergeslagen door het geleden verlies, dat zich aan haar met dubbele zwaarte deed gevoelen door de troostelooze droefheid van haren vader, verhief zich haar godsdienstig gevoel met kracht uit de banden waarin het langen tijd zoo noode gekneld geweest was. Ze schaamde zich voor zich zelve als ze er aan dacht hoe weinig ze in dien tijd voor hare zedelijke en verstandelijke ontwikkeling gedaan had, ze kon zich haast niet voorstellen hoe ze zich gelukkig had kunnen voelen en menigmaal vond haar de dageraad nog wakende op hare legerstede, waar ze bittere tranen geschreid had van weemoed en be-

rouw. En 't was alsof die tranen haar moed gaven en kracht om de zware taak te aanvaarden die ze zich in die uren als levensdoel gesteld had: haren vader op te beuren en hem het gemis van eene liefhebbende gade zooveel in haar vermogen was, te vergoeden. Geholpen door den tijd die alle wonden heelt, slaagde zij daarin na vele moeilijke maanden door hare geestkracht en volharding, en de goede man, die zijne Marie zoo hartelijk liefhad, hij merkte ze op die edele pogingen, hij stelde ze op hoo-gen prijs en maakte haar de taak hoe langer zoo ligter; hij zocht weer omgang met anderen voor zich en zijne dochter.

En Marie, vond ze weer als te voren behagen in die conversatie, in die verstrooijingen, die haar vader met zulke goede bedoelingen ongemerkt wist te verschaffen? Ik weet het niet, maar ik betwijfel het. Laten we haar eens met aandacht gadeslaan, daar in dat uitgelezen gezelschap om de theetafel vereenigd. Ziet ge niet hoe ze zich inspant om te luisteren naar een zeer onbeduidend discours van iemand die al zijn best doet om haar te behagen, en wien ze dan ook tot belooning voor zijne moeite van tijd tot tijd een glimlach schenkt? Maar ziet ge ook niet hoe hare blikken ter sluiks dien man volgen, die zich daar zoo gemakkelijk in dien kring beweegt, die voor ieder een woord heeft en wiens gesprekken, zij kan 't getuigen, uit-

munten door degelijkheid en vernuft. Hij wil ook haar naderen, maar ziet haar met een ander in gesprek; haar boezem hijgt en ze voelt het hoe een blos haar naar 't voorhoofd vliegt; maar oogenblikkelijk wendt ze zich om, met eene onbegrijpelijke geestkracht is zij zich zelve aanstonds meester en ze luistert weer schijnbaar met genoegen naar den man van wiens gezelschap ze vooral nu zoo vurig wenschte ontslagen te zijn. Eindelijk verwijdert hij zich en naauwelijks heeft de ander dit bemerkt of hij haast zich tot haar te komen en spreekt met haar op den hem zoo eigen onderhoudenden toon. In een oogwenk begrijpt ze hare positie en het moeilijke daarvan: hoe moet ze zich tegenover hem gedragen? Immers zooals tegen ieder ander heer, vriendelijk en voorkomend; maar dat kon ze niet, onmogelijk, voor haar is hij niet wat ieder ander is, voor hem voelt ze oneindig veel meer. Ze kan het niet en de reactie maakt haar koel, akelig koel; immers ze moet zich goed houden, ze mag het hem niet laten blijken dat ze hem lief heeft met eene grenzelooze liefde. De oogenblikken, naar welke ze zoo vurig verlangd had, ze brengt ze als op de pijnbank door; ze kan zich haast niet meer bedwingen, en toch, ze moet; niemand mag het weten dat geheim, hetwelk ze zich zelve naauwelijks durft toevertrouwen in de eenzaamheid. Ze moet zich bedwingen, want zoo er maar één

was, die het bemerkte, hij zou het rondvertellen en men zou haar uitlagchen en het haar wellicht doen gevoelen met bijtenden spot; ze moet het verbergen dat geheim, ze moet het verbergen in den diepsten schuilhoek van haar hart, want zij mag geene preferentie hebben, veel minder die toonen. ze is immers *vrouw*.

En hij, de man dien ze liefheeft, hij begrijpt haar niet; hare koelheid ziet hij aan als 't gevolg van afkeer jegens hem, als coquetterie of nukken, en zoo hij al iets voor haar gevoeld heeft, het is verdwenen voor altijd.

Schijnbaar kalm vloten vele maanden daarheen en Marie bleef zwijgen, ze kropte het op dat bittere verdriet, dien diepen weemoed over onbeantwoorde liefde, en wie zal er zich over verwonderen dat hare gezondheid er onder leed. En haar Vader, zag hij dien worm niet, die voortdurend knaagde aan 't levensgeluk zijner dochter? O neen, gedrukt als hij was door finantiele ongelegenheid had hij geen oogen voor 't zieleleed zijner Marie en alleen verwonderde en bedroefde hij er zich over dat ze alle huwelijksaanzoeken onvoorwaardelijk afwees, aanzoeken waaronder er vele waren, die hem als zeer gewenscht voorkwamen.

Hoe langer zoo meer gingen zijne zaken achteruit, en had hij zijne treurige omstandigheden tot nog toe altijd zorgvuldig voor zijne

dochter verborgen gehouden, het werd hem eindelijk onmogelijk, en met tranen in de oogen smeekte hij haar hem van de schande van een failliet te redden door hare hand te schenken aan een zijner schuldeischers, een man die reeds eenmaal, hoewel te vergeefs haar de zijne aangeboden had.

Zwaarder offer kon wel niet geëischt worden van hare kinderlijke liefde. Ze verzocht om eenige dagen beraad en wie zou 't wagen te beschrijven den vreeselijken strijd dien ze te strijden had. — De liefde tot haren vader zegevierde: ze verbond zich aan den man, dien ze niet liefhad en die haar kocht voor een handvol geld — *haar, eene vrouw!*

Voor wie ik deze bladzijde schreef? Voor U, die eenmaal mijn noodlottig antwoord gehoord en er U aan geërgerd hebt; maar ook voor U geëerde Lezers, die het voor slechts weinige oogenblikken vernaaamt.

Zijt ge het met mij eens dat de positie van een jong meisje in onze maatschappij verre van gemakkelijk en benijdenswaardig is? Welaan dan, laat ons de handen inéén slaan, opdat dit anders worde; maar vóór alle dingen, laten we beginnen met ons zelve, laten we onze opinie aangaande de vrouw zuiveren van de

vele vooroordeelen waarmede die nog is besmet,
opdat we ze beter mogen leeren begrijpen en
waarderen die bloemen door een liefderijke hand
zoo rijkelijk gestrooid op ons pad!

LEO.

EENE TRAGEDIE,

GELIJK ER MEER ZIJN.

Es ist eine alte Geschichte,
 Doch bleibt sie immer neu;
 Und wem sie just passiret
 Dem bricht sie das Herz entzwei.

(HEINE.)

Sie war liebenswürdig, und er liebte sie; er aber war
 nicht liebenswürdig, und sie liebte ihn nicht.

(Alles Stück.)

Madame, kennen sie das alte Stück? Es ist ein ganz
 ausserordentliches Stück, nur etwas zu sehr melan-
 cholisch. Ich hab' einmal die Hauptrolle darin ge-
 spielt, und da weinten alle Damen, nur eine einzige
 weinte nicht, nicht eine einzige Thräne weinte sie, und
 das war eben die Pointe des Stücks, die eigentliche
 Katastrophe.

(HEINE.)

Daar was een jonkman, fier en stout;
 Zijn oog sprak levensgloed,
 En 't ongeluk tartende, trad hij
 De toekomst te gemoet.

Ging menigeen, ééns even fier,
 Gekromd door tegenspoed, —
 Hem was op 't velen duister pad
 Slechts 't goed der aard ontmoet.

Daar was een meiske jong en schoon,
 En zacht, en engelrein;
 Dat meiske was sinds jaar en dag
 Des jonkmans liefste-mijn.

Zij was hem de afgod van zijn hart,
 De Laura van zijn lied,
 Terwijl haar rein en teeder beeld
 Geen oogwenk hem verliet.

Te midden van het aardsch gewoel
 Bleef steeds haar beeld hem bij;
 Bij wat hij deed en waar hij ging,
 Was 't immer aan zijn zij.

En heerschte er onrust in zijn ziel,
 Viel zwaar der zonden boei,
 Dan was 't het zaligst hem, te zijn
 Daar, waar haar adem woei.

Daar ademde alles kalmte en rust,
 Daar zweeg alle aardsche strijd;
 Daar droomde hij van zalig zijn,
 Van liefde en eeuwigheid.

Dan zonk zijn ziel in 't peilloos blaauw
 Van 't rein en helder oog;
 Dan was 't alsof een hooger geest
 Hem aan het stof onttoog.

Dan droomde hij van meer dan de aard:
 Twee zielen, zamen één,
 Door ééne liefde en één geloof,
 Voor eeuwig, eeuwig één.

Zoo was dat beeld, zoo zacht als schoon,
 Dat beeld, zoo teer als rein,
 Te zaâm gesmolten met zijn ik,
 Geweven door z'n zijn.

II.

Wee hem! dat hij dien stouten droom
 Ooit voedsel geven dorst:
 Dat beeld, het werd hem wreed ontruk't,
 Lijk 't kind van 's moeders borst.

Thaus schijnt hem de aarde weer zoo kil,
 Zijn levensvreugd verdween,
 Gekrenkt, miskend in 't teerst gevoel,
 Staat de arme thans alleen.

Thans speelt er vaak een bittre trek,
 Die tuigt van spijt en rouw,
 Om zijnen mond. Vaak twijfelt hij
 Aan aardsche liefde en trouw.

Vaak zit hij uren achtereen
 In droef gepeins en stom;
 Vaak blinkt een traan in 't man'lijk oog,
 Een traan; die spreekt: Waarom?!

Want eens (o bittre stond!) met haar,
 Met haar en God alleen,
 Had hij gesproken 't groote woord,
 Doch ijskoud klonk het: Neen!

Neen! klonk het koud, en in haar oog
 Blonk niet één enkle traan:

.
 Dáár komt des jonkmans bittre smart,
 Zijn pijnlijk wee van daan.

J. C. VAN MARKEN JR.

BRIEF AAN DEN NEEF VAN O.

Mijn zeer waarde Heer!

't Zal U zeker verbazen, zoo ge dezen Almanak in handen krijgt, daarin een brief aan U gerigt aan te treffen, en dat nog wel van mij, dien Ge slechts eens in uw leven hebt gesproken: — Gij zult u wel herinneren, dat Ge eens bij uw neef te Delft een paar dagen hebt doorgebracht, en dat we toen kennis gemaakt hebben. — Doch mijn vriend O. heeft, naar 't schijnt, eens een Correspondentie met U gevoerd over onze Studenten-Almanakken; en in den vorigen jaargang een brief van U publiek gemaakt, dien ik mij, of ik wil of niet, moet aantrekken. Immers, de inhoud onzer jaarboekjes wordt daarin op een onbarmhartige wijze beoordeeld; en ik, die altijd veel belang heb gesteld in de lettervruchten, van ons Corps uitgaande, gevoelde mij door uw vonnis, of liever door het publiek maken daarvan, zeer gekwetst. Vergun mij dus U, ten aanhoore

van allen die Uw brief lazen, daarop met een paar woorden te repliceren.

Vooreerst moet ik zeggen, dat het standpunt waarop Uw neef O. U in de letterkundige wereld plaatst, mijns inziens onjuist is. Dat gij vroeger te Delft hebt gestudeerd (waarom O. deze plaats X. verkiest te noemen, begrijp ik niet) wist ik; daar ik Uw naam in de archieven en op de naamlijst der kroegleden heb aangetroffen.

Als ik me niet vergis, zijt Gij zelfs president van het Corps geweest. Uw neef verzekert, dat Gij er het leven veelzijdig hebt genoten; en ik heb reden om dit te gelooven. Ook ken ik U gaarne eene eervolle plaats toe onder de dilet-tant-litteratoren van ons land, schoon ik be-kennen moet, dat ik Uw bundel poezij nooit heb gelezen. Maar Ge moet het mij niet kwalijk nemen — waar Gij die „grondige studie” hebt volbragt, die U zulk een „zeldzame litterarische kennis” heeft verschaft, dat Ge „gunstig af-steekt” bij hen, die de letteren in hun leêge oogenblikken voor uitspanning beoefenen, — ik kan het mij niet verklaren. Evenwel, Uw neef moet U beter kennen dan ik; hij is dus verantwoordelijk voor zijn schatting van Uw talenten.

En nu Uw beoordeeling zelf.

In het algemeen heb ik hiertegen dit in te brengen, dat Gij in Uw kritiek te veel over het hoofd ziet, welk soort van werkjes gij voor

U hebt. Een Studenten-Almanak is, uit den aard der zaak, niet met dezelfde maat te meten als eenig ander jaarboekje. Zijn hoofdroeping is, te zijn het orgaan van het Corps: de belangen van de jongelui moeten er in op den voorgrond geplaatst worden. Stemmen, die zich verheffen ten voordeele van hetgeen den Studenten als nuttig, heilig of gewenscht voorkomt, of tot bestrijding van hetgeen hun maatschappij kan schaden, besta het in hun midden of in hun omgeving, — deze mogen niet uit den Almanak geweerd worden, al weten ze ook niet altijd een lieflijken toon te treffen. En zelfs wat daar buiten ligt, — wat enkel tot uitspanning der lezers moet dienen, wat alleen op hun gevoel of op hun lachspieren moet werken, — mag niet aan al te strenge eischen worden onderworpen. De medewerkers aan onze Almanakken zijn alle jongelui, die nog niet op de hoogte *kunnen* staan van een ervaren, bekwaam schrijver of dichter: hun eerstelingen zijn 't, die ze aan hun medebroeders ter beoordeeling voorleggen. 't Kan dus niet anders, of zelfs in de beste stukken zal men nog veel fouten en onvolmaaktheden aantreffen. Wilde men meer, men zou in het geheel geen mengelwerk bekomen. Waarlijk, als ik maar eenige vonkjes genie, geest en gevoel in een Almanak vind, ben ik zeer tevreden, al ontbreekt er dan ook veel aan stijl en maatklank.

Dat Gij dit niet kunt zijn, dat Gij geen sympathie koestert voor onze Almanakken-litteratuur, kan ik waarlijk in een man van zulke „zeldzame litterarische kennis” niet misduiden. Maar dan moest Ge U in allen geval geheel en al onthouden van kritiek. Nu speelt ge eenigzins — dunkt U niet? — den rol van een olifant, die een arm klein schoothondje doodtrapt. Of ook misschien van een kikkert, die zich opblaast, en zoo 't schoothondje wil bang maken??

Gij zegt dat de proza onzer Almanakken „*van de laatste jaren*” te verdeelen is in twee rubrieken, n. l. het *bespiegelende* of *philosophérende*, en het *studenterige* gedeelte. In de Almanakken van vóór 1864 vind ik weinig bespiegelends, althans niet op litterarisch of theologisch gebied. Daar 't niet te onderstellen is, dat Gij bij 't schrijven van Uw brief met den inhoud van den jaargang 1865 kondt bekeud zijn, slaat Uw verdeeling en Uw vonnis over het philosophérende bestanddeel dus waarschijnlijk alleen op een of twee stukken van den jaargang 1864.

Van dit vonnis kan ik niets beters zeggen, dan dat ik Uw eigen woorden er op toepas; namelijk dat Gij de „kwestie in eens trancheert met een oppervlakkigheid van bewijsgronden, en een assurantie, een zelfvertrouwen, die iederen denkenden lezer moeten verbazen.” Gij zegt, dat de „meest ingewikkelde en geleerdste

kwesties" op die wijze worden opgelost. Gij bedoelt hiermede waarschijnlijk (zooals ook blijkt Uw oordeel over het *profanéren* van *goddelijke* en *heilige* dingen) de vraagstukken op godsdienstig gebied, waarmede orthodoxe en moderne predikanten sedert eenige jaren zoo aan 't schermen zijn. Gij zijt waarschijnlijk ook van opinie, dat die kwesties voor een gewoon sterfeling onoplosbaar zijn, en aan gedoctoreerde en hooggeleerde heeren ter beslissing moeten gelaten worden. Uit de door U veroordeelde stukken blijkt, dat er menschen, en wel jonge menschen bestaan, die er anders over denken, die bedoelde kwesties zóó ingewikkeld vinden, dat ze, wanhopende aan de mogelijkheid eener ontwarring, ze met het vlijmscherpe mes van het gezond verstand doorsnijden. Ieders opinie zij geëerbiedigd: de Uwe zoowel als de hunne. Dat hun taal U niet bevallen kan, is een zaak tusschen U en hen: Gij kunt des verkiezende met elkaâr gaan disputéren, om zoo mogelijk elkander te bekeeren. Maar dat er in onze Almanakken stukken zijn, met wier strekking Uw persoonlijke opinie in strijd is, voert Gij aan als een der redenen, waarom ge aan de lettervruchten onzer Corpsleden in 't algemeen Uwe sympathie ontzegt; en dit is onbillijk.

Wat ik volstrekt niet had verwacht van een Oud-student, die het leven veelzijdig genoten heeft, en die zooveel talent en geest bezit als

Uw neef U toekent, — is de ouderwetsche manier waarop Gij U ergert aan het profanéren. Eilieve, mijnheer! hebt ge nooit eens gelagchen en geschertst over de draaijende Derwischen van het oosten, of over de godsdienstverrigtingen der onbeschaafde Indiaansche of Afrikaansche volksstammen? Ik heb een vriend, die zulk een hartstogtelijk vereerder is van de klassieke muziek, dat ik soms, om hem tot een conversablen staat te brengen, wel eens de eene of andere harde spotternij als een emmer water over zijn enthousiasme moet gooijen; en ik kan U verzekeren, niet alleen dat ik mij deze profanatie nooit als iets verkeerds heb aangerekend, maar ook, dat ze veelal een heilzame uitwerking heeft. Hieruit volgt echter niet, dat ik mijn vriend niet gaarne zijn hooge ingenomenheid met Beethoven en Mozart laat behouden.

Waarom Gij de tot nog toe behandelde stukken tot een school brengt, die Maltatuli als meester zou moeten hebben, begrijp ik volstrekt niet. Dit ligt misschien aan mij. Misschien aan U.

Ook wat Gij van de door U *studenterig* genoemde proza-afdeeling zegt, geef ik U niet geheel gewonnen; hoewel Gij 't regt hebt, dat er nog al eens flauwe en walgelijke kost onder is. Het genre is wat uitgeput; doch een goede, geestige Studenten-geschiedenis, waarin de toestanden onzer kleine maatschappij met juistheid worden weêrgegeven, is en blijft een juweel

voor iederen Studenten-Almanak. En wat de veelheid der bijdragen in deze kategorie betreft, is het niet natuurlijk dat de jeugdige, ongeoefende schrijvers zich met hun verbeelding liefst en gemakkelijkst bewegen in denzelfden kring, die ook werkelijk voor een waarnemenden geest zulk een rijke verscheidenheid van onderwerpen oplevert.

Wat Gij van de vertaalde poëzij zegt, onderschrijf ik gedeeltelijk. Met U ben ik van oordeel dat er in een eigen schepping, al is ze ook gebrekkig, meer waarde steekt dan in een vertaling. Intusschen, ook deze kan als voorbeeld van stijl of versificatie waarde hebben, en ik zou dus nooit vertaalde verzen uit onze Almanakken willen geweerd zien. Doch op dit punt mogten de eischen wel wat hooger gesteld worden, dan doorgaans geschiedt.

Dat een goed oorspronkelijk vers altijd wel een der beste zaken is, die men in een Almanak kan aantreffen, — en dat een slecht vers daarentegen iets heel akeligs is, — houd ik voor twee groote waarheden. Maar toch wil ik ook hier in aanmerking zien genomen, dat de dichters jeugdig, en de gedichten eerstelingen zijn: men zij niet al te streng. Trouwens, hierover is in 't algemeen niet te klagen.

Ziedaar, Mijnheer! wat mij op 't hart lag. Ik geloof, dat Gij heel verstandig deedt, met Uw neef onvoldaan van zijn infame bedelpartij

terug te laten trekken; doch ik geloof dat Ge zeer onvoorzigtig waart door hem, — die zoo op een onderwerp aasde — zulk een brief als de Uwe, met zulk een kritiek toe te vertrouwen.

Ik hoop van harte, mijn waarde Heer! dat Gij dezen Almanak nooit in handen moogt krijgen. noch een der volgende jaargangen. Gij zoudt er toch niets of weinig van Uw gading in vinden, ja U welligt nog maar vreeslijk ergeren; en wij — we zouden bij een eventueele nieuwe kritiek weinig winnen.

1865.

KLAAS WITTEVELD.

NAAR GOETHE.

Een koning had voor jaren,
Aan 't hof een vloot. o Goon!
Hij minde hem even teeder,
En meer nog dan zijn zoon.

Zijn snijder werd bevolen;
Een pak dat goed zou staan.
Deez mat den vloot een rokje
En ook een broekje aan.

Fluweel' en zijden kleeren,
Droeg hij nu dag aan dag;
Had lintjes op zijn borstje,
Een kruis, dat ieder 't zag.

Daarna werd hij minister
Werd schatrijk als een heer;
En neefjes, nichtjes, allen
Die groeiden in zijn' eer.

En kamerheer en — dame
Die werden zeer geplaagd,
En koningin en dienstmeid
Gestoken en geknaagd.

Toch mogten zij niet klagen
En weg hen jagen niet,
Steekt ons een van die diertjes,
Wij knippen hem subiet.

PROP.

DE HERDESKNAAP.

Koning is de jonge Herder,
Groene heuvels zijn z'n troon,
En de sterren aan den hemel
Diamanten aan zijn kroon.

Rijk gedecoreerde schapen
Liggen vleijend aan zijn voet;
Kalvr'en zijn de edellieden,
Trotsch en vol van overmoed.

Kamerspelers zijn de bokjes,
Wijl 't gevogelt en 't gediert,
Met de fluitjes en de klokjes
Aan zijn hof 't orkest versiert.

En dat klinkt en zingt zoo lieflijk,
En zoo lieflijk en zoo zoet
Ruisschen waterval en dennen
En de koning slaapt zoo goed.

Ondertusschen moet regeren,
Zijn minister gindsche hond;
En de echo van zijn knorren
Hoort men 't heele dal in 't rond.

Slaap'rig geeuwt de jonge koning:
«Het regeren valt zoo zwaar,
«Ach ik wou dat ik te huis reeds,
«Bij mijn koninginne waar.

«In der koninginne armen
«Rust mijn koningshoofd zoo zacht,
«En in hare lieve oogen
«Ligt mijn onbeperkte magt.

(Naar het Hoogduitsch.)

ZIJN EERSTE LIEFDESAVONTUUR.

— Maar, hoe kwam je er toe, om zoo'n stommiteit te begaan?

— Wel man, doe ik dan ooit iets anders?

— Nou, als je 't zelf zegt, zal ik het ook maar toegeven, want *dit* was ten minste eene colossale enormiteit!, maar nog eens, hoe kwam j'er toe, die meid na te loopen?

— Het was mijn eerste liefdesavontuur, Jaap!

— En?

— Het liep er beroerd meê af, gaf hij lachend ten antwoord.

— En je weet zeker niet, waar ze gebleven is?

— Wis en waarachtig weet ik het, want ik heb ze meê gebragt naar Holland.

— De meid?

— Ja, de *meid*; hij drukte op het laatste woord en lachte innerlijk, ik zag het aan den glimlach, om den mond.

— Zeker uit Londen?

— Goed geraden, uit Londen.

— Dus een van de demi-monde; Kerel je

moest je schamen om met zoo'n creatuur publiek te reizen.

Hij stoof op als buskruid, met het enkele woord, Jaap! en een blik als wilde hij mij met zijn oogen doorbooren.

Ik zag hem glimlagchend aan. Dat werkte, want hij hernam zijne kalmte plotseling terwijl hij mij toevoegde: als je meer zulke insolente toespelingen maakt, dan verzaak ik je vriendschap.

— Dat zou jammer voor U wezen, car l'amitié d'un grand homme est un bienfait des cieux, zegt Beaumarchais,

— Corneille wil je zeggen.

— Je schijnt plezier te hebben om me te taquineeren, als Corneille het niet gezegd *had*, zou Beaumarchais het gezegd *hebben*; dus is 't een engagement?

— Ik ben begonnen met je te zeggen, dat mijn eerste liefdesavontuur beroerd afliep.

— Dus, was de meid geëngageerd?

— Wel neen!

— Dan gehuwd?

— Zij is nog à prendre, zeide hij vertrouwelijk.

— Wou zij je dan niet hebben?

— Zijn gewone fljne lach speelde om zijn geestigen mond toen hij antwoordde: Integendeel, ze houdt dol veel van me geloof ik en hij keek, *dit* zeggende, met eene zekere zelf-ingegenomenheid in den spiegel.

— Zit het hem dan bij de ouwelui?

— Waarachtig niet, die houwen van me als van hun eigen kind.

— Is ze dan arm? maar als ik 't wel heb, dan ben je rijk genoeg voor twee, zelfs al had zij één kruidenier, twee ouwe naaisters en drie schoenlappers in de familie.

— Wat denk je wel van me? neen man, hare familie is even respectabel, als ik geloof, dat de mijne is, en even rijk is ze minstens.

— Maar als ze dan zoo leelijk is, waarom liep je ze dan na?

— Ze zeggen dat ze mooi is, maar mij lijkt ze niet.

— Kerel ben *je* dan dol! een mooie meid met geld, die steen veel van je houdt, die niet geëngageerd is, die uit Londen met je meê reist, die

Ik bedacht mij: O je heb ze zeker zoo lastig als plezierig gevonden, hé, dat was een tegenvallertje!

— Mis Jaap, *ik* vind haar zacht, geestig en zoo ver ik haar ken is zij oneindig ver boven mij verheven, ook zou ik mijn geheele toekomst willen geven voor haar geluk.

— Wil je *mij* nu dol maken, vroeg ik hem, want mooi, rijk, geestig, zacht, alles dwarrelde door een in mijn hersenkas; ook smeed ik mijn cigaar uit het open venster met de woorden: Sictransit Gloria mundi.

— Hoe lang leerde je toch wel latijn, Jaap?

— Steek een andere op, dan zal ik je me heele reis vertellen en dan zal je hooren, hoe mijn eerste liefdesavontuur beroerd afliep.

Jaap deed zooals hem bevolen werd en hij begon:

„Dat akelige examen B laat me dag noch nacht rust,” zoo schreef ik aan mijn ouden heer eenigen tijd voor het examen, „alles ligt in mijne hersenkas dooreen en het wordt een chaos als ik denk, dat ons heele huisgezin op reis gaat. Ik vind het lief van oom Willem, om de kleine op reis mede te nemen, wat zal ze in de twee jaren, dat ik haar niet gezien heb, groot geworden zijn en Anne zal met U in Baden-Baden ook wat pret hebben; maar hoe wel dat alles mij verheugt, zoo had ik toch ook wel eens willen uitvliegen. Na mijn examen namelijk.” Dat schrijven werkte, Papa zond mij bij zijn vertrek naar Duitschland een credietbrief van f 500, waarmee ik na afloop van mijn examen op reis kon gaan, er bij voegende, dat als ik mij bij de familie wilde voegen, ik dan naar Baden moest komen.

— Dat was een lumineus idée van je ouwen heer.

— Mot jij 't betalen, enfin, wat zal ik je zeggen, ik werkte hard.

— Heusch? vroeg Jaap.

— Dat is gebleken; ik deed mijn examen,

trok een gelukkig nummer uit die ongelukkige loterij en zoo kon ik met een gerust geweten van het geld profiteren.

— Dat je *toch* wel gedaan zoudt hebben al was je gedropen.

— Je bent akelig met je aanmerkingen, ik geef er den duivel van om te vertellen, als je telkens in de rede valt.

— Ik zal stil zijn als een paar verliefden in de maanschijn, zei Jaap.

— Welnu, 's avonds na mijn examen vertrok ik gelukkig al naar Rotterdam.

— Zonder den uitslag af te wachten?

— Nou dacht je bij geval, dat ik daarnaar zou gewacht hebben?

— Dus je wist nog niet of je er door waart?

— Natuurlijk niet.

— Ging je dan op reis met een gerust geweten?

— Ik vertel niet meer! hij stond op, haalde een photographisch album uit zijn reistasch, legde het voor zich op tafel en begon uit zich zelf op nieuw zijn verhaal te vervolgen door te zeggen: zal je me dan niet meer in de rede vallen en zwijgen?

— Als het koele graf, — ik zweer het, zei Jaap, met een pathetische houding drie vingers van zijne linkerhand opstekende.

— Enfin, 's avonds zat ik al in Rotterdam, zonder eigenlijk te weten waar ik naar toe zou

gaan, want de reden, dat ik zoo snel uit Delft was vertrokken ligt voor de hand, als ik U zeg, dat ik van oom Willem 's morgens een brief had ontvangen, mij meldende, dat hij een dag bij mij zou komen doorbrengen en je begrijpt. . . .

— Nou of ik het begrijp, man! De brief natuurlijk niet ontvangen hè?

— Je bent een slimmerik. Intusschen wist ik toen maar niet, waar ik heen zou met 500 pop in den zak. Zou ik gaan naar Parijs en Mabile, naar Berlijn en de Silberstrasse, naar Londen en Vauxhall of wel naar Waalwijk en de mooie schoolmeestersdochter, want je moet weten dat ik sedert eenigen tijd bezig was, om op zoo'n deern te verlieven.

— Daar heb *ik* nooit iets van gemerkt, was de aanmerking.

— Dat komt er *nu* ook niets meer op an, want dat behoort al lang tot de geschiedenis, maar zooveel is zeker, dat ik geloof dat die magneet mij toen ter tijd naar Waspik of Besoijen zou hebben getrokken, als het noodlot het niet anders beschikt had, je kent het spreekwoord

— De student wikt maar zijn beurs beschikt, voleindde Jaap de begonnen phrase.

— Mis, man! de student wikt niet en een mooie meid beschikt wel, zeide hij en keek daarbij zoo ernstig of hij reeds examen C achter

den rug had met den eeuwigen witten das, zwarten rok en dito hoed (engelsch model) versierd, visites ging maken, en, ging hij voort, dat ondervond ik twee dagen later, toen ik tegen half negen 's morgens

Hier sprong Jaap op:

— Hoe kwam jij zoo vroeg uit je kooi? Waar moet het met je heen! riep hij op den toon der wanhoop.

Dat doet er niets toe, *hoe* ik er kwam, maar zooveel staat vast, dat ik om half negen aan de Boompjes op- en neerslenterde, om de booten te zien afvaren. (Zijn goed hart deed hem vergeten, dat *ik*, Jaap van Alst, mij verbonden had, om in zijn verhaal noch uitroepings-, noch vraagteekens meer te plaatsen). Dat was daar een gejoel en een geschreeuw om dol te worden, stoombooten klepten en ratelden bij hun vertrek, stoombooten kwamen al ratelende en kleppende aanvaren, kaailoopers vloekten, passagiers kwamen snuivende en hijgende aanloopen, koffij in balen werd gelost en gepakhuisd, balen koffij werden ontpakhuisd en geladen, wagens met stukgoederen rolden over de kaai, kranjans suiker werden publiek in bijzijn van kommiezen gewogen, terwijl de kakkerlakken er uit liepen, schepen

— Ik schenk je de poëtische beschrijving van het akelige Rotterdam, dat yankee-broei-nest, je schijnt te denken, dat ik nog nooit die smeerige stad of de Maas gezien heb.

— Wil je dat ik uitschei?

— Neen, ga jij maar gerust je gang, ik wil in Godsnaam je kakkerlakken slikken op den koop toe, mits ik je meid, pardon! je innig geliefde, wou ik zeggen, ook maar eventjes te zien krijg.

— Alles op zijn tijd, Jaap! Nu, die kakkerlakken en commiesen liepen door de Boompjes, en een paar van die heeren namen de vrijheid om tegen mij op te kruipen (je begrijpt dat ik niet van de commiezen maar van de kakkerlakken spreek). Nu vind ik dat goedje allen-schelijk vies en dus, toen ik ze gewaar werd, maakte ik een paar vervaarlijke sprongen, die mij vlak tegen den waterkant bragten, juist op het oogenblik dat een groote boot (het was de Engelsche) de kaai verliet. Het scheen dat mijn toestand époque maakte, want ik hoorde een heldere meisjesstem van de boot klinken en, hetgeen van zelf spreekt, ik keek daarheen en ik geef je mijn woord, dat hetgeen ik daar zag mij koffij, suiker, commiezen en zelfs de kakkerlakken deed vergeten, want ik zag een lief meisjesbakkesje (ten minste het kwam mij toen zoo voor), die mij wat scheen toe te roepen en (verbeeldde ik het mij?) het kwam mij zelfs voor, dat ik van haar kushandjes kreeg.

— Kerel! die kushandjes waren nooit voor jou. stond ik misschien achter je?

— Best mogelijk, maar ik verwenschte in

allen geval dat verduivelde gedraai met de raders, dat mij belette iets te verstaan van al hetgeen mij werd toegeroepen. Zag men misschien van den boot den gevaarlijken toestand in, waarin ik mij bevond, om door de kakkerlakken te worden verslonden? Ik geloofde het niet, want mijne eigenliefde zei mij, dat mijn kranig voorkomen indruk op haar gemaakt had; ook kon het zijn, dat het een mijner vrouwelijke vriendinnen was en toch, het scheen mij toe dat ik haar nooit gezien had. Waar zou ik ze ook gezien hebben? Op de kostschool bij Vethake? Daar zag ik niets dan Hanna de keukenmeid, die mij wel mogt lijden en mij daarom nu en dan een soesje of een pannekoek toeduwde, maar *die* was het *niet*, daar kon ik een eed op doen; in Delft bestonden al mijne vrouwelijke kennissen uit mijn hospita, Mie de Meid, die je kent, en Aleida van van der Laan, den kok, om van jufvrouw Mietje in het heerenlogement, die mij zulke heerlijke koffij schonk, niet te spreken; dat ik niet meer kennissen onder het schoone geslacht had, lei bepaald aan mij zelf.

— Zou je dat denken? vroeg Jaap ironisch.

— Twijfel je daar nog aan? hernam Tom, je weet even goed als ik, dat ik vóór mijn examen B wel ietwat verlegen was bij dames, maar dat zal nu wel overgaan, want je kunt niet begrijpen welk een invloed zoo 'n examen B

op je nitoefent, vooral als je maar eerst een eerste liefdesavontuur hebt gehad, zooals ik; dan krijg je meer aplomb. Ik kan het je recom-
manderen Jaap, je bent wel een weinig verlegen bij de meisjes en ietwat onhandig met je examens.

Hij, tegen wien het woord gericht werd. trok de neusvleugels op, alsof hij zeggen wilde: pedante kerel, maak jij je daar maar niet ongerust over.

De verteller vervolgde:

— Daar ik haar niet kende, zoo kon het mijns inziens dus ook niet anders als puik-
beste, zuivere, opregte, onvervalschte affectie te mijwaarts zijn, die mij het geluk bezorgde hare engelreine kushandjes te ontvangen; want hoewel ik even omkijkende een langen slungel van een pedanten kantoorfat vlak achter mij zag staan, begreep ik echter wel, dat de gekuischte smaak van haar, die daar wegstoomde, nooit aan dien lummel een kushandje zou toevertrouwen, en toen de boot met haar wegvoer en zij mij door het zwaaijen met den geparfumeerden, sneeuw witten, batisten zakdoek

— Was het geen fijn geborduurde ook? vroeg Jaap met het onnoozelste gezigt der wereld.

— Zei ik het niet? was het antwoord, jij bent nog nooit verliefd geweest, anders zou je natuurlijk weten, dat het van zelve spreekt dat de uitverkorene altijd een geparfumeerden, fijn geborduurden, witten, batisten zakdoek in hare

handjes in wit glacé handschoenen gesloten, met keurige laarsjes en zoo alles a venant heeft, maar ik neem het je volstrekt niet kwalijk als jij niet kunt begrijpen, dat ik het hier voelde. Hij legde zijn hand op zijn linker vestjeszak, terwijl hij mij vragende aanzag en zeide: het hart zit immers hier, Jaap? — En toen Jaap knikte, vervolgde hij: Ja? nu, dan voelde ik het hier, dat mijn geheel leven aan haar zou toegewijd zijn.

Ik tuurde en tuurde zoo lang tot mij de oogen schemerden en toen ik mij omkeerde om de hatelijkheid, die ik den kantoorlummel wilde aandoen door hem op zijn verlakte schoenen te trappen ten uitvoer wilde brengen, was hij verdwenen; ik wilde hem najlen maar daar voelde ik het gekriewel van die verdoemde (pardon) kakkerlak, die ik, dit spreekt van zelf, gerust had laten rondkuijeren en die nu zijn hatelijke bruingele pooten op het vel van mijn linker hand zette; dit bragt mij tot nadenken en ik vond het bijna even brutaal van hem als van den kantoorfat, die achter mij ging staan, om het air te hebben als waren het zijne kushandjes. Maar die brutaliteit kostte hem dan ook zijn kostelijk leven; ik smiet hem in de Maas, waar hij deugdelijk verzoop. Ik beken 't, het was wel wat wreed van mijne zij, maar mijn menschenhaat was op dat oogenblik groot genoeg, om alle kakkerlakken uit alle kranjangs suiker daaraan ten

offer te brengen, en dat wel niettegenstaande ik vies ben van die dingen; het was daarom, dat toen ik zijn kameraad, die langs de slippers van mijn jasje opklom, afgeschud en met afgrijzen doodgetrapt had, mijn gemoed uit liefde tot mijne onbekende tot zachtheid gestemd werd; ik liet de kakkerlakken loopen en een traan, die telkens terugkwam, al pinkte ik hem weg, welde in mijn oogen.

— Ik sympathiseer met uw lijden, waarde vriend! merkte Jaap aan, maar scheen de zon misschien niet in je oogen?

— Misschien wel, koude réaliste, was zijn antwoord, maar hoe het zij, ik stond nog altijd te mijmeren over het verdwijnen van mijne dierbare blondine; daar word ik aangesproken door een oud heer, die mij zeker aanziet voor een hofmeester, die staat te luijeren, want je kunt niet gelooven, hoe een geelbruine broek je 't air geeft van dat genus.

Londensche boot, hé? zegt hij, op een boot in de nabuurschap wijzende.

Ja wel, zeg ik, met het stil genot van hem op zijne beurt eene teleurstelling te doen onder vinden, daar ik wist dat zij op het oogenblik vertrokken was, maar ik verheugde mij reeds met het kwaadaardig genoegen, wat een leelijk gezicht hij zetten zou, als hij merkte, dat het een verkeerde was.

— Verplicht voor uw beleefdheid, ik dank je zeer.

Ik had reeds berouw over mijne mystificatie, want de man zag er fashionable genoeg uit. Hij stapt het plankier op naar het bureau. Ik volg hem op den voet: — Drie personen groote kajuit. — Seven pounds ten. — Hij opent zijne portefeuille en betaalt. — Your name Sir? — Duycker of Zwoll. — Please Sir! En de overtogtbiljetten gaan uit de hand van den Engelschman in de portefeuille van den Hollander over. — Zijn er al passagiers aan boord? vraag ik aan een slampamper van de boot. -- Morgen om tien uur, is het lakonisch antwoord. — Wat zegt die man? vraagt de oude heer. — Dat de boot eerst morgen vertrekt. — Wat? morgen! en waar is dan de boot die van daag zou varen en waarop ik eene familie zou vinden, om de reis mede te maken — Out of sight Sir, zegt een derde van het scheepsvolk, die beter Hollandsch scheen te verstaan dan te spreken. — De oude heer maakt bonne mine à mauvais jeu en troost zich door te zeggen: — Het ligt er toe; en ik, die veel heb goed te maken, vraag hem: — U gaat morgen naar Londen? — Ja mijnheer! — Dan zijn wij reisgenooten, zeg ik, zonder op dit oogenblik te denken aan de schoolmeestersdochter uit de Langstraat, want mijn besluit om mijn geheel leven toe te wijden aan het zoeken van de blondine, die ik in gedachte reeds *mijn* blondine noemde, stond vast.

— Dat was een kras besluit, meende Jaap.

om zoo je heele examen C er aan te geven.

— Wat ben je nog stom, man! Je begrijpt toch wel, dat het woord *mijn geheel leven* sijnoniem was met: zoo lang als de 500 pop duurden, want: geen geld, geen nareizen van de schoone blondine, dat begrijp je. Hij zweeg stil en luisterde want er kwam iemand de trappen af, die de deur van het naaste vertrek opende.

Hij keek eenigsints onrustig.

— Het zal de meid zijn, die je kamer opredert, zei ik.

Dat denk ik ook; hij luisterde en werd geruster, toen het na eenige oogenblikken van gescharrel stil werd.

Enfin ging hij voort, ik was dus besloten om mijne onbekende schoone na te reizen tot aan het eind der wereld.

— Dus zijn de blondines ook *jou* favorites, zei Jaap.

— Dat kan ik juist niet zeggen, ik hou dol veel van zwarte oogen en zwart haar.

— Hoe kan je zoo'n slechte smaak hebben en toch blondines nareizen.

— Dat was *toen*, en toen was mijn goede smaak nog niet zoo ontwikkeld als thans, want ik heb het je al gezegd, mijn eerste liefdesavontuur, dat zoo beroerd afliep, heeft mijne wijze van zien zeer gewijzigd: de blondines zijn mij onuitstaanbaar geworden uitgenomen *mijne* blondine, daar ik onbegrijpelijk veel van houd.

— Ik ben bezopen als ik je begrijp!

— Dan *kan* je me nu ook niet begrijpen; maar dat zal wel komen, dat gebeurt wel meer.

— Je wordt hatelijk, zei Jaap. Omdat ik gisteren avond een beetje boven mijn theewater was, daarom behoeft dat geen reden te zijn om maar vertel voort, anders komt er geen eind aan je gezanik.

— Nu dan, de oude heer vertelde mij een en ander over de familie, die nu zonder hem op reis was en hij natuurlijk zonder hen, en het toeval wilde dat de beide families zeer bekend waren met mijn ouden heer, en zoo zat ik dan den volgenden dag op de boot, die mij naar Engeland zou brengen in gezelschap van den heer Duycker uit Zwol.

— Ik ken geen mijnheer Duycker in heel Zwol, zei Jaap.

— Dan zal die mijnheer anders hebben geheeten.

— Het kan me ook stom weinig schelen.

— Ik zei dan, dat ik op de boot zat na te denken over het lieve wezen, dat het toeval mij deed ontmoeten en ik bewonderde en aanbad haar, toen de zeeziekte aan boord kwam. Ken je de zeeziekte, Jaap?

— Neen, ik heb nog nooit de eer gehad haar te ontmoeten. Hoe ziet z'er uit?

— Ze ziet er uit als het groenste groen na

de ontgroenpartij, als de katterigste student *na* een jool of *vóór* het examen, als de directie van Apollo bij een valsch concert; in één woord, ze ziet nog bleeker als een dood lijk.

— Zijn er ook levende lijken, merkte ik aan, maar onder het spreken begreep ik dat Jaap er in liep.

Hij had te veel spirit, om mijn flauwiteit te beantwoorden en dus ging hij voort met te zeggen: Zoo kwamen wij aan den mond van de Theems; hoe ik er gekomen ben zal mij wel altijd een raadsel blijven, want een oogenblik te voren wist ik *niet* dat de wereld nog bestond maar ik wist *wel* dat zij draaide en ik om haar, doch die opmerking belette mij niet dat mijn geheele gedachte op één enkel voorwerp was gericht en dat voorwerp was.....

— Natuurlijk de blondine, daar ik al van hoû, zonder ze gezien te hebben, zei zij u toehoorder.

— Dan zal ik ze nooit laten zien, je moest eens op haar verlieven.

— Dat zou jammer voor je zijn, want als ze ons allebei gelijk ziet, dan wordt je wanhopend jaloersch.

— Het zou wat, neen, man! ik behoef niet jaloersch te worden omtrent de blondine, want ik heb je immers gezegd, dat mijn eerste liefdesavontuur beroerd afliep.

— Ken je geen andere formule als juist die

eene, want die ken ik al van buiten, zei Jaap, ze is even vervelend als de vervelendste formule op een vervelend college, dat wil zeggen, ze wordt onuitstaanbaar, zoodat, dit voegde hij er met het gemoedelijkste gezigt der wereld bij, ik wel genoodzaakt zal zijn mij te verwijderen als zij terugkomt en dat wel ter wille van mijn gezondheid.

— Als je me telkens in de reden valt komt er nooit een eind aan, sprak hij bedaard en vervolgde: enfin bij Gravesend (Gravesend ligt immers aan den mond der Theems? Ja!) nu, dan ga ik voort, bij Gravesend had de zeeziekte afscheid genomen, ik liet port aanrukken en hoewel ik toen reeds kon weten, dat mijn eerste liefdesavontuur.....

— Beroerd afliep, vulde Jaap aan. — Ik groet je, flauwe haas! en met een beweging van afgrijzen, liep hij de deur uit en den trap af.

Een oogenblik daarna werd er aan de deur, die van de naaste kamer toegang verleende, zachtjes geklopt, en een allerliefst blond kopje vroeg eenigzins schuchter:

— Mag men binnenkomen Tom?

De aangesprokene was haar reeds te gemoet gesneld; zeggende:

— Heb je je daar niet schrikkelijk verveeld Louize? Doch Jaap wou maar niet vertrekken, hoewel ik het hem lastig genoeg gemaakt heb, daar

ik U naar beneden had hooren komen; het is een dood goede kerel. Hij zag haar in de onschuldige oogen; hebt gij geluisterd, vroeg hij haar lagchend?

Zij bloosde tot in den hals, maar zij was te ongekunsteld om iets te verbergen.

— Zeker, zei ze, wel niet met voordacht, maar ik kon niet beletten het gesprek te hooren.

— Dan zal je Jaap wel lief vinden, omdat hij zooveel met blondines opheeft.

— *Daarom* niet Tom!

— Waarom dan Louize?

Ze keek verward vóór zich, want het was toch ook ondeugend om zulke vragen te doen, maar zij kon zich herstellen, door dat zij als een gejaagde ree opsprong, want snelle voetstappen op den trap en daarna op het portaal deden haar verschrikken.

Hij trok haar op de canapé terug en Jaap de deur open goojende riep: Je hebt me immers gezegd, dat je eerste liefdesavontuur..... Hij bleef steken, toen hij hem met een lief blond engelen kopje hand in hand vond zitten, en toen Tom lagchende de begonnen phrase met „beroerd affliep” completeerde en zich tot het lieve kind boog met de woorden: Je zult me immers die minder voegende woorden vergeven, beste Wies; het zijn termen, die hier geëikt zijn; en daarna in eenen adem voortging te zeggen: Louize mag ik het genoegen hebben U hiermede mijn vriend

Jaap, die zoo dol veel van blondines houdt voor te stellen, bereikte zijne verlegenheid het toppunt, want hij zag, dat een purperen blos over het lieve gelaat vloog, ook stamelde hij slechts onzamenhangende woorden, als: kon niet denken geluk hebben veel eer kennis maken met met Jaap kon het regte woord maar niet vinden met

— De Rotterdamsche blondine zoo spoedig in gezelschap te komen, vulde Tom aan.

Ik ergerde mij geweldig, want ik sloeg een mal figuur.

— Maar Tom! zei zij, waarvan gesproken werd met een zilveren stem.

— Geen woord Louize, zei hij, met een autoriteit als waren de wittebroodsweken al om.

Wat een tiran! dacht ik en ik nam mij voor allen omgang met zoo'n monster af te breken, altijd echter eerst als zij vertrokken was, want zij kon toch niet eeuwig bij hem blijven, daar zij zelve weldra zien zou, dat hij haar niet behandelde, zooals het behoorde en volstrekt niet zoo als zij verdiende: kortom, ik was jaloersch. En wat deed mijne lieve blondine? Zij de geduldige, zooals ik nog nooit een meisje gezien had, zij zweeg, het arme kind, en sloeg de oogen neêr En hij? Hij werd in mijn oogen alles leelijks wat maar te denken valt.

— Neem die fauteuil van Alst.

Ik dankte God, dat hij dat leelijke *Jaap*

liet rusten, want hoewel ik het tot hiertoe een chique en krasse naam had gevonden, zoo kon ik mij toch niet ontveinzen, dat om een meisje te bevallen Alfred, William of August beter klonk, want dacht ik: wat duivel, wie wordt graag Jaap genoemd, als hij een vrouwenhart wil veroveren en toch was *dit* mijne bedoeling, want daar ik hem toch in mijn hart reeds had uitgeschrapt als vriend. zoo zag ik er volstrekt geen kwaad in, om hem de parel, die hij bezat, en die hij toch niet naar waarde schatte, te ontrooven.

De meid bragt theewater en Tom het woord nemende, zei: Louize, schenk jij nu eens thee, je wilt immers wel? Het liep me koud over den rug, dat gedurig *jij* en *je* bewees immers zijne enorme, zijne kolossale intimiteit met dat lieve wezen, dat zich liet *jijën* en *jouën* of het zoo maar behoorde, en in mijn hart kwam er ook een greintje landerigheid, dat zij zich dit maar aan liet leunen. Was zij dan zoo gecharmeerd op dien blonden jongen met zijn gladden kin?

De thee was met eene zekere onhandige verlegenheid opgeschonken, toen Tom vroeg: wil ik met mijn verhaal voortgaan, Jaap?

Ik had hem wel willen aanvliegen, dat hel-sche gejaap alleen was genoeg, om mijne heele reputatie te bederven, dat wist het monster wel, daarom zei ik: Wel ja, dat zou ik je raden, een studentendwaasheid in bijzijn van dames!

— Dat zal niet hinderen Jaap, want Louize weet zelf wel hoe gelukkig wij waren, toen ik haar vond en haar in mijne armen drukte, niet waar Louize?

Het voorwerp, waarover gesproken werd, schonk geduldig thee en een donker rood vloog over haar lief gelaat, toen zij antwoordde: Foei, ondeugd! maar ze zei dat op zoo innig hartelijken toon dat het mij geheel ontstemde, hoewel ik toch meende op te merken, dat zij steelswijze een welwillenden blik op *mij* wierp en daarom dacht ik: Wacht maar, Tom! ik zal het je betaald zetten, man! Vind ze jou leelijken blonden kop dragelijk, dan zal ze mij wel prefereren, dat zie ik aan haren blik; maar ik gaf niets bloot van mijne boosaardige en perfide plannen, hoewel ik toen ter tijde gekeken moet hebben als een snoek, die een aanslag tegen een kikvorsch smeedt. Enfin, toen hij voortging en tegen haar zei: Kom Wies! ga daar naast mij zitten, ik *wil* je zoo lang niet van me af missen, toen werd het Jaap te benaauwd en hij wilde vertrekken; doch toen het lieve engelenkopje hem de thee, die ze met hare eigene lieve handjes zelf geschonken had, aanbod, toen smolten alle vertrekvoornemens van Jaap als ijs voor de zon, of, voor hem poëtischer uitgedrukt, als de klontjes suiker in de thee, die *zij* voor hem had ingeschonken en Jaap bleef,

— Je gaat niet heen, Louize?

— Ik ga mijn borduurwerk halen. En zij wipte, ligt als een vogeltje, in de naaste kamer en toen zij terug kwam vleide zij zich zoo vertrouwelijk naast hem neêr, dat het bloed mij naar het hoofd vloog. *Hij* speelde met haar gouden lokken, toen hij voortging:

— Nu, Jaap! (een lieve blik van het slagtoffer beloonde mij voor de hatelijkheid) ik zei dan, dat ik een glas port dronk, om de zeeziekte weg te spoelen en dat de heer Duycker uit Zwol (hij lachte ironisch bij het uitspreken van dien naam) met zijne dochter, freule Cato met de heerlijke zwarte oogen en de zwarte lokken op het dek kwamen.

— Je hebt nog geen woord van die dochter gerept, merkte ik met wrevel aan.

— Dan heb ik er niet aan gedacht en toch, ik heb je immers gezegd dat er maar één beeld gedurende de zeeziekte mij voor den geest had gespeeld en als je hart maar eenigzints vatbaar was voor liefde, dan hadt je al lang geraden dat het alleen haar beeld kon zijn.

Dat ging nu toch wat al te ver: aan de eene zijde te zeggen dat Jaap geen hart had, dat voor liefde vatbaar was en aan de andere zijde om in bijzijn van het lieve wezen, dat daar met volle vertrouwen naast hem zat, zulke grofheden te vertellen; ik zat op heete kolen, terwijl hij met de gouden lokken speelde.

En toen hij er bijvoegde: in mijn hart is

ruimte genoeg voor een zwarte en een blonde sprong ik op en wilde mij verwijderen.

— Wat scheelt er aan, Jaap? vroeg de fat met de grootste koelheid; had ik dus geen gelijk, dat *ik* voor mij de zwartoogige het mooiste vond?

Ik had hem wel willen vermoorden en ontwierp reeds het plan tot een duel in forma.

— Ga zitten man, als je de lieve zwartoogige heb gezien, dan zal je moeten bekenen, dat het een der liefste kinderen uit Overijssel is, en dit zeggende, legde hij mij het photographisch portret van mijn nichtje Cato van Duin uit Zwol voor.

Ik zwol van spijt, dat Tom het waagde haar bij de blonde Louize te vergelijken en daarom zei ik: Ze is wel mooi, maar je goede smaak is aan 't afnemen, man!

— Neen Jaap! waarlijk, ik kon me zuster Louize, die daar met haar blonde krullen voor je zit, niet zoo mooi vinden als je nichtje. Zeg man, hoe denk *jij* er over? zei de schavuit met het onnoozelste gezigt der wereld.

Delft.

EMILE VAN EYNDHOVEN.

'T IS EEN GENIE!

't Is een genie! — Die 't niet gelooft
 Weet niemendal er van;
 Geen, die haar slechts één oogwenk zag,
 Die dat nog looch'nen kan.
 En vraagt ge nog wie ik bedoel?
 Natuurlijk meen 'k Marie,
 Ze is een savante, — méér zelfs nog,
 Enfin! ze is een genie!

Woest is haar blik, woest haar kleedij,
 Woest is haar gansche tooi,
 Woest golft haar donkre lokkenpracht,
 't Is woest, en dus is 't mooi.
 Ze spreekt van vroeg tot 'savonds laat,
 In naauw verstaanbre taal;
 Praat ze over alles wat je wilt,
 Want o! ze is zoo geniaal!

Zij las de «Heine's sämtliche»
 Wel vijf en twintig keer,
 Ze dweept met Goethe's een'gen Faust,
 Dien las ze nog veel meer.
 Ze leest, 't is wonderlijk maar waar,
 Bij voorkeur boeken, die
 Voor meisjes niet geschreven zijn,
 Maar ze is ook een genie!

Zonderling

Zij hecht aan godsdienst geen waardij,
 Aan God niet 't minst geloof,
 En blijft voor 't heilig bijbelwoord
 Ten eenenmale doof.
 Maar «Jezus leven van Renan»,
 Dat las ze menigmaal!
 Dat is voor haar een heerlijk boek,
 Want o! ze is zoo geniaal!

De menschen zijn zoo bitter slecht,
 En dan zoo dom er bij,
 Geen schepsel leeft dat haar begrijpt,
 Zóó groot en goed is zij.
 Zij is haar tijd zoo ver vooruit;
 't Is geen pedanterie:
 Ze leeft een eeuw of wat te vroeg,
 Want heusch! ze is een genie!

En is ze ook wat onaangenaam,
 En stuursch zoo menig keer,
 En is ze ook oppervlakkig soms, —
 Dat zijn genien meer.
 En heeft ze ook nooit iets gepresteerd, —
 Dat komt misschien wel nog;
 Maar wat ze ook doe, en wat ze ook zij:
 Genie, dat blijft ze toch!!

J. C. VAN MARKEN JR.

LIEFDE.

Waarom ik lief heb, vraag het die oogen,
 Die met de sterren strijden in glans;
 Vraag het die voetjes, ligter dan veëren
 Die ons het leven doen denken één dans;
 Vraag het die lippen, schooner dan 't schoonste
 Rood van karmijn, dat een schilder ons toont,
 Vraag het dat mondje, waar voor den liefste,
 Slechts al wat lief is en welluidt in woont,
 Vraag het die handjes, blanker dan dichters
 Ze ooit voor ons toovren, schoon als de lent'....
 Vraag het dat alles, en gij zult bekennen,
 Elk is verliefd, die mijn lieveling kent.
 Laat me die liefde, ze is me zoo noodig
 Zij is 't, die waarlijk leven mij doet,
 En wilt gij weten, hoe lang dat zal duren?
 Tot ik een schooner beminde ontmoet.

Materialist.

DE HARING EN DE OESTER.

ROMANCE.

(Wijze: LORELEI.)

Een haring beminde eens een oester,
 Op Oceaans zandigen grond;
 Eén doel slechts had hij in zijn leven:
 Een kusje, gedrukt op haar mond.

Maar 't oestertjen, ach! 't was zoo bloode,
 Het bleef steeds zoo rustig te huis;
 Wat de haring ook deed of probeerde,
 Gesloten was steeds hare kluis.

Doch ziet! op een middag ontsluit zij
 Haar kostelijk schelpenpaar,
 Om in Oceaans helderen spiegel,
 Te koest'ren haar oogjes, zoo klaar.

Al ras komt de haring gezwommen,
 En steekt in haar schalen zijn kop,
 En zoent haar, en pakt haar eens stevig
 En haalt nu zijn hartje eens op.

Och haring! och arme haring!
 Wat heeft zij u toen geblameerd;
 In woede toch, sloot zij haar schelpen,
 En gij werdt.... geguillotineerd.

Zijn dood en gestorven lijkje
 Zwemt rond nu in 't zilte meer;
 En denkt: «Neen, in heel mijn leven
 «Kus ik geen oestertje meer!»

Naar 't Hooyduitsch.

PROP.

EEN KROON NA DEN STRIJD.

Mogen alle overgangsporten hare bezwaren hebben, mogen zij allen hare eigenaardige verdrietelikheden met zich slepen, niet het minst is de overgangsport, waarin *wij* ons bevinden, voor menig een een tijd van verdriet en van spanning, van kwelling en angst, van schrik en ellende.

Eene wet, door groote geesten ontworpen, gehandhaafd met nauwgezette gestrengheid en wier voortdurende krachtige handhaving aan ons vaderland veel nut kan doen; eene wet, zeg ik, die voldoet aan de vereischen, die de negentiende eeuw stelt, is ongetwijfeld die op het *middelbaar onderwijs* te noemen.

Het denkbeeld, dat de ontwerpers dier wet moet bezielde hebben, toen zij haar opstelden, moet grootsch zijn geweest.

Het zou eene wet zijn, die een einde maakte aan den vreemdsoortigen, hoe langs zoo meer onhoudbaren toestand, waarin de Delftsche Academie verkeerde.

Die inrichting, vreemd in zich zelve, omdat ze samengesteld was uit heterogene bestanddeelen, telde kweekelingen, waarvan het meereendeel ongetwijfeld geen denkbeeld had van ernstige, diepdoordachte en nauwgezette studie; te oordeelen naar de jaarlijksche resultaten, als gansch Nederland gewaar werd, hoe van een aantal jongelieden, die er eens waren gekomen om zich te vormen voor de maatschappij, die maatschappij intraden, maar niet als kundige, krachtige en hoopvolle jonge mannen.

De plotselinge overgang van de kostschool in de studentenwereld, het gemakkelijke admisie-examen, de ondoelmatige wijze van onderrichten — redenen, waarvan ieder voor zich voldoende is, om menigeen te doen mislukken.

En dat geschiedde vaak.

Den naam van *Delftsch student*, wie heeft dien niet ooit met schrik door ouders hooren uiten? Het woord *sjres*, klein in omvang, maar oneindig groot in beteekenis; hoevele jongelieden spraken dat woord niet uit met den grimlach der wroeging om de lippen.

Aan dien toestand zou een einde komen. Maar meer dan dit: Door geheel Nederland zouden de middelen worden opengesteld, om het onderwijs in degelijke, positieve wetenschappen voor ieder bereikbaar te stellen.

Degelijke en positieve, zeg ik; ja, weten-

schappen, wier bezit diegene, welke ze lief heeft, met een glimlach van medelijden doet nederzien op anderen, voor wie iedere term er van toeklinkt als een hooggeleerd woord; op hen, die verstoken zijn van het voorrecht, bekend te zijn met zaken, die niemand, als mensch, geheel vreemd mogen zijn.

Knapen, speelsche, levenlustige knapen zouden daar aan die *burgerscholen* reeds vroeg worden ingewijd in de kennis dier natuur, wier oneindige rijkdom ze wel niet oogenblikkelijk zou verrassen, bewondering en eerbied inboezemen, maar wier studie hen min of meer stemde tot waren ernst en liefde voor de wetenschap.

Dan zouden die knapen jongelingen worden, toegerust met eene benijdbare beschaving en aan de *Polytechnische School* onder de leiding van kundige en krachtvolle mannen het gebied hunner kennis wijd uitbreiden, om tot mannen te worden gevormd, strekkende tot eer van ons dierbaar Vaderland.

De Delftsche Akademie zoude worden begraven, maar op haar graf een monument worden gesticht, schitterende als in eene gloria!

In de plaats der Akademie zou eene inrichting komen, werkende als een lichaam, waarvan het gezonde samenstel en de krachtige, energieke werking harer organen een heerlijk residu zouden opleveren:

Nederland, opgebeurd uit zijn, vaak achteloozen toestand, met roem eene plaats bekleedende in den rei der europeesche volkeren; verheven tot een land, waarvan de naam alléén achting inboezemde; welks welvaart zou bloeien met macht en kracht, om eene periode in te treden van geluk, van eer en van grootschheid!

Niet zoo geheel en al met het verhevene hiervan doordrongen, vatte Herman de Plines zijne studiën op, toen hij zich wilde voorbereiden om examen A af te leggen, dat in den volgende zomer voor het eerst zoude afgenomen worden.

Hij vergat, dat eene overgangsperiode stond aan te breken. Hij dacht er niet aan, dat hij op het ergste diende voorbereid te zijn en dat examen A, werd het afgenomen met al de strengheid der wet, zwaar, zeer zwaar zoude zijn.

Examen A was zwaar en de twee examens van dien letter, die reeds afgenomen zijn, zullen in de geschiedenis van het onderwijs en in die van het Delftsche Studentencorps zijn aange-merkt als *pijnbanken*, waarvan het gebruik, hoe billijk ook op zich zelf, wonden gemaakt heeft, te diep om te heelen, te bloedend om te geneezen en gevolgen na zich gesleept heeft, die te verschrikkelijk en ellendig zijn, om de herinnering daaraan aan de vergetelheid te ont-rukken.

Maar het was in eene overgangsperiode en de

gevolgen zouden veel ellendiger geweest zijn, wanneer ze minder volledig en minder gestreng afgenomen waren, dan de wet eischte; want zoo men iedereen er maar doorgelaten had, dan zouden er velen zijn voortgegaan met de studiën der wetenschappen, waarvan de gronden geheel of gedeeltelijk ontbraken en dus eenmaal toch mislukken voor B., als wanneer ze ouder waren en dus veel ongelukkiger; terwijl misschien zwermen van jongelieden, weggejaagden van andere scholen, zwervers en mislukten uit andere oorden op Delft zouden afkomen en men aldus in een toestand kon geraken, die ten eenen male niet beantwoordde aan de verwachtingen, die de nieuwe wet deed hopen.

Maar toch, al deed men het beste, wat er te doen stond, er werd veel jammer geboren.

Dáár verscheen in September 1864 een acht-tal jongelui, die examen A zouden doen.

Het spreekt als van zelf, dat zij, die van vele vakken vrijstelling hadden, niet dat medelijden verdienen, dat wel waard is aan hen te verleenen, die op achttien à twintigjarigen leeftijd en jonger, een examen moesten afleggen, groot, akelig groot in omvang, veel grondige studie onderstellende, te veel voor iemand, die nooit eene hoogere burgerschool had bezocht, welke inrichtingen eerst tegelijkertijd in werking moesten treden.

Maar toch, examen A moest afgenomen

worden, zooals het gedaan werd. Zij, die examineerden en in het oog der aspiranten hun geluk in de hand hadden, waren gedwongen volgens overtuiging, plicht en geweten, hard en gestreng te zijn. Het bleef niet onopgemerkt, dat vaak een examiner zelf werd aangedaan door den traan in 's jongelings oog, terwijl het de vraag blijft, wien de woorden: „*niet toelaten*” dieper door de ziel sneden, hem, die ze sprak, of hem, die ze hoorde, als op zich zelf toepasselijk.

Evenwel, hoe billijk en hoe humaan, de leden der Commissie, ze waren, als een noodzakelijk kwaad, onze *beulen*.

Zoo beschouwt Kiekeris den stand der zaken. Zijne meening zal weinig bijval vinden, want menige Oude zal wanen dat een jong mensch niet gerechtigd is, zoo wijsneusachtig te redeneeren en vele jongelui zullen er tegen hebben, dat een hunner gelijken diegenen rechtvaardigt, welke zij vervloeken.

Maar Kiekeris zegt, wat hij denkt waarheid te zijn, en gaat verder.

Herman de Plines kwam in 1864 examen A doen en droop.

Nooit was dit examen afgenomen en al deed hij van te voren zijn best, toch gaf hij op vele zaken geen acht, als meenende b. v., dat de kennis der wet van Ohm eene luxe zou zijn, die zeer goed kon ontbeerd worden.

Die domme de Plines!

Lezer, — geduld — en oordeel niet, alvorens gij alles weet.

De Plines was, op het eerste àbord beoordeeld, een gewoon jonkman en niets onderscheidde hem boven andere middelmatige geesten. Hij was meestentijds bedaard en weinige keeren opgewonden of driftig. Sommigen, die hem het eerst ontmoetten, zagen in hem een, ja iets, dat ik liever niet uitspreek, doch bij nadere kennismaking had hij voor zijne jaren iets zeer geposeerds. Wel kenschetsten zich bij hem niet alle handelingen, voortspruitende uit diepe levenswijsheid en waren ernst, maar toch was hij zeer bezadigd en had hij iets mannelijks in zijn karakter.

Wat was het, dat hem zoo had doen worden?

Liefde! Heilige, oprechte liefde en liefde alleen!

Zestien jaren oud, maakte hij kennis met een meisje, dat een jaar jonger was, dan hij. Voor hij kennis met haar aanknoopte, was hij wel eens driftig, vaak speelsch en altijd onverschillig, welke karaktertrekken sterk sprekend gewijzigd werden door den omgang met Marianne.

Er was hier geene sprake van sentimenteele droomerigheid of lummelachtigheid, waaraan zij ten prooi zijn, die eene eerste liefde koesteren, omdat zijne liefde beantwoord werd, zoo jong als hij was.

Niet, dat Marianne dat ooit zoo had uitgesproken, als ik het hier mededeel, daarvoor had hij nimmer den moed gehad het uit te lokken. Alléén zag hij, dat zij hem niet haatte, maar integendeel, hem beschouwde als een goed vriend.

Dit kon ook niet anders.

De Plines koesterde eenz achtting, die aan eerbied grensde, voor de vrouw, juist omdat ze vrouw is en dit is immers het schoonste sieraad in den man.

Behalve dat, had hij voor zijnen leeftijd soliede denkbeelden, die, zoo ze hunnen oorsprong niet hadden uit zijne toegenegenheid voor Marianne, toch zeker daardoor voedsel ontvingen.

Hij handelde niet onberaden ten opzichte van het meisje, omdat het hem voorloopig voldoende was, dat hij reden had om te denken: Ik weet, wel is waar niet, of zij mij bemint, maar toch kan ik zien, dat zij wel iets van mij houdt.

Zijn plan was eenvoudig en wijs: hij zou namelijk nooit aan Marianne reden geven dat ze slecht over hem denken kon. Dan zou hij, als ze beiden ouder waren, beproeven of ze hem lief had gelijk hij haar, om daarna te vragen of ze genegen was, haar lot aan het zijne te verbinden.

Herman ging vaak naar het huis van Marianne, waar hij altijd om zijn in den grond goed karakter en gelijk humeur een welkome gast was; alsdan volgde zijn oog Marianne getrouw,

hoewel steeds ter sluiksch. Ging hij dan naar huis en begaf hij zich ter ruste, dan kon hij niet slapen, omdat hij aan Marianne dacht en het bij zich zelf gedurig herhalen moest: die lieve Marianne.

En zij?

Ze was schoon en ze was lief. Ze zag dat Herman, die meer en meer een aardige, goedhartige en verstandige jongen werd, van haar hield en menigmaal werd beheerscht in zijne neigingen en hartstochten, alléén door haar omgang. Ze dacht, het lieve meisje, dat het haar soms was, alsof ook zij van Herman hield, maar het woord liefde, met al zijn geluk of zijn ellende, kende zij niet; alleen dacht ze, toen ze grooter werd: als Herman eens ronduit vroeg: houdt ge van mij? ik zou niet anders dan ja zeggen. En als Herman weg was, was het haar leeg om het hart en nooit ging zij meer welgemoed ter ruste, dan wanneer hij dacht: die lieve Marianne!

Kon het anders, of dit zou een paar worden?

't Was alsof de Goddelijke wet in de natuur ook hier toepassing vinden zou en deze twee harten door hunnen omgang zich meer en meer naar elkander voegden, om eens één geheel uit te maken.

't Was alsof hier eene herhaling plaats greep van het zaligste, dat sedert Adam ooit op aarde is gekend.

Maar als Herman dacht aan Marianne, dan kon hij niet aan zijn werk denken en al herdacht hij bij zich zelf nog eens, hoe lief Marianne's blik en hoe hartelijk haar handdruk waren geweest, zoo maakte hij zich de wet van Ohm en andere zaken niet eigen. Zodoende droop hij.

Toen hij vertrok en nog eens voor het laatst een bezoek bracht, om afscheid te nemen, was zij alleen binnen. Hij was zeer verheugd, haar alleen aan te treffen en zij evenzeer.

„En nu ga je heen, om examen te doen”; zei het lieve kind. Terwijl ze het zeide, was haar oog op het zijne gevestigd en haar blik drukte zulk eene onuitsprekelijke mededeelzaamheid, zoo veel goedheid, zoo veel gevoel, zoo veel liefde uit, dat het Herman raar om het hart werd. Negentien jaar — toch gevoelde hij, dat hij bloosde; hij sloeg zijn blik neêr en zag dus niet hoe ook hare wangen zich kleurden.

Eindelijk zei hij „ja, Marianne.”

En dat Marianne werd langzaam uitgesproken op den toon, waarop ieder jongeling, die lief heeft, dat geliefkoosd woord uitspreekt, en den naam uitdrukt van haar, waarop alle hoop gevestigd wordt, — van haar, zonder wie het leven voor ons mannen, geene beteekenis meer zoude hebben.

„Wanneer ga je?”

„Morgen ochtend.”

„Nu, houdt je maar goed, het zou me toch spijten, als je er niet door kwaamt.”

„Ik zal mijn best doen, Marianne. Je moet maar eens aan me denken, zult ge? Misschien helpt mij dat.”

Maar, och! Daar kwam die kleur weêr en ook Marianne durfde hem nu niet aan te zien.

En 's anderen daags vertrok Herman, met zijn hoofd vol mathesis, en physica en chemie — en zijn hart vol liefde.

Neen, nu niet aan haar denken, nu ernstig, dacht de Plines.

En wel was hij ernstig in dagen van het examen, want veel hing van den uitslag af.

O, vreeselijke zes dagen, hoeveel heb ik reeds, die niet beminde, in u beleefd?! Wie, die met mij examen A deed in 1864, zal ze ooit vergeten.

Het examen was veel zwaarder dan wij vermoed hadden dat het zijn zoude en zaterdag avond zouden we komen om den uitslag te vernemen.

Daar stonden we om acht ure des avonds voor den hoofdingang van het gebouw der Polytechnische school. Minuten stonden we daar slechts, maar we beleefden er eene wereld in van vrees en hoop. Wij stonden daar, zoo als nooit iemand daar staan kon, en wij er nooit meer staan zullen, mede-studenten, die nu B of C tot onze schrikbeelden hebben.

Waant toch niet, dat A zoo weinig moet geteld worden, gelijk sommigen wel meenen, die er vrijstelling van genieten of genoten hebben.

Zij, die dat examen deden in de geduchte overgangsperiode, stonden aan het begin hunner carrière.

Er door — dat waren woorden, die veel geluk zouden bevatten, dat sloot in zich: volmoed voortgaan op den studieweg na zulk eene aanmoediging. Gedropen — vreeselijk woord, beroerd als gij altijd zijt, hier zou het bovenmate een woord zijn vol ellende, weemoed en smart!

En voor Herman bood het eerste bovendien een hemel aan van geluk, maar het tweede zou eene hel van smart bevatten.

Gij, die voor B of C staat, meent niet, dat gij even ongelukkig zijt als de aspiranten voor A. Gij staat niet, gelijk zij, aan het begin van een leven vol hoop; gij die zoo ver zijt, hebt òt A gedaan, zij het ook met vrijstelling van vele vakken of volledig, òf ge zijt er geheel van vrijgesteld. In beide gevallen hebt ge van uw leven eene aanmoediging ontvangen en kunt ge genoeg doordrongen zijn van het denkbeeld, dat, wanneer gij eens door een examen kondet komen, het voor de tweede maal kunt doen.

Maar die het examen A doet en ongelukkig is, ziet dat er een slagboom, een hinderpaal op zijn weg wordt gesteld, groot, onnoemelijk groot, ja, bijna onoverkomelijk.

Het druipen voor een eerste examen is zoo ontmoedigend, zoo ellendig, zoo vol smart, dat het aanvankelijk alle hoop en levenslust uitdooft, dat men met een koud en onverschillig oog dien schoonen weg overziet, dien men gehoopt had te bewandelen, gelijk die voor ons lag en de vierjarige studie aan de Polytechnische School omvatte.

En bovenal, vergeet niet, dat het volledig examen A ook loopt over vakken, die voor den ingenieur bijvakken zijn; die wel elk op zich zelf schoon genoeg zijn om er eene afzonderlijke studie van te maken, dat men er op de Hoogere Burgerscholen genoeg van leert, om er waarachtig met lust in te werken, gedurende het vijfjarig verblijf, doch zij, die examen A deden of doen in 1864, 1865 en 1866, zijnde de drie jaartallen der gemelde periode, moeten die vakken door eigen studie *instampen*, zoodat men er te weinig van leeren kan, om ze nooit te vergeten, terwijl gij het voorrecht geniet, één vak tot uwe hoofdstudie te maken.

Dat is de indruk, dien examen A, als men er voor driipt, op iemand maakt, en om dubbele reden was het voor de Plines harder, dan voor iemand anders.

Nooit ging iemand meer gebukt dan Herman de Plines, nooit ging iemand treuriger dan hij naar het Delftsche station en nooit vroeg iemand met meer bevende stem om een kaartje.

Zijne hand trilde, toen hij het geld aftelde.

In diepe gedachtenloosheid en ten prooi aan de bitterste aandoeningen voerde de trein hem naar Marianne toe.

Altijd was het hem voorgekomen, als hij ging naar de plaats, waar zij woonde, dat de trein te langzaam reed; en nu ging de trein veel te snel. Eerder, dan hem lief was, had hij zijne bestemming bereikt en den schelknop van hare deur in handen.

Hij vond haar alleen en nog in ochtendgevaad. 't Was eenvoudig, maar haar stond een négligé altijd onbeschrijfelijk lief. Hare donkere haren waren 's morgens goed in orde geweest, doch zaten nu van voren iets in de war, hetgeen haar niet kwalijk stond, terwijl ze van achteren in het invisible bevallig nederhingen. De blanke, mollige arm, die haar engelachtig kopje ondersteunde, kwam bij al het overige zeer bevallig uit. Zij was in gepeins verzonken en dacht blijkbaar aan iemand die haar na aan het harte moest gaan.

Ja, ze dacht aan *hem* en beurtelings speelde haar een lachje om de lippen, soms van weemoed, soms van vreugd.

Als hij er eens door was! — En haar donker oog schitterde van edelen trots.

Gedropen! — Toen parelde haar een traan in het oog.

Daar ging de schel over en zag zij Herman.

Ze zag hem vragend aan, maar tegelijk ontving ze het antwoord. Zijn treurige blik drukte genoeg uit.

Het engelachtige meisje dacht in tranen los te moeten barsten, maar ze bedwong zich met al de geestkracht die de vrouw in zulke omstandigheden is aangeboren.

Met wijzen tact zou ze het examen niet aanroeren, als hij er niet van begon en wilde een gesprek over onverschillige zaken aanvangen.

„Heb je 't warm gehad op reis?” vroeg ze.

O, ze ziet al, dat het niet goed is, dacht hij, anders zou zij wel vragen hoe het gegaan was.

„Neen. Marianne, geen doekjes er omwinden; 'k ben gedropen, gedropen! Ik, ellendige!”

En na opgestaan te zijn, liep hij driftig de kamer op en neêr, terwijl een vloed van woorden lucht gaf aan zijn verhit gemoed.

„Gedropen! Ik ellendige! Ik ben ongelukkig, diep ongelukkig. Vol hoop ging ik de toekomst tegen en alles lachte mij toe. Droombeeld op droombeeld schiep ik mij van mijn toekomstig geluk en dat gansche gebouw mijner hoop is ingestort tot puin. Niemand kan nu zeggen, dat ik een flinke jongen ben. O, wat moet ik zijn in het oog der vrouw. Nooit zal één meisje, ééne vrouw mij liefhebben, niet waar, Marianne!”

„Ik ben gedropen; voor een goed deel is het mijn eigen schuld, maar die examinatoren, die —” en hij balde zijn vuist.

Met het oog, ziedende van toorn, maar bedwongen door de bitterste droefenis, ging hij zitten en zag wild en somber voor zich heen.

„Herman!”

En dit woord, uitgesproken op den toon, waarmee ieder meisje, iedere echtgenoot dat woord tot een tooverwoord inricht, zoodat ze den hevigsten storm in het gemoed des minnaars of van den man weet te stillen, bracht hem geheel tot bezinning. Toen hij zijn oog opsloeg en het hare ontmoette, lag er zulk een kalme ernst in 's meisjes oog, dat hij geheel verslagen werd.

Toen Herman aanving te redeneeren, wist ze eerst niet wat aan te vangen. Nooit had ze hem zóó driftig, zóó hartstochtelijk, zóó woest, zóó wild gezien, en nimmer zóó welsprekend. Maar begaafd met het fijn gevoel der vrouw, zou ze hem eerst laten uitspreken, opdat hij van zelve tot bedaren kwam, als hij zijn vol gemoed maar ontlastte en hem daarna een woord van troost toevoegen.

Ze ging naar hem toe, legde de hand op de leuning van zijn stoel en zeide: „Hoe kunt ge zoo spreken? Zoudt ge denken, dat een meisje een jongen, die voor het eerst van zijn leven niet door een examen komt, dáárom zou minachten en minder liefhebben? Neen, Herman, daar zijn andere dingen, die een knaap verachtelijk en klein doen zijn in het oog der

vrouw, en gij hebt het daar nooit naar gemaakt. Kom, vat moed. Het spijt me voor je, dat ge er niet door zijt; veel liever zou ik u gefeliciteerd hebben. Maar ge zijt jong, alles is lang niet verloren en als ge nu reeds den moed verliest, jong als ge zijt en na deze teleurstelling, wat zult ge dan later zwak zijn, wanneer uwe teleurstellingen als man oneindig grooter zijn in verhouding van deze."

Ze bood hem hare hand en zeide: „Wees verzekerd, dat ik in u denzelfden Herman zie, dien ik zou zien, als hij *wel* door examen A gekomen was."

Marianne's gemoed was even vol als het zijne. Het belang, dat zij stelde in *hem*, dien zij beminde, dien zij lief had met al de onschuld harer jeugd, met al het vuur eener hemelsche, reine, eerste liefde, maakte ook *haar* welsprekend.

Ze was achttien jaren oud, maar in dezen oogenblik geen meisje; ze was vrouw, kalm, vastberaden en geheel zich zelve meester.

Daarop volgde weder een stilwijken. Eindelijk had Herman geen tranen meer en kalme moed straalde uit zijn oog, terwijl een glimlach speelde om zijne lippen, als hij dacht: Dat meisje, zij en geen ander moet de mijne worden. Een meisje van achttien jaar, dat zoo spreekt en zooveel invloed op mij uitoefent, is de engel, die de hemel op aarde gezonden heeft voor mij om haar lief te hebben en te beminnen. Nu of nooit!

En hunne blikken ontmoetten elkâar, beide bloosden. Hij, die haar zag in dat schoone donkere oog, welks invloed hij nooit had kunnen weerstaan, hij, wien hare schoone lichaamsvormen voor de honderdste keer in verrukking brachten, hij was knaap en jongeling, maar de liefde, die in zijn hart niet meer gloorde, doch brandde als verteerend vuur, vormde hem tot man. 't Was, alsof de hemel zelf hem inspireerde, toen hij bedaard en met langzame schreden naar haar toeging om plaats te nemen op den canapé. Alsof hij eene bovennatuurlijke kracht ontving, toen hij zijn oog op het hare kon gevestigd houden en hij, hoewel zijn hart bonsde en de kleur op zijne wangen gloeide, hare hand vatte.

Ze liet hem begaan, sloeg het oog ter neder, en luisterde naar hetgeen hij zei.

En de engel der onschuld vleide zich zacht-kens naar hem toe en legde haar kopje tegen zijn gewelfde borst. Terwijl met een glimlach van hemelsche wellust haar oog het zijne zocht en ontmoette, toen dacht Herman, dat hij sterven zou van geluk. Hoe zacht ook geuit, toch had hij het gehoord: „Ja Herman, nooit beminde ik een ander, dan U alléén, zonder U heeft het leven voor mij geen waarde”

Eenvoudig woordje *ja*, hoe klein ge zijt, hoe gemakkelijk de schrijver u laat vloeien uit zijne pen, ge kunt nooit schitterend genoeg worden afgemaald!

Wie, die het eens tot zich hoorde zeggen en wel voor het eerst in zijn leven, toen zijn hart gloeide van jongelingsvuur, zal niet immer denken aan dat vreemde, zonderlinge gevoel, dat toen ondervonden werd en evenmin kan beschreven worden, als de hemel zelf.

En de beschrijving der omstandigheden, waaronder het uitgesproken wordt, worde zij gegeven door den grootsten prulpoeet en worde het gelezen door den grootsten sjouwer, steeds geraakt men in vuur, niet, omdat het daar zóó en zóó beschreven wordt, maar omdat de natuur ons de gedachte ingeeft, soms zelfs tegen onzen wil: ach was ook ik maar zoo gelukkig!

Herman was Herman niet meer. Hij wist, hij gevoelde het niet, dat zijne hand de hare omklemde, vaster dan de schipbreukeling de rots, waartegen de branding hem slingert.

Was Marianne nu niet zijn alles op aarde, zijn meisje, zijne vrouw, zijne Marianne?

Hij dacht, dat zijn geluk voor hem te groot was om te dragen, sprong van den canapé op, doorliep de kamer en riep: „Marianne de mijne! Hemel, Hemel! Hoe dank ik U!” Het geleeek er veel naar, dat de jongen krankzinnig werd.

En Marianne, hoe gedroeg zij zich? Ze was kalm, maar kon zich niet weêrhouden een traan te weenen van stil geluk.

Zij was het, die weder het woord opvatte. „Mama?” zei ze op vragenden toon, alsof ze

eene zonde begaan had, het lieve meisje. Voortaan was hij het nu, die haar steun wezen moest, en haar blik vroeg hem: wat zal, wat moet ik? Zult gij het zeggen?

„'k Zal het zeggen, zeide hij en daarop omhelsden ze elkaâr om, rein en heilig als hij is, den eersten liefdekus te wisselen.

Arm in arm gestrengeld gingen ze den breeden gang door en traden de achterkamer binnen.

Marianne's moeder wist eerst niet wat zij van de zaak denken moest. Wel had zij reeds lang bespeurd, dat zij beiden veel van elkander hielden en nooit aan de mogelijkheid getwijfeld, of het een paar worden zou en nooit had ze getracht het ontstaan eener liaison te verhinderen; want Herman zelf, werd door haar om zijne goede hoedanigheden bemind. Tevens zag ze wel, dat beiden zeer goed voor elkander voegden en als eene verstandige moeder had zij het belang van haar kind op het oog. Daarbij kwam nog, dat hij een zoon was van eene vriendin harer jeugd, in welke qualiteit hij ook bij haar aan huis was gekomen

Maar hetgeen zij nu van de zaak had te denken, was haar toch onverwacht.

Haar stilzwijgen en ernstig oog waren eene welsprekende vraag.

Herman ging naar haar toe en zeide, terwijl zijne stem trilde, maar hij toch eene flinke houding aannam: „Mevrouw, ik heb examen

A gedaan. Het was mijn plan, als ik er door zou gekomen zijn, aan uwe dochter te vragen, of zij mijne liefde beantwoorden kon.

Ik ben echter gedropen, maar heb haar toch gevraagd en zij stemde toe. O! maak ook gij mij gelukkig en weiger mij hare hand niet."

Zijne stem beefde niet meer. Het laatste had hij gezegd op een eenigszins weemoedigen toon, doch zijn oogopslag was fier. Vast staarde hij haar aan en zijne stem verhief zich, toen hij zeide: „Wat ik haar gezegd heb, verzeker ik ook u: Zoo ik zeker ben, dat Marianne de mijne wordt, zal ik een groot man worden."

Lezer, daar was groote mogelijkheid op, dat deze profetie vervuld werd.

De jongeling was zich zeer goed bewust, dat hij meer dan gewonen aanleg had, ingenieur te worden. Niets liever verlangde hij dan de studiën aan de Polytechnische School te kunnen aanvangen, — dan zou hij zijn in zijn element, — dan zou hij met lust arbeiden, want hij moest zich dan wijden aan de studie van zaken, die hij zeker als ingenieur noodig had. Voor A te werken was hem pijnlijk. Het zij gezegd tot zijne onvergefelijke schande: prozaïsch als hij was, waar het niet zijne liefde gold, beminde hij de studie der litteraturen niet.

Het verslag, over hetgeen tusschen de Mama en Herman verhandeld werd, zal ik u besparen, Lezer; het zoude te veel plaats innemen. Even-

min beschrijf ik, hoe Herman het aanlegde om van zijne betrekkingen toestemming te erlangen, want dit spel wordt in de wereld genoeg herhaald, zoodat gij het U kunt voorstellen. Mochten enkelen het niet kunnen, dan moeten zij maar wachten, tot ook zij een storm wagen. Beide verhandelingen heb ik niet strikt noodig voor den loop van mijn verhaal, genoeg zij het, te weten, dat hij volle toestemming verkreeg. Overeenkomstig den wensch van hem zelf zou het engagement geheim blijven, tot hij examen B met goed gevolg had volbracht, of ten minste A, hetgeen later wel kon bepaald worden. Natuurlijk kregen de gelukkige geliefden verlof, correspondentie te houden en elkander van tijd tot tijd te zien.

Het is bekend, dat de kollegies aanvingen, spoedig na afloop der examina Herman begaf zich naar Delft en werd voor den eenjarigen cursus ingeschreven.

En daar stond de gelukkige minnaar onder de andere jongelui met zijn geheim bij zich en begraven in zijn hart. Neen, Lezer, dan vergist ge u; het is vaak, alsof de duivel zelf er mée speelt, maar zoo iets blijft helaas nooit geheel onopgemerkt.

En wanneer Herman bij Marianne zat en zich gelukkig gevoelde in haar bijzijn, kon hij niet tegelijk in Delft wezen. Het vorige jaar was hij er bijna door geweest, omdat hij over

het algemeen zijne zaken vrij wel kende; hij steunde daar echter al te veel op, repeteerde niet genoeg en verveelde zich vaak als hij op de kollegies dingen hoorde, die hem bekend waren, 't zij geheel of ten deele.

Zoodoende gebeurde het, dat hij ten tweede male niet door het examen kwam.

Algemeen werd er beweerd door Commissiën en Professoren, dat examen A in 1865 gemakkelijker was, dan in 1864.

Kiekeris ontkent het ten stelligste. In de eerste plaats vraagt hij U, Heeren Examinatoren: gelooft Gij, dat examen A ooit gemakkelijk te maken is?

Zoo gij voldoet aan de wet, moet gij in de meeste vakken eene grondige kennis eischen. In de andere vakken eischt gij niet alleen eenige bekendheid, maar zoo veel kennis er van, dat die onmogelijk te verkrijgen is, dan ten minste na maanden studie.

En moogt Gij, Heeren Examinatoren, be-
weeren, dat de vragen veel gemakkelijker waren,
dan voeg ik U toe, dat het examen in 1864
gedeeltelijk schriftelijk, gedeeltelijk mondeling
was, en dat de schriftelijke vragen veel moeilij-
ker waren, en de beantwoording veel langer
diende te zijn, dan de mondelinge en daar
Examen A in 1865 geheel schriftelijk zoude
afgenomen worden, diende toch wel het gehalte
der vragen het arithmetiesch gemiddelde te be-

dragen van dat van het schriftelijke en dat van het mondelinge in 1864, hetgeen volgens de berekening van Kiekeris vrij wel is uitgekomen. Buitendien duurde het examen in 1865 acht dagen en in 1864 slechts zes.

Ik zeide, dat Herman ten tweeden male op examen A schipbreuk leed en andermaal ging hij met gebukten hoofde en andermaal had hij verdriet, arme Herman!

En een oogenblik later vond een zijner vrienden hem op zijne kamer, geheel suf en verslagen.

In zijne diepe droefheid vertelde hij aan dien vriend, dat hij een meisje had, en alles, wat op zijne liefde betrekking kon hebben, voor zoo verre ik het U, Lezer, heb medegedeeld.

Zijn vriend gaf hem troost en raad, maar Herman bleef ongevoelig voor beiden; de eenzaamheid zou hem goed doen, dacht zijn vriend en vertrok.

Gezeten tusschen de vier muren zijner kamer, met geen ander getuige dan God alléén, bleef de Plines daar zitten, troosteloos en wanhopend. Hoe lang hij daar zat, wist hij zelf niet, maar eindelijk sprong hij op en dacht: ja, zoo moet het zijn.

Den anderen morgen voerde de post een brief van den volgenden inhoud naar Herman's meisje.

M a r i a n n e !

Voor de tweede maal ben ik gedropen. Reeds zeer jong, stelde ik mij het oogenblik voor,

waarop ik aan een meisje zou vragen of zij mij wilde toebehooren, als het heiligste, dat ik op naarde ooit dacht te beleven. O! Hoe gelukkig was ik, toen ik die illusie verwezenlijkte, hoe onuitsprekelijk gelukkig, toen Gij tot mij zeidet: ik heb U lief.

Marianne, veel heb ik U lief gehad; nog heb ik U lief, en wat ter wereld veranderen moge, mijne liefde voor U blijft dezelfde en verandert nimmermeer.

O! verwezenlijkt ideaal mijner droomen, gij hadt ook mij lief; wij waren met elkander gelukkig doch dit is nu voorbij.

Ik heb u beloofd een groot man te worden, maar ik was zwak en rekende te veel op mijne krachten. Mijne beloften heb ik dus niet gehouden. Als ik maar beter had gewerkt, zoude ik er nu door zijn geweest.

Ge zijt nu negentien jaar. Dat is de leeftijd, waarop zich menig meisje publiek engageert, om spoedig te trouwen.

Gij, Marianne, zijt lief, schoon en bevallig. Ik wil U uwe vrijheid hergeven, opdat, als iemand anders U aanbiedt, U zijn leven toe te wijden, Gij dat aan kunt nemen; ik moet U te lang laten wachten.

Groot is het offer dat ik breng (maar ik moet het brengen) — mijn plicht gebiedt het mij. Spoedig kom ik over, om voor goed afscheid van U te nemen en U nimmer weer te zien.

Tevens zal ik U den ring wedergeven, dien gij mij eens gaaft, in het zaligst oogenblik mijns levens, als het pand uwer getrouwe liefde.

HERMAN DE PLINES.

Marianne ontving den brief. Nadat ze hem gelezen had, barstte ze in tranen uit.

Daar stond hij eensklaps voor haar. Niet lang geleden, toen ze elkander na eene scheiding weder ontmoetten, vielen ze elkander om den hals en kusten elkâar. Nu bleven ze op een afstand. Beiden zwegen en staarden elkâar een tijd lang aan.

Toen zei Herman eindelijk: „En gij hebt mijn brief ontvangen?”

„Ja, Herman!”

Een jaar geleden schreide hij, thans was zijn verdriet te groot, om in tranen te worden opgelost.

Met een blik vol weemoed zag hij zijn meisje aan. Langzaam en plechtig schoof hij zijn ring van den vinger en terwijl hij hem overreikte, zeide hij op treurigen toon: „Neem terug, wat ik niet waardig ben, van U te bezitten. Wij moeten scheiden.”

O! hoe veel moeite kostte het hem, dit uit te brengen. Hij had zich voorgesteld, eerder een berg te kunnen verzetten of de sterren aan het firmament tot zich te strekken, dan zulk een hard woord uit te spreken.

Hij wachte, tot Marianne hem den zijnen zou wedergeven, maar zij bleef roerloos staan, met haar blik op den grond gericht. Ze wist volstrekt niet, wat te beginnen. Leven zonder Herman, dat kon ze niet en nu werd haar gevraagd: geef mij uw afscheidsgroet? En dat door Herman.

Toen hij haar ten laatste opwekte uit hare wezenloosheid door de vraag: „Marianne, hergeef mij den mijnen?” — toen kon ze zich niet langer bedwingen. Ze zonk neêr op den canapé, denzelfden waarop het paar een jaar geleden het verbond sloot van eeuwige trouw, bedekte haar gelaat met beide handen en weende bitter.

O! Wat had die ring haar dikwijls gezegd, als ze aan Herman dacht en hem beschouwde met een lachje van vrede om de lippen: Herman heeft Marianne zoo hartelijk lief!

Daar zat ze, met die fijne, blanke handen voor het gezicht. toen hij voor haar stond, voor wien ze alles, alles op aarde wel wilde missen, terwijl ze gedompeld zat in diepen rouw en groote droefheid bij de gedachte, dat al haar hoop vervlogen, haar illusien verdwenen, haar geluk geëindigd, haar vrede verwoest, haar zaligheid haar ontnomen waren.

Zóó zat daar Marianne, Herman's Marianne.

Zij vatte eindelijk moed. Nog één traan, nog één snik, toen vielen haar handen neêr in haar schoot en ze hief haar blik tot Herman

op, om te zeggen op gesmoorden, droeven toon:

„Bemint ge me niet meer?

„Marianne, dat weet ge beter; maar ik heb uwe liefde verbeurd. Ik ben niet waardig de uwe te worden.”

„Maar als ge nog eens het examen beproeft. Als ge nog eens, door ondervinding geleerd, nu eens al uwe krachten inspandet om na een jaar tot mij te komen en te kunnen zeggen: Zie, nu ben ik toch eindelijk van examen A verlost; nu kan ik ingenieur worden. Hebt ge dan zoo weinig moed? Ja, dan zijt ge geheel onwaardig, ooit eene vrouw te bezitten. En wilt gij mij mijne vrijheid wedergeven, ik hergeef U de uwe niet. Eens beloofde ik U trouw en mijn woord zal ik houden. Het is waar, gij kunt mij verlaten, maar nooit zal ik vergeten, dat ik dezen ring van U ontving, om hem eerst dan van mijn vinger te laten nemen, als ik dood zoude zijn. Ik geef U den ring niet meer terug.

Daarna stond ze op en zag hem aan met een blik, die zóó roerend vroeg, neen, smeekte om liefde, dat hij zich niet meer bedwingen kon. Hetzelfde gevoel, dat zich een jaar geleden van hem meester maakte, bezielde hem op nieuw. Verdwenen was de kracht van den jongeling, verdwenen het gevoel van plicht, dat zegevieren zoude over de liefde. En hij drukte haar zoo vurig aan zijne borst en dankte den hemel, dat

Marianne nog altijd aan hem toebehoorde voor nu, voor immer, voor eeuwig.

Wilde Herman een offer brengen aan het meisje, dat hij beminde, ook Marianne stond niet bij hem ten achter; want toen ze elkander zaten te liefkozen en in de oogen zagen, zoo als alleen minnenden dat kunnen doen, tegelijk ernstig en schalksch, toen zei Marianne: „Ik kan wel wachten, tot gij ingenieur zijt en al werdt ge dat nooit, toch zal Marianne U liefhebben en alles aanwenden, wat ze kan, om te leven voor Uw geluk.

En waar van beide kanten zulk eene liefde heerscht, onbaatzuchtig en zelfopofferend, daar is het de hemel zelf, die den band samensnoert, die beider hart omstrengelt.

Eenige jaren later zien we Herman terug als — ingenieur.

De omstandigheid, dat hij ten tweeden male gedropen was, bracht een diepen ernst te weeg in zijn gemoed. Met den hardnekkigsten ijver hervatte hij zijne studiën. Hij overwon zijn afkeer voor vele vakken, die in het programma van A vermeld stonden en waarop hij zich nooit met vrucht had toegelegd, deed een vrij wel examen A, hetgeen door een beter B gevolgd werd, tot een schitterend C het zegel drukte op zijne studiën aan de Polytechnische School.

Want ik zeide immers: hij had aanleg, een

goed ingenieur te worden. Echter kwam er iets bij: mits hij slechts den eenigen waren weg bewandelde, dien iemand bewandelen moet, wiens waarachtig doel het is, aan de Polytechnische School met vrucht af te studeeren en deze bestaat in het zich toeleggen met alle macht en kracht op de zaken, waarin hij examen moet doen en die hij, als ingenieur der negentiende eeuw niet onvolledig weten mag

Marianne zag hij niet dikwijls; alléén met vacanties, maar dan ook genoot hij dubbel, dan ontving hij al evenveel malen eene belooning voor zijn hard werken, als hij met satisfactie bij haar zitten of met haar wandelen kon, terwijl ze keuvelden over die vele zaken, die minnenden met elkander af te handelen hebben. Toen Herman C achter den rug had, maakte hij zijn engagement publiek. Wat was hij trotsch, die jonge ingenieur met zijne schoone, mannelijke gestalte en zijn zwartgekrulden knevelbaard terwijl hij Marianne aan zijn arm had, en hij gedurig hoorde zeggen: wat een knap paar.

Toen hij zooveel verdiende, dat hij trouwen kon, werd het verbond der liefde verzegeld.

Aan den voet van het altaar sprak de geestelijke den zegen uit over de jonge echtelingen. En toen ze den blik wisselden, tegelijk als ze hunne handen in elkander legden en die vast drukten — o, wat zeide die blik oneindig veel.

Herman had aan de Polytechnische School

als student vele vrienden gehad en de intiemste kwamen op zijne bruiloft.

Daarvan waren enkelen nog jonggezel en toen het jonge paar hen verlaten had om de huwelijksreis aan te vangen, ontgloorde bij menig een vonk van jaloezie. Zoo'n lief vrouwtje wilden ook zij wel hebben.

En in den trein zat een jong studentje, dat pas A gedaan had, en dat, toen het het jonge paar had uit het oog verloren, in en in verliefd was op de gelukkige Marianne.

Ik acht mijne taak afgewezen en leg de pen neêr.

Schreef ik eene geschiedenis, die in het oog van dezen overdreven, van genen sentimenteel is: ik deed het met een goed doel.

De studiën aan de Polytechnische School zijn zwaar, maar gelukkig bestaan er afleidingen. Die afleidingen zijn veel in getal en verschillend van aard. Mogen eene kroegjool, een concert, een bal, komediespel, ieder op zich zelf zijne schoone zijden hebben, — bovenaan staat de *liefde*.

Liefde koopen is Heiligschennis!

Voedsel te geven aan eene liefde, die toch onbeantwoord blijft, is het werk van den dwaas, die alle geestkracht mist, om meester te blijven over zijne hartstochten.

Gelukkig degene, die in het geval verkeert

van den held van mijn verhaal, maar zoo iemand moet voorzichtig zijn, want op geen der drie examens komt het voor, dat er gevraagd wordt examen te doen in de liefde.

Slechts een enkele gaat stil zijn gang, studeert bedaard en langzaam voort, onthoudt zich van het toegeven aan den hevigsten der harts-tochten op iedere wijze, en als de strijd volstreden is, dan eerst eischt hij, dat de kroon zijne slapen drukke.

Geheel overdreven is mijne geschiedenis niet. Hier en daar deed ik een greep uit het werkelijk leven en als mijn blik weidde over ons ongelukkigen van den voorbereidenden cursus, als we daar stonden voor den aanvang der collegies, op het Oude Delft bij den Hoofdingang, dacht ik wel eens: God alleen weet, wat er omgaat in die vele harten. Toen deed mijne phantaisie het overige en knoopte ik Marianne's lot met dat van Herman aaneen.

Hartelijk en oprecht is de wensch van Kiekeris, dat menigeen, die zich wijdt aan de Polytechnische Schoolstudiën in de vacantiën eene afleiding vinde, gelijk Herman die had en zonder welke het Studentenleven toch maar eene van zijne schoonste zijden mist.

UNE OBSERVATION.

Les étudiants
 Du bon vieux temps
 Pensaient jamais aux verr's sans boir,
 Ils étaient riches sans argent,
 Dépensaient beaucoup sans l'avoir.

Les officiers
 Des mêmes années
 Vivaient heureux, comme vit un pèr';
 Non pas de boire, ou de chanter,
 Mais de crier, et puis de l'air. —

Mais de nos jours,
 Quel mauvais tour
 A Bacchus a joué Amor!
 Jeune étudiant, déjà l'amour
 Oui vous enterr', vivant encor'.

Mais écoutez
 Les hommes d'épée,
 Comme ils courtissent la caisse aux dames.
 Le veuvage aux jeunes mariées
 Coûte plus chër qu'un coeur de flammes.

Femme et ménage

A notre âge;

Puis des enfants, pour luxe un chien; —

Et tout en herbe, quel beau paysage,

Car c'est trop, du trop est mal sain.

Reste étudiant

Trent ans avant,

Puis soyez ferme en mariage;

Prends l'héritière et son argent,

L'amour est maigre en ménage.

Gens de bonheur,

Suivez de coeur

Ce conseil que je vous chante,

Vous serez père avec honneur,

Connaissant le mond' qu'on hante.

A. T.

DE WIJNSTOK.

Toen Noach uit de arke trad,
 Verscheen de Heer hem op zijn pad,
 En sprak: «Uw offer was zeer fijn,
 «Ik wil u daarom gunstig zijn,
 «En daar gij zijt zoo vroom een mensch,
 «Vervul Ik uwen eersten wensch.»

En Noach sprak: «Och lieve Heer!
 «Dat water smaakt mij gansch niet meer,
 «Omdat daarin verzopen zijn
 «Én mensch, én vee, én aap, én zwijn.
 «Geef dus mij, armen, ouden man
 «Een ander drankjen als het kan.»

Toen greep de Heer in 't paradijs,
 Gaf Noach toen den wijnstok prijs,
 En gaf hem goeden raad en leer,
 En sprak: «Dien zult gij koest'ren zeer.»
 Hij wees hem 't planten daarvan aan,
 En Noach was zeer aangedaan.

Hij riep te zamen nu zeer gaauw
 Zijn knechts, zijn kindren en zijn vrouw:
 «Beplant de bergen rond en om,
 (Die Noach was voorwaar niet dom!)
 «Bouwt kelders dan, en prest den wijn,
 «Vult daarmêe vaten, groot en klein.

En Noach, als een vrome man,
 Doet met zijn vaten wat hij kan;
 Hij drinkt ze leeg naar Godes raad,
 En ziet, dat deed hem niets geen kwaad;
 Want, na den zondvloed dronk hij maar
 Drie eeuwen en nog vijftig jaar!

Hieruit ziet een verstandig man,
 Dat hem de wijn niet schaden kan,
 En dat een christen hij slechts hiet,
 Die in den wijn nooit water giet:
 Omdat daarin verzopen zijn
 Én mensch, én vee, én aap, én zwijn.

PROP.

MOZAIEK.

EENE GERETOUCHEERDE PHOTOGRAPHIE.

Wie ist die akademische Jugend so
glücklich!.... verdorren möge
die erste Hand, die dieses
schöne Leben beschmutzt.

LUDWIG BÖRNE.

Een avond, met een paar intime vrienden doorgebracht, is een van die zaken, die den meesten indruk op het geheugen achterlaten; men herinnert zich dien of dien avond nog jaren later. In de studentenwereld wordt die tijd wel op de meest verschillende wijs gebruikt, en zijn, door de eigenaardige positie, waarin hare leden zich bevinden, de onderwerpen van het gesprek van den meest uiteenloopenden aard; de verschillende studenten-almanakken bewijzen het genoeg. Maar vooral laten die avonden den duurzaamsten indruk achter, waarop het gesprek onwillekeurig over onderwerpen van niet-materieëlen aard geloopt heeft; dan toch worden verschillende opinies te berde gebragt, gevormd, vergeleken en vervormd; dikwijls worden dan gedachten opgevat, die naderhand

in het maatschappelijk leven op deze of gene handeling invloed hebben. Van menige zaak wordt een denkbeeld gevormd, dat, hoe later ook gewijzigd, toch den grondslag uitmaakt van de rigting, waarnaar men in de maatschappij de levensomstandigheden beoordeelt: die avonden zijn een deel van de groote oefenschool van geest en hart, door den studententijd daargesteld. Nergens wordt ook, geloof ik, het spreekwoord: *du choc des opinions jaillit la vérité*, beter in het oog gehouden; ieder zegt wat hij meent, en zonder omwegen juist, zooals hij het meent. Ook zijn ze beter dan iets anders, door het ongemerkt veranderen van onderwerp, geschikt, elkander veelzijdig te leeren kennen en beoordeelen, en zijn ze het meest bevorderlijk tot het naauwer vasthechten van den vriendschapsband.

Of hetgeen hier volgt, de gedachtenmozaiek van een gesprek op eenen vertrouwelijken avond inhoudende, aan hetgeen hierboven gezegd is beantwoordt, daarover moet de lezer oordeelen. Ik begin dus met te vertellen, wat er dien avond gezegd werd en gebeurde.

Wanneer iemand op het oogenblik, dat het verhaal begint, de kamer binnen was gekomen zou hij nooit gezegd hebben, dat een paar minuten te voren het levendigste, meest opge-

wonden gesprek was gevoerd. Want nu zat Henri Neerbosch in den luijaard met een vouwbeen op „Buysing” te trommelen, Willem van Halteren was met zijn beenen op de kagchel en zijn gezigt in de schaduw van de lampekap bezig een deuntje te neuriën, terwijl Karel Mentens, de bewoner der kamer, ruggelings languit op de kanapé lag, met de linker hand in de haren van eenen grooten hond woelende, en met de andere zijn sigaar vasthoudende, waarvan hij de rookwolken langzaam naar den zolder blies.

Hoe of ze er uit zagen, en wat of hunne karakters waren, geliefkoosde stokpaardjes van tallooze, vooral engelsche schrijvers, zal ik hier niet beschrijven, vooral, omdat ik er geen aanspraak op maak schrijver te zijn, en ten tweede, omdat de lezer op het eind maar zelf moet en kan oordeelen, iets wat hij, wat ik voor hem hoop, toch zal doen, al beschrijf ik ze wel of niet.

Ik zei, dat alle drie stil waren, en dat bleef ook zoo eenigen tijd, gedurende welke een bedienende geest, in den vorm eener „ploertin” of te wel hospita de lamp in de kamer bragt, en deze aldus met hare „Fülle” van wintergezelligheid verlichtte, en onze drie weer in hunne stilzwijgendheid achterliet.

Eindelijk brak Neerbosch de stilte af: „Maar lui, het schijnt dat we nu heelemaal gek zijn geworden, of dat de manie om te werken, ten

einde het andere jaar te promoveren, verlam-
mend op ons denk- en spraakvermogen werkt.
Ik ben ten minste geheel abnormaal; het motto
is werken, en ik droom 's nachts van college
houden, om daar 's morgens weer meê te be-
ginnen. Bijvoorbeeld van morgen, toen ik tegen
mijn zin opstond, en daarna college ging loop-
pen, heb ik mij zelf gevraagd, of we dan nog ergens
anders voor in de wereld waren, dan om in
Delft te wonen en college te houden."

"Om beroemd te worden" merkte van Hal-
teren, nog half met zijn gedachten ergens
anders, glimlagchende aan.

"Een mooie troost en een heerlijk doel,
vooral omdat we al zoo'n eind op weg zijn" zei
Henri.

"Nog zoo gek niet" interrompeerde Mentens
op eens. "Mij dunk, dat, wanneer iedereen
zich dat doel voor oogen stelde, er vrij wat
meer gedaan zou worden, om kennis te verkrijgen,
dan nu, en al is het honderd tegen een, dat
het doel niet bereikt wordt, het middel brengt
heerlijke vruchten voor ons zelf voort; boven-
dien zijn wij geboren om onze meeste idealen
te zien verdwijnen en vervliegen; ik vind dit
bovendien de meest gepaste eerezucht, die er is,
om beroemd te willen worden; maar dan moet
men er ook wat voordoen; zonder dit is het
pure pedanterie."

"De meesten," zei Neerbosch, "zullen zich

volgens de stelling, die gij daar ontwikkelt, op den duur deerlijk bedrogen zien, door dat ze de capaciteiten missen, terwijl weer anderen, met wezenlijke verdiensten, hun doel nooit bereiken, door de slagboomen, die verkeerde toestanden in de maatschappij hun in den weg stellen."

„Goed en wel" merkte Willem ietwat bitter aan „hebben ze dan niet den troost, dien Heine ons in zijn' „Mohrenkönig" zoo heerlijk voorspiegelt:

Nicht allein der Triomphator,
Nicht allein der sieggekrönte
Günstling jener blinden Göttin;
Auch der blut'ge Sohn des Unglücks,
Auch der heldenmüthge Kämpfer
Der dem ungeheuren Schicksal
Unterlag, wird ewig leben
In der Menschen Angedenken!"

„Al is dat heerlijke poëzie, zoo is dit toch hierop niet van toepassing, en bovendien niet dat, wat ik meen" zei Karel. „Want Boabdil el Chico was tot den troon gekomen over de lijken zijner voorgangers of mededingers, en was niets beter dan deze en zoo vele Moorsche vorsten, wier namen nooit genoemd worden; dat hij de laatste Moorenvorst in Spanje was, was iets, dat niet aan hem lag, en hieraan heeft hij toch zijne bekendheid te danken. Maar beroemd in den waren zin des woords kan hij worden, die boven zijne medemenschen uitsteekt

door meer omvattenden blik en meerdere kennis, en vooral door de innerlijke waarde, en het besef van plicht, die hem drijven zijne kennis ten nutte zijner medemenschen toe te passen; die vereischen toch alleen zijn blijvend en ontstaan uit ons zelf. Vermeerdering van innerlijke waarde brengt eenen stap digter bij de volmaking, en tot deze leidt alleen, door er steeds naar te streven, de veredeling door kennis en ondervinding of het genie. Behalve voor het laatste is voor beide de eenige weg de beoefening van het „weten” in den ruimsten zin van het woord, als beoogende de oefening en volmaking van het denkvermogen. Vermeerdering van kennis in eene of andere rigting is dus de eenige weg tot den waren, deugdelijken roem. En de oorzaak, dat zoo vele werkelijk uitstekende menschen en heldere hoofden nooit bekend worden, ligt daarin, dat de kennis nog niet genoeg de magt is geworden, en dat behalve wezenlijke, grondige kennis nog andere zaken middelen of vereischen zijn op de levensbaan. De eisch van kennis voor alle zaken is nog niet genoeg in de maatschappelijke wereld doorgedrongen. Gelukkig is het waar, dat de menschheid in den laatsten tijd groote stappen voorwaarts heeft gedaan in het op den voorgrond plaatsen van waarachtige kennis boven alle andere voordeelen.”

„Dit stelsel van beschouwen zal, moet gij mij toegeven,” riep van Halteren „verkeerd toe-

gepast, tot haat tegen de maatschappij, of erger nog, door maatschappij en individuën te verwarren, tot pessimisme en misanthropie leiden. Dan ziet men eerst, hoe veel, hoe oneindig veel, nog moet veranderen, vóórdát alleen werkelijk weten de heerschappij op aarde zal voeren, zoodat men zou gaan wanhopen, dat het er ooit toe komen zal."

„Volkomen toegegeven" zei Neerbosch „en Mentens zal het ook wel met je eens zijn, maar alleen zwakken verliezen den moed, of achten de heerlijke, troostrijke les niet, die de geschiedenis ons geeft, ter bevestiging, dat het eens zoo zal moeten worden. Er zijn er, ik weet het, die beweren, dat het menschengeslacht te verdorven is, om ooit dien trap van volmaking te bereiken, maar die zien al het heerlijke, ware en grootsche over het hoofd, dat in zoo ruime mate in de menschelijke natuur ligt opgesloten. Om dit te ontwikkelen moet de wetenschap te hulp komen, en eerst het ligchaam, en dan de ziel veredelen. Zoo wijst de wetenschap zelve den weg tot de philanthropie; zij moet dienstbaar gemaakt worden aan de verbetering en veredeling der maatschappij en hare toestanden, ten einde de voorwaarden mogelijk te maken, waarop het ware beginsel kan zegevieren. En dat dit geschiedt, zal wel niemand tegenspreken. Vooral de laatste tijden toonen daarin een werkelijken reuzenvooruitgang. Men be-

hoeft de woorden, volkshygiëne en volksonderwijs slechts te noemen, om genoeg gezegd te hebben. Zoo eerst toont de wetenschap hare heerlijke magt, en alleen op die wijze kan ze er toe komen om erkend te worden als de eenige ware hefboom der maatschappij."

„En bovendien, behalve tot den roem, dien krachtigen prikkel voor den man, tot welk eene uitbreiding en volmaking van het innerlijk leven opent ons het weten den weg! Het veraangenaamt den mensch zijnen togt door het groote worstelperk" merkte Karel aan. „Het opent hem eene geestelijke wereld, die hem in de uren der grootste smart afleiding, zelfverheffing en kracht zal aanbrengen; het ongeluk zal hem dan niet doen verlangen, om met uwen geliefkoosden Heine te spreken, van Halteren, om bevrijd te wezen: „von jener grösseren Last, die man das Leben heisst"; hij zal gevoelen, hoe nuttig zijn leven zijn kan, én voor hem zelven, én voor anderen. Den dood bovendien zal hij niet vreezen, want die is immers voor elk wezenlijk ontwikkeld mensch, zoo als von Rotteck zegt: „die Ankündigung der Freiheit": het bereiken van het op aarde onbereikbare ideaal, waarnaar hij zijn geheele leven streeft, en dat hij nooit aanraakt: de onafhankelijkheid van den geest van stof, tijd, plaats en omstandigheden. Zijn geest wordt als het ware teruggehouden op de aarde, hij is de

slaaf van zijn bestaan hier. Mogt hij soms een oogenblik wanen, dat het ideaal bereikbaar is, mogt hem een tot nog toe onoplosbaar raadsel duidelijk zijn geworden, hij staat voor een nieuw en veel grooter, en hij gevoelt wat Moriz Berndt zoo heerlijk uitdrukt:

Ach! bald ist der holde Wahn verschwunden
 Du siehst das Bild, das dich geneckt, zergehn,
 Musst tief in Thalesdämmerung traurig stehn
 Und fühlst den Fuss der aufwärts will, gebunden!"

„In de vereeniging,” vervolgde Henri daarop „van het zuiver geestelijk verstand met het hart, het gevoel en de poëzie, in den strijd van geest en ligchaam, en dus ook van de rigtingen, die door deze worden geïnfluënceerd, ligt de geheele knoop van het menschelijk bestaan. En wanneer men vraagt, welke der beide rigtingen in den loop der eeuwen de bovenhand zal krijgen: het positieve, naar bestaande waarheden en feiten zoekende, of de kunst en de poëzie, het scheppende beginsel in één woord, zoo staat de mensch voor het grootste dilemma, dat de natuur ons aanbiedt, en dat wel nooit opgelost zal worden. De schepper van het heelal heeft in de eene rigting den onoverkomelijken hinderpaal voor de alleenheerschappij van de andere gesteld; altijd is de scheppende, vormende rigting in strijd met degene, die het bestaande tracht te doorgronden en toe te passen; het positieve strijdt steeds met het poëtische.

„Wij zijn niet genoeg op de hoogte der zaak.” zei Mentens „om het onderlinge verband tus-
schen verstand en gevoel, en hun beider be-
trekking tot het ligchaam te kunnen beoor-
deelen. en dus mathematisch gesproken, hunne
betrekking van afhankelijkheid na te gaan;
dit is echter noodzakelijk, om te kunnen zeggen,
of een van beide zonder de andere nog bestaan
kan, en, zoo ja. of ze dan nog eene gezonde, nor-
male rigting daarstelt. Maar dit staat bij mij vast,
dat iemand die beweert, dat de wetenschap
de strekking heeft, het gevoelsleven te doo-
den, en af te stompen voor alle indrukken van
dien aard, eene eenzijdige rigting aan zijne natuur
gegeven heeft, en verkeerd oordeelt. Want ligt
er niet poëzie zelfs in de meest positieve weten-
schap? Neem b. v. de waterbouwkunde. Bevat
die niets poëtisch, of liever laat ik zeggen, zal
die nooit de gelegenheid verschaffen voor poë-
tische indrukken? Ik weet het, menig in de
dienst oud geworden ingenieur zal mij misschien
uitlagchen, en het vak niet anders beschouwen
dan als een eeuwigdurende strijd tegen aanne-
mers, en om het principe: „goed en goedkoop.”
Maar al moge hij gelijk hebben, wat ik op zijn
minst genomen betwijfel, ik houd dit denkbeeld
vast, dat mij ten troost en steun moet verstre-
ken in mijne loopbaan in de toekomst. Want
hoe wil men, vraag ik, eene of andere branche
met hart en ziel liefhebben, wezenlijke vorde-

ringen maken, goede resultaten daarin leveren, en tevreden en gelukkig daarin zijn, wanneer de poëzie er niet in gevonden wordt? Dan verdwijnt de energie, de ijver, want eigenbelang en geldelijk voordeel zullen iedereen, al bewegen ze hem tot voortzetting, nog niet gelukkig en ijverig in eene of andere loopbaan maken. — Om iets anders te noemen, geeft de studie der meest positieve wetenschap, der wiskunde, die steeds naar het bestaande, naar het feitelijke zoekt, geene gelegenheid de diepe, heilige, doordringende kracht van den menschelijken geest te bewonderen, en bovenal de oneindige wijsheid van den Oneindige, die dit in den mensch gelegd heeft? Ligt er geen poëzie in dien onweerstaanbaren drang voorwaarts van het menschelijk geslacht, in dien als het ware onleschbaren dorst naar weten en zeker weten, dien de geschiedenis der wiskunde ons zoo duidelijk aantoonst, in al die opofferingen, moeiten, slapelooze nachten, doorgebracht in het zoeken naar de waarheid? Er zijn er die, niettegenstaande dit alles, het tegendeel beweren, maar ik geloof, dat dat de blinden zijn. Die toch alleen zien de zon niet.

„En bovenal” ging hij opgewonden voort „waarin heeft de Schepper ooit krachtiger tegengewigt tegen de overheersching van het positieve beginsel gelegd dan in de vrouw, en alles wat haar betreft! in de toestanden, die door haar

in het leven geroepen worden, huwelijksgeluk, huiselijk leven en zoovele andere! En al wil men haar streng wetenschappelijk beschouwen als eene schakel in de groote keten der natuurgewrochten, zonder op haren invloed in de maatschappij te letten, dan openbaart die studie hem, wien het gelukt daarin eenigzins in door te dringen, zulk een schat van poëzie, liefelijkheid en harmonie, dat in dit geval zelfs de consequente doordrijving van het onderzoekingsbeginsel naar bestaande zaken de poëzie in den reinsten vorm doet geboren worden.

Daarenboven geeft de omgang met de vrouw, wanneer we haar van eene andere zijde beschouwen, daar haar leven veel meer een zuiver „gemoedsleven” is dan dat van den man, dezen de gelegenheid zich te veredelen, want wie zou durven beweren, dat de omgang met eene edele vrouw de gedachten niet als het ware reinigt en ze eene hoogere rigting geeft! Hij zal menige opmerking kunnen hooren, die de vrouw, met het haar aangeboren reine gevoel en haren fijnen tact gemaakt heeft, en waartoe hij zelf de rigting mist. De vrouw daarentegen kan van hem ongemerkt leeren zich meer bij beoordeeling van toestanden op een onpartijdig standpunt te plaatsen, en meer vrij van den invloed van hartstogten of indrukken van buiten, verschillende zaken te overzien. Door zijne meerdere kennis kan hij haren kring van gedachten uit-

breiden, en door met haar te redeneren, haar voorstellingsvermogen in abstracte zaken aankweeken, en haar door het uitlokken van hare denkbeelden aansporen en oefenen in het zelfstandig denken en oordeelen.

„Dan ben je het niet met Bruns eens,” zei Willem. „die, toen ik hem eens vertelde, dat ik in de vacantie met mijne zusters wel eens disputeerde over theologische of litterarische onderwerpen, plotseling opstoof: „Beste vriend, wat ik je raden mag, disputeer en vooral theologiseer nooit met eene vrouw, dat is den moriaan gewasschen, tot een resultaat komt ge nooit. Gij moogt feiten aanhalen, van vasten grond uitgaan en volgens een geregeld systeem bestrijden, zij beantwoordt u midden in uwe redenering met een niets zeggend, in algemeene termen uitgedrukt, veelal van anderen overgenomen argument, dat al uwe hoop, om het haar aan het verstand te brengen, als je meende op weg te zijn, in eens den bodem inslaat, en toont dat zij niets begrepen heeft van hetgeen je gezegd hebt. Vooral in de godsdienst komt ge nooit verder; bij haar is de magt van de traditie, die trouwens dan ook geheel geschikt is om diepen indruk op gevoelige naturen te maken, zoo sterk, dat alle wederleggende feiten of redeneringen haar niet zullen overtuigen. Al weet ze, bijvoorbeeld, genoeg van de inrigting van het zonnestelsel, om te weten dat

de minste afwijking den ondergang tengevolge zou hebben, toch gelooft zij dat de zon voor het plezier van Hiskia op verzoek van eenen of anderen profeet is terug geweken. Wat ge ook zegt, ze is onvatbaar voor alle consequenties, voor de meest logische redeneringen; alles stuit op den invloed der traditie af, ze gelooft; dit is haar „non possumus”. Natuurlijk verlangen naar zekerheid, consequentie gevoelt ze niet. Zij begrijpt niet, dat de eeredienst iets anders moet zijn dan eene opeenstapeling van hypothesen en twijfelachtige overleveringen. Nog eens, disputeer nooit met eene vrouw, en vooral niet over godsdienst!” Ik heb hem daarop geantwoord, dat hij voor een klein gedeelte gelijk had, maar dat de vrouw, door de reinheid van haren geest en den onvervalschten adel van haar gevoel geleid, tot dezelfde resultaten als de man, langs eenen geheel anderen weg redenerende, kan komen, en bovendien vele begrippen vormde, waartoe de man, door de tallooze toestanden en beschouwingen, waartoe zijne rol in de maatschappij aanleiding geven, bezig gehouden, geene roeping gevoelt, of die hij over het hoofd ziet.”

„Och, het is juist iets voor Bruns,” zeide Karel hierop, „om vreesselijk door te draven en onredelijk te zijn. Voor een gedeelte heeft hij gelijk, en ben ik het met je eens, maar hij heeft het verschil tusschen eeredienst en

godsdiensl geheel weggelaten, en niet begrepen dat de godsdiensl voor verstand en gevoel beide voedsel moet zijn. Bovendien wijl hij geheel aan het individu, wat bijna geheel aan den invloed der opvoeding en de maatschappelijke positie der vrouw is toe te schrijven. In hoeverre man en vrouw natuurljken aanleg van geljken aard bezitten is, geloof ik, niet te beslissen, maar dit is zeker, dat de opvoeding der vrouw veel meer geschikt is het gevoelsleven te ontwikkelen dan het verstandsleven. Daardoor gevoelt zij minder de noodzakelijkheid, dat vóór alles de denkbeelden nooit in strijd mogen zijn met de gezonde logica. Veel meer vatbaar wordende voor indrukken, die daardoor vaster en dieper wortelen dan bij den man, vooral voor de indrukken en lessen der jeugd, die haar veel beter in het geheugen liggen, daar zij minder aan levenswisselingen en verandering van toestanden is onderworpen, schroomt zij, om wanneer iets niet meer met het gezonde oordeel is overeen brengen, dit af te breken en iets anders op te bouwen. Vooral het losmaken van de indrukken der jeugd is het moeilijkste; deze zijn bij haar te magtig geweest en te weinig uitgewischt, dan dat zij er zich geheel aan zou kunnen onttrekken, en zelfstandig, ongeinflüenceerd, voor zooveel dit een mensch mogelijk is, zou kunnen oordeelen over die zaken Het onbegrijpelijke is haar lief en dier-

baar geworden, terwijl de man het tracht te doorgronden. Bij de vrouw onderdrukt de zucht naar bevrediging van het gevoel te veel de onverbiddelijke eischen der consequentie, en spreken die van het verstand niet sterk genoeg. Hare rigting is gelooven geworden, terwijl de man zijne rigting tot eene zich zelf vormende tracht te maken. Alles een gevolg der opvoeding en van de verschillende positie in de samenleving.

„Dus, zou men zeggen, staat de vrouw in dat opzigt niet op hetzelfde standpunt, maar daar tegenover staat, dat zij eene oneindig grootere, algeheele verandering van toestand, in alle rigtingen, waarin haar geest werkt, door de liefde ondergaat dan de man. Vóór alles moet men, om hier een resultaat te trekken, afzien van alle individuëele afwijkingen van den normalen toestand en normale wezens beschouwen. Dit verondersteld, bereikt een meisje de jaren des onderscheids, als het ware ongemerkt, spelende, zonder dat er bij haar die algeheele verandering in leven en denken plaats vindt, die vervorming, die bij den man, terstond bij zijn intrede in den jongelingstijd en het verlaten der ouderlijke woning aanvangt; dit geschiedt bij haar niet, omdat de invloeden, die hierdoor ontstaan, niet op haar werken. Steeds in het huisgezin, als het ware buiten de maatschappij en haar leven en drijven, blijft haar horizon van

gedachten daarin beperkt, het jagen in de wereld naar verschillende doeleinden en idealen kent ze allen uit boeken; gelegenheid om karakters te leeren kennen, en met het hare te vergelijken mist zij grootendeels, en daardoor ook den maatstaf tot de onpartijdigheid, noodig om zich zelf te beoordeelen, trouwens een der moeilijkste zaken. Hare opvoeding heeft haar niet den omvang van het weten, ook maar in algemeene vormen doen kennen, en ze mist dus ook den maatstaf om het verstandsleven van den man, die zich daarmede bezig houdt, te leeren kennen: de manier, waarop hij denkt, redeneert en voortbouwt. De zucht om te doorgvorschen, te onderzoeken is bij haar niet opgemerkt en geoefend: de rigting naar het positieve ontbreekt. Ze heeft eene „ahnung” van hare bestemming in de wereldorde, en de rol, die zij daarin te vervullen heeft, maar meestal door hetgeen zij gelezen heeft, en niet door wrijving van gedachten ontstaan: bovendien is in haar geest de eigenschap niet genoeg ontwikkeld, zich in die toekomstige toestanden te verplaatsen en die tot grondslag voor redeneringen en begrippen aan te nemen. Want alleen door langdurige oefening kan de geest de kracht om dit te doen, en daarop door te redeneren, in eenige mate verkrijgen, en het krachtigste middel, dat dit kan ontwikkelen, de wiskunde, wordt bij haar niet aangewend.

Zoo wordt ze vrouw, terwijl slechts het kleinste deel der heerlijke krachten en gedachten, waarvoor in hare natuur de voorwaarden van bestaan liggen opgesloten, tot ontwikkeling en aanwending komen. Het begrip van hare toekomst en hetgeen van haar geëischt zal kunnen worden, is in eenen geheimzinnigen, vagen sluïjer gehuld; ze staart, om het zoo eens te noemen, in den nevel; een levensplan kan ze daardoor natuurlijk niet hebben.

Zóó krachtig werken opvoeding en omstandigheden, om bij vrouw en man zulk een verschillend resultaat te leveren.

Maar daar gaat, om met den dichter te spreken, de levenwekkende wereldadem over haar..... ze bemint. Op eenmaal worden daardoor in haar al die krachten wakker, waaraan tot nog toe het levensbeginsel ontbrak. Het gevoelsleven van den man is haar, met eene zoo reine, edele natuur begaafd, nooit een raadsel geweest, maar nu leert ze ook in den geliefde den man kennen, zoo als hij denkt, wat hij denkt, en hoe hij oordeelt. Wat in de ontwikkelingsjaren bij den man langzamerhand gebeurt, en eerst door het vormen der begrippen bestemde vormen aanneemt, vindt bij haar op eenmaal plaats, op eenmaal doorziet zij hare bestemming, en vormt zij de rigting voor hare levensbaan. De nooit goed begrepen, geheimzinnige, (en dit is zij, want het is eene onzicht-

bare, onverklaarbare harmonie der zielen), betrekking tot den geliefde, brengt haar in eens in geheel onbekende, nieuwe toestanden: geheel nieuwe, vroeger nooit opgekomen vragen en zaken rijzen voor hare gedachte op. Haar horizon van gedachten en denkbeelden verruimt zich op eenmaal door die plotselinge verandering van toestand, en de vragen, die bij haar opkomen, lost ze op met eene juistheid, door de liefde geleid, en van zelve ondersteund door de fijnheid van haar gevoel en de reinheid harer gedachten, die geene gelegenheid gehad hebben, bij eene goede leiding, zich met slechte onderwerpen bezig te houden. Ze verkrijgt een zelfvertrouwen, een aandrang tot en eene juistheid in het oordeelen, die de man zich eerst na jaren van uitstekende ontwikkeling kan eigen maken. En nu komt ze, daardoor gedreven, over vele zaken tot veel reiner begrippen en juister uitkomsten, dan ooit langs eenen anderen weg den man mogelijk zou zijn.

Deze plotselinge verheffing tot het standpunt, waarop de man zich eerst, na eene ontwikkeling van lange jaren, kan plaatsen, is zoo verrassend, dat de helderste hoofden de werking der vrouwelijke liefde en haren aard niet hebben of zullen kunnen begrijpen. Deze zal den man altijd een raadsel blijven, waarvan hij alleen de uitwerking ziet; deze ontwikkeling in hare plotselinge overgangen en consequenties volgen

kan hij niet; dit blijft voor hem verborgen. Daarom buigt hij dan ook het trotsche, denkende hoofd, en staart met aanbidding, bewondering en liefde op de onmiddellijke inwerking van den Schepper en zijnen geest, teruggekaatst in den reinsten, zuiversten spiegel. In de liefde der vrouw vindt hij het zuiverste beeld der oneindige onbekende liefde, die hem in de natuur tegenstraalt en waarvan hij den oorsprong te vergeefs uit hare werken tracht te doorgronden.

„En valt een man zulk een schat ten deel” ging hij opgewonden voort „laat hij dan ook zijn geest en hart ontsluiten, en den vrouwelijken geest dien oceaen van denkbeelden, die het zieleleven uitmaken, en die tot nu toe in hem zelf zijn gebleven, doen kennen. Nooit zal hij begeeriger toehoorder vinden, of iemand die hem beter zal begrijpen! Laat hij haar rondleiden in zijne ziel en zijne idealen, maar laat hij haar bij de hand voeren, opdat ze niet verdwale! Nu kan ze hem begrijpen. Nu kunnen man en vrouw ééne ziel worden, de eene den ander aanvullende, zooals de Schepper het bedoeld heeft! Nu eerst zijn man en vrouw gelijk.

En de man zal ieder zijner denkbeelden in haar terugvinden, omhuld met een gloed van liefelijkheid en poëzie, veredeld en gereinigd.

Beider liefde, is volkomen de aanvulling van hetgeen aan hun beider natuur ontbreekt. Bij den man lost zich in haar al het edele en

poëtische, dat in zijne natuur is. op en komt daar tot hooger veredeling; bij de vrouw ontwikkelt ze het juiste begrip van hare roeping, en is de oorsprong van het zelfvertrouwen en de veerkracht der ziel, de drijfveer van het zelfstandige oordeel. Nooit kan, geloof ik, de ommekeer in de vrouw door de liefde teweeg gebracht in heerlijker, meer zeggende woorden bevat worden, dan waar George Scherer haar met een bergmeer vergelijkt en zegt:

Noch ruht der See in Duft gehüllet,
Doch wenn der Sonne goldner Schein
Das Thal mit Licht und Glanz erfüllet,
Was wird das für ein Morgen sein!

En werkelijk de rozige tinten van den dageraad, de liefelijke geuren der bloemen, en het warme, levenwekkende zonnelicht, de oorsprong van dageraad en van bloemen, beter had hij het niet kunnen vergelijken!"

Hij zweeg, en ging na eene kleine pauze, maar thans zachter en bedaarder voort: „Het spreekt van zelf dat hier de normale werking door mij bedoeld werd, en dat de verschillende afwijkingen hiervan geheel en alleen afhangen van de meerdere of mindere voortreffelijkheid van het individu. — En nu vraag ik, wanneer zoo veel heerlijks te bereiken is en bereikt wordt, in hoeverre de maatschappij de vrouw in de gelegenheid stelt die ontwikkeling toe te passen ter veredeling en ten voordeele der maatschappij

zelve. Eerst in het huwelijk toch komen die resultaten tot aanwending en toepassing in de opvoeding en vorming van het opvolgende geslacht. Bij hoevelen komt de voorwaarde hiertoe nooit in vervulling? En waardoor geschiedt dit voor een groot gedeelte? Doordat de maatschappij het huwelijk moeilijk maakt, omdat zoo menig jong man, met genoegzame kennis toegerust, om hem regtens een gelukkig leven te verschaffen, zich gedwongen ziet alleen zijnen weg te vervolgen, omdat zijne kennis, het kapitaal, dat hem tot het leven geregtigt, geene genoegzame renten afwerpt. Daardoor wordt aan zoovelen van het vrouwelijk geslacht den weg afgesneden haar geest en gedachten aan te wenden tot heil der maatschappij; veel, wat zoo oneindig veel edels, reins en groots had kunnen uitwerken, komt nu niet aan den dag, en blijft ongebruikt ter veredeling en verbetering der opvolgende geslachten. Den pessimist zou dit tot ontevredenheid met de wereld en de menscheid voeren, maar de onbevooroordeelde, die niet eenzijdig erkent, dat ook hierin een morgen van een nieuwen dag is aangebroken. Meer en meer wordt de kennis, en vooral juist in den middelstand, waar hetgeen ik aanvoerde het sterkste sprak, op haar regten prijs gesteld. Zoodra het beginsel, om de hoogste waarde toe te kennen aan de waarachtige kennis, heerschende zal zijn geworden in onze maatschappij,

en kennis het eerste vereischte voor alles zal zijn, zal de vrouw uit den beschaafden stand meer den weg geopend worden eene groote rol te spelen in de ontwikkeling van den mensch, en voor een meisje de gelegenheid tot het huwelijk niet zoo belemmerd meer zijn als thans."

Mentens had zich door zijn onderwerp laten vervoeren; thans, nu hij gezegd had, wat hij zeggen wilde, volgde de reactie. Zijne beide toehoorders, die wisten, dat hij zijn geliefd onderwerp besprak, hadden gezwegen en geluisterd om den draad zijner gedachten niet af te breken. Ieder had thans genoeg stof om zijne gedachten bezig te houden en ze waren weldra in gepeins verzonken, hunne idéén met de zijne vergelijkende. De diepste stilte ontstond hierdoor, gedurende welke onze drie vrienden om zoo te zeggen, zich niet bewogen. Mijne lezers zullen mij toegeven, dat de aard van het gehouden gesprek dit volkomen natuurlijk maakte.

Bijna een kwartier duurde deze pauze tot Neerbosch plotseling opsprong met eene mine als van iemand, wien in eens iets invalt, en zuchtend, alsof hij schroomde hem in zijne gedachten te storen, aan van Halteren vroeg: „Ga je meê naar van Stralen? Ik had het haast vergeten.”

Willem sprong op en trok, nog steeds zwijgende, zijn overjas aan. Gereed om weg te gaan, zagen ze nog steeds Mentens zich niet bewegen. Toen vroeg Neerbosch: „Ga je niet mee naar van Stralen, die ons heden avond geïnviteerd heeft. Ik dacht aan alles behalve aan het partijtje, zoodat ik haast vergeten zou hebben, het je te zeggen. Het zal er vrolijk zijn; alle leden van „Encyclopaedie” komen er. Kom, Karel, sta op en ga mée.”

„Ik kan nog niet komen” zei deze, „want Meiburg heb ik beloofd, dat ik te huis zou zijn, als hij in de pauze van het casino, waar hij natuurlijk heen is, hier wat zou komen praten. Ik kan dus niet weg, maar zeg aan Jan, dat ik in alle geval van avond nog kom, al is het wat laat.”

En hun de hand gevende toen zij weggingen, zeide hij: „Zie zoo, daar hebben we weer een heelen vooravond verlummeld”, maar iemand, die op hem gelet had, zou aan zijne oogen gezien hebben, dat hij het anders meende. Niemand maakte dan ook aanmerking; hij werd begrepen, ieder had het zijne van het gesprek genoten. De lezer oordeele zelf.

Toen hij alleen op zijne kamer was, wierp hij zich op de canapé, stak een sigaar op, liep daarna eenige malen de kamer op en neer en floot eene aria uit eene opera: alles om hem af te leiden van vorige gedachten, en zich in

eene andere stemming te brengen. Eindelijk pakte hij met een gebaar van iemand, die een kloek besluit genomen heeft, zijne Waterbouwkunde op, zocht de platen uit, en trachtte zijnen geest aan de Zuid-Willemsvaart en hare sluizen te concentreren.

In het eerst vlotte dit niet best, zooals den lezer naar den aard van het op dien avond besprokene weinig bevreemden zal, maar eindelijk kwam de goede stemming en toen Delfts burgerij reeds langs het plaveisel verlaten had, was hij flink op streek.

Omtrent een uur werkte hij in de diepste stilte op straat en in de kamer, bijna in de zelfde houding voort, totdat een herhaald roepen van zijnen naam buiten hem uit zijne positie wekte. Daar hij wist, wie het was, ging hij naar het raam, schoof dit zonder naar buiten te zien een klein eindje open, wierp den sleutel er uit, schoof het raam dicht, en ging op de eanapé zitten, na zijn boek toegeklapt te hebben.

Gestommel (iets onvermijdelijks aan de bestijging van Delfts trappen verbonden) en beantwoord door het gebrom van den hond, kondigde den bezoeker aan, waarna een hard geklop en onmiddelijk daarna het openvliegen der deur bewees, dat de klimmer behouden de eerste verdieping bereikt had.

„Bonsoir!” riep de binnenkomende.

Louis Meiburg was, daar ik toch de lezeressen een genoegen wil doen met ten minste ééne persoonsbeschrijving, een knappe vent. Een flink expressief, mannelijk gezigt, fiksche donkere oogen en een mond met vaste lijnen begremsd regtvaardigden deze opinie. Hij was iemand van diegenen, van wie men niet weet of men ze lang of kort zal noemen, en het balkostuum stond hem goed; o wonder! het flatteerde hem. Ziedaar de bezoeker.

„Hoe hebt ge u geamuseerd?” vroeg Mentens.

„O goddelijk, overheerlijk!” riep Louis in extase uit. „Ik heb als het ware in eene andere wereld geleefd; ik zal het nooit vergeten, hoe ik van avond genoten heb: zij was buitengewoon, of neen! zooals altijd”

„Wie, zij?” interrompeerde zijn toehoorder.

„Och, je weet wel” mompelde Louis, een weinig gepiqueerd, maar zonder „het kind bij zijnen naam” (hier liever haren naam) te willen noemen.”

Mentens nam de kap van de lamp, en keek hem aan.

Op dit oogenblik vormden de gloeiende wangen en het flikkerende oog van Louis een treffend contrast met het kalme voorhoofd en den vasten, helderen blik van zijnen vriend.

Deze ging zonder iets te zeggen naar de

kast, nam er een glas uit, schonk het vol water en reikte het Louis toe.

„Daar; drink eens, het is ijskoud;” zeide hij „Waarvoor?”

„Wel je pols slaat op het oogenblik op zijn minst 90, en je zenuwen zijn overspannen; het zal je wat calmeren, want voor dat je kalmer bent, wil ik niet meer daarover met je spreken, en dit is mijn plan.”

Wat er toch op dit oogenblik in Louis omging, laat ik aan de verbeeldingskracht van den lezer over. Het resultaat was dat hij zijnen hoed afzette, zijne handschoenen uittrok en ging zitten.

Na eene kleine pauze, waarin geen woord gewisseld werd, zei Mentens: „Nu zullen we praten. Zeg mij vooreerst eens: was het bal geanimeerd en werd er druk gedanst?”

„Zoo als ik hier nog niet bijgewoond heb”, antwoordde Meiburg.

„Hoeveel keer heb je met „haar” gedanst, en wanneer het laatst?”

„Tweemaal, en de laatste dans voor de pauze.”

„En wáárover hebt ge met haar gesproken?”

„Och over alles.”

„Dat wil zeggen, over niets” antwoordde Mentens snel er op. „Trouwens dat kan ook

niet anders. Hoe is dat ook mogelijk? Opge-
wonden door den dans, midden in het verblin-
dende gaslicht, en tusschen ruischende klee-
deren en opwekkende muziek, jong, levendig
van aard, hoe wilt ge te midden van dat alles
een verstandig gesprek voeren, en vooral een,
dat u moet helpen uwe opinie te baseren? Alles
werkt mede om den geest in slaap te wiegen,
en zenuwen en bloed vrij spel te laten. Dansen
is heel plezierig als afwisseling en bij uitzon-
deringen, maar om een meisje te leeren kennen,
en naar dien indruk te beoordeelen, is daar de
plaats niet. Dans op een bal, maar wordt er
niet verliefd, of als je daar bang voor bent,
kom er dan niet

Ik zou nog niets van u zeggen, als er niet
nog wat anders bij kwam, waardoor ik in de
gelegenheid ben, zekerder te oordeelen, dan
zij. Gij hebt haar, geloof ik, twee of drie maal,
altijd op een bal, gesproken, en zijt: „ébloui.”
Ik kom er aan huis en heb haar misschien
vijftig maal gesproken, en de indruk is: nul.
Een mooi gezichtje, maar zonder geest, kennis
of neiging van of tot iets. zonder gevoel; kortom,
zooals er ongelukkig bij grossen „rondloopen”
om mij zoo uit te drukken. Ze is niet verve-
lend, maar neutraal; de indruk is bepaald nul,
niet ten nadeele, niet ten voordeele, en dat
zijn de ongelukkigste wezens. Zoo is zij . . . —”
„Maar Karel, hoe kun je” riep Louis.

..... „en niettegenstaande de langdurige vriendschap tusschen ons bewezen heeft, dat onze rigtingen, denkbeelden, eischen en smaak vrij wel overeenkomen, komen we omtrent haar tot zoo'n verschillend resultaat" ging Mentens ongestoord voort. „Hoe komt dat? Dat behoef ik u niet te zeggen, dat weet ge zelf wel. Ge loof mij, men moet een vrouw niet bij gaslicht op een bal leeren kennen en beoordeelen; bij het zonlicht of de zachte huisselijke lamp moet dit gebeuren. De vrouwen zijn als de paille-handschoenen, die je daar liggen hebt: op een bal en oppervlakkig uit de verte gezien kan men ze niet van de witte onderscheiden, terwijl het heldere daglicht de reine, zuivere kleur der witte onmiddelijk doet kennen, en men bij het lamplicht ze genoeg van dicht bij kan zien om ze te beoordeelen, of anders ze kan vergelijken met een paar, dat men weet dat niet geel is. Ben je het met mij eens?"

Louis Meiburg zweeg.

„Weet je wat? Laat ik je Zondag aanstaande bij haar oudelui presenteren, wel te verstaan bij klaarlichten dag, en als je in acht dagen het niet met mij eens zijt, begrijp ik niets meer van je. Ga je weer naar het bal?"

„Nee, in het begin van den avond had haar oude heer mij reeds gezegd, dat ze met de pauze weggingen; ik heb daarom mijn dansen

na de pauze opengehouden. Ik zal dus maar hier blijven."

„Laten we dan naar van Stralen gaan, daar worden we gewacht."

Een paar minuten later vinden we beide vrienden op de door de maan helder verlichte markt. Het prachtige schouwspel dat de markt te Delft met de prachtige lijnen van het raadhuis bij maanlicht aanbiedt, scheen beiden te imponeren, want ze zwegen.

Eindelijk zei Mentens: „Nu ben je gecalmeeerd; de koude lucht zal je wel wat afgekoeld hebben, want je heb nu bepaald misgetast; als ik niet overtuigd was, dat ik zeker ben, zou ik zoo niet spreken." En na eenige oogenblikken voegde hij er bij, naar den prachtigen, helderen met enkele kleine blinkend witte wolkjes bezetten hemel wijzende. „Vindt ge het hier niet beter in den tempel der wijsheid en der natuur dan in dien van Terpsichore?"

Meiburg knikte, maar zweeg; hij begreep, dat zijn vriend zeker ging, en dat hij wel ongelijk had.

Mentens sprak niet meer; hij peinsde. Waarover?

Misschien wel over den tijd, die welligt eens komen zou, dat hij, in plaats van naar den sterrenhemel, in eenen anderen zou staren, in eene ziel, hem tegenstralende uit de diepte van een paar liefelijke, eindeloos zachte oogen . .

Volgen we hen niet, maar nemen wij een kijkje bij van Stralen, waar het gelach, gejuich, en gezang u al van verre tegenklinkt. Te midden van wolken sigarendamp en leege flesschen zien we al onze bekenden met nog vele anderen. Op het oogenblik gaat er een doordringend, helder gelach van allen op: Karel Mentens, zoo even nog zoo ernstig, zoo vol diep gevoel en zoo peinzende, heeft juist een allerdwaast verhaal geëindigd, hoe een paar van zijne kennissen, twee jaar geleden, van een operatogtje uit den Haag terugrijdende eenen Haagschen koetsier hadden beet gehad

. Het was naauwelijks een kwartier geleden, dat we hem op de markt beluisterd hebben!

.

Gelukkige, gouden, eeuwig afwisselende jeugd! Wat zijt ge rijk en frisch van gedachten, diep in gevoel, en altoos variërende in één oogenblik van het verhevene tot het belagchelijke of uitgelatene! zonder materiëele zorgen, zonder haat!

Bloeiende, zonnige lente, heerlijk zijt gij!

Moge de zomer even zoo zijn! Dat de bloesems
vruchten worden, en rijpe, saprijke!

• • • • •
Wie ist die Akademische Jugend so glücklich
• • • • •

Aug./Sept. 1865.

WILHELM.

DE HERAUT.

EEN NEDERLANDSCHE STEM VOOR ISRAËLS KONING,
HET HOOFD DER GEMEENTE.

Dat scheldt, en schimpt, en raast, en tiert: —
't Gaat alles «in den Heere.”
Vaak is 't profaan, nog vaker vuil,
Doch — «zuiver in de leere.»

Dat spreekt van christelijken zin,
Van broederlijke liefde: —
Adres den christ'nen zonder tal,
Die 't hun te haav'nen bliefde.

Wee hem, die in de scherpe klaauw
Van 't ondiër is gekomen!
Doch, — 't spreekt een tale Kanaäns,
Dat zalft en sticht de vromen.

Dat vraagt: «Apthekers, die hun Heer
Als 't hoogste goed beschouwen;”
«Coupeurs van positief geloof,
Die op den Christus bouwen.” (*)

(*) Historisch.

Dat heeft Zijn heil'gen naam aan 't hoofd,
Durft Zijn «Heraut» zich noemen,
Snoeft op «Verbreiding van Gods Woord,»
Spreekt van «in Christus roemen!»

Dat scheldt, en schimpt, en raast, en tiert,
Steeds zuiver in de leere;
Dat profaneert en dat ontsticht:
Vergeef het hun, o Heere!!

J. C. VAN MARKEN JR.

H E R M I N E.

't Is een heerlijke zomeravond, ge begrijpt dus wel dat ik u niet in de een of andere dompige en sombere kamer wil opsluiten, we zullen u dus maar onmiddellijk verplaatsen in de tuin van Mevrouw van Weere. Zoo als ik u zeide was het een heerlijke avond, de muggen dansten bij duizenden (dat beloofde verder mooi weer), de bladeren en bloesems zag men de reeds vallende dauw gretig opvangen, eene verfrissching die wel noodig was na de hitte des daags. De geheele tuin ademde vrede en rust, de harmonie van het geheel werd nog verhoogd, door drie jonge meisjes aan den theetafel; de bedrijvigheid waarmede een van hen de kopjes bij een verzamelde en op elkander stapelde, doet ons vermoeden, dat het gezelligste uurtje van den dag haast is afgelopen. Onder die drie was bijna niet gesproken, nu en dan een „nog een kopje”, „asjeblief” of „dankje” een „ik wou nog wel wat suiker,” „s. v. p. wat melk”, doen ons hooren, dat het gesprek al bijzonder mate-

rialistisch is. Terwijl de dames aan het afwaschen en afdroogen zijn, zal ik u even wat van hen vertellen. Die brunette met die krullen is de dochter van de vrouw des huizes, de andere twee zijn logeetjes uit den Haag. Hermine van Weere, die zoo als ge misschien wel weet met Gus geëngageerd is, zit voor u.

Het theeblad was weggenomen en daar ze nog wat van de koelte wilden profiteren, zoo bracht de meid een flesch rijnwijn en een blaadje met glazen naar buiten. We tellen tot onze verwondering, vier glazen en daar Mevrouw uit is, wordt er zeker nog iemand verwacht.

Het „ik verwacht Gus van avond nog” van Hermine geeft ons opheldering genoeg.

De vriendinnen waren voor de eerste maal sedert haar engagement bij haar en spraken dus druk over haar sweetheart, plaagden haar een beetje en waren erg nieuwsgierig hem te zien en hem te leeren kennen, te meer misschien daar Anne en Willy te huis door woorden en wenken hadden vernomen dat alles met hem niet in den haak was, en dat zijn leven niet was zoo als dat van iemand in zijn positie kon gevorderd worden.

Hun ongeduld werd op een harde proef gesteld; keer op keer werd er gebeld, en ieder maal werd er uitgeroepen: „daar zal hij wezen” en steeds was het mis. Onder al dat wachten stond het gesprek bijna geheel stil. Hermine

had het hart te vol om als anders de ziel van het discours te zijn; het was dan ook al vier dagen geleden dat ze iets van hem vernomen had en hij had zoo stellig beloofd heden te zullen komen; nog twijfelde ze echter niet, toen de dienstbode een briefje binnenbracht en ze zenuwachtig, hoe kalm en rustig ze ook wilde schijnen, het couvertje openbrak en het volgende las:

Geachte Hermine!

Zoo even bij Gus komende vond ik hem tamelijk ongesteld. Hij verzocht mij U te melden, dat hij onmogelijk van avond kon komen en hem dus wel te willen verontschuldigen. Mij hiermede van die treurige taak kwijtende, beveel ik mij in Uwe welwillende herinnering aan.

Uwe dienstw. dienaar en vriend

HERMAN.

Onder het lezen bedekte een gloeiende blos het lieve gezichtje van Hermine, gelukkig was het al wat donker en toen Willy vroeg. „Een briefje van Gus, Mien?” kleurde ze voor de tweede male over het leugentje toen ze antwoordde: „Ja, hij schrijft me dat hij onmogelijk komen kan, hij moet werken voor een college

van morgen." Gelukkig dat de twee niet verder vroegen en het gesprek onmiddellijk begonnen over colleges, professoren, studenten, hoeveel colleges zij wilden dat er per dag gegeven en gehouden werden enz. en over al die zaken zooveel beminnelijke onzin uitsloegen dat men in twee seconden wel kon merken dat het vreemde duifjes waren daar de Delftsche dito's op die punten oneindig beter (?) ingelicht zijn. Hermine liet ze stil zamen keuvelen en ging toen Mevrouw met haar twee zonen van de wandeling terug kwam, hoofdpijn voorwendende, naar hare kamer.

We moeten een paar jaartjes terug, in het begin van den studietijd van Gus en Herman, we vinden ze beiden op de kamer van Gus, Herman heeft een hoed op en wil hebben dat Gus met hem een visite zal gaan maken.

— Kom Gus ga nou maar mee, dan blijven we nog wat quadrilleren, anders loopt het met zulk een saai kopje thee af, je hebt immers van avond niets te doen?

— Dat niet, maar man het is toch al te gek, ik ben er verleden week nog geweest, ik wil wel, maar als de mama maar goed vindt dat we zoo dikwijls komen.

— En als de dochter onze bezoeken eens te druk vindt?

— Voor die ben ik niet bang, die houdt er

wel van dat er eens iemand wat komt praten, trouwens ons discours van verleden week moeten we nog voortzetten, toen ze beweerde dat ze bij hare keuze nooit op het uiterlijk zou letten.

— Dan heeft ze reeds nu een met een goed uiterlijk op het oog.

— Jouw b. v.

— Wel mogelijk, misschien zeide ze het ook wel om je niet geheel en al te ontmoedigen, want je weet je bent afschuwelijk leelijk.

— Goed gezegd, maar oud. Laat ons nu in Gods naam dan ook maar spoedig gaan en God beware ons voor het vinden van tantes, ooms en neven in het salon van onze schoone.

— Nichten mogen er zijn, mooije ten minste.

— Dat spreekt! Heb je alles, vooruit dan!

Ze verlieten het vertrek en spraken op straat nog af dat ze beurt om beurt met Mevrouw heele lange en interessante gesprekken zouden houden. Hoe het in het vervolg ging, behoef ik het nog te schrijven, ge begrijpt het nu al; na nog een tal van visites die elkander al sneller en sneller opvolgden, zoodat ze zelfs onder de intiemste huisvrienden gerangschikt werden, waren ze beiden smoorlijk verliefd op de schoone Hermine. Van beschrijvingen hou ik niet, maak u van hun uiterlijk zelf een beeld; ik zal hier alleen aanstippen dat Gus vrij rijk, Herman arm als Job was; ik hoop

dat hunne inborst uit hunne daden moge blijken. Mevrouw van Weere was schatrijk, had invloed, connecties en zou bij de keuze van hare dochter zeker berusten. Herman beminde Hermine innig en vurig, maar in zijne oogen was hare rijkdom lang geene te verwerpen bijomstandigheid; hij meende dat zij hem nog al genegen was, en ging gelukkig in die schoone droomen, de toekomst onbezorgd te gemoet. Verbeeldt u nu zijne bittere smart, zijne hevige teleurstelling, toen op zekeren middag, Hermine zelf hem met haar engagement met Gus bekend maakte, en er bijvoegde dat ze hoopte dat de trouwe huisvriend, in het vervolg die betrekking in *haar* huis, ook op zich zoude willen nemen. In *haar* huis waar ze eenmaal zoude troonen met de man harer keuze, in het huis dat *zij* zoude bezielen met de schat harer liefde, in *die* woning waar Gods engelen zouden nederdalen om haar de aangebedene te beschermen, in *haar* huis maar niet het zijne. Een ander, niet een vreemde, maar een vriend zoude de zaligheden genieten, welke voor hem de vurigste wenschen waren geweest, de liefde die zijn hart tot berstens toe deed opzwellen ze moest uitgerukt, gedood; de liefde die met zijn *zijn* als zamengeweven, die hare vertakkingen tot in het diepst zijner zenuwen geworteld had, moest verwijderd worden en hij moest haar vriend blijven, hun huisvriend worden. O! die bede

om zijne vriendschap ze was martelend; had ze dan zijne blikken niet begrepen, had ze de verzen die hij haar had laten lezen, die hij gemeend had, dat uit zijn hart gevloeid het hare hadden moeten doen beven van zaligheid en geluk, iemand zoo gelukkig gemaakt te hebben, had ze die klanken van zijn ziel dan maar gelezen met het oog alleen? — Maar zwijg stil arm hart, beschuldig de engel niet, zij wist zich uwe vriendin, ze heeft immers gedeeld in uwe vreugde, in uwe smart als ge uwe toonen van geluk, uwe bede om liefde haar te lezen gaf, ze wist ze immers te schatten, ze kende den rijkdom van uw hart, want ook zij was gelukkig, en de eenvoudige vraag om haar vriend te blijven, sproot die niet voort uit het edele gevoel, ik blijf de vriendin van den man die de geheimen van zijn trouw hart voor mij verklaard heeft.

Ver in den avond is het reeds en nog zit Herman voor het open raam alleen in stilte met het genoegen der wanhoop al de idealen die dien middag vervlogen zijn te herdenken. Gus zoude de gelukkige zijn. *Hij* dacht zich harer waardiger en door verstand en door zijne liefde. Zijne eerezuchtige droomen waren verdwenen, de rijke wufte Gus zoude de rijke beminnelijke dochter van Mevrouw van Weere krijgen, zou en door fortuin en door invloed stijgen,

stijgen boven hem, de arme, maar talentvolle jongeling, zou hem misschien doen gevoelen, zijn magt, zijn rijkdom; zoude de huisvriend, misschien wel willen voorthelpen maar... en welke demon gaf hem de helsche gedachte in? het engagement was immers niet publiek, en al werd het, het kon immers verbroken worden, als alles nu nog eens niet verloren was, o! daar waren voor een verstandig man nog zoo-veel middelen; er was voor hem die wou nog zooveel te doen. Gus was zwak, al te zwak voor een man; hij had dat duizendmaal ondervonden als hij Gus eens sleepte op het pad der zonde, als hij Gus eens onwaardig maakte voor dien engel; eenige misstappen en de publieke opinie zou het verdere wel doen.

Ja, in een zee van vermaken zoude hij hem storten en wie weet of de golf van 't genot hem niet zoude medeslepen of de vloed hem niet te diep en de sirenen niet te verlokkelijk zouden bevonden worden.

En hij die zulke plannen koesterde, meende zich waardiger dan Gus door zijne liefde, hoe ver stond hij misschien beneden hem.

Maar als *zij* eens ongelukkig werd, die hij zoo gelukkig wenschte te maken, als dat dwaze hartje eens brak bij het grievende wee, dat hij zoude veroorzaken, als hij haar geluk eens opofferde om het zijne te volmaken; maar wie denkt in de zelfzucht der smart aan het leed

van anderen? Wie bekommert zich om lijden, zoo men zelf lijdt? Andere bezwaren dan die der zedelijkheid hielden zijn geest bezig; hij was arm en eens besloten zijn vriend op het pad der zonde te doen voorthollen, zoo had hij daartoe geld, veel geld noodig en dat ontbrak hem. Maar hij had een hulpmiddel; de kas van het gezelschap waarvan hij thesaurier was, maar stelen, nemen van geld dat hem niet toebehoorde, neen, dat wou, dat zou hij niet.

En de jongeling die in zijn geest het plan smeedde om twee menschen ongelukkig te maken, een misschien voor eeuwig te verderven, die zag op tegen het stelen van eenige honderden guldens; voor het grootere kwaad dat nog moest gebeuren sidderde zijn geweten niet en zijn hart bonsde in zijn borst, zijne slapen gloeiden, zijne handen beefden bij het denken alleen: zal ik een dief zijn. Maar hij zal het maar leenen, van zijn maandgeld zal hij het later weer aanvullen, dat ging immers uitmuntend. Reeds ontsluit hij de secretaire, de lade is open getrokken en daar ligt voor zijne oogen het geld, de penningen die Judas verlokten zijnen Heer te verraden, en na hem duizendmaal duizend verraden hebben. Maar daar naast ligt zijn album, hoe lang heeft hij het niet ingezien, in hoe langen tijd heeft hij niet gedacht aan al de wonderen van liefde daarin geboekt, aan al de letters uit liefde voor hem daarin geschreven.

Hij slaat het even op, een goede genius rigt
zijne hand, daar leest hij, en goddank hij leest
met aandacht.

Wel is de mensch op 't pad door 't leven,
Ter gids een engel meêgegeven
Die, wakend aan zijn zij gebleven,
Voor elk gevaar hem 't oog ontsluit,
En voor nog d'ondengd naar haar buit
Haar dood'hjk treffend wapen slinger,
Spant die om 't hoofd zijn wieken uit,
En fronst den blik en heft den vinger;
Maar zoo hij niet dien wenk verstaat,
Of 't dreigen van dien blik versmaadt,
Dan dekt die engel 't rein gelaat,
En groet voor 't laatst hem droef maar teeder,
En zoekt het oord der onschuld weder.
en daaronder stond

Uwe u innig liefhebbende moeder.

Ja weer ziet hij dien engel hem medegegeven.

Wordt er ook geen woord gesproken,
Niets is er dat hem ontgaat,
Zacht verwijt of blijden zegen,
Leest hij op haar bleek gelaat.

Neen moeder, nog is uw zoon van deze zonde
vrij, en zal er nu ook wel voor bewaard blijven.
De magt der herinneringen aan uwe liefde heeft
hem behoed; de hand zoo even nog uitgestrekt
om een anders eigendom te verkwisten, houdt
thans het album omvat, nu het middel om die
oneindige moederliefde in 't geheugen terug te
roepen. Zijne gedachten dwalen af naar de

ouderlijke woning, lang niet prachtig, naar het kamertje dat hem te gebruike was afgestaan, hij dacht aan den avond voor zijn vertrek naar Delft, vrolijk en droevig was hij toen gestemd, 'smiddags had hij met zijne moeder een zeer huishoudelijk gesprek gehad (zijn vader had hij zelfs niet gekend), ze had hem medegedeeld wat hij maandelijks van huis zoude ontvangen, de som was hem bitter tegengevallen en daar het moederoog wel zag dat het hem niet medeviel toonde zij hem met zulke algemeene trekken aan, wat hun inkomen was en wat zij zelf en hare dochter er van gebruikte, dat zijn hart vol werd bij het denken aan al de opofferingen die de lieve vrouwen voor hem deden, hij zwoer het hun eens te zullen vergelden, maar toen hij weer alleen op zijn kamertje zat, toen hij de slecht gevulde portefeuille in den koffer wegborg, zijn deel vergeleek bij wat zijne kennissen kregen, toen hij dacht aan al de plannen van vermaken die hij zoude moeten opgeven, en hij het eerste in nevel opgeloste luchtkasteel in al zijne heerlijkheid voor zijn geest terugriep, kwamen er tranen in zijn oogen en treurig ging hij zitten op de rand van het bed. Nietwaar lezer hoe kinderachtig, maar bedenk dat het de eerste teleurstelling was en groot en klein zijn zulke betrekkelijke zaken. Hij zat nog immer in zijne droevige gedachten verzonken, toen de deur zachtjes openging zonder

dat hij het merkte, maar toen hij de arm om zijn hals voelde en hij dat lieve trouwe gelaat naast zich zag, schaamde hij zich zijne tranen en zijn zelfzucht, de hand die hij haar aanbood scheen om vergeving te smeeken. Hij had haar geen reden van zijne smart op te geven hij voelde dat zij die wist. „Kind, mijn arm kind,” hoorde hij een zachte stem zeggen, „eens verloor uw vader een rijke erfenis omdat men hem van oneerlijkheid beschuldigd had en zijne neef wilde niet dat zijn goed aan een dief kwam, toen de schuldige eindelijk ondekt werd was het te laat; had hij gestolen dan waren wij rijk, maar mijn kind zal wel van de zelfde opinie als zijn vader zijn, beter arm en eerlijk dan rijk en dief. Troost je dan met het weinige dat je hebt en denk maar altijd zooveel hebben minder.”

Wat er verder nog gesproken werd waren van die wenken die een zorgende moeder aan haar zoon in de wereld medegeeft, maar die helaas te dikwijls toegeschreven worden aan overdrevene zorg en overmatige angst, net of zoo'n jongen van zeventien jaar de wereld al zooveel beter kende dan zijn moeder.

Dien avond deed Herman zijn gebed wat vuriger als gewoonlijk, zijn hart voelde de behoefte om de groote bron van de waarheid en 't goede tot getuige te nemen bij de afgelegde belofte van eerlijk te zullen blijven en goed te worden.

Thans was hij man, de bezwaren die hij ligt had geteld waren zwaar, die hij onoverkomelijk gemeend had waren ligt bevonden. Gesterkt door de hoop Hermine eens te zullen bezitten had zijn vlugge geest over de moeilijkste examens gezegevierd, en hoewel niet behoorende tot hen die altijd met alles mededoen, had hij vrienden genoeg en wat hem meer genoegen deed was hij algemeen geacht.

De slag die hem nu echter getroffen had was te zwaar, al had zijn goede genius dan ook gezegevierd, de strijd tusschen 't goed en 't kwaad en 't besef dat het laatste bijna had overwonnen, trof hem dieper dan hij meende; een zekere lusteloosheid en koortsachtigheid was er het gevolg van en daar de vacantie op handen was, besloot hij in het ouderlijk huis balsem voor zijn wonde en troost voor zijn leed te gaan zoeken.

't Was werkelijk of het noodlot Herman een plan had laten uitdenken om het naderhand als haar werk ten uitvoer te brengen. Naauwelijks was Hermine's engagement eenige maanden publiek of de zonde der dronkenschap stelde zich tusschen haar en hem die ze liefhad en waar Herman eens op peinsde om hem in dien maalstroom van vermaken te voeren en hem zoo harer onwaardig te maken, was zonder hem geschied en van het een op het ander komende

zoekt Gus in uitgelatene bachanalien en ergerlijke orgien vergetelheid en troost.

Voor al vergetelheid voor de angst en de wroeging die hem verteerde, als hij dacht aan haar die hij zoo innig meende lief te hebben.

Hiermede zijn we op het standpunt gekomen waar wij in het begin van het verhaal ons bevonden. Hermine had meer en dikwijls zulke briefjes gekregen van goede kennissen en vrienden van Gus en meestal op oogenblikken dat zij hem wachtte; wel zwoer hij dan weder beterschap, en betuigde haar zijne onvergankelijke liefde, maar zij voelde dat zij door hem vergeten en verwaarloosd werd en dat trof hare liefde, zij — zou hem nooit voor iets anders laten achterstaan, haar eer, haar trots en bovenal hare familie dwongen haar een verbintenis te verbreken die haar kon compromiteren en toch stond aan de andere kant de heimelijke hoop, die het arme hart, dat nog steeds voor hem klopte, koesterde, de hoop dat hij zich zoude beteren. Ze wist het, liet zij hem los, dan zoude hij geheel verloren gaan, zij was de eenige schakel die hem nog aan de fatsoendelijke wereld, aan eer en deugd bond en toch kon haar verstand geen eene reden vinden die hem verschoonde, geen enkele verontschuldiging tegen de harde waarheden van hare bloedverwanten.

Dit was echter het eerste briefje van dien inhoud dat ze van Herman ontvangen had.

Herman! wel dat ze daar niet eerder aan gedacht had. Ja! hem zou ze om raad vragen. Ze wist immers welk een vriend hij voor haar was en wat ze aan moeder of bloedverwanten ongaarne bekende dat zou ze aan hem doen, vroeger was hij toch ook de vriend van Gus geweest. Zoo dacht het meisje in wanhoop en in tranen over de grievende en bittere teleurstelling van dien avond, en de daad aan de gedachten parende, schreef ze Herman een klein lettertje met verzoek om den volgenden dag, tegen twee uur, even bij haar aan te komen daar ze hem *alleen* wenschte te spreken. De meid werd verzocht het briefje vroegtijdig te bezorgen.

We vinden Herman aan het ontbijt, het is niet dat, wat men in eene ordelijke familie zoo noemt, volstrekt niet; zijn ontbijt duurde somtijds wel van achten tot elven. We vinden hem bezig een brief van huis te lezen, men begrijpt wat dat zeggen wil, zijn zuster vertelt hem daarin dat haar engagement in de volgende week publiek zal worden, met een ontvanger die nu al 1000 gl. inkomen heeft, als hij 1400 heeft zal ze trouwen, en dat kan op zijn hoogst nog vijf jaar duren, maar schreef het lieve kind er bij, ik ben nog jong genoeg en kan dus wel wat wachten, en toch weet ge beste broeder ik kan me nog al behelpen.

„Ze kan zich behelpen ja dat weet ik”, en

vreemde gedachten drongen zich plotseling bij hem op, bij het lezen van die weinige woorden. Vier honderd gulden 's jaars, en zij zou gelukkig zijn; was ik maar rijk! was ik maar rijk! Hij dacht wat al genot hij zoude hebben, wat al edels, wat al goeds hij doen zoude, hij zag zich geëerd, geacht, zoo als gewoonlijk geld geëerd en geacht wordt, niet dat hij beweerde dat ook anderen zich niet kunnen laten eeren en achten, maar hoeveel hinderpalen, hoeveel strijd en moeite moeten zij niet doorstaan. Hij geloofde niet aan de zelfvoldoening van eene door eigen energie veroverde plaats, hij geloofde niet aan de tevredenheid des harten als men den eindpaal bereikt heeft, het einde van al de droomen en wenschen, als men den weg afgelegd heeft, den weg om geld en goed. Dan is men daar, waar zij, de rijken, nu reeds zijn; men heeft dan wat zij ontvangen hebben als erfdeel. Heeft men eerst gezwoegd om geld, dan zijn de jongelingsjaren voorbij; men bezit dan, waarnaar men smachtte, wat zooveel genot beloofde geeft dat dan niet, en in de teleurstelling roept men uit: Geld is maar slijk! Maar hadden wij het gehad toen ons leven vol zonneshijn, toen ons bloed krachtig en vurig stroomde, toen onze zenuwen staal, onze phantasie louter gloed en leven was, dan hadden we het levensgeluk kunnen smaken, dat zich toen met zulke, verleidelijke kleuren voor ons afschilderde;

we hadden ons dan ongestoord kunnen verdiepen in de droomen van liefde en vreugde, we hadden ons een wezen kunnen denken, dat we hadden kunnen liefhebben, met al de kracht die in ons was b. v. Hermine; maar laat ik aan haar niet meer denken; zij is voor mij verloren. Neen, laat ik liever me een beeld scheppen zooals ik dat wensch en zooals iedereen dat zal wenschen.

Ik neem van al die ik gekend heb het schoone en goede, ik steel van al die ik liefheb zonder medelijden; ik ben een streng en dikwijls onregtvaardig regter, ik geef aan het beeld mijner phantasie de oogen van Johanna, het profiel van Cornelia, houd ik van krullen, van blonde lokken of van ravenzwarte. me verbeelding heeft ze à ravir; ik neem krullen, welnu, die van Anna b. v.; hierbij voeg ik de handjes van Marie, de vormen van Lize en het karakter en de inborst.... O, ik grijp, grijp met beide handen in al wat edel en schoon is en tooi zonder ophouden, zonder mate mijne godin er mede en dat beeld kan ik dan ook beminnen; het is de zon van den dag, de stille engel in mijn zoete droomen. Ik zie achter haar niet de handelende, spionnerende, loovende, biedende bloedverwanten; zij behoort me geheel innig toe, is me slavin als het moet, en is steeds mijn maaksel, mijn eigendom. Van die geliefde zult ge niet hooren vragen: wat bezit ze en

is ze lief en het antwoord zal nooit behoeven te zijn *f*12000 of ze bezit geen cent, en of ze lief is, hoe kan het anders, de ondeugd, de zonde, alles wat u eenigzins zoude kunnen mishagen, heb ik immers zoo zorgvuldig verwijderd.

Maar wat droom ik toch over mijn phantasie geliefde, als ik Hermine had kunnen krijgen ja dan, maar heb ik nu niet weer eenige kans want het engagement zal nu wel haast afmaken. Ongelukkige Gus wat een schat laat je voor je verloren gaan.

„Een briefje meneer!”

„Laat zien” — en de brief openbrekende las hij met steeds klimmende verbazing het korte lettertje van Hermine.

Zij wil een tête-à-tête met mij hebben, zij vraagt dat mij — en het waarom kon hij maar niet geven. Zou ze inlichtingen vragen omtrent het briefje van gisteren, neen want ze weet alles maar al te goed, wat dan, wat heeft zij dan zoo geheimzinnig te zeggen. Zou ze.... maar weg met die gedachten, laat ik liever er niet over denken, ik zal gaan en hooren, en wel beminde Miene je wensch zal voor mij een bevel zijn.

Niettegenstaande hij er niet aan wou denken was het briefje geen oogenblik dien morgen uit zijne gedachten. Dat het Gus echter op de een of andere wijze moest betreffen, hiervan

was hij zeker. Tot zijn eer mogen wij hier bijvoegen, dat hij alles had aangewend om Gus op het goede pad te houden, en later, om er hem op terug terug te brengen; hij wist dat Hermine hiervan kennis droeg, en de zucht om haar te behagen hadden hem een betrekking doen voortzetten, die zonder haar reeds lang zoude verbroken zijn. Genoeg had hij gehoord om te begrijpen dat een scheiding tussehen Hermine en Gus noodzakelijk was, en dan.... enfin hij vleide zich met een hoop die misschien dwaas, hem toch te vergeven was.

Het was dan ook nog geen twee uur of hij was al bij mevrouw van Weere, de meid liet hem in de voorkamer en Hermine liet hem niet lang wachten. Mevrouw was met de twee logeetjes uit visites maken, en zij beiden konden dus ongestoord en ongedwongen zamen spreken. Ongedwongen was hunne houding tegenover elkander in het begin nu juist niet, maar dat kon ook niet goed anders.

Binnen komende gaf zij hem de hand die hij vurig drukte en wel wat lang in de zijne hing, ten minste zij trok hem haastig terug en begon:

„Herman, het doet me innig veel plaisir, dat je gekomen bent op mijn verzoek, ik heb je veel — te — zeggen — en — te — vragen! en moet een dienst van je eischen.”

„Miene vraag gerust, waar ik je helpen kan zal ik het doen, maar nog begrijp ik niet waarin

jij, Hermine, mijne hulp zult behoeven, in alle gevallen geloof me, ik wou dat je ze niet noodig had."

"Herman nu ik toch moet spreken, zal ik dan ook maar in eens door de zure appel heenbijten, ik wou je spreken over je briefje van gisteren!"

"O! Miene daar behoef je je niet ongerust over te maken, het is zoo erg niet, nu is hij al weer veel beter."

"Veel beter! herhaalde Hermine met een treurige lach — een van die lachjes waarvan de Genestet zegt, dat tranen daarbij vrolijk zijn.

"Veel beter en voor hoe lang? neen Herman ik weet het beter, ik weet ook dat de wereld onze scheiding wil en ik zal gehoorzamen."

"Wat Miene? wil jij de betrekking afbreken die hem aan u verbond, (en de jongeling scheen bij het reine wezen, dat daar vol vertwijfeling en zielewee voor hem stond, al zijne egoistische droomen te vergeten) neen, dat mag je, dat kan je niet, je weet immers wel, dat dan terugkeer voor hem onmogelijk is, dat de teleurstelling, de valsche schaamte hem dan totaal zal doen zinken, en ge weet het Hermine, hij is zwak, maar toch zoo goed, hij heeft je zoo lief, blijf hem getrouw, help hem de demon te bezweren, en een trouw vriend zal u helpen. Wilt ge Miene! mag ik?" en hij stak zijn hand uit en vatte de hare.

„Neen Herman, *dat* mag ik niet doen, je hulp neem ik echter aan, ik dank je nu reeds in voorbaat en de goede goede God zal ons beiden helpen, maar breken moet ik met hem, dat besluit heb ik eens genomen, en wat het mij kost, dat zal hij wel niet begrijpen; maar luister en dat is de bede die ik je doen wou. Ga naar Gus en zeg hem uit mijn naam dat ik ons egagement voor verbroken hou, hier zijn zijn brieven en alles wat ik eens van hem ontving, vraag hem mijne brieven terug, en beste Herman, ik weet zeker dat ge niet weigeren zult, sta hem dan ter zijde als hij bedroefd is. en dat is hij zeker, troost hem dan, fluister hem dan in, dat alles voor hem nog niet verloren is, dat als hij zich zelf weet te beheerschen en — maar je begrijpt me wel, over anderhalf jaar kan hij klaar zijn — en dan zullen we zien.”

Tranen braken hier hare woorden af, Herman beloofde en zwoer haar trouw te zullen helpen; fluisterde haar woorden van troost toe zoeter dan hij misschien anders wel zoude gedaan hebben, zij scheen dat niet te merken, en was werkelijk een weinig getroost, toen hij vertrok, daar hij met zulk een vol en heilig vertrouwen van den goeden uitslag hunner pogingen gesproken had.

En nu lezer, die gaarne een slot leest en den afloop van het verhaal wil kennen: zal

Herman slagen? Zal ik u een verbeterde, een boeteling aan de voeten van zijne Hermine voorstellen? Ik geloof het niet. Herman die met het volste vertrouwen naar Gus gevlogen was, alsof onmiddellijke verbetering mogelijk was, vond hem in geen toestand om over die zaken, waarover hij hem wilde onderhouden, te spreken. Den volgenden morgen herhaalde hij zijn bezoek en deelde hem toen de reden mede. Had hij op droefheid, op toorn misschien, gerekend, de ijskoude onverschilligheid verbaasde hem en deed hem koken van drift. Hij bedwong zich echter, en zeide 's middags terug te zullen komen en toen hij weer kwam en Gus volkomen bedaard op de kanapee zag zitten, meende hij het aan het bericht van dien morgen te mogen toeschrijven, hij bedroog zich. alles deelde hij hem toen mede en toen hij hem geluk wenschte met de eerste poging tot onthouding en hem de verzekering gaf dat ze hem nog lief had en herstel nog mogelijk was en hij daarop onmiddelijk met een onbeschaamdheid die bedroefde, de redenen hoorde ontvouwen, hoe het kwam dat hij hem nog zoo zag zitten en hij de flauwe aardigheden moest aanhooren over het meisje dat hij lief had en dat nog de verloofde was van den man die daar voor hem zat, toen de brieven van haar, hem toegesmeten werden met de woorden:

„Daar ze kan ze misschien nog voor een ander gebruiken,” geloofde hij aan geene ver-

betering meer; verachting en woede streden in zijn hart om den voorrang tegen de ellendige, en niet in staat hem, die eens zijn beste vriend was een woord te kunnen toevoegen, verliet hij de kamer.

Ruim anderhalf jaar is verlopen en weer voer ik u in de tuin van mevrouw van Weere, de twee logeetjes waarmede ik u toen in kennis bracht zijn er weer, nu juist zoo geheel toevallig niet, allen, men kan het duidelijk merken, zijn in gespannen verwachting. De meiden staan aan de voordeur; Mevrouw loopt in den gang, Hermine alleen is zeer rustig; mogelijk is het maar schijn. Een der meiden roept „Mevrouw — Mevrouw daar komt Meneer.” Op het hooren van die woorden verliet de bedaardheid Hermine geheel. Zenuwachtig ging ze naar voren om in den gang te ontmoeten onze oude kennis Herman met ingeslagen hoed en gevolgd door drie of vier dito toegetakelde vrienden. „Miene, hoezee, Miene, ik ben er door!” waren de eenige woorden die men hoorde en nu hij haar in zijne armen sluit en de felisitaties van allen ontvangt, zult ge met de afloop wel tevreden zijn en Gus dan, ach, die had ik liever overgeslagen, van *hem* kregen zijn kennissen in het begin nog wel bericht, nadat zijn voogd hem naar de Kaap gestuurd had. Hij schreef hun

heel aardig dat hij de boerinnen de geboden van God instampt en van de een een vet schaap en van de ander een flesch wiskey als belooning ontving, nog immer bevalt het laatste hem het beste. Maar genoeg van hem, voor me ligt een brief van Herman, die met zijn zuster op dezelfde dag zal trouwen en mij verzoekt het feest bij te willen wonen. Ik hou er van gelukkige menschen te zien, ga er dus heen, en bij hen ontmoet ge misschien wel

OXYDE.

HET GEBED.

(EENE LEGENDE)

In 't nederig hutje, zoo eenzaam en klein,
 Zit 't droevige meisje verlaten, alleen;
 De handen gevouwen, ten hemel het oog,
 Zoo bidt en zoo smeekt ze den Vader omhoog:

«Ik zag in den droom hem, verlaten en dood,
 «Sterk hem, o mijn God! in gevaar en in nood;
 «Gij hoort het gebed van 't vertrouwende kind:
 «Behoed toch hem, dien ze zoo teeder bemint!”

Daar buiten daar stormt het, de wind is er koud,
 Toch trekt er een jongling door 't donkere woud.
 Ofschoon hij den weg in het duister verloor,
 Toch gaat hij steeds verder, toch reist hij steeds door.

De vleermuizen fladderen woest om hem heen,
 Het ruischt in de dennen als klagend geweën,
 De takken, ze wonden zijn hand en gelaat,
 De weg wordt al ruwer, hoe verder hij gaat.

Toch zingt hij een lied van geluk en van vreugd;
 't Is 't denken aan 't wederzien dat hem verheugt.
 Waarom slaat zijn hart toch zoo snel en zoo luid?
 Hij denkt aan zijn huis, aan zijn huis en zijn bruid.

«'t Is jaren geleen, dat ik 't laatste haar zag,
 «Toch heugt mij als gistren die droevige dag;
 «Toen ging ik de wereld als vreemdeling in,
 «Bij haar was mijn hart slechts, bij haar was mijn zin.

«Nu zal ik haar weêrzien met vreugd in 't gemoed;
 «Breng haar op uw wieken, o nachtwind! mijn groet.
 «Zeg dat ik haar liefheb, zooveel als weleer;
 «Vóór 't morgen is, ziet ze haar bruidegom weêr.”

Daar schijnt het ten einde, het donkere woud;
 De wind blaast hem tegen, zoo scherp en zoo koud.
 Vermoeidheid bezwijkt voor zijn krachtigen wil:
 Voort! voort! — Doch op eens staat hij huiverend stil.

Een krachtige hand heeft de zijne gevat,
 Daarom hield hij stil op het moei'lijke pad.
 Daar zweeft om hem heen een hel schitterend licht,
 Dat licht doet hem duiz'len, 't verblindt zijn gezigt.

Het schijnsel verdween, en de zilveren maan,
 Door geen wolk meer verborgen, verlicht nu zijn baan.
 De jongling ziet om zich met angstig gelaat,
 Hij kan nog niet verder, hij blijft waar hij staat.

't Is vrees'lijk 't gezicht, dat zijn blik daar ontmoet:
 Een gapende afgrond ligt vlak voor zijn voet!
 Één tred nog, — één tred, — na een duizlenden val
 Lag hij daar verpletterd, beneden in 't dal!

Hij valt op de knieën, en dankt zijnen God,
 Die zóó hem bewaarde voor 't vreeslijkste lot.
 Het maanlicht omgeeft hem met helderen schijn,
 't Zal verder tot gids en beschermer hem zijn.

In 't nederig hutje, zoo eenzaam en klein,
 Zit 't droevige meisje verlaten, alleen;
 De handen gevouwen, ten hemel het oog,
 Zoo bidt en zoo smeekt ze den Vader omhoog:

«Ik zag in den droom hem, verlaten en dood;
 «Sterk hem, o mijn God! in gevaar en in nood;
 «Gij hoort het gebed van 't vertrouwende kind;
 «Behoed toch hem, dien ze zoo teeder bemind.

Naar het Duitsch.

A. A. B.

LEVENSWIJSHEID.

Wie wijsheid slechts uit boeken leert,
En zelf niet wijs ook denkt en leeft,
Wordt meer steeds van haar afgekeerd,
Hoe meer hij haar te nad'ren streeft.

Het leven moet de bodem zijn,
Waarin de wijsheid wortel schiet:
Plant gij uw zaad op vreemd terrein,
Ge krijgt geen boom, die vruchten biedt.

Naar F. Bodenstedt.

J. C. VAN MARKEN JR.

Mijn liefje, leg 't handjen op 't harte mijn:
Ach hoort gij hoe 't klopt in dat kamerkijn?
Daarin woont een timmerman, slecht en stout,
Die mij een doodenwoning bouwt.

Hij klopt daar en hamert bij nacht en bij dag;
Sints lang dat ik daardoor niet slapen vermag.
Ach! haast u wat meester timmerman,
Opdat ik toch spoedig slapen kan.

Naar Heine.

J. C. VAN MARKEN. JR.

MIJN NEEF.

Wer ist von Eitelkeit so frei
Um nicht für seinen Glauben gern zu werben?
SCHILLER.

„Zeer mooi,” zei mijn neef den *nden* jaargang van den *Aschen* almanak neerleggende, waarin hij had zitten lezen.

Nu had wat mijn neef zei geen betrekking op den geheelen inhoud, maar op een stukje daarin, daar volmaakte almanakken dit met volmaakte menschen gemeen hebben, dat zij nooit voorkomen.

„Ja,” antwoordde ik, „er is veel voor de toekomst van den schrijver te verwachten.”

„Ba,” zei mijn neef, „de man heeft veel kans dood te hongeren; hij zegt wat hij meent en steekt dat bovendien in een schoon gewaad; twee eigenschappen, om hem voor alle posten ongeschikt te maken.”

„Pessimist,” mompelde ik. Hard op kon ik het niet zeggen.

„Waarom niet? Niet durven? Wel zeker, maar ik wilde niet.”

Verbeeld u, lezer, iemand, die door een dollen hond gebeten is, het vooruitzicht heeft, binnen eenige dagen ook dol te worden, en tengevolge daarvan te sterven. Gij komt bij hem en brágt Kalbi, uw allerliefst smousje mée.

Uw gastheer schopt het beest subiet de trappen af. Gij schreeuwt: „Beul,” of neen, gij zult het niet doen, gij fluistert het alleen, want gij zult het verband begrijpen tusschen het schoppen van den hond en de traan, die opkomt in het oog van dien iemand.

Wat dat met mijn neef te maken heeft? Ik heb geen tijd, lezer, je dat uit te leggen, ik moet verder.

„Schreeft gij nooit iets, neef?”

„Voor 't publiek? dank je. Schreef ik iets moois, zoo zou ik mij uit jaloezie vijanden op den hals halen; was het leelijk, dan werd ik uitgelaghen Voordeel kan schrijven mij nooit aanbrengen. Bovendien, iets liefs, iets fatsoenlijks in den geest onzer novellen zou ik onmogelijk op papier kunnen brengen. Wat ik met mijn pen aanraakte zou ik moeten geesselen en..... dat zou toch boter aan de galg gesmeerd zijn. Moeten er met alle geweld studenten almanakken met mengelwerk uitgegeven worden,

welnu, laat dan de leden van het corps, die er roeping toegevoelen, zorgen, dat zij op de hoogte der litteratuur zijn. Dat zij zelf niet scheppen; zij hebben nog te weinig van de wereld gezien, zien haar nog altijd door een sterk gekleurd glas. Maar de meesterstukken van geniën, als een Schiller, Göthe, Shakespeare, moeten zij lezen, herlezen, zien te begrijpen. En als zij die begrijpen, laat ze dan eens ons de schatten meedeelen, die zij daarin bedolven vonden, de indrukken weergeven, die zij onder het lezen ontvingen of den schrijver ons teekenen, zooals hij zich afspiegelt in zijn werken. Dat alleen kan voor hen en voor ons dienen tot ontwikkeling."

Er ging mij een rilling door de leden. Ik had ook geschreven, maar niet zooals mijn neef wenschte; evenwel mijn stukjes waren nog zedig in een portefeuille verborgen. Dadelijk sloop ik uit instinct naar de secretaire, om te zien, of mijn lievelingen daar nog wel goed geborgen waren. Ik was bang voor de medoogenlooze kritiek van mijn neef.

„Vindt gij het dan zoo dwaas, Willem, her-nam ik na mijn onderzoek, dat iemand eens zijn eigen idées op papier brengt?"

„Dwaas? volstrekt niet, mits men het niet doe in een lieven, of vooral niet in een humoristischen vorm. O, wilt gij een reeks van idées, kernachtig, kort naarmate de schrijver meer

vatbaar is voor oogenblikkelijke indrukken, door elkander geplaatst opnemen, zonder ze in het kleed eener novelle te steken? Mij, wel. Maar zoo gij tegen het spel wilt schrijven, ga dan niet een verhaal zamenstellen, waar iemand, die absoluut student moet zijn, langzamerhand, door in zijn jeugd misschien te veel op het ganzebord gespeeld te hebben, speler wordt; zijn vermogen daarbij verliest, en zich het leven beneemt; met vermelding van de gedachten en van de jas of pantalon, waarmêe hij de eeuwigheid inging. Men zal uw verhaal, namelijk als het goed is, en men er over oordeelen kan, zeer mooi vinden, zonder notitie te nemen van de ideeën, die er in voorkomen. Men zal een geele pantalon, die gij den moordenaar aan de beenen gaaft niet zeer smaakvol noemen, maar niemand zal er aan denken, door uw verhaal het spelen te laten.

Schreeft gij alleen in uw lijstje van ideën: „*Het spel leidt tot zelfmoord*;” gij zoudt meer stof tot denken geven, misschien wel sommigen redden.”

Hier snoot mijn neef zijn neus. In dien tusschentijd (het duurt altijd heel lang bij hem) kan ik, lezers, u iets meedeelen dat mij op het hart ligt.

Ik heb zeer veel respect voor de ideeën van mijn neef. Hij heet Willem; daareven noemde

ik hem reeds zoo, waarschijnlijk wist gij het dus. Hij is lang en mager. Op zijn gelaat ziet gij de sporen van ziekelijkheid en langdurig lijden; als gij hem te zien kunt krijgen. Hij is toringachtig. Tering! en op den leeftijd van 20 jaren!

„Gevoelt gij, wat dat zeggen wil?”

„Uw neef is reddeloos verloren” merkt een practicus aan.

„Juist, mijnheer,” en bovendien wat men zelden bij lijders aan genoemde ziekte ziet, hij wist het. Nog slechts één jaar hoogstens kon hij leven.

„Ach hemel,” zucht een medelijdende lezeres. Dank voor die zucht, lieve. „Maar waarom?” zon mijn neef zeggen. „Is het leven hier zoo schoon? Is er ooit één dag in uw leven geweest, waarin gij niet één oogenblik gewenscht hebt dood te zijn? Niets is hier degelijk. Al zijt gij diep ellendig, en in oproer tegen de onbekende (?) (*) kracht, die men God, Brahma, Natuur, Jehova of hoe dan ook gelieft te noemen altijd is u iets overgebleven, waarvoor gij dankbaar moet zijn. Meent gij iedere vreugde, die slechts uit te denken is, te genieten, door binnen eenigen tijd u met een engel in den echt te verbinden, en verlangt gij de weinige dagen, die u nog resten, in stilte haar te beschouwen, met haar te *zwijgen*, alleen door uw en haar ziel met elkaar te corresponderen;

(*) Dit vraagteeken is hier door een theologant geplaatst

ach, stel dat gerust uit uw hoofd. Een tante de vleeschgeworden goedhartigheid, onderhoudt u uren lang over het aanschaffen van een smyrnaasch tapijt, of een oom, die geheel spiritus geworden is, vergast u op het verhaal, hoe hij deed, toen hij in uw toestand was." (Deze woorden zou mijn neef natuurlijk geen lezeres, maar een lezer toevoegen, indien deze soms zuchtte over zijn ongelukkigen toestand.)

Willem spotte bijna altijd, en dan juist had ik het meest medelijden met hem. Hij was te vroeg grijsaard geworden. Ondertusschen heeft hij de operatie aan zijn neus volbragt en ziet mij verbaasd aan, wijl ik zoo dapper zit te schrijven.

„Hebt gij gedaan, neef?"

„In orde Willem! A propos, ga je van avond naar de komedie?"

„Natuurlijk, nooit zoolang ik student ben, hebt gij mij een voorstelling zien overslaan. Wat men ook zeggen mag dat het tooneel tegenwoordig zoo ellendig is, ik blijf er bij: de avonden in den schouwburg doorgebracht, zijn mijn aangenaamste, ik mag zeggen, mijn heiligste."

„Vindt gij het tooneel dan zoo goed?" her-nam ik.

„In korte woorden kan ik je dat niet uitleggen. Het verwijt dat men ons tooneel aandoet, betreft òf de spelers òf de stukken, die

door hen worden opgevoerd. Nu geloof ik niet, dat de acteurs zoo veel slechter zijn dan vroeger. Er mogen geen specialiteiten zijn, als in het, buitenland, maar die kan men in een land als het onze niet eischen. Waardoor kunnen zich zulke genien vooral ontwikkelen? Door den prikkel der eerezucht. Maar tooneelspeler te zijn is hier in ons land schande. Men beseft niet, wat invloed het tooneel op de moraliteit van een volk kan hebben, een invloed gelijk aan of grooter dan die der godsdienst. Een priester wordt algemeen geëerd en een acteur? O, men zou zich schamen, iemand in zijn familie te hebben, die zich voor zijn brood op de planken waagt; voor liefhebberij zou nog gaan. Zelfs de regering, soms zoo mild met eereteekenen, geeft die aan specialiteiten op elk gebied, maar een acteur, die ridder is, moet in Nederland met een lantaarn gezocht worden. De wereld zegt: „de acteurs, en actrices zijn zedelooze, beneden het laagste peil gezonken wezens,” maar ik vraag, al was dit in het algemeen waar, wie zou ze dan zoo gemaakt hebben? De maatschappij zelve, zeg ik u, waar zij zich verontwaardigd afwendde van lieden, die even goed als profeten en dienaars van het schoone en goede beschouwd moesten worden, als haar priesters in koorkleed of toga. Zij heeft ze van zich gestooten. Zij wilde niets met hen te doen hebben en zoo werden zij, wat zij zijn.”

„Verwilt hun dan niets of gij beschuldigt de maatschappij.

Wat de stukken betreft, zie! Een bakker verkocht brood van onvervalscht meel, zijn ouders hadden het ook gedaan en de koopers hadden nooit ontbroken. Daar verandert de smaak der bevolking en die bakker moet vervalscht meel nemen of met zijn beroep eindigen. Hij doet het eerste, men moet immers leven. Zoo gaat het met menig tooneeldirecteur. De keus der stukken hangt niet van dezen af; slechts van den smaak van het publiek. Die stukken, waarbij de meeste toeschouwers komen, zijn voor dien tijd schoone stukken en worden het meest gegeven. Weer dus valt de beschuldiging terug op de leden der Maatschappij zelve.

„En zie,” dus vervolgde mijn neef, maar zijn stem was zachter geworden; „zelfs in een roman die goed geschreven is, kan ik punten aantreffen, na het lezen waarvan ik mij veel beter gevoel, altijd naar den geest, oogenblikken, waarin ik gaarne zou willen sterven. Overal waar edele daden voorkomen, waartoe ik mij zelf ongeschikt en onbekwaam verklaar, voel ik mij een rilling over de rug loopen en een heilige, zachte geest in mijn gemoed dalen; hoeveel te meer nog in den schouwburg, waar alles medewerkt, om ons die edele handelingen als werkelijkheid te doen voorstellen. Dan komen

mij soms tranen in de oogen, die ik voor de maatschappij natuurlijk moet verbergen; deze zou lagchen of praten van ziekelijkheid, sentimentaliteit. Zij is ook zoo fatsoenlijk gevoelig, weent en lacht zoo juist van pas.

Mijn tooneelkijker rust dan zoolang op mijn neus tot die droppels van hemelschen dauw verdampt zijn, en zich vermengd hebben met de dampen der maatschappij.

Ik geloof niet, dat zij daar op hun gemak zullen zijn.

Meer dan godsdienstoefeningen, meer dan alle denkbare vermaken of plegtigheden, treft mij een goed treurspel of tooneelspel, en zoo slechts een der spelers zijn rol goed vervult, wat zijn de anderen mij dan meer, dan de coulissen zelve: hulpmiddelen om de begoocheling des te grooter te maken.

Daarom, Daan, van avond ga ik weer genieten; hoewel ik wezenlijk overtuigd ben, dat mijn ligchaam overal achteruit gaat, waar ik reiner word naar den geest "

't Werd mij benaauwd om 't harte. Wonderlijk verband, dacht ik, hier op aarde te leven, om ons te volmaken, en juist in die volmaking een oorzaak te vinden tot slooping van ons eerste (?) (*) omhulsel, een middel, om ons bestaan te bekorten.

(*) Dit vraagteeken is door geen theoloogant geplaatst.

Na eenige onbeduidende woordenwisselingen trok Willem zijn jas aan om op te stappen.

„Bonjour, neef,” zei ik, „tot van avond, na afloop van de komedie. Er komen nog een paar kennissen.”

„Als ik kan, kom ik,” antwoordde hij.

Hij ging heen.

Als ik kan! Lezer, gevoelt gij welke reeks van aandoeningen iemand, die in de positie van mijn neef is, bestormen, als hij zoo iets zegt? Gij denkt misschien aan een ander partijtje, dat vrolijker belooft te zullen zijn? Aan het bijschrijven van een lief dictaat zonder één hiaat; misschien wel *aan iets anders?* En hij? Vrolijker behoeft geen samenkomst te zijn, wel doet hij gaarne meê, maar hij is spoedig tevreden en houdt veel van bedaarde amusemen-ten. Een dictaat bijschrijven? wie zegt hem dat wetenschap hem hier namaals te pas zal komen. Aan iets anders dan? Foei, lezers, wat kent gij hem nog weinig.

Aan de Student-Lezers.

Wat ik eigenlijk doe? Een stukje schrijven dat ik gaarne in den Almanak van 1866 zou willen geplaatst zien.

Ik zou hier bij kunnen voegen, dat een mijner vrienden, een lid der redactie-commissie, mij zoo dringend daartoe aanzette, dat ik niet weigeren

kon noch mogt. De redactie-commissie zou mij misschien mijn papieren kind terug zenden, wijl ik zulke leugens verkocht, of hieronder een noot plaatsen, dat het bovenstaande bluff is, dat geen harer leden mij kent, noch kennen wil, enz.; dus dat niet.

Dat de leden van het dispuut, waarvan ik lid ben, zoo welmeenend mijn prullen beoordeelen, dat zij mij geschikt rekenden, iets drage lijks voor den Almanak te schrijven. Maar als het nu eens uitkwam dat ik geen lid van een dispuut ben?

Dat kan dus ook niet.

Dat mijn familie het zoo dol aardig zou vinden, iets van mij gedrukt te zien? Maar deze weet er niets van en het zal haar buitendien weinig kunnen schelen; een goed geslaagd examen zou haar aangenamer zijn en ongelijk kan ik die menschen niet geven. Naderhand zouden zij mij dus zulk een voorwendsel kunnen verwijten.

Wat zal ik dan aanvoeren?

Dat tot nog toe dit of dat kwaad zoo doorgedrongen is in onze studenten-maatschappij, dat ik niet kan nalaten eens zijn droevige gevolgen te schetsen.

Maar, mijn God, al is alles niet couleur de rose, ik zie toch geen fouten bij ons of ik vind ze in de groote zamenleving ook, en daar zijn zedeprekers genoeg.

Ik zal niet over één kwaad spreken.

Franchement maar, lezers. Uit eerezucht schrijf ik. Alleen de lust iets van mij gedrukt te zien doet mij de pen opvatten. Alleen de wensch om overal te hooren: „Hebt gij „Mijn Neef” al gelezen? mooi, hè?”

En als men het dan leelijk vindt?

Och! dan heeft men er geen verstand van, men is gek, men....

TOONEELSPEL IN ÉÉN BEDRIJF.

Personen. $\left\{ \begin{array}{l} \text{de Maatschappij.} \\ \text{de Schrijver (genaamd Daan).} \end{array} \right.$

De Maatschappij. o Jongeling! diep bedorven monster van eerezucht en hoogmoed. Zijt gij dan niet bekend met de deugd, die nederigheid heet? Weet gij niet, dat gij nooit moogt beweren dit of dat te kennen, te weten, deze of gene edele daad te hebben gedaan, al wordt er u naar gevraagd. — Wees nederig voor het oog van de wereld. Met afschrik las ik de voorgaande regelen. Schrap door! Schrap door!

Schrijver. Halt! s. v. p. Van doorschrappen is geen kwestie. Ik zal niet zeggen, dat ik je veracht, Maatschappij. Als ik het meende zou ik het nog niet doen. Iets verzwijgen is niet altijd huichelen. Als ik het heden zeide, zoudt ge het mij immers morgen betaald zetten, lieve Maatschappij, en voor martelaar ben ik nog te

jong. Bovendien gij zoudt geen plezier aan mij beleven. Te spoedig zou ik het afleggen. En nu ik het niet meen, schrijf ik het ook niet, hoewel anderen dat wel doen. Maar iets anders.

Wat is deugd?

De Maatsch. Deugd is, is, is.....

Schrijver. Uwé schijnt het niet eens zonder stotteren en rood worden te kunnen zeggen. Ik zal je helpen.

Wat is deugdzaam?

Weet je het ook niet? Of is er soms te veel keus? Ik zal je weer helpen.

Gij vindt dat Piet deugdzaam is, omdat hij eerlijk is, niet steelt, niettegenstaande de honger hem half razend maakt.

Ik vind dat Janus deugdzaam is, wíl hij steelt, waar het brood hem ontbreekt om zijn kinderen, vleesch van zijn vleesch, bloed van zijn bloed, te voeden. Het stelen stuit hem wel tegen de borst, maar hij overwint dat gevoel voor zijn kinderen. Dat vind ik edel.

Deugd is dus individueel.

De Maatsch. o Jé! (*af*)

E i n d e.

Lezers, nu de groote maatschappij weg is, zal ik met u verder gaan. Gij dacht misschien ook als zij, maar zij is een oude onbuigbare eik, en gij nog jong, nog buigzaam.

Met u zal ik het wél eens worden.

Deugd is individueel. En daar ondeugd met deugd samenhangt als warmte met kou, zoo is ondeugd ook individueel. Waar is de grens tus-schen beiden? Niet op te geven.

Welnu, hieruit leeren wij, zooals de cathe-chismus niet zegt:

1. Beoordeel uw naaste nooit, al ziet gij voor uw oogen, dat hij een moord doet. Daar zijn regters voor, voor u blijft hij mensch, d i. broeder

2. (Waar ik op komen wilde):

a. Wees nederig, dat wil zeggen, verneder u: als gij maar consequent blijft, dus:

als iemand u vraagt: „Gij speelt zoo mooi billard, hé?” en gij antwoordt hem, al zijt ge een matador „Een weinig!” dan moet gij ook als iemand vraagt: „Zijt gij een leugenaar, een dief, een moordenaar?” al is dat niet waar, ook antwoorden: „Een weinig!”

of liever:

b. Zeg altijd alles, zooals gij het meent.

Het is even dwaas zich voor slechter als voor beter uit te geven, dan men werkelijk is. ()*

Daarom, ik zeg: ik schrijf, opdat men mijn woorden mooi, humoristisch of wat ook zal noemen en nu nog om een bijreden: opdat men

(*) Idee van mijn neef.

mijn neef leere kennen. Hij is dat waard. Ik zal u dus, lezer, van avond maar bij mij ook weer een kijkje geven om de kennismaking met hem voort te zetten.

't Was regt gezellig dien avond op mijn kamer. De kagchel snorde, als of er nooit een einde aan de kolenmijnen kon komen en wij zaten allen regt genoegelijk bijeen.

Wel had een oude heer met schrik kunnen zien, dat de aartsvaderlijke chocolade minder in gebruik scheen te wezen, dan hij ons wijs wil maken, dat in zijn tijd het geval was. Ik zeg, of liever schrijf: scheen te zijn; want 's mans vrolijke natuur doet ons die verhalen voor fabelen houden.

Wel had een zorgvuldige huismoeder een vreesachtige blik kunnen werpen op een batterij van flesschen, die op den aanval voorbereid, in een hoek stonden; misschien wel gedroomd van dronkenschap, twist, moord, gevangenis; maar die menschen, hoe aangenaam anders, waren er gelukkig niet bij. Zij konden dus niet filosofieren.

Een zevental jongelui met jeugdige trekken, jeugdige vrolijkheid en meest met oude jassen of chambrecloaks, zaten rond de kagchel; zooals ik reeds meen opgemerkt te hebben. Neef Willem op de beste plaats, het digst bij de

warmtebron, in een hoekje van de canapé. Ieder ruimde hem die plaats gaarne in; voor iemand, die ongelukkig is, of wien men spoedig geen vriendschap meer kan betoonen, doet ieder dat. En dat juist hinderde mijn neef. De minste toespeling op zijn toestand, de minste voorrang wegens zijn ziekelijkheid was hem onuitstaanbaar, en men kon hem geen grooter vermaak doen dan hem als anderen te behandelen. Gunstbewijzen nam hij dan alleen aan, als zij hem gegeven werden om zijn persoon. En als zoodanig ook was het, dat hij zich zoo gemakkelijk daar kon neervlijen.

't Gesprek was in den aanvang zeer algemeen; wat nu juist niet bijbragt tot de degeijkheid en duidelijkheid. De dagelijksche praatjes waren spoedig afgeloopen. Men is het eens geworden dat Mevrouw X dien avond mooi gespeeld heeft en er verduiveld lief uit zag; dat de heer P. consequent was gebleven, namelijk: bijna niets van zijn rol kende en wat hij wist nog verknoeide.

Neef heeft daarover weinig in het midden gebragt. Hij heeft genoten; dat maakt hem stil. De bewijzen van afkeuring, die hij hoort, hij zal ze niet weerleggen, hoe gaarne hij anders disputeert. Men zou gebreken kunnen aanwijzen in wat hij vlekkeloos gemeend had, en schoon had gevonden; gebreken, die hij welligt niet zou kunnen weerleggen en misschien zou al zijn

vermaak voor den geheelen avond bedorven zijn.

Men komt toevallig op een ander gebied. Een van mijn kennissen in de wandeling „de dikkert” geheeten ziet een deeltje van Paul de Kock op tafel liggen. Hij neemt het, ziet den titel en roept lagchend uit:

„Jongelui! de man van de zedepreken, die den mond vol heeft van degelijke lectuur, zit zich in stilte te vergasten op de zedelijke roman-netjes van Paul de Kock! Hoe vindt gij zoo iets?”

Toevallig heeft mijn neef het deeltje 's middags bij mij laten liggen en ik maak mij er dus af, door te zeggen, dat het niet van mij is.

Willem neemt echter het woord op en zegt:

„'t Is van mij. Ik begrijp volstrekt niet wat voor kwaad er in kan gelegen zijn, zulke dood onschuldige werkjes te lezen!

„Je begrijpt ze zeker niet,” merkte de dikkert aan.

„Dank je voor je opinie. Honderden werkjes en werken worden in fatsoenlijke kringen gelezen en bediscussieerd, die veel gevaarlijker zijn dan de papieren kinderen van den geestigen Franschman. Anderen schetsen ons met gloeiende woorden soms de walgelijkste tooneelen, maar in een wegslependen stijl, en toch men leest hen overal, zonder hun werken zulk een nadeeligen invloed toe te kennen.”

„Deze bedekken hun kwaad met een sluier; zij zijn niet plat, geven soms tafereelen door

geheimzinnige stippeltjes te kennen. Bij het lezen moet die sluijer opgeligt worden, moeten die stippeltjes beteekenis krijgen; ons verstand blijft er langer bij stilstaan en dat kan juist kwaad, zeer veel kwaad doen."

„Waar ons daarentegen een Paul de Kock platweg soms onkiesche tafereelen teekent, moeten wij onwillekeurig lagchen, en waar men lacht, verliest zoo iets zijn nadeelige zijde. Een dergelijke aardigheid gaat regelrecht naar ons geheugen, om slechts als het pas komt, weer even voor den dag te komen."

De dikkert keek verbaasd en viel in:

„Gij vindt het dus volstrekt niet verkeerd dat, zooals te H geschiedt, de dames den Gustaaf of een ander romannetje, als kerkboek gebonden, naar den tempel medenemen?"

Mijn neef keek verwonderd op over die zonderlinge gevolgtrekking. Wij waren het echter wel van den spreker gewoon, dat bij dwaze conclusien maakte, soms vrij dwaas redeneerde.

„Ik weet niet," hervatte Willem, „dat ik zoo iets gezegd heb; ik vind dat verhaal van die dames juist allerwalgelijkst. Dat neemt echter niet weg, dat ik Paul voor een onschuldig schrijver houd."

„Iemand, die zulke tafereelen beschrijft moet ook een aantal campagnejaren hebben, waarin hij meedeed," merkte een ander aan.

„Pardon," antwoordde mijn neef. „Ik meen

op de hoogte te zijn van de levensgeschiedenis van den romannetjesfabriekant. Wat ik daarvan weet, wil ik je meedeelen. Is het niet alles juist, dan lieg ik in commissie. Pauls vader verloor in den revolutietijd zijn hoofd op het schavot en hij zelf bleef als zuigeling met zijn moeder in volstrekt geen roijale omstandigheden achter. Toen hij ouder werd, gevoelde hij dat hij talent bezat; en wie zal hem dat betwisten, den man die altijd op nieuw toestanden, voorvallen, intrigues uitdenkt, al zijn zij dan ook niet ingewikkeld; den man, die steeds geestig blijft en met hetzelfde thema in een anderen vorm ons herhaalde malen weet te boeijen. Hij had een degelijk schrijver, een schrijver van grooten naam kunnen worden, indien de fortuin hem slechts gunstiger geweest ware."

„Hem was het echter slechts te doen zooveel en zoo spoedig mogelijk zijn moeder door zijn pen te ondersteunen. Nu was de vraag, wat hem de beste vooruitzigten opleverde. Hij wist het niet, maar bestudeerde zijne landgenooten zag hun smaak voor ligte lectuur, die wel eenigzins, ja zelfs al te pikant en plat mogt wezen."

„Naar dien smaak rigtte hij zijn werkjes in en daarom behooren nog steeds al zijn pennevruchten tot de lievelingsboeken van zijn volk; hoewel een tachtigjarig leven, waarin dikwijls het onge-

luk medehielp zijn haren te doen grijzen, hem natuurlijk niet meer rijk aan idées heeft gelaten."

Willem was warm geworden onder het spreken, altijd wond hij zich spoedig op. Een hoestbui en ik zag iets roods in zijn zakdoek verdwijnen, dat hij voor ons allen zocht te verbergen.

Arme neef.

„Ein freies leben führen wir," neuriet hij er boven op.

Arme neef.

Lezers! ik heb het tegenwoordig ijselijk druk, en ik wil toch de vorige bladen, die zoo lang reeds achter slot lagen, inzenden. Alles kan ik dus niet meedeelen van mijn neef, hoeveel stof ik nog daarvoor heb.

Hij is gestorven. O! 't is mij als of het gisteren gebeurd is, zoo goed herinner ik mij alles, van den traan in het oog van zijn jufvrouw en in de oogen van allen, die hem kenden af, tot de genever, die in de magen van de bedienaren ter begrafenis haar graf vond.

's Avonds voor zijn dood kwam ik bij hem. Ik deed dat altijd voor ik naar bed ging.

„Hoe gaat het Willem!" zei ik, toen ik pas kwam.

„Best," antwoordde hij, „ik voel mij heel wat beter; over een paar dagen hoop ik weer uit te gaan. Die beroerde kleermaker heeft mijn

nieuwe pak geheel en al bedorven. Ik zal het toch aan moeten doen, als ik uitga."

„Wat zullen de menschen mij nakijken, zie Daan! dat heeft zoo iets aangenaams, als men pas ziek is geweest of een gevoeligen slag heeft ondervonden; dan voelt men zich eigenlijk trotsch, zoo ongelukkig te zijn."

„In mijn jeugd," ging hij voort, „ik kan het mij nog goed herinneren, had ik een zieke hand, die ik, toen ik weer uitging, heel militairement in een doek droeg. Wat stapte ik, met mijn gezicht in een pijnlijke plooi toen over straat, alsof alle menschen niets anders te doen hadden, dan mij op te merken en mij te beklagen; vooral n + 1 maal voorbij één huis, nu van deze dan van gene kant. Nu moet je weten, dat ik altijd zoo bijzonder verliefd was van gestel in mijn jeugd, en in dat huis woonde mijn toenmalige toovergodin. Gesproken had ik ze wel nooit, misschien wist zij niet eens wie ik was. Toch heb ik wel gebeden 's avonds, dat God mij haar naderhand tot vrouw zou geven."

„'t Is lang geleden, Daan; ik bad toen nog."

Het was als ging een donkere wolk bij deze woorden over zijn voorhoofd.

„Toch," vervolgde hij, „was het mij een delice voorbij haar huis te stappen. Misschien daecht mijn schoone, als ik voorbij kwam, wel aan iets, dat in het minst niet met mij in verband stond; of al

was dit niet zoo, dan misschien dacht zij wel dat ik er lummelachtig uitzag, of dat mijn broek mij wat te kort was "

„'t Was kinderachtig. Bleven wij toch maar altijd kinderen, Daan."

Lezers! zou het voor een menigte menschen niet beter zijn, als kind te sterven. Voor mijn neef? voor u? voor mij?

Wij bleven nog wat keuvelen. Hij, met dezelfde openhartigheid zijn fouten zoo wel als alles wat goed in hem was blootleggende. Nu eens lagchend om de minste dwaasheden, dan weder ernstig; nu eens naïf als een onschuldig kind, dan weêr blijken gevende, dat, al was zijn leven vrij kort geweest, hij in dien tijd meer gedacht had dan zoo velen gedurende een veel langer verblijf op aarde; nu eens gevoelig tot het sentimenteele toe, dan weer onmeedoogend alles geesselende.

Iets zal mij van dien avond altijd bijblijven!

Toen ik namelijk bij het heengaan even naar buiten keek, om te zien of het nog steeds sneeuwde, kwam hij bij mij, legde zijn hand op mijn schouder en bleef eenige oogenblikken naar den prachtigen sterrenhemel staren. Ik hield mij zoo stil mogelijk: wie weet welke gedachten elkander nu in zijn brein kruisen, dacht ik.

Droomen van vervlogen geluk, tooverbeelden der fantasie, Lieder ohne Worte verdrongen zich daar misschien in die kleine ruimte.

Daar zag hij mij op eens ernstig aan, en zeide: „Ik ben toch nieuwsgierig, Daan, op welke van die bollen daarboven ik komen zal.” En Fidel jankte en sprong tegen zijn meester op, als had hij een voorgevoel, en lekte de vermagerde hand van zijn baas, met het wapen van zijn geslacht versierd: blaauw op een wit veld

Stil Fidel, laat de baas denken. Herinner hem niet dat als zijn laatste uurtje geslagen is, hij alleen van u voor altijd afscheid moet nemen. Juist van u, die de eenige vriend zijt, die hem nooit verdriet hebt aangedaan.

Voor u is immers geen van die bollen daarboven bestemd?

„Nacht Willem, rust wel!”

„Nacht kereltje! binnen kort laat ik je 's avonds niet weer alleen vertrekken, dan gaan wij elkaar weer trouw t'huis brengen.”

't Was het laatst geweest, dat ik hem *hier* gesproken had. 's Nachts werd ik gehaald. Toen ik kwam was hij dood.

Zijn ouders kwamen — — Pardon lezers! hoe heerlijk hier ook de gelegenheid is die menschen te beschrijven, in hun droefheid, in hun wanhoop, ik kan er geen gebruik van maken. Zij bestonden niet meer; hij had niets geen familie dan zijn voogd, een oude knorrige

oom, die dan ook over kwam. Mijn neefschap was wel ietwat gezocht. maar wij hadden ook geen familiebanden noodig gehad.

Het was oom aan te zien, dat hij niet voor zijn plezier uit was. De man kon zijn gewoon partijtje niet maken; zijn krantjes niet lezen, en hij vertrok dan ook, zoo spoedig de begrafenis afgeloopen was. Mij gaf hij permissie naar bevind van zaken te handelen, de rekeningen te voldoen, kortom alles in orde te brengen. Veel verdriet heb ik er door gehad; bij alles wat door de handen ging, kwam de eene of andere herinnering op aan zooveel goeds, dat de jeugdige doode bezeten had. Het waren toen dagen van juichende pijnen voor mij.

Aan alles komt een eind, lezers. Bijna zijt gij van mij af. Nog enkele regels en wel over een portefeuille, met opschrift: „Nonsense,” die ik in de secretaire van mijn neef vond, en tot mijn verbazing gevuld zag met losse Ideën, door Willem neergeschreven, zoo als zij bij hem opkwamen, dus zonder eenig verband onderling; en bovendien eenige versjes of liever rijmpjes.

Nooit was daarvan iets aan het licht gekomen; voor het publiek had hij ze niet geschreven, gij weet lezers! waarom niet.

Nu hij dood is, zijn de redenen niet meer van kracht en ik durf er dus over spreken,

zonder dat ik bang behoef te zijn, dat hij mij het kwalijk zal nemen.

Die versjes, zij waren niet schoon, niet onberispelijk; de kritiek had ze geheel kunnen uitkleeden; maar toch voor mij hebben zij waarde, daar zij zooveel licht verspreidden over wat mij tot nog toe duister was, wijl ik van de meesten hunner, zoowel als van de ideën mij kon voorstellen, wanneer, waarom zij geschreven waren en wat de schrijver er bij gevoeld had.

Wilt gij eenige voorbeelden van de ideën lezers! welnu ziehier.

Idealen worden door den loop des levens vernietigd, zij zijn als paarden van hooge waarde, die in een sterk zuur geworpen, tot het laatste toe oplossen en, eens verdwenen, niet meer tot denzelfden vorm terug te brengen zijn.

'k Had een vriend, die al wat goed en edel is in zich vereenigde, die nooit om zich zelf maar altijd om een ander dacht; kortom, iemand waarop men nijdverig zou zijn die men als model zou huren; maar..... de man was onbeschaafd en ruw, een ongeslepen diamant. Ik dacht: Blijf ruw! Diamanten breken somtijds onder het slijpen.

Een hoopje stofgoud was bij ongeluk naast een stuk ijzer op den grond komen te liggen. Beiden

waren ten hoogste op elkaar vertoornd, de een over het burgerlijke van het ijzer, de ander over het aristocratische van het goud. Spoedig werden zij handgemeen en het ijzer ranselde er op los, tot het goud in den bodem bedolven was; het bestond dus nog wel, doch de eigenaar zag niets dan het ijzer in zijn bezit en begon zelfs langzamerhand te vergeten, dat hij stofgoud bezeten had.

Op den rand stond: ijzer, stofgoud — verstand, geloof.

Gegeven bij een gezondheidstoestand a , de deugd van iemand $= b$. Gevraagd de deugd bij een gezondheidstoestand $\frac{1}{2} a$.

Van alle schuldeischers is er slechts één in ons land, voor minderjarigen gevaarlijk, namelijk vriend Hein.

Verwijtingen aan zich zelven, zijn altijd het zwaarst te verdragen, daar men meestal daarvoor minder uitvlugten vindt, dan voor die, welke anderen ons doen.

Wat de wind is voor den atmosfeer, is de muziek voor het gemoed. Beiden zuiveren en verjagen alle onreinheden.

De regering van een constitutionelen staat

doet ons denken aan de personen op de locomotief bij een eersten proefrid. De ingenieur die den wagen schijnt te besturen ontvangt toejuichingen, en niemand let op den zwarten machinist, die werkelijk het roer in handen heeft.

Het kwaad straft zich zelf! Onwaar! Zoolang het geweten niet wakker geschud is, zal men bij sommige slechte daden, zich geheel onschuldig gelooven, met vuur te velde trekken tegen al wat ons slecht en walgelijk voorkomt en alles willen verbeteren. En bij het ontwaken uit dien droom, straft het *goede* het kwaad.

Bij elke edele daad, die men ziet doen of die alleen in de fantasie van een schrijver haar oorsprong vindt, bij elk schoon natuurtooneel, bij al wat ons voor schoons of edels onder de oogen komt, begint de stem daar binnen weer: „Hoe hebt gij kunnen handelen zoo als gij deedt, als gij overal opwekkingen ten goede vindt?”

A la Mode.

Wie waren er eerst, priesters of leeken? Natuurlijk de laatsten, niet waar? Welnu, een *klaar* bewijs, dat priesters gemist kunnen worden, daar de menschheid het vroeger zonder hen gedaan heeft, en toen zoo godsdienstig was,

dat zij zich alleen daardoor priesters op den hals haalde.

Iemand schreef:

„Alleen hij zou vrij zijn, die volmaakt was.”
en de wereld riep: „Dat is leelijk!” Zij begreep het.

Een ander schreef:

„Niemand is vrij, dan misschien de slaaf”
en de wereld riep: „Die schrijver is een genie!”
Zij begrepen er niets van.

Kan een slaaf, aan een keten geklonken,
zich zelf wijsmaken, dat hij vrij is?

In één geval: als hij binnen den kring blijft,
hem door zijn keten toegestaan.

Zijn niet velen zulke slaven op, wat zij
noemen, godsdienstig gebied?

N. B. Krankzinnige slaven blijven buiten
rekening.

„Gij hebt zóóveel geld, uw vader was dit of dat, dus: gij moet een betrekking kiezen, waarin gij met uw hersenen werken moet.” Het is de vraag niet of zij in genoegzamen voorraad voorhanden zijn.

De redenering dezer eeuw, veroorzaakt door de overtuiging, dat alles, zelfs rijkdom of adellijke geboorte, onderdoet voor wetenschappelijke ont-

wikkeling, schijnt mij juist. Is de toepassing dan soms verkeerd?

Waarom heeft God of de natuur den mannen traanbuizen geschonken? Het fatsoen verbiedt ze te gebruiken, maar verklaart aan den anderen kant weer dat de natuur onverbeterlijk is. — Waar zit de fout?

Wilt gij een voorbeeld van de rijmpjes lezers? Niet? Dan zal ik het u toch geven.

Een papiertje met afgevallen bloesems, met de volgende regels:

BLOESEM.

Bloesems, waarom valt ge
Op de aarde neer?
Deedt ge niets geen nut, mijn lieven?
Nutt'loos zijn doet zeer.

Bloesems, hebt ge daarom
Hier beneên bestaan,
Om slechts na een tiental dagen
Weer te niet te gaan?

Bloesems, geeft mij antwoord,
Geeft de hoop mij weer,
Want ook ik zal spoedig sterven; —
Twijfel doet zoo zeer.

Daar ruischt een zachte melodie,
Dringt tot den droeve door.

Sterv'ling hopen kunt gij, zie!
 Sterv'ling hopen kunt gij, hoor!

Wat daar op den grond vertreden
 Door uw voeten wordt, het is
 't Ligt omhulsel, dat voor 't heden
 Niet meer dienstig is.

Doch de kracht daarin verborgen,
 Die het in het leven riep,
 Moet weer voor herleving zorgen;
 Zie! hoe zij den vorm herschiep.

Bloesem ziet g' in knop herboren,
 Daaruit weder vrucht ontstaan,
 En uit deze vangt als voren
 Het ontwikk'lingswerk weer aan.

Hoop dan! alles hier beneden
 Neemt slechts nieuwe vormen aan,
 Knop van gist'ren, vrucht van heden,
 Niets verliest hier zijn bestaan.

Zou de ziel dan, 't heerlijk wezen,
 't Schoonste wat ons de aarde bood,
 Zou die ziel vernietigd wezen,
 Als de laatste zucht ontvlood?

Neen! vol vreugd kunt gij 't gelooven,
 Niemand, zelfs niet Hij die schiep,
 Kan die ziel 't bestaan optrooven;
 Z' is deel van Wien z' in 't leven riep.

Kom! droog dan vrij uw tranen weer af,

Gij kunt z'u een tijd nog besparen;
 Tot afscheid aan vrienden, die d'aarde u gaf,
 Dient gij z' als geschenk te bewaren.

Treed dan lagchend uw ov'rige dagen nog voort,
 Nog slechts kort duurt op aarde uw lijden,
 Geniet vrij de vreugd, die u hier nog behoort,
 Wordt reiner door 't lijden en strijden.

„Je neef was volstrekt geen dichter; boven-
 dien triompheerde hij heel geniaal over alle
 regelen der maat.”

Pardon, als de kritiek begint, ga ik eindigen.

Sept. 1865.

DAAN.

SPOORWEG-MIJMERING.

Eerste klasse! — «Directie, hier naast.» Ik stap in;
 Een hoekje aan den regterkant, juist naar mijn zin;
 Naar bureu vergceefs omgekeken;
 Het sein van den Chef, door twee echo's herhaald;
 De cijns van mijne ooren den stoker betaald....
 De trein rolt naar andere streken.

't Is avond, het wêer is er buiten zoo koud,
 De noordewind blaast door de retcn zoo stout,
 Gezellig zal 't zeker niet wezen;
 'k Heb altijd wel bij me, — wie ooit zoo sekuur? —
 Belinfante's goedkoope spoorweglectuur,
 Maar de lamp permitteert: niet te lezen! —

O, was het nog dag! Dan waar' ruimer het veld,
 Bij voorbeeld: de telegraafpalen geteld,
 En aldus de uurtjes gesleten;
 Ai, lach niet, 't idêe is bepaald politiek:
 Een kostelijke examenvraag A: statistiek;
 Ik zeg maar, je kunt het niet weten! —

Maar nu, half in 't donker, wat rest me meer, dan
In 't hoekje te kruipen, zoo dicht als 't maar kan

En over de toekomst gaan droomen!

't Is aardig, of 't ligt aan de steenkolenlucht,
Maar spoor ik, nooit hebben een hoogere vlugt
Mijne idealen genomen!

Zoo droomde ik me ook nu weër een vrees'lijk groot heer,
Overdekt als met goud, en met roem, en met eer,

Met laauw'ren gekroond om de slapen;

En geeft mij een allerliefst vrouwtje de hand,
De schoonste, de liefste, de beste van 't land,
Behulpzaam mijn kransen te rapen!

Hè, brrr! Wat een kou toch! Vervelende halt,
Die plots'ling daar al mijn illusies vergalt,

En mij zoo prozaïsch komt storen.....

«Mijnheer, daar is plaats, wees zoo goed en kom hier.»
Verbazend, daar komt me een vent aan 't portier,
Die 't air heeft van meê te gaan sporen!

De trein rolt weër voort en ik denk weër, maar thans
Aan de uitvoerbaarheid van mijne wenschen, de kans

In al mijn geleerdheid te stikken:

Zoo vreesselijk lang, met zoo zelden wat rust,
Geestdovende examens met ijver en lust

Als «vrije studie» te slikken! —

't Is waar, veel verviel, wat ons vroeger verdroot,
De kinderschoolgeest en de slaafschheid zijn dood,

Rapporten en meer van die dingen;

Presentie-tabellen, ze zijn naar de maan!....
 Of zou soms....? Verduiveld, wat schokt toch die baan!
 't Is om uit den wagen te springen.

En dan, na zoo'n studie, hoe krijg ik een post?
 Dat heeft me al wat jaren hoofdbreken gekost.....
 — Die reiziger?! 't is te proberen....
 «Ge kwaamt bij den Haag in, en heb 'k geen abuis,
 «Dan hoort ge, mijnheer, in de Hofstad ook 't huis,
 «Ge kent er veel groote meneeren?» —

«Nog gist'ren liep mij de Minister voorbij!»
 — Ha, dat is mijn man! Zoo heeft dan nu toch mij
 Mijn voorgevoel dus niet bedrogen! [railleert!]
 'k Ga voort dus.... Daar schreeuwt men: «de trein de-
 Help, Hemel! als nu maar de vent niet crepeert,
 Dan waar' al mijn hoop weêr vervlogen! —

fl.

VOORHEEN EN THANS.

Grootmoedertje, verhaal mij eens,
 Hoe was het in uw' tijd,
 Toen Grootpapa nog jonkman was,
 En u heeft opgevrijd?
 Was het toilet als heden,
 Zoo naar den laatsten smaak?
 En bal of een partijtje,
 Was 't al zoo in den haak?

« Mijn kind, in onze teed're jeugd
 « Bestond geen eerezucht nog;
 « De kleeding als der vrouwendeugd
 « Was toen nog geen bedrog;
 « Men droeg geen ligte waren
 « Die op het oog heel fijn,
 « Maar reeds na een paar jaren
 « Geheel versleten zijn.

« Och in dien goeden, ouden tijd,
 « Was men zelfs op geen bal
 « Gedecolteerd; geen crinolien
 « Was oorzaak van een' val;
 « Toen werd de pruik gedragen,
 « Versierd met een coiffuur,
 « Valsch waren onze haren,
 « Het ovrigc natuur.

Grootmoëdertje vertel mij toch

Van uwe jeugd wat meer;

Was Grootpapa in zijnen tijd

Een mooie jongeheer?

«Toen waren alle jonge heeren

«Maar vrij wat meer galant,

«Ik zie ze nog! — met hunne pruiken,

«Hun steekhoed in de hand.

«Mijn kind, zij groetten ied're vrouw

«Eerbiedig, deftig, mooi,

«En liepen niet zoo stijf voorbij

«Als was hun hoed een kool.

«Zij spraken steeds de oudjes

«Bij 't binnenkomen aan,

«En lieten voor de dames

«De Heerenfeestjes staan.

«Heel mooi gelaarsd, gerokt, gedast,

«Kwam onze seladon;

«Voldeed door een natuur-bouquet

«Aan hoop en aan bon-ton.

«Valt heden een bouquetje,

«De heer, die 't vallen ziet,

«Bedaard neemt zijn lorgnetje,

«Hij kijkt, maar roert zich niet.»

Grootmoeder lief, zeg mij ronduit:

Hebt gij u geamuseerd?

Hoe werden in dien gulden tijd

De dames geëngageerd?

«Men toonde zich heel ned'rig

«Eerbiedig en gevleid;

«Als sprak men tot een koning

«Niet tot een keukenmeid.

« Ook was de conversatie nog
 « Eenvoudig en joviaal;
 « Men was toen zoo berekend niet,
 « En sprak geen lastertaal.
 « Tot 't lezen van den bijbel,
 « Drong aan elk predikant;
 « Hij vloekte de romannen
 « Van Kock en George Sand.

« Ontmoet ik kenners van muziek
 « Nu op mijn ouden dag,
 « Dan spreekt dat van piano — fluit —
 « Trompetten — paukenslag.
 « In onzen tijd toen had men
 « Eenvoudiger muziek.
 « De maat goed, dan was 't andere
 « Niet vatbaar voor kritiek.

« Als eertijds werd gedanst, schoof men
 « Bedaard en zeker rond.
 « Men vond toen geen coiffuur, geen rok,
 « Geen lokken op den grond.
 « Gracieus, dat bleven allen,
 « Zelfs op het grootste feest;
 « Men kende geen galoppen,
 « Maar walsde toen het meest.

« De pas der Menuette dans
 « Bragt mee veel sierlijkheid;
 « De polka allemande toen,
 « Heel veel fatsoenlijkheid.
 « Men kon de schreden tellen
 « Van ieder op het bal,
 « Zoodat niemand die danste,
 « Bevreesd was voor een' val.

« En bij het einde van een feest
 « Door 't vallen van den nacht,
 « Dan werd men met de Porte-chais
 « Bedaard naar huis gebragt.
 « Men liep toen met geen heeren
 « Zoo laat nog beste Leen,
 « En rolde met geen wagens
 « Langs heeren straten heen. »

Een oogenblik mamaatje lief;
 « Wat is het beste Leen?
 « Wat opent gij het venster vlug!
 « En vliegt naar buiten heen! »
 Mijn Albert! mijn beminde!
 O wat een zaligheid.
 „Ga voort mijn kind — de liefde
 « Blijft schoon in elken tijd. »

Tn.

Naar RING.

DE ERFENIS.

Vrienden, als ik dacht aan sterven,
 Kwam het altijd in mij op
 Wat ik u zou laten erven,
 En het antwoord was: «mijn kop.»

Want, van wat ik heb op aarde,
 Dat ik u vermaken kan,
 Heb ik niets van zoo veel waarde
 Voor u, dan mijn hersenpan.

Uit haar kwam ontelbre malen
 Zooveel, dat u lagchen deed,
 Zooveel uien en verhalen,
 Mij ontrukkt door lief en leed!

Blijf dan ook nog na mijn leven,
 Bron van spirit, hen nabij;
 Kan ik hun geen vreugd' meer geven;
 Doe gij, oude, het voor mij.

Laat mijn doodshoofd u verlichten,
 Vrienden! op 't gezellig feest,
 En een kaars de taak verrigten,
 Die er vroeger deed mijn geest.

Zij mijn hersenpan uw beker!
 Ach! 'k benijd haar schier die taak,
 Dan wordt d' oude eig'naar zeker
 Ook herdacht bij elk vermaak.

PEDANTUS.

V A R I A.

Locomobile.

What will he do with it?

Beschr. Meetkunde B₂.

Bruintje, Bruintje stap wat aan.

Oud Lied.

Mechanica V. C.

Hij liet allerlei krachten op en door elkander werken.

Uit het leven van beroemde krankzinnigen.

Kroegcommissie.

Zij dronken een glas,
Ze een plas,
En lieten de zaak
Zoo als ze was.

Beeren maken.

Hait die man dan zoo veel cinten?!

Klikspaan.

Bij families wonen.

O saligh ghij die ons verdriet,
Ons' bittren huisrou niet en siet.

J. DE DECKER.

Debating-club.

Veel wordt bewezen, dat toch in den grond
niet waar is.

DE GÉNESTET.

Examens.

Cette mer où tu cours est célèbre en nau-
frages.

BOILEAU.

**Zeker voorstel in de Corpsvergadering in
September.**

Und es geschah ein allgemeines Lächeln und
Schütteln des Kopfes.

Jobsiade.

Modelzaal.

Et depuis quand seigneur entre-t-on dans ces lieux,
Dont l'accès même était interdit à nos yeux?

RACINE.

Observatorium.

De Vries, neem de ladder meê, we gaan een
planeet zoeken.

Nederl. Mag.

Venus de Milon.

Combien je regrette
Mon bras si dodu.

Chansons de BÉRANGER.

* * * * *

Ein Mädchen oder Weibchen wünscht Pagageno sich.

Zauberflöte.

Overgangsbepalingen.

't Is maar een overgang, zei de jager, en hij trok den vos het vel over de ooren.

Sam velleri ana.

Zekere Comedievoorstelling.

Als je klaar bent! —

Toespraak aan de Delftsche schoonen.

Bal van Apollo.

Die had'em staan, hoor!

Gracieuse.

Halfjes op de kroeg.

Neem van een glas de helft, daarvan de helft, en van hetgeen overschiet weêr de helft zoo komt men nooit tot *nul* maar eindelijk tot een zeer, zéér klein halfje.

BARTJES.

Kroegkas.

Houden wat je hebt, en krijgen wat je kan!

Spreekwoord.

Publieke examens aan de P. S.

Das hochverehrte Publikum wird nicht zugelassen.

SCHULZE und MÜLLER.

Vraag van zeker Delftsch raadslid.

Lengte-ellenmaat is dat kubieke inhoud?

Verslag van den Delftschen Gemeenteraad.

Idem.

Men vraagt, hoe een verstandig man

Zoo iets onnoozels zeggen kan!

Hij wil bewijzen naar ik gis,

Dat waarlijk niets onmogelijk is.

DE GÉNÉSTET.

Nieuwe kroeg.

Men wacht hem jaarlijks; men zegt dat
hij in deze tijden komen moet, anderen beweren
evenwel, dat hij nog wel 1000 jaren uit kan
blijven.

Over den Komeet van KAREL V.

Bibliotheek.

Veel planken, veel hoeken,

Veel tafels, geen boeken.

Klagt van een Technoloog.

Kappen van boomen op de Delftsche cingels.

Zij liepen op het laatst alleen in hun eigen
schaduw.

Stuivers magazijn.

E. Mulder, Leerboek der Scheikunde.

Niemand 30 centen? — Dan het volgend
nummer er bij.

Boekverkoop bij Moone.

